

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

27 Ekim 2026 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

---- 0 ----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan Yardımcımız, Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Hayırlı sabahlar diliyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 4'üncü Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin geneli ile Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler bulunmaktadır.

Bildiğiniz üzere, geçtiğimiz hafta 21 Ekim Çarşamba günü, Komisyonumuzun 3'üncü Birleşiminde Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz tarafından 2027 yılı bütçesi ve 2025 yılı kesin hesabının Komisyonumuza sunuşu gerçekleştirilmiştir. Aynı birleşimde bütçe görüşme sürecine ilişkin usul ve esas kararlarını da almıştık.

Değerli milletvekilleri, şimdi, gruplara söz vermeye başlayacağım. Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar, milletvekillerimizin dışındaki diğer arkadaşlar; aldığımız karar gereği milletvekillerine, konuşmacılara ve hatiplere verdiğimiz söz herhangi bir şekilde uzatılmayacaktır. Lütfen, sayın hatipler konuşmalarını bu süre içerisinde tamamlasınlar ki aksi bir tartışmaya veya diyaloga girmeyelim. Baştan bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Şimdi, Sayın Oluç, sizin ekranda bir şey yazıyor.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Evet, usul üzerine söz istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, bu usulle alakalı da şunu belirtmek isterim Sayın Oluç: Biliyorsunuz, usulle alakalı kararları aldık ve ben hani gündemin dışına çıkmıyorum, size dağıttığımız gündem üzerine Komisyonu yönetmeye çalışıyorum. Dolayısıyla, bu Komisyonumuzda bir ritüel hâline gelmiş durumda. Şimdi, eğer ben size dağıttım gündemin dışında bir şey yaparsa ve aldığımız gündemin kararlarının dışında bir uygulamaya geçersen haklısınız, ben buna itiraz etmem ama bunları beraber belirleyip karar aldıktan sonra tekrar usul tartışması açılmasını... Bugün ilk gün olması hasebiyle usul tartışmasını açacağım. Ancak bundan sonraki süreçte eğer tekrar bu usul tartışmaları olursa, aldığımız karara rağmen yine olursa ki kararı almışız, bunun üzerine tekrar bir karar almak durumunda kalacağım. İlk gün ben yine bu söz talebini veriyorum ama bu hatırlatmayı da özellikle herkese yapmak istiyorum.

Sayın Oluç, buyurun.

Süreniz iki dakika.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Benim usulle ilgili söylemek istediklerim konumuzla alakalı zaten, başka bir konuya girmek istemiyorum. Şimdi, bugün burada gelecek senenin bütçe rakamlarını, kamu kaynaklarının nasıl kullanılacağını, milletin vergilerinin nerelere harcanacağını konuşacağız. Fakat geçen sene de söylemiştik bunu, evvelki sene de söylemiştik. Bir geçen sene yapılan harcamaların bir nevi ibrası niteliğinde olan bütçe kesin hesabı gibi önemli bir konunun ve parlamenter denetiminde önemli bir ayağının başlığının ele alınmadığını, çok üstünkörü bir şekilde ele alındığını düşünüyoruz. Bu nedenle geçen sene de önermiştik, bir kesin hesap komisyonunun kurulması gerektiğini ve bu komisyonun bir önceki bütçe değerlendirmelerini yapması gerektiğini söylemiştik fakat bu konuda herhangi bir adım atılmamakta ısrar ediliyor. Bunun tekrar kayıtlara geçmesi için usul sözü aldım. Kesin hesap komisyonunun kurulması hem denetim anlayışımızdaki ciddiyeti ortaya koyar hem Meclisin kamuoyu nezdindeki ciddiyetini artırır ve desteği artırır. Çünkü sonuçta bir önceki sene yapılmış olan bütçenin ve oradaki kamu kaynaklarının kullanımının nasıl olduğuna dair ciddi bir denetim, varsa eksikler varsa yanlışların bir kesin hesap komisyonunda değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bunu biz şimdi böyle bir güne sıkıştırıyoruz ve enine boyuna tartışma imkânına da sahip olmuyoruz Plan ve Bütçe Komisyonunda. O nedenle hem şeffaflık hem hesap verilebilirlik açısından hem de demokratik denetimin güçlendirilmesi açısından bunun önemli bir adım olacağını düşünüyoruz ve bir kez daha, bu sefer de öneriyorum. Bir kesin hesap komisyonunun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Bir kez daha belirtiyorum: Meclisin yürütmenin harcamalarını iyi bir şekilde denetleyebilmesi açısından bir kesin hesap komisyonunun kurulması hepimiz için hem partiler açısından hem halk açısından hem de Meclisin itibarı açısından önemli olacaktır. Bu öneriyi bir kez daha yapmak istedim. Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşmeleri başlarken teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Akay sizin de mi usulle alakalı...

CEVDET AKAY (Karabük) - Ben de benzer şekilde usulle alakalı kısa bir hatırlatma yapacağım, bir de önergemiz var bizim, onu da Komisyona sunmuştuk.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bütçe döneminizin hayırlı olmasını ülkemiz için temenni ediyorum.

Biz de vatandaşlarımızın bütçe hakkıyla ilgili daha sağlıklı değerlendirme yapılması açısından -çünkü kamu harcamalarına bu vatandaşlarımız, halkımız ödedikleri vergilerle iştirak ediyorlar- yükümlülükleriyle ilgili de haklarının Mecliste, Komisyonda yeterince savunulmasını istiyorlar vekiller aracılığıyla. Geçmiş yıllarda da önermiştik, Sayıştay raporlarının, bütçe kesin hesabının yeterli bir şekilde denetlenebilmesi açısından bir alt komisyon kurulmasıyla alakalı görüşümüzü tekrar ifade ediyoruz. Bu, aynı zamanda Anayasa'nın 87'nci, 160'ıncı ve 161'inci maddelerine istinaden, 5018 sayılı Kanun ve 6085 sayılı Kanun'la dercedilmiş, detaylandırılmış bir haktır ve gerekirse önergemizde de bunu belirttik, Meclis İltüzüğü'nde bir değişiklik yapıp kesin hesap komisyonu, ihtisas komisyonu kuruluncaya kadar Plan ve Bütçe Komisyonunun altında oluşacak bir alt komisyonda Kesin hesap tekliflerinin ve aynı zamanda Sayıştay denetim raporlarının -245, idareyle ilgili denetim raporları var- incelenmesi ve değerlendirilmesiyle ilgili şu aşamada bir alt komisyonun kurulmasını, daha sonraki İç Tüzük değişikliğiyle beraber de ihtisas komisyonu, kesin hesap komisyonu kurulmasını tekrar buradan hatırlatmayı uygun gördük.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Sayın Arı'ya söz vereceğim.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

Süreniz 20 dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Aslında farklı bir konuşmayla başlamak istemiştım ancak örneğin, hafta sonu Antalya'da ve Mersin'deydim, vatandaşımızın çok yoğun bir şekilde sorguladığı bir konu var. Ben buradan kamuoyunun, vatandaşın büyük rahatsızlık duyduğu bu konuyla başlamak istiyorum. 1-16 Eylül arasında 17 Eylül işlem yasağı konuluncaya kadar 441 kişinin 441 milyar bir parayı çektiği fon işlemlerinde bu 441 kişi hâlâ neden açıklanmadı? Vatandaşımız bunu soruyor ve yine bu parayı çekenlerin 16 Eylül öncesinde bu gelişmelerden haberdar olarak kendilerine sızdırılan bilgiyle bu paraları çektiği düşünüldüğüne göre -ki zaten diğerleri çekemedi, o yüzden de bir SPK 79 mağdurları ortaya çıktı- bu kişiler hakkında herhangi bir işlem yapıldı mı? Ve yine fon soruşturmaları kapsamında Borsa İstanbul'da işlem gören 41 şirketin hissesinde milyarlarca manipülatif işlem tespit edildiğinde bunlardan sadece 8 şirketle ilgili işlem yapıldığı bilindiğine göre, geriye kalan 33 şirketin hangi şirketler olduğu daha açıklanmadı ve bu konularla ilgili bir işlem yapıldı mı, onu da vatandaşımız soruyor. Bunlar yapılmakla beraber, özellikle de fon mağduriyeti kamuoyu tarafından duyulmasın, yayılmasın diye gazetecilerin içeriye atılmasını ve bir televizyonun kapatılmasını da soruyor yani böyle günlerden geçiyoruz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız. Sonuç itibarıyla, işte geçen haftanın en yoğun gündemi olan ve özellikle de Fon Kanunu'yla mağdurların mağduriyetlerinin bir az olsun giderilmesi için çıkarılmaya çalışılan kanunun aslında mağduriyeti önlemeye yetmediğini ve hatta gece yarısı bir kanun teklifiyle bu mağduriyetin artırıldığını, mağdur sayısının da 450 binden 700 binlere çıkarıldığını vatandaşımız biliyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Sadece birkaç tanesini düzenledik, bunun içinde o.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, sonuç itibarıyla, bu yaşananlardan vatandaşımız şunu söylüyor, diyor ki: Kazanan AKP'li, aracı firma AKP'li, bu işleri yönetmesi gereken devlet kurumuna atanan memurları atayan AKP ancak vatandaşımız mağdur durumda. İşte, biz ön tarafa da bir tek imzayla atanmış ve bu olaylar içerisinde ismi geçen kişileri de burada göstermeye çalıştık.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bir bütçe yapıyoruz. Siz burada bütçenin ekonomik anlamda topluma getirecek olduğu faydalarını anlatmaya çalıştınız ancak ben şunu söyleyeyim: Burada tabii ki bütçe konuşulacak, rakamlar konuşulacak ancak bakın, siz ne yaparsanız yapın, toplumda huzur bırakmadınız, toplumda bir güven bırakmadınız. Şu an kamuoyunda, sokağa çıktığınızda mutlu insan kalmadı, yüzü gülen insan kalmadı ve toplumun yarısından fazlası kendini sizlerin, iktidarın uygulamaları nedeniyle artık farklı muamele gören kişiler olarak düşünmek durumunda. Sonuç itibarıyla, bu da gerçekten ülkedeki huzuru, güveni yok ettiği için

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

siz burada nasıl bir bütçe yaparsanız yapın, doğru sonuç almanız mümkün değil çünkü insanlar yarınına güvenle bakamaz, sokağa güvenli çıkamaz ve bir malı, mülkü güvenli edinemez durumda; yarın kimin başına ne iş geleceği, kimin malına çöküleceği, hangi seçilmişsin, yarın kapısına kimlerin gideceğini artık bilemez durumda.

Bakın, sabah oldu, bugün 2 tane muhalefet belediyesine yine operasyon yapıldı. Her gün muhalefet belediyelerine operasyon; bugün 2 tane belediyemiz, isimlerini söylemeyeyim. Yani her gün sabah kalktığında bu ülke muhalefet belediyelerine operasyonla mı gözünü açacak? Yok mu diğer belediyeler? AKP'li belediyeler yok mu bu memlekette? Muhalefet belediyelerini de sıradan, günlük, bütün belediyelerde hemen hemen yapılmış tüm işlemleri suç olarak değerlendirip, olağan bütün işlemlerin, geçmişte kabul edilen bazı uygulamaların bugün suç hâline dönüştürülüp uydurma ifadelerle, gizli tanıklarla belediyelere çökülmeye çalışıldığı günlerden geçiyoruz. Şimdi, bu durumda siz kamuoyunun vicdanını her gün sızlatırken nasıl bu bütçenin başarılı olacağına güvenebiliyorsunuz ya da inanabiliyorsunuz? Burada ilk amaç, seçimle alamadığınız, 1 milyon oyla kaybettiğiniz İstanbul Belediyesini, bütün ilçe belediye başkanlarını ya hapse atarak ya da kendinize alarak o belediyeyi almaya çalıştığınızı bu toplum görmüyor mu ya da diğer belediyelere bu operasyonların benzer amaçlarla yapıldığını görmüyor mu? Seçimle alınamayanın yargı organı gücüyle alınmaya çalışıldığını bu toplum izlemiyor mu? O zaman nasıl huzur kalacak, nasıl güven kalacak? Sizin getirdiğiniz bu bütçe rakamlarına kim niye güvensin Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız? İşte, sizin bırakmadığınız bu toplumsal huzur, bu devlete olan güven, siz bütçe kalemlerini ne kadar burada güzel anlatırsanız anlatın, sonuca ulaşmanız için yeterli değildir çünkü adil değilsiniz, adaletli değilsiniz, yargı sadece muhalefete karşı bir silah olarak kullanmak için var durumda. Vatandaş bunları gördükçe artık devlete olan inancını, güvencini kaybediyor. Siz burada bazı rakamları, bazı rakamlarla vatandaşa hizmet etmeye çalışmak istediğinizi anlatabilirsiniz ama vatandaşın artık huzuru kalmamış, güveni kalmamış ve ne yapacağını bilmez durumda. O nedenle, bu bütçedeki sunduğunuz, aslında bazı kalemlerde de çok da gerçekçi olmayan rakamların topluma kazandıracak bir şeyi kalmadığını buradan söylemek istiyorum.

Bugün burada tabii ki yalnızca bir bütçe teklifini değil; milletin ödediği vergilerin nasıl toplandığını, hangi önceliklerle harcadığını ve bu harcamaların hesabının bir şekilde verilmesi gerektiğini konuşacağız. Bütçe devletin gelir ve giderlerini gösteren bir cetvelden ibaret değildir; bütçenin vatandaşın cebinden çıkan paranın hangi kamu hizmetine dönüştüğünü, hangi yatırımlara harcadığını göstermesi gerekir. Bu nedenle, Meclisin en temel görevi bütçe yapmak ve de denetimdir. Denetimi de yaparken tabii ki Meclis adına da Sayıştayın önemli görevi var. Ancak buradan bir kez daha tekrar etmek istiyorum: İşte, ben burada sekiz yıldır varım. Sekiz yıl önceki Sayıştay raporları ile bugünkü Sayıştay raporları arasındaki değerlendirme kıstasları, raporlarda geçen bulgular yönüyle baktığımızda, aynı şeyi söylememiz mümkün değil. Artık -ben Sayıştaydaki görevlileri tenzih ederek konuşmak istiyorum, onların görevini yapmaya çalıştıklarına inanıyorum ama- iktidarın Sayıştay raporlarının içini boşalta boşalta bugünlere getirdiğini ifade etmek isterim.

2027 yılı bütçe teklifinizde gelir bütçesi olarak 23 trilyon 408 milyar lira öngörüldüğü ve bütçe açığının daha başlangıçta 3 trilyon 868 milyar, faiz giderinin de yine 3 trilyon 975 milyar lira olduğunu görüyoruz yani kısacası, daha bütçe başlangıcında üçte 1'i bütçe açığı ve faize giden bir rakam olduğunu ifade etmek istiyorum. Şimdi şunu söyleyeyim: Bakın, 2019'da yani yaklaşık yedi sene önce burada bütçe görüşmeleri yapılırken faiz 99,9 milyar yani 100 milyardı, faiz yedi sene içerisinde 3 trilyon 976 milyara çıkmış yani yedi sene içerisinde neredeyse 38 kata kadar yükseltmiş durumdasınız yani bu hususlar da ekonominin ne kadar olumsuz gittiğini bizlere göstermekte.

Bütçe sunumunuzda bütçenin temel felsefesinin dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesi olduğunu ifade ettiniz. Her dönem "dayanıklılık bütçesi" deseniz de her dönem sizin bir mazeretiniz olduğunu da ifade etmek istiyorum. Geçmişte işte Covid dönemini bir mazeret olarak enflasyon ve ekonominin kötü gidişatının gerekçesi yaptınız, Ukrayna-Rusya savaşı aynı, deprem aynı. Şimdi, son sunumunuzda da Orta Doğu'daki yaşanan savaş sürecini de yeni bir mazeret olarak yani bu yılın mazeretini de o şekilde ilan etmişsiniz ve ifade ediyorsunuz ki enflasyonun yüzde 7 puan artmış olmasının sebebi bu savaştır yani bu dönemin mazereti de bu. Aslında esas söylenmesi gereken artık sizin ülkeyi doğru yönetemediğinizi, yeterli yönetemediğinizi, bu anlamda da enflasyonu düşürecek artık yapacağınız bir şeyin kalmadığını gösteriyor.

Şimdi şunu söyleyeyim: Örneğin, ihracat rakamlarına baktığımızda, 2025 yılında yüzde 4 artmış, ithalat rakamları da aynı oranda, hatta daha fazla artmış. 2026 yılında da bugüne kadar aynı şekilde ihracatta artışı söylemişsiniz ama daha fazla oranda da ithalatta artış var. Yani siz sadece geçmiş alışkanlıklar; bir, ihracatı önemsememiz, ithalatı çok öne çıkarmayıp; iki, bütün açıklamalarınızı 2002'ye göre başlatmanız. Tekrar söylüyorum: 2002'den bu tarafa yirmi beş sene geçti, yirmi beş seneden bu tarafa yapamadıklarınızı, 2002'yi baz alarak yapmanızın tek gerekçesi var "Artık bu işleri biz başaramadık." demektir, 2002'deki rakamları öne çıkarmak demektir.

Bütçede yer verilen bazı programların 2027 yılı ödeneklerinde örneğin şehircilik ve risk odaklı bütünleşik afet yönetiminin bütçesinde yüzde 49,3 artış yaptığınızı ifade etmişsiniz. Şehircilik ve risk odaklı, özellikle yaşanan deprem ve diğer afetlere baktığımızda, buradaki bütçe artışının yeterli olmadığını buradan söylemek isterim. Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi Programı'na yine yüzde 48,5'luk bir artış, çevreye vermiş olduğunuz önemi ya da önemsizliği göstermekte. Ve yine bir kalem daha var: Sulama yatırım projelerinde yer alan Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi Programı'na da yüzde 40,5 artış yaptığınızı ifade etmişsiniz. Aslında en önemli konulardan biri sulama konusu. Bu konuda da yeterli kaynak ayrılmadığını da buradan söylemek isterim. Millî Eğitim payının 2027 yılında bütçenin yüzde 13,7'sini aldığını ifade etmişsiniz ve şunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

söyleyeyim, bakın, eğitim konusu Türkiye'nin en önemli konularından biridir. Her geçen gün eğitimle ilgili sıkıntılar artarak devam ediyor. Ve 2002'de 76 olan üniversite sayısını 208'e çıkardığınızı ifade ettiniz. Üniversite sayısını artırırken de "Üniversite sayısının artırılması yükseköğretime erişebilirlik sorununu çözmüş, yükseköğretimde fırsat eşitliği sağlamıştır." diye süsleyerek anlatmışsınız. Ben de buradan şunu söylemek isterim: Üniversite sayısının artırılmış olması tek başına yeterli değildir, o üniversitelerdeki eğitim kalitesini artırmaktır temel esas. Şimdi, bütün öğrencilerin, gençlerin sadece üniversite mezunu olması yetmiyor, doğru bir planlamayla eğitimin planlanıp gençlerin doğru yönlendirmesiyle bu sorun çözülebilir. Bugün herkesi üniversite mezunu yaptığınız bir yerde çok sayıda üniversite mezunu genç işsizimizin doğmasına yol açılıyor. Doğru bir planlama yapılmış olsaydı aranan eleman konusunda belki de daha başarılı olur, birçok gencimiz iş sahibi olabilirdi.

Bu bağlamda, son söz, hâlâ çocuklarımızın üçte 1'i okula aç gitmekte, evinde kahvaltı bile yapamadan gitmekte. Bu konuyu dahi çözemediniz ve her yıl çocuklarımızın bu yönden taleplerini ilettiğimiz hâlde sağlıklı bir sonuca ulaşılamadı. Şunu söyleyeyim: Asgari ücrete kadar çalışanların vergilerinden vazgeçilme meselesi. Hep bizim çok sık gündeme getirdiğimiz bir konuydu. En son 2022 tarihinde burada bir karar almak zorunda kalındı, o da bizim bastırmamızla, zorlamamızla. Ancak son dönemde en çok yaşanan mağduriyeti buradan ifade etmek istiyorum: Gelir vergisi ilk dilimi 240 bin TL olacak. Şimdi, 2002'den bu yana yeniden değerlendirme oranları yönünden bir hesaplama yapıldığında yaklaşık 665 bin TL'ye çıkması gerekiyor bu ilk dilimin. Şimdi, bordrolu çalışanlar daha 3'üncü ayında, hadi bilemedin 4'üncü ayında vergi dilimine girmekte ve çalışanlarımız gerçekten büyük mağduriyet yaşamakta. Dolayısıyla bu gelir vergisi dilimlerinin yeniden dikkate alınması ve yeniden değerlendirme yapılması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Zamanım darlaştı, son olarak şunu söyleyeyim: Sizin sunumunuzdan yola çıkarak efendim, işte ithalat-ihracat rakamlarındaki artışları söyledik, o konuyu geçiyorum. Ekonomi gerçekten her geçen gün kötüye gidiyor. Bunun en büyük göstergeleri de işte esnafımızın her geçen gün iş yerlerini kapatmasından görebiliyoruz. Örneğin 2026 Ocak-Eylül arasında 93 bin esnafımız iş yerini kapatmış durumda. Geçen yıl aynı dönemde 83 bin esnafımız kapatmıştı. Yine, şirketlerde de bu sayı artarak devam etmiş durumda ve en çok da kapanan esnafımız bakkal esnafı. Bakkal esnafı en çok iş yerini kapatan esnaf. Ya, zaten zor durumda bütün esnafımız ama bakkallar daha da mağdur durumda. Çünkü burada her gün konuştuğumuz bu 3 harfli zincir marketler girdiği için o, bizim en yakınımızdaki esnafımız iş yerlerini kapatmak zorunda kalıyor. Ve yine, çiftçiye yaptığınız desteklerden bahsettiniz. Bu desteklerden bir tanesi de "Çiftçinin mazot maliyetinin yüzde 50'sini, gübre maliyetinin yüzde 25'ini karşılıyoruz." demişsiniz. Ben sordum çiftçiye, bugüne kadar yüzde 50 mazot alan çiftçi görmedim, duymadım. Mazotun yüzde 25'i, pardon; gübrenin yüzde 25'iyle ilgili de zaten bu karar çıkar çıkmaz gübreye de zam yapıldığı ifade edildi. Çiftçimiz perişan, özellikle bugünlerde hasat zamanı; ne meyve üreten ne tütün üreten ne üzüm üreten hiç kimse kazanamamış durumda, herkes şu an mağdur ve perişan durumda. Ürettiğinin karşılığını alamadığı gibi geçen yılın üçte 1'i, dörtte 1'i fiyatlara alıcı bulamaz durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim, sağ olun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayenizde çiftçi gerçekten mağdur ve perişan durumda.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Beştaş...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, bu anlattığınız rakamlar bu sorunları çözmeye yetmedi, buradan ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, süreniz bitti.

CAVİT ARI (Antalya) - Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Sayın Meral Daniş Beştaş.

Sayın Beştaş, süreniz on dakika.

Buyurun lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli milletvekilleri, hazirun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu salonda devasa rakamlar konuşulacak. Bırakalım rakamları, aslında bugün bütçeyi bir sofraya oturuyoruz diyorum; önerim bu. Sofrada kimin başköşede oturduğuna, kimin ayakta beklediğine bakalım hep birlikte, bütçenin kime hizmet ettiğini o zaman anlarsınız. Bütçe, iktidarın topluma nasıl baktığının en somut itirafıdır. Kimin korunduğunu, kimin unutulduğunu, hangi hakkın tasarruf adıyla ertelendiğini söyler bize. Sorumuz açık: 2027 bütçesi halkın bütçesi mi olacak yoksa halkın ürettiği kaynaklar yine halkın ihtiyaçları dışında mı harcanacak, fonlarda mı uçurulacak?

Yıllardır bu ülkenin yurttaşlarına şu söyleniyor: "Sabredin." İşçiye, emekçiye, emekliliğe "Sabret." deniyor, gence "Geleceğini bekle." çocuğa "Çocukluğunu unut." çiftçiye "Üret ama kazanma." kadına "Bakım emeğini üstlen, yoksullukla tek başına savaş." deniliyor. Bu sabrın karşılığı ne? Refah ne zaman gelecek? 2027 bütçesi bu soruların yanıtını vermek zorundadır. "Ekme, Adalet ve Barış" kampanyamızda bir anne dedi ki: "Çocuklarımızın tırnakları kırılıyor dengeli beslenemedikleri için. Endokrin hekimine götürmem gerekiyor ama hastaneden randevu alamıyorum." Başka bir kadın emekçi: "Tek bir ineğim bana yeterdi ama yemini alamadığım için sattım." Bir yurttaş, ekonomiyi şöyle özetledi: "Bizi mercimekle kandırmayın. Üç tarafı denizlerle çevrili bu ülkede balık yemek istiyoruz."

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

Evet, 86 sayfalık sunum kitapçığında "yoksulluk" kelimesi hiç geçmiyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, özellikle taradık; yanlışlıkla bile yazılmamış, nasıl olmuş bilmiyorum. Demokrasi buharlaşmış, sosyal devlet unutulmuş, hukuk 2 kez geçiyor; biri uluslararası hukuk, diğeri fon yasasında medet umulan hukuk. Rakamlar devasa, toplam bütçe 27 trilyon 276 milyar lira; gelirler 23 trilyon 408 milyar lira, net vergi gelirleri hedefi 19 trilyon 906 milyar lira. Bu vergiyi kim ödüyor? Yoksullar mı, yoksa serveti çok daha yüksek olanlar mı? Onların ne yaptığını biliyoruz, fonculuk oynamak meğer kolay değilmiş. Vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 60'ı KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerden geliyor, 2025'te yüzde 62,4'tü. Gelir vergisinin büyük bölümü maaşlardan kesiliyor. 2027'de gelir vergisi yüzde 57, kurumlar vergisi yüzde 38 artıyor. Hesap emekçiye kesiliyor, indirim kuponları ise sermayeye dağıtılıyor. Vergi adaleti herkesin aynı miktarı ödemesi değil, gücü oranında sorumluluk almasıdır. Adaletsizlik diz boyu.

Asgari ücret en temel gündemlerden bir tanesi. "Asgari ücretle geçinin." dediğiniz insanlar sofranın kenarına bile hâlâ gelemedi. O sofrada yiyenler adisyonu halkı kesiyor. Sofranın baş köşesinde faiz oturuyor, hemen ardından savunma ve iç güvenlik geliyor, 3 trilyon 454 milyar lira. Bu tutar Millî Eğitim Bakanlığının 2 trilyon 459 milyar liralık bütçesinden de merkezî yönetim bütçesinden sağlığa ayrılan 2 trilyon 134 milyar liradan da büyük. Sosyal yardımlar yüzde 46 artıyor ve bununla övünüyor aslında. Oysa, 18 milyon yurttaşın muhtaç olması övünç değil, sofraya oturamayanların sayısıdır ve bir utanç vesikasıdır. Sofradan çatal bıçak da çalındı. SPK 7 portföy yönetim şirketine ait 131 fonu tasfiye etti. 455 bin 758 yatırımcı vardı, yüzlerce milyar liralık tasarruf bir gecede bloke edildi, kayıp henüz belli değil. Risk daha önce biliniyordu, bunu çok konuştuk. Sayın Başkan, 455 bin hane sınırlı bir alan değildir.

Mutfağın defterinde ne yazıyor? Sayıştay raporlarında bir örüntü var. GAP İdaresinde proje kaynaklarının yüzde 88,68'i yani 608 milyon lira yatırıma dönüşmeden blokeli hesaplara aktarılmış. Karayollarının devasa bir bütçesi var. AFAD depremzedeler hâlâ konteynerde beklerken İhale Kanunu'ndan muaf, özel hesaplardan 31,6 milyar lira harcamış. Onlarca kurumda iç denetçi kadrosu boş. Aynı bulgular yıllardır tekrar ediyor, izleme tablosunda yerine getirilmediği yazıyor. Kesin tutar yok, fişi görünmeyen mutfağın bütçe hakkı nerede?

Çalışıp yoksulluktan kurtulamayan insanlar varsa sorun ücrette değil, ekonomik düzenin, iktidarın tercihlerindendir. Kadın yoksulluğu, kadın işsizliği, kadına yönelik şiddet birbirinden bağımsız değildir. Hepsi kadının ekonomik özgürlüğünü sınırlayan, bakım emeğini görünmez kılan düzenin sonucudur. Başka bir bütçe mümkün.

Burada talep ve mücadele sebeplerimizi çok hızla söyleyeceğim: En düşük emekli aylığı artırılsın, bayram ikramiyeleri verilsin. Asgari ücret yükseltsin, vergi dilimleri emekçi lehine güncellensin. EYT mağduriyeti giderilsin. Şiddetle mücadeleye yeterli kaynak ayrılsın, İstanbul Sözleşmesi'ne dönlüsun. Ev emekçisi kadınların sosyal güvenlik primleri bütçeden ödensin. Her mahalleye parasız kreş açılsın. Çocuk yoksulluğuna karşı temel gelir güvencesi sağlansın, MESEM'lerde kurulan sömürü düzenine bir an önce son verilsin, çocuklara çocukluklarını vermekle mükellefiz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Küçük çiftçinin borçları silinsin; mazot, gübre, ilaç, yem, tohum giderleri kamuca karşılansın. Esnafın vergi, prim, banka borçları faizsiz ve uzun dönemli vadeli yapılandırılsın. KYK borçları silinsin. Karşılıksız burs verilmeli, toplu taşıma ve internet gençlere parasız olmalı, 250 bin asgari öğretmen ataması yapılmalı, fosil yakıt teşvikleri kaldırılmalı, Kanal İstanbul gibi eko kırım projeleri iptal edilmeli, nükleer santral bütçeleri ormanlaştırmaya aktarılmalı. Tüm inançların temsil edildiği bir inanç hizmetleri kurulu kurulsun.

"Kaynak yok." diyenlere bir kez daha sesleniyoruz: Kaynak bu ülkenin varlığındadır, yeter ki hortumlanan yerler kesilsin. Büyük sermayeye tanınan vergi muafiyetleri, istisnalar, aflar bitirilmeli; servete ve gelire göre artan oranlı vergi sistemi kurulmalı; örtülü ödenek kaldırılmalı ve israfa son verilmeli. Türkiye Varlık Fonu kapatılmalı, yandaş şirketlere akıtılan ihale ödemeleri tabii ki iptal edilmeli.

Sayın Başkan, bölgeler arası uçurum var. Aslında barışın en temel sebeplerinden, zeminlerinden bir tanesi bölgesel adalet, bir lütuf değil, eşit haklara erişimin güvencesidir. Şimdi, son olarak, barışın ne anlam ifade ettiğini bu bütçe için söyleyeyim. Aslında 2027 bütçesinin temel önceliği olmalıydı. Müzakere masasında değil sadece, barış ve demokratik toplum süreci bütçede de karşılığını bulmalı. Toplumsal barışa, eşit yurttaşlığa, demokratikleşmeye yatırım yapılmalı ama bu bütçede savaşa, iç güvenliğe, savunmaya ayrılan bütçe çok büyük bir çelişkiyi ve açığı ifade ediyor. Biz ne yapıyoruz? İki yıldır her yerde sokak sokak, il il, mahalle mahalle, barış ve demokratik toplum sürecini anlatarak inşa etmeye çalışıyoruz. Halkın güvenini ve desteğini sağlamak için gecemizi gündüzümüze katıyoruz ama önümüze öyle bir bütçe çıktı ki barış yok, demokrasi yok, hukuk yok, yoksulluk yok, adalet yok. Bunlar birbirini tamamlayan olgulardır ve bunun olmaması asla kabul edilebilir, izah edilebilir bir tablonun parçası olamaz. Bu yönüyle -yani söyleyecek çok şey var, diğer arkadaşlarım da mutlaka anlatacaktır- biz, barışın bütçesi yerine savunmanın, çatışmanın, güvenliğin bütçesini yapıyorsak bunun karşılığında sorulacak sorulara verilecek yanıtları bulamıyoruz. Biz bulamıyoruz; varsa sizin bir yanıtınız, bunu bize de anlatın. Biz bütçeyi, bir avuç ayrıcalıklının değil, toplumun ortak ihtiyaçlarına göre yapmamız gerektiğini söylüyoruz. Savaşta değil, barışta; ayrıcalıkta değil, adalette; sermayenin sınırsız kazancında değil, emeğin hakkını almasında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - ...yoksullukta, refahta ısrar edelim diyorum. Eksik olan kaynak da emekte.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Doğan...

Benim mikrofonlu bile sesim çıkmıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Mikrofonunuzdan duymadım zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İşte sesim o kadar kötü ki.

Sayın Ayşegül Doğan...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sizin de sesiniz nasıl kesiliyormuş gördük Başkanım, bizim her yerden kesiliyor. Sizin bari hastalıktan kesiliyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Hastalıktan kesiliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Benim ki hastalıktan kesildi. Neyse, Allah sizi hasta etmesin.

Evet buyurun Sayın Doğan.

Süreniz on dakika.

AYŞEGÜL DOĞAN (Şırnak) - Sağ olun Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sayın milletvekilleri, Komisyonun değerli üyeleri ve değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz. Ben de hepinizi selamlıyorum.

Yine çok kritik bir zamanda başladı resmen bütçe tartışmaları. Kritik çünkü gözler, kulaklar Mecliste, büyük soygunda, büyük vurgunda. Bu kronik soyulma hâline nasıl çare üreteceğimiz de bir yandan merak ediliyor malumunuz. O yüzden, biz, yine bugün burada yalnızca bir bütçe cetvelini, rakam yığınlarını ya da teknik bir finans programını konuşmuyoruz aslında. Bir bütçeye bakmanın ne demek olduğunu hepimiz gayet iyi biliyoruz. Bir ülkenin omurgasını görmek demek bir bütçeye bakmak; bir ülkenin sorumlu olduğu alanlara ilişkin nasıl davrandığını görmek demek. Yine bir vicdan haritası okumak demek çünkü yalnızca bizim değil, dünyanın da önemli sorunlarından biri olan ama ülkemizde artık üstü örtülemeyecek hâle gelmiş bir yoksullukla da karşı karşıyayız. O yüzden, bu bütçe kayıtsız şartsız bir tercihi değil yalnızca, adaletin ya da adaletsizliğin somut hâlinin ifadesi de oluyor bizim açımızdan. Bilmem sokak mülakatlarını izleyebiliyor musunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız? Az önce partimiz adına konuşan Meral Hanım da ifade ettiler; bizim ekmek, adalet, barış bütçesiyle ilgili kampanyamızda hemen her yerde insanlar nelerden ne kadar yoksun kaldıklarını ifade ediyorlar ve bu, bu yıla sınırlı değil senelerdir bu kampanyayı yürütüyoruz, gördüğümüz çıplak bir sefalet hâli. Yoksul insan yarına ancak sağ salim erişmek dışında başka hiçbir şeyi düşünemeyen insan demektir, başka hiçbir şeyi önceleyemeyen insan demektir yani temel insan hakkından, yaşam hakkından mahrum bırakılmış demektir. O yüzden, şöyle denir ya: "Yoksullar hep daha az eşittir." Yalnızca onlarla sınırlı kalmaz bu, ne yazık ki sonraki nesillere de bu şekliyle devri olur. Demek istediğim, bütçe meselesi, aynı zamanda bir insan onuru ve insan hakkı meselesi bizim açımızdan; o nedenle de kritik bir mesele. En genel hâliyle, bir kişinin yaşamdaki ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olmamasıdır yoksunluk, gelir meselesinin ötesinde, insan onuruna yakışır bir yaşam sürmekle ilgilidir. Eğer bir kişi insan onuruna yakışır bir yaşam süremiyor ve sahip olduğu tüm hak ve özgürlüklerden bu ülkede yararlanamıyorsa bizim burada konuşacağımız büyüme oranları, devasa rakamlar; bunların nasıl bir anlamı olabilir ki? Yoksulluk evet yalnızca ülkemizle sınırlı değil ama eğer yalnızca "yoksunluk" olarak bir defa geçiyorsa bu bütçenin içerisinde biz yoksullukla mücadelede ya da bu krizden çıkma hâlinde veya 2027 bütçesinin 2026'dan farkından nasıl söz edebiliriz ki? Yoksulluk yalnızca ekonomik göstergelerle sınırlı bir biçimde çözümlenebilecek bir konu değil ancak ülkemizde şu hâle geliyor: Ya medyatik söylevlerin konusu oluyor ya politik söylevlerin konusu oluyor ya akademik araştırmaların odağındaki araştırmanın konusu oluyor ya da entelektüel ilginin konusu oluyor; oysa yoksulluk bu değil. Yoksulluk ülkemizin çırılçıplak, bire bir, hepimizin sorumlu hissetmemiz gereken en temel sorunlarından biri. Bu bütçede yoksullar yok, bu bütçede kadınlar yok, bu bütçede gençler yok; onlar için yine bir geleceksizlik vaadi var. Üzgünüm, böyle konuşmak istemezdim. Bakınız, bu bütçe bizi şöyle eşitliyor, biz kadınları şöyle tanımlıyor, gençleri böyle kapsıyor, öğrencileri şu şekilde -bu defa 2026'dan farklı bir biçimde- kapsamış diyebilmek isterdim ama böyle diyemiyorum ne yazık ki. Bütçenin içine baktığınız vakit, o siyasal iktidarın kimden yana olduğu okunur, bu bütçe o yüzden halktan yana bir bütçe değil ne yazık ki sermayeden yana, ne yazık ki sermayeyi güçlendirmekten yana bir bütçe bu bütçe, farklı tercihlerle karşımıza çıkması çok mümkünken. Sizin sunumunuzda ifade ettiğiniz, önümüzdeki kitapçıklarda da olan, Orta Doğu'daki gelişmeler, ülkemizdeki barış arayışı, demokrasi arayışı tam da halkın bütçesini yapmaya zemin oluşturabilecek bir zamanı işaret etmiyor mu? İnsanların yıllardır ekmeğinden, suyundan, toprağından, nefesinden çalındı bu ülkede. Ben söylemiyorum, bakınız, Adalet ve Kalkınma Partili bir yetkilinin daha birkaç saat önce yaptığı bir açıklama, tırnak içerisinde "terör" kelimesini kullanıyorum, doğrudan alıntılıdığım için çünkü Kürt meselesi bir terör sorunu değildir, bir güvenlik meselesi değildir, hak ve özgürlükler meselesidir, ülkenin demokrasi meselesidir, adalet meselesidir, yoksulluk meselesidir dolayısıyla. Bakınız, Adalet ve Kalkınma Partili yetkili bile diyor ki: "Elli yılda 2 trilyon dolar heba edildi, bunlar ülkemizin kalkınmasına harcanabilirdi." Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, biz burada niye bir kalem görmüyoruz barış arayışıyla ilgili, ülkenin demokratikleşme ihtiyacıyla ilgili, adaletin tesisleriyle ilgili yaşanmış bunca travmanın onarılmasıyla ilgili? Bakınız, siz gayet iyi biliyorsunuz, bildiğinizi biliyorum, bu çalışmaları ilgiyle takip ettiğinizi biliyorum, hatta katıldığınızı bazı çalışmalar olduğunu biliyorum. Dünyada çatışma çözümü deneyimini ilk biz yaşamıyoruz, ilk bizim ülkemiz barış arayışında değil ve biz de ilk kez barış aramıyoruz. Biz geçen yıl da aynı eleştiriyi yaptık burada. Bugün Kuzey İrlanda'dan Kolombiya'ya kadar baktığınızda, Türkiye'nin kolaylaştırıcı olduğu ülkelerde de "barış bütçesi" diye bir bütçe var. Bu kalemi niye böyle bir zamanda Orta Doğu'da da barışa örnek olmayı hedefleyen bir ülke olarak buraya fazla gördünüz. Bizim hava kadar, su kadar ihtiyacımız olan şey tam da bu üç temel meselemiz için bütçe ayırmaktır. Barış için, demokrasi için, adalet için, bizi eşitleyecek nedenleri ortaya çıkarılabilmek için benzer yanlarımızı birbirimize hatırlatabilecek kalemleri burada öngörebilirdik, hiçbir yok. Peki, nerelerden ilham alabiliriz? Dünyadan ilham almıyoruz madem, kendi modelimizi yaratmak istiyoruz,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

böyle adlandırıyoruz. Diyoruz ki: Türkiye dünya literatürüne barış ve demokrasi arayışıyla, çatışma çözümüyle geçecek. Niye burada böyle bir iddia yok? Bunun özel bir tercihi olmalı, sebebi olmalı. Biz bu tercihle ilgili geçen yıl da aynı soruları yönelttik ve yanıt alamadık. Bu genel, evet, şöyle bir şey var ülkemizde ne yazık ki: Kurumlaşmış bir hesap vermezlik hâli var. Bütçe nedir? Denetimdir. Zaten böyle bir denetimden yoksun bu ülke, bu kurumlaşmış hesap vermezlik hâlini bugün barış, demokrasi ve adalet arayışında da görüyoruz ve yineliyoruz, kayda geçsin diye yineliyoruz. Bize, bu topraklara barışın bereketini eken bir bütçe lazım. Bizim bütçemiz yıllardır bu topraklardan çatışmayla çalınan, çatışmayla Karadeniz'den Ege'ye, İzmir'den Diyarbakır'a kadar bugün herkesin ortaklaştığı bu açlık, yoksulluk, sefalet hâlinde kurtaracak bir vizyon lazım, o vizyon burada yok. Devlet politikası olarak ortaya çıkmış olan barış ve demokratik toplum süreci bu bütçeye yansımamış, kalem kalem bunu eleştirebiliriz, kalem kalem açabiliriz ama şunu görmeden de bu bütçeyi konuşamayız: 2027 bütçesi toplumsal yaşamın hiçbir alanına dokunmuyor ki, normalde bütçeler didik didik irdelenir. Demokratik ülkelerde bütçelerin yapılma nedeni, bütçe hakkının tarihsel olarak ve kavramsal olarak ilk ortaya çıkış nedeni de budur. Biz halkın bütçesini burada görmüyoruz ve DEM PARTİ olarak diyoruz ki yine: Bu, halkın bütçesi olana kadar bu konudaki hesap vermezliği, aldırmaazlığı, umursamazlığı sorgulamaya ve buna karşı mücadele etmeye devam edeceğiz çünkü şunu gayet iyi biliyoruz: Barış ekmekten, adalet ve demokrasi de yoksulluktan ayrılabilir konular değildir, bunlar iç içe ele alınmalıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Rahmi Aşkın Türeli Sayın Türeli.

Sayın Türeli buyurun, süreniz yirmi dakika.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlarımız ve basınımızın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, geneli üzerine konuşuyoruz bütçenin, söyleyecek o kadar çok şey var ki yani bir taraftan teknik bir şeyler söyleyeceğiz ama aynı zamanda da politik konuşacağız, ekonomi politik konuşuyoruz çünkü bütçe demek kaynakların tahsisi demek. Kimlerden vergi alıyorsunuz, o vergileri nereye harcıyorsunuz? Bunların hepsi aslında siyasi tercihler. O yüzden, böyle baktığımız zaman zaten aslında bütçedeki sıkıntı, bir anlamda bütçenin sefaleti çok açık ve net olarak ortaya çıkıyor.

Şimdi, bakın, Adalet ve Kalkınma Partisi yirmi dört yıldan beri iktidarda. Bu yirmi dört yılda 5 kalkınma planı, 21 orta vadeli program hazırlanmış, aynı zamanda 24'üncü bütçe bu fakat bu yirmi dört yıla baktığımız zaman Türkiye'nin temel sorunları, yapısal sorunları çözülmüş mü? Hayır, ne yazık ki çözülmemiş. İsterseniz kısaca sıralayayım onları: Bir, yurt içi tasarruflar yetersiz. Tasarruf, yatırım dengesi açısından baktığımızda açık verdiğimiz için dış tasarruf kullanıyoruz her sene yani dışarıdan kaynak transfer ediyoruz. Ülkenin büyümesi için dış tasarrufa ihtiyacı var ve özellikle ekonominin büyüdüğü yıllarda bu dış tasarruf ihtiyacı artıyor yani bu aslında bir tarafta cari işlemler açığı demek. Gene bununla bağlantılı üretim ve ihracat yapısı, özellikle ara malı ithalatına olan bağımlılık çözülmedi. Her planda bunları söylüyorsunuz, orta vadeli programlarda bir sürü şey, öncelikli dönüşüm programları hazırlanıyor, ortada bir şey yok, hâlâ müthiş bir cari işlemler açığı problemi var. Dış borç stoku gittikçe bir kar topu gibi büyüyor. İş gücü piyasasındaki sorunlar devam ediyor. İş gücüne katılım oranları hâlâ çok düşük, yüzde 52-53'ler, OECD ortalaması yüzde 70'lerin üzerinde. İşsizlik oranları yüksek, yüzde 7,5, yüzde 8 rakamları diyorsunuz ama geniş tanımlı işsizlik dediğimiz atıl iş gücü -ki doğrusu odur yani insan gücünün kullanımının ne kadar olduğunu, çalışma çağındaki nüfusun ne kadarının iş gücüne katıldığını, istihdam piyasasına katıldığını söyler- burada atıl iş gücüne baktığımız zaman yüzde 30'ların üzerinde. 3 milyon değil 10 milyon işsiz var Türkiye'de. Yüksek kayıt dışılık devam ediyor, dörtte 1'i kayıt dışı ekonominin. Sendikalaşma oranları düşük, ücretler seviyesi düşük, emeğin niteliği düşük, verimlilikle bağ kopmuş, hiçbir bağ yok ve iş kazaları o kadar yaygın ki artık biz onlara iş kazası demiyoruz, iş cinayetleri diyoruz. Kamu kesimi dengeleri sürdürülebilir değil. Bütçe açıkları, her sene arka arkaya bütçe açıkları veriyoruz. Vergi yapısında hiçbir değişiklik yok, dolaylı vergilere dayalı vergi yapısı devam ediyor, yüzde 65, yüzde 70. Çalışanlar üzerindeki vergi yükü çok yüksek baktığımız zaman. Vergi harcamaları dediğimiz bir rakam var, vazgeçilen vergiler, istisna, muafiyet ve indirimler nedeniyle bütçe açıklarını geçmiş. Kamu-özel iş birliği modeli tam bir kara delik, bu sene de 1 trilyonun üzerinde önümüzdeki üç yıllık tahmin.

Şimdi, ortada çok ciddi bir problem var; sosyal harcamalar yetersiz, tarımsal destekler yetersiz, siz istediğiniz kadar alın, tarımsal yatırımları da ona koyun, tarımsal kredilerin sübvansiyonunu oraya koyun, hepsini ekleyin, gene aslında tarım kesiminin ne kadar sahipsiz olduğunu görüyoruz biz açık ve net olarak. Ve hepsinden önemlisi, ekonominin lokomotif sektörü olan sanayi sektörü ve özellikle imalat sanayisinde hem katma değerdeki pay düşük hem teknoloji yoğunluğu düşük. Dörtlü bir ayırım olarak baktığımızda yüksek teknolojlili sektörler, orta yüksek, orta düşük, düşük diye üretimde düşük ve orta düşük teknolojlili sektörlerin payı yüzde 70, ihracatta da yüzde 57'ler seviyesinde. Şimdi, bu rakamlarla Türkiye nasıl rekabet edecek? Şimdi de sanayinin millî gelir payı içinde de son dönemlerde özellikle müthiş bir azalma var yani sanayisizleşmenin olduğu bir yapıdayız. Peki, bütün bunlara çare olması için ortaya ne yapılıyor? Kalkınma planları hazırlanıyor, orta vadeli programlar hazırlanıyor, ona göre bütçe hazırlanıyor. Sunuşunuza baktım, ikinci sayfada diyor ki: "Kalkınma planı ve orta vadeli programla uyumlu hazırlanan bütçemiz..." Kalkınma planı ile orta vadeli program arasında bir uyum var mı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Hiç bir uyum yok. Ben iki sene önce Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyken size bunu satır satır anlatmıştım, burada hiçbir uyum yok, bunları 2 ayrı kurum, 2 ayrı kişi hazırlamış, bu ortada, vereceğim şimdi rakamları, uyum yok. Orta vadeli programlar arasında uyum var mı? Hayır. Her sene, bir önceki orta vadeli programda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

baktığımız zaman o kadar yüksek sapmalar var ki içindeki aynı şeyleri yazmanız bir şey ifade etmiyor, politikaları arka arkaya sıralamanın bir önemi yok. Önemli olan, onları gerçekten hayata geçirebilmek, ona gerekli kaynağı aktarmak, onun performansını ölçebilmek. Öyle baktığımız zaman, istediğiniz kadar söyleyin, ben söyleyeyim: Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, yirmi beş öncelikli dönüşüm programı vardı, hangisi gerçekleşti? Bir tane, iki tanesi belki; ortada bir şey yok. İstanbul Finans Merkezidir, baktığımız zaman başka birtakım yapılarıdır... Yani bu şekilde ekonomiyi dönüştürmek mümkün değil. Bir kere, kalkınma planlarının hiçbir etkisi, bir şeyi kalmamış mevzuatımız içinde.

Büyüme kalkınma planı... Şimdi, kalkınma planının son yılı 2028'di. E, orta vadeli program da şimdi artık 2029'a kadar gitti ama 2028 içinde. Neydi kalkınma planında büyüme ortalaması? Yüzde 5. OVP'ye baktığımız zaman, o yılları, aynı yılları alt alta koyduğumuz zaman yüzde 3,5'lar seviyesinde ki muhtemelen büyüme hızı bu sene daha da düşecek. Önümüzdeki OVP'deki büyüme patikası son derece gerçek dışı.

Sanayi kalkınma planında 2028'de sanayinin millî gelirdeki payı yüzde 26,9 olacaktı, yüzde 27. OVP'de, yüzde 18,6, 18,5. 2026'nın ikinci çeyrek rakamı da yani baktığımız zaman anormal bir düşüş var sanayide de. Yurt içi tasarrufların oranı yüzde 32,4'tü planda, OVP'de yüzde 30,5. Cari açık tahmininiz neydi, biliyor musunuz? 2,8 milyar dolar. Cari açık problemini çözecektiniz, çözdünüz mü? Hayır. Şu anda 2028 yılında OVP'den söylüyorum, 37 milyar dolar yani 2,8 milyar dolar nerede, 37 milyar dolar nerede? Bunlar ufak sapmalar değil, bunlar hem hazırlanan bu perspektifin, varsayım setinin ne kadar gayriciddi olduğunu ve arkasından bu hedeflerin de gerçekleşmediğini söylüyor. Planda istihdam artışı beş yıllık 5 milyon kişi olarak öngörülmüş, tam söyleyeyim, 4 milyon 984 bin kişi. Aynı dönemler bakıyorum, 2024-2028 OVP'deki istihdam artışı 2 milyon 300 bin kişi. Nasıl oldu? 5 milyon nerede, 2 milyon 300 bin kişi nerede? Neden istihdam artmıyor? Ha, o arada işsizlik oranları düşüyor, işsizlik oranları da düşüyor. Yani baktığımız zaman, aslında planın da altında.

Enflasyona ne diyordunuz 2028 yılında kalkınma planında? Yüzde 4,7 diyordunuz. Şimdi ne diyorsunuz 2028'de? Yüzde 13,5 diyorsunuz ki 13,5'un da olma şansını mümkün görmüyoruz. Şimdi, ha, bir tek başarı var, millî gelir rakamlarıyla övünüyorsunuz. İşte, millî gelir şu kadar arttı, kişi başına millî gelir... Normal değil mi? Bu bir matematiksel hesaplama. Türk lirası cinsinden millî geliri hesaplıyorsunuz, onu dolara bölüyorsunuz, dolar cinsinden ifade ediyorsunuz. E, dolar artmazsa bu şekilde baskı altında tutulursa her sene millî gelir artar. Yarın bir artmış olsa, bir ciddi anlamda dolar kurunda yukarı sıçrama olsa sizin millî geliriniz böyle olduğu gibi aşağı doğru inecek. Yani tabii, şimdi burada bir şeyler hazırlanmış, bunlar belli varsayımlar altında hazırlanıyor elbette, bunların hepsi bire bir tutması değil önemli olan ama hazırlanan bir çerçevenin kendi içinde bir gerçekliği olması lazım, ekonomideki gerçekliğe uyması lazım çünkü sonuçta bu hazırladığımız dokümanlarla ne yapıyoruz? Ekonomideki karar alıcılara bir vizyon koyuyoruz, bir perspektif koyuyoruz. Bunlar gerçekçi değilse yani hane halkları, şirketler neye göre nasıl karar verecekler?

İstikrar politikası... 2021 Eylül'den itibaren iki döneme ayırıyoruz. 2021 Eylül "Faiz sebep, enflasyon sonuç" tezi Cumhurbaşkanının. Merkez Bankası politika faizi yüzde 19, enflasyon yüzde 19,25, dolar kuru 8 lira 30 kuruş. Dört ay içinde yüzde 19'dan yüzde 8,5'a indiriyorsunuz faizi. Ne oluyor? 8 lira 30 kuruş olan dolar kuru 18 lira 30 kuruş oluyor. Yüzde 19 olan enflasyon yüzde 35, sonra yüzde 85'lere kadar çıkıyor; çok ciddi bir kriz. Arkadan kur korumalı mevduat sistemi geliyor. Bütün bankalar kâr ederken bankaların bankası Merkez Bankası iki yılda 1,5 trilyon zarar ediyor. Sonra seçim oluyor 2023 Mayıs'ında, arkadan Hazine ve Maliye Bakanı -geçmişte de bu görevleri yapan kişi hem Hazine ve Maliye Bakanlığı hem de aynı zamanda Başbakan Yardımcılığı yapmıştı- diyor ki: "Artık Türkiye'nin irrasyonel politikalara tahammülü yok, rasyonel politikalara geçeceğiz. Ne yapacağız? Enflasyonu düşüreceğiz. Dezenflasyon politikası..." Neye dayanıyor? İki tane temel unsur var; birincisi, talebi kısıcı politikalar yani hane halklarının harcamalarını kısıcak ekonomi içindeki, talebi kısıcak, talep enflasyonu yönünden gelen etkiyi bertaraf etmek. İkincisi, maliyet enflasyonu yönünden gelen etkiyi bertaraf etmek. Nasıl yapacak onu? Yüksek faiz, döviz girişi olacak, dövizin girişi dövizin fiyatını artırmayacak, o kur enflasyon geçişkenliği açısından problemi engelleyecek.

Şimdi, bakın, üç buçuk yıl oldu bu programda, istikrar programında, ortada çok büyük bir başarısızlık var, fiyasko. Bir kere şunu söyleyeyim: Bir dezenflasyon politikasının uygulanacağı, sonuç alacağı şey bir yıl, bir buçuk yıldır; bir, bir buçuk yıldır. Sonuçta ne oldu, enflasyon düştü mü? Ha, düştü, tabii, Haziran 2023'te yüzde 38,21'di yaklaşık üç buçuk yıl sonra ne olmuş? Yüzde 29,73, yüzde 30'un altına düşmüş, 8,5 puan azalış. E, ne oldu ama o dönemde bunun faturasını kim yaşadı, kim çekti bu faturayı? Bu ülkede yaşayan milyonlarca insan, sabit gelirli, işçi, memur, emekli, çiftçi, esnaf, KOBİ. O dönem Hazine ve Maliye Bakanının konuşması var, çalışanlar için, gelir bölüşüm ilişkilerinin bozulmasıyla ilgili diyor ki: "Biraz dışınızı sıkın, enflasyon tek haneye düşünce durumunuz iyileşecek." E, düştü mü enflasyon tek haneye? Düşmedi enflasyon. Geçen yılki OVP'de 2026 yılı enflasyon tahmini yüzde 16'ydı, bu yılki OVP'de yüzde 28,4'e çıkarıldı, muhtemelen yüzde 30'un üzerine çıkacak. Neden? Çünkü enflasyon böyle düşürülmez, enflasyona ilişkin tespit yanlış, sadece bu talep unsurları üzerinden giderseniz, enflasyonun nedenini ücret ve maaşlardaki artış olarak görürseniz yanılırsınız. Türkiye'deki enflasyonun temel özelliği -ki bununla ilgili makaleler de var- kâr itişli enflasyon, kârların öncülük yaptığı bir enflasyon süreci oldu özellikle ekonomideki eksik rekabetçi yapılar yani tekelci ve oligopolist yapılar da bunu destekliyor, gıda ve konut fiyatları bir türlü düşürülemedi ve onun sonucunda ne var bugün? Asgari ücret açlık sınırının altında, emekli 5 milyon kişi en düşük emekli maaşı alıyor 23.552 lira, hem gelir dağılımı bozuldu hem de yoksulluk yaygınlaştı ve derinleşti. En düşük ve en yüksek yüzde 5'lik dilimler itibarıyla baktığımızda gelir dağılımında 23 kat fark var. Türkiye'deki nüfusun yüzde 1'i servetin yüzde 40'ına sahip. Ne olacak o zaman, ne yapacağız, nasıl dönüştüreceğiz? Bölüşüm ilişkilerindeki bir bozulma aynı zamanda da reel sektöre yansdı. Büyüme hızı düşüyor. Sanayi sektörü -biraz önce rakamları verdim- ciddi krizde. Teknoloji yoğunluğu artmıyor

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

-biraz önce rakama ancak gelince baktım- gene yüzde 3;3,5'lar, yüzde 3,8'ler seviyesinde. 2026'nın ilk sekiz ayında sanayi üretim artışı sadece binde 2, imalat sanayi kapasite kullanım oranı yerinde sayıyor, finansman maliyeti yüksek, tarım sektöründe yüksek girdi maliyeti var, KOBİ'lerde kriz büyük, sanayiye de yansısı bu kriz hem bölüşümü hem üretimi ciddi anlamda sıkıntı altına sokan ortada bir istikrar programı var ve ortada bir başarı yok, büyük bir başarısızlık var ve ben baktığım zaman dokümanlarınızda bunları görmüyorum. İşte, dış dinamiklerle bir şeyleri açıklamaya çalışmanın bir anlamı yok. Bir şeyleri yanlış yapıyorsunuz, o yanlış düzeltmek gerekiyor.

Bütün bunları söylerken, tabii, aynı zamanda şunu da gördük: Sadece yapısal problemler çözülmemiş, programlarla Türkiye ciddi bir vizyon, bir perspektif kazanamamış, bir taraftan da bir fon krizi, bir fon soygunu olmuş. "455 bin 758 tekil kişi." deniyor, 840 milyar, geçen hafta boyunca bunu Mecliste Genel Kurulda konuştuk, o zaman da söyledik, bakın, bu ciddi, bu, sermaye piyasası açısından çok büyük bir kriz, bunun için bir Meclis araştırma komisyonu kurulmak zorunda. Gelin, iktidarıyla muhalefetiyle bir komisyon kurulsun, sadece bu kanunla bu sorunu çözemezsiniz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, siz de biliyorsunuz çözemeyeceğinizi. Enine boyuna bunu inceleyelim hem buradaki sorunu çözmek açısından bu konuyla ilgili sorumlular kim? Hepsini gelsin Meclis araştırma komisyonuna, onların görüşlerini alalım, ifadelerini alalım gerekirse bu sürecin içinde ve bundan sonra böyle bir krizin olmamasını sağlayalım. Bu bize ne gösteriyor aslında biliyor musunuz? Bütün bu olan hikâye aslında Türkiye'deki kurumların nasıl bir tasfiye içinde olduğunu, bürokrasinin nasıl çöktüğünü gösteriyor. Zaten biz şunu söylüyorduk hep: Artık DPT yok, DPT gibi çalışan kurumlar var ama o Devlet Planlama Teşkilatı yok. İçindeki o uzmanlığa dayalı, yatay hiyerarşinin olduğu, hafızanın olduğu kurum yok. Devlet Personel Başkanlığı yok. TODAİE yok ki önemli bir kurumdur, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü. TÜİK, son derece itibarsız bir kuruluş oldu, Türkiye'nin istatistiğini üreten kuruluş, kimse inanmıyor verilerine. Merkez Bankasının 2021 Eylül ayında normalde kendisine kanunla verilmiş görev, Türk lirasının istikrarını korumak, Türk parasının değerini korumak olan kurumun nasıl onu talimat addettiğini, sonuçta faizleri indirdiğini ve Türkiye'yi nasıl krizin içine soktuğunu, yüksek enflasyon sürecine soktuğunu görüyoruz. Ve en son şunu da gördük: Sermaye piyasasında da müthiş bir çöküş var. O kadar parlak bir kurumdu ki Sermaye Piyasası Kurulu. Ben Mülkiyede öğrenciyken hocamız Profesör Doktor İsmail Türk ilk başkanıydı. Son derece ciddi iddialarla kuruldu 1982'de. 1985'te de İstanbul Menkul Kıymetler Borsası kuruldu ama bugün geldiğimiz zaman bakıyoruz ki ortada bir şey kalmamış. Bütün bunlar, aynı zamanda sonrasında da bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte bütün sistemin âdeta ikinci bir yapının, paralel bir yapı olduğu Cumhurbaşkanlığı politika kurulları -ne iş yaptığı bilinmeyen- bakan, başkanlıklar, ofisler yani bürokrasideki çöküş ciddi bir çöküş. Bu aynı zamanda, siyasal sistemdeki demokrasiden uzaklaşmanın, otoriterleşmenin, kuvvetler ayrılığının olmamasının, hukuk devleti ilkesinin, bağımsız ve tarafsız yargının ortadan kalkmasının da bir göstergesi. Temel hak ve özgürlüklerin her gün kısıtlandığı, anayasal hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşleri haklarının bile kullanılmadığı özgürce, devamlı sınırlamalar getirildiği basın özgürlüğünün kâğıt üzerinde kaldığı bir Türkiye'nin içindeyiz. Bütün bunların hepsi birlikte. Bakın, sadece ekonomi konuşmuyoruz; ekonomi konuşuyoruz, sosyal hayatı konuşuyoruz, siyasal sistemi, idari sistemi... Bütün böyle hepsine baktığımız zaman çok ciddi bir sorun gözüküyor.

En son 2027 yılı bütçesi üzerine birkaç şey söyleyeyim: Bu bir faiz bütçesi. Faizlerin gittikçe arttığını görüyoruz. Faiz giderleri, bütçe açığının üstünde, aynı zamanda vergi gelirlerinin de neredeyse beşte 1'i seviyesinde, yüzde 20'sine denk gelmiş. Vergi harcamaları anormal rakamlar da. 2026'da bütçe açığı 2,6 trilyon, vergi harcaması 3,6 trilyon, vazgeçilen vergiler ki bu rakamlar muhtemelen daha yukarıda olacaktır, henüz açıklanmadı. 2027 bütçe açığı 3 trilyon 868 milyar, vergi harcaması 4 trilyon 879 milyar lira. Tabii ki elbette gerektiği zaman belli istisnalar, belli muafiyetler sağlarsınız, devletin görevi sadece vergi toplamak değil, belli faaliyetleri de elbette teşvik etmek ama yıllardan beri her planda, programda, her dokümanında yazmıyor muyuz? Vergi harcamaları etkinlik açısından gözden geçirilecek, daraltılacak diye. Nerede? Gittikçe genişliyor ve burada ciddi bir sermaye kesimine transfer var. Kamu-özel iş birliği projeleri 2027'de 296,8 milyar, 2027-2028-2029 toplamı 1 trilyon 33 milyar. Şimdi de en son özelleştirme gelirleri var; 2 boğaz köprüsü, 8 otoyol, 2 çevre yolu otuz yıllığına özelleştirilecek. Çok yüksek rakamlar da zaten girmiş. 2026'da 107,3 milyar, 2027'de 183 milyar, 2028'de 163,5, 2029 143 milyar lira; toplam 597 milyar lira, 12 milyar dolar. Neden? Bunlar atıl değil. Bunlar zaten zamanında yapılmış, maliyetleri karşılanmış, hem devlete belli bir gelirin de geldiği hem de insanların bundan belli bir düşük, makul bir ücrette yararlandığı yapılar. Ama şimdi alacak bunlar, hepsini göreceğiz önümüzdeki dönemde, hepsinin fiyatları, geçiş ücretleri de anormal derecelerde artacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bitiriyorum.

Bunun adı şu: Yumurtlayan tavuğu kesmektir. Gelecekte elde edeceğiniz gelirleri bugüne taşıyorsunuz. Neden? Sıkıntınız var.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; fon vurgunu gölgesinde bir bütçe çalışmasına başladık. Bakalım, Allah sonunu hayırlı etsin inşallah. Çok büyük bir vurgun, buna, vakit kaldığı sürece konuşmamın son kısmında bu kısma geleceğim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

Çok kısa, kısa bir kısım makrolardan hareketle önce başlayayım. Şimdi, büyüme özellikle 2023 sonrasında çok düşüyor. Biz geliştirmekte olan ülkelere zaten az büyüyorduk ama dünya ortalamasının üzerinde büyüyorduk çünkü dünyada çok az gelişmiş ülkeler var, büyüme potansiyeli yok veya çok gelişmiş ülkeler var, onlar zaten büyümesini tamamlamış dolayısıyla dünya ortalama büyümesi bizim hep altımızda olurdu. 2026'da korkarım, dünya ortalama büyümesinin de altında büyüyeceğiz; maalesef kötü bir şey bu. Potansiyel büyümemizin çok altında bir büyümemiz var, bunu görmek lazım. Mesela, ben 2006 yılı KEP'ine baktım, bizim potansiyel büyümemiz... Yani hiçbir şey yapmasanız, dokunmazsanız, işleri bozmasanız ekonomi yüzde 6,5 büyüyor. Devlet Planlama Teşkilatı rakamıdır bunlar; 2006'lı yıllarda, oralarda... Şimdi bu potansiyel büyüme yine KEP, 2026-2028'e baktığımızda 4,5'a düşmüş yani 2,5 puan Türkiye'nin potansiyel büyümesi düşmüş. Ha, Türkiye'nin büyümesi bu potansiyelin de 2 puan altına gelmiş; bu, kötü yönetimin, yanlış politikaların Türkiye'ye getirdiği bir sonuç. Tabii, siz neyle övünüyorsunuz? Övünüyorsunuz, övünüyorsunuz hep dolar cinsinden millî gelir rakamlarıyla övünüyorsunuz. O, az önce Aşkın Bey de söyledi, bir aritmetik, ben bunu 40 defa söyledim size; bir aritmetik, o aritmetik yarın bir gün değişir.

Ha, bir şey daha var tabii. Şimdi ben yüzde 20'lik dilimler itibarıyla nüfusu yüzde 20'lik dilimlere ayırıyoruz ya... Baktık ya, bu hakikaten aritmetik de olsa... "Dolar cinsinde kimin geliri artıyor?" diye bakıyorsunuz, geliri artan kısım en zengin yüzde 20 arkadaşlar. Ha, zaten şimdi bu fon vurgunundan anladık ki siz foncuların gelirini artırmışsınız, foncuların geliri arttıkça Türkiye'nin geliri arttı diye bize bunu pazarlamışsınız. Yani çok net bir şekilde Türkiye'de zaten bu orta kesim falan kalmadı, çalışanların yüzde 42'si asgari ücretten ücret alıyor. Asgari ücretin bir tık üzerinde, yüzde 500 fazlasının alanların altındakiler de yüzde 50 yani bunlar da asgari ücretli sayılır. Emekli maaşının en düşüğü açlık sınırının 14 bin lira altında, asgari ücret açlık sınırının 9.700 lira altında olduğu bir dönemde milletin gelirin arttığından bahsetmek zaten yanlış olur; belli foncuların geliri artmış, siz de onunla övünmüşsünüz.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, ya şu sunumda da yine hiç atıl iş gücü oranından bahsetmiyorsunuz ve şundan bahsediyorsunuz diyorsunuz ki: "Ya, Türkiye'de işsizlik oranları düşüyor." bundan iftiharla bahsediyorsunuz. Hem de nasıl bir bağlamda bahsediyorsunuz? Mesela, 2026 için büyüme öngördüğümüzün altında olacak ama işsizlik oranı da onun altında olacak ya bu olmaz; böyle bir şeyi söylememeniz lazım, bunu yazmamaları lazım sizin kitabınıza. Eğer büyüme öngörülenin altında oluyorsa işsizlik oranının öngörülenin üzerinde olması lazım; iktisat bunu gerektirir. Ama doğru, bu bir tutarsızlık değil çünkü bakın, -rakam hatalıdır, TÜİK yalan söylüyor anlamında falan söyleyemiyorum, onlar başka bir bahis- işsizlik oran dediğiniz rakam Türkiye'deki işsizliği göstermiyor, bunu fark etmiyorsunuz, Türkiye'de işsizliği gösteren atıl iş gücü oranı. Hani şu şu şu grafik. Yani bu tutarlı, işsizlik oranı aşağı doğru iniyor çünkü insanlar iş gücü piyasasından çıkıyor, artık işsiz bile değil "İş aramıyorum." dediği zaman TÜİK onu işsiz kabul etmiyor fakat onların hepsi atıl iş gücü oranında gidiyor; yüzde 31'e çıkmış atıl iş gücü oranı.

Şimdi, enflasyon ilkel bir sorun. Türkiye on yıldır çift basamaklı enflasyonla uğraşıyor yani bu ülkenin sorunları bir miktar çözülmüştü ama tekrar Türkiye'yi bununla yüzleştirdiniz ve bakalım ne zamana bitecek? Hep sürekli tehir ediyorsunuz, en son, işte, "Üç yıl sonra tek basamaklıya inecek." diyorsunuz ama on yıldır bu ülke yüksek enflasyonla boğuşuyor.

Enflasyonda ataleti bahane olarak alıyorsunuz; "Atalet var, ataleti kıramadık." Ya, aslında bir itiraf, atalet güvensizlik demek yani "Güvensizliği kıramadık." diyorsunuz ama bunun bilmiyorum farkında mısınız, değil misiniz? Belirsizliğin yeni bir normal olduğunu görerek tahminlerinizi yapmanız lazım yoksa hani her defasında "Şu oldu, bu oldu." falan değil, bütün dünyada artık böyle; belirsizlik yeni bir normal hâline geldi. Programın kırkıncı ayındayız fakat 8,5 puanlık sadece düşüş var. Geldiğimiz nokta 29,7; yirmi beş yıl sonra Türkiye'de enflasyonu getirdiğiniz nokta 2002'de aldığınız enflasyon, o zaman da 29,7'yle almışsınız, yirmi beş yılın sonunda geldiğiniz nokta 29,7.

İmalat sanayisinin millî gelir... Konu çok olduğu için hızlı hızlı geçmek durumundayım. Bakınız, son dört yılda, bu programın uygulandığı dönemde hiç baktınız mı bu rakama, hiçbir yerde geçmiyor dokümanlarınızda. İmalat sanayisinin millî gelir içerisindeki payı 6,2 puan düşmüş, yüzde 21,8'den yüzde 15,6'ya düşüyor 2022'den 2025'e gelinceye kadar.

İhracatın millî gelire oranı 2022 yılında yüzde 27,5; 2026 tahmininiz orta vadeli programda 15,9. İhracatçı kan ağlıyor, bunu görmeniz lazım. 11,6 puan, ihracatın millî gelire oranı düşüyor. Deprem nedeniyle bütçede dev bir düzelme var, hâlâ yüzde 3,5'lar çok yüksek bütçe açıklarıdır ama tek bir rakam söyleyeyim: Bakın, önceki 1999 deprem vergilerini falan demiyorum, 2023'te Mehmet Şimşek'in artırdığı vergilerin tamamı o günkü gerekçelere bakın, ben bunu daha önce sunumlarımda burada PowerPoint olarak yansıttım, hepsinin gerekçesi "Deprem nedeniyle bu vergileri, bu KDV'yi, bu ÖTV'yi artırıyoruz." diye bize söylendi, topluma böyle satıldı. Nedir biliyor musunuz o 2023'teki vergi artışlarının bütçeye bugün katkısı, 2027 bütçesi için söylüyorum: 33,7 milyar dolar, o düzenlemelerin katkısı. Deprem nedeniyle koyduğunuz harcama ne kadar? 13,7 milyar dolar. İşte depremi fırsata çevirdiniz dediğim bu. Depremden dolayı 20 milyar dolar Hazineyi kârlı duruma getirdiniz.

Şimdi, yirmi beş yıl geçti, Türkiye'nin hiçbir yapısal sorunu maalesef çözülmedi. Finansmanda dışa bağıllık, mal da dışa bağımlılık, istihdam piyasasının sorunları, kayıt dışılık, verimsizlik problemi, yoksullukla ilgili problemler, bunların hepsi olduğu gibi duruyor, çözülemedi. Bunun üzerine üzerine Türkiye'nin kurumlarını çöktertiniz, birazdan o bahse geleceğim. Yani yeni sorunlar eklediniz ama hiçbir sorunu çözmediniz.

Yirmi beş yılın sonunda Türkiye'ye enleri yaşattınız. Hızlı hızlı şimdi onları söyleyeceğim. Yani herşeyin en kötüsünü bu ülkeye gerçekten yaşattınız. Şimdi, mesela, Türkiye dünyada enflasyonu en yüksek olan 5'inci ülke, faizleri en yüksek olan 2'nci ülke. Gıda enflasyonunda OECD'nin en kötüsüyüz, en yüksek gıda enflasyonu bizde. Kirada yine OECD'nin en kötüsüyüz, en yüksek kira artışı bizde. Enerji enflasyonunda Ağustos 2026 OECD'nin en kötüsüyüz, en yüksek enerji enflasyonu bizde. Dünya Suç Endeksi'nde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

193 ülke içerisinde en kötü 13'üncü ülkeyiz, dünyada suç piyasaları puanında. Bunun içerisinde insan kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, uyuşturucu, sahte, taklit ürünler, yasa dışı finansal suçlar, siber suçlar ve doğal kaynakların sömürülmesi meselesi var. Bu endekse baktığımızda, 193 ülke içerisinde dünyada puanı en yüksek, suç oranı en yüksek olan 13'üncü ülke hâline Türkiye'yi getirdiniz. Her 100 bin kişiye düşen tutuklu sayısında en yüksek 8'inci ülkeyiz. Kadına şiddette OECD'de 1'inci sıradayız, en fazla şiddetin olduğu ülkeyiz. Çocuk Refahı Endeksi'nde UNICEF verileri OECD ülkeleri içerisinde en kötü performans gösteren 5 ülkeden 1 tanesiyiz. Bunlar tesadüf olamaz arkadaşlar. Yeni doğan ölüm oranında OECD'nin en kötü 3'üncü ülkesiyiz. Sosyal Güven Endeksi'nde en kötü 5 ülke içerisindeyiz. Kendi grubumuzda da en kötüyüz, kendi gelir grubumuzda en kötüyüz. OECD içerisinde en kötü 5 ülke içerisindeyiz sosyal güvende.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - İyi olduğumuz bir şey yok mu?

ERHAN USTA (Samsun) - Yok, en kötülerini yaşattılar yani tebrik etmek lazım.

Eğitimde, istihdamda, gençlerde OECD'nin en kötüsüyüz. En yüksek, en uzun çalışma saatinde OECD'nin en kötüsüyüz. Bunların hepsi uluslararası veri arkadaşlar, hepsi uluslararası veri. Üstünde detayları, tabloları var onları vakit olmadığı geçiyorum. Çocuk yoksulluğunda -UNICEF rakamıdır- Türkiye OECD içerisinde en kötü 4'üncü ülke. İşçi çalışan hakları konusunda dünyada en kötü 10'uncu ülkeyiz. Refah Endeksi'nde 148 ülke bu endekse girmiş, en kötü 102'nci ülkeyiz, Refah Endeksi'nde en kötüler içerisindeyiz. Sosyal Adalet Endeksi'nde OECD ülkeleri içerisinde en kötü performans gösteren, sosyal adaletin en az olduğu 5 ülkeden 1 tanesiyiz. İnsan Hakları Endeksi'nde 179 ülke var dünyada, 140'ıncı sıradayız. Yine, insan haklarının en kötü olduğu ülkelerden bir tanesiyiz. Mutluluk Endeksi'nde... Bize şunu demesinler: "Efendim, bunlar dış güçler, bunlar hazırlıyorlar, bizi..." Bunlardan bir tanesinde iyi olduğunuz zaman ortalığı ayağa kaldırılıyorsunuz, sekiz sütuna manşet yapıyorsunuz. "İşte bak, iki yatırımcı kuruluştan aynı anda geçer puanı almış, yüksek puan almış dünyadaki tek ülkeyiz." diyorsunuz. Öyle bir hikâye yok yani, bunların iyi olduğu zamanlar vardı. O zaman hep bunlarla, bu endekslerle övünüyordunuz. Şimdi kötü olduğu zaman da bize hiç kimse sakın "Dış güç, miş güç." demesin.

Şimdi, Mutluluk Endeksi'nde 147 ülke var, 94'üncü sıradayız. Siyasi kutuplaşma en fazla başardığınız konu, tebrik etmek lazım. Dünyanın en kötü performans gösteren -dünyanın bakın, OECD bile değil- 2'nci ülkesiyiz. Neyde? Siyasi kutuplaşmada. Ekonomik bağımsızlık endeksinde dünyada 117'nci sıradayız yine en kötüler içerisindeyiz. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 143 ülke var, 117'nci sıradayız ve iyi olduğumuz mesela 2014 yılında 59'uncu sırada göstermiş bu endeks bizi ama şu anda 117'ye düşmüşüz, 58 basamak kötüleşmiş Türkiye Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde. Bu hukukun olmadığı yerde zaten hiçbir şey olmadığını herhâlde tahmin ediyorsunuzdur, biliyorsunuzdur. Hükümet Yetkilerinin -işte, otoriterleşme- Sınırlandırılması Alt Endeksi'nde Türkiye 143 ülke içerisinde en kötü olan yani hükümetin yetkilerinin en az sınırlandırıldığı 7 ülke içerisindeyiz dünyada. Böyle bir şey olabilir mi? Ve 50 basamak burada kötüleşmişiz. Yolsuzluk Algısı Endeksi'nde dünyada yolsuzluğun en fazla olduğu ülkelerden bir tanesiyiz, 71 basamak kötüleşmiş. İnsan Özgürlüğü Endeksi'nde, Basın Özgürlüğü Endeksi'nde, hepsinde aynı şey var. Ya, şunu soracağım: Allah aşkına, bu millet size, bu büyük millet size ne yaptı da bu millete bu kadar çok kötülüğü yaptınız? Bu "en"leri bu millete niye yaşattınız? Bu millet size ne istediniz de vermedi? Bu millet size ne yaptı? Bu milletle sizin ne sorunuz var? Bunu burada bize açıklamak durumundasınız.

Şimdi, tabii, bütün bunları niye oldu? Kurumsal çürümedir arkadaşlar adalet başta olmak üzere. Adaleti, mülkiyesi, tıbbiyesi, harbiyesi, maliyesi; hepsinde Türkiye'de net bir kurumsal çürüme var. Yirmi beş yıl içerisinde kendi bürokrasi kültürünüzü yarattınız; sorgulamayan, ne derse gelip geçen, liyakatsiz, ehliyetsiz kadrolar. Uzmanlık müessesesini kaldırdınız, maaşlarını düşürdünüz, statülerini aşağı çektiniz, denetimi yok ettiniz, Türkiye'nin en güzide kurumlarını bile isteye, bile bile kaldırdınız. Sizin de kişisel olarak da ciddi sorumluluğunuz var bunlar içerisinde ve bunun geldiği noktada kurumsal bir erozyona uğradı Türkiye ve bunun için, yolsuzluk için mümbit bir alan oluşturduunuz. Size "dur" diyecek, efendim, karşınızda durabilecek, size herhangi bir şekilde birazcık engel olabilecek hiçbir tane gücü Türkiye'de maalesef bırakmadınız. Dediğim gibi, ehliyeti, liyakati, her şeyi altüst ettiniz. Şimdi, bu kurumsal çürümenin en büyük örneklerinden bir tanesi olan bir fon krizini Türkiye yaşıyor, fon vurgununu, fon, soygununu yaşıyor. Bu krizin, bu soygunun en önemli özelliği ne biliyor musunuz arkadaşlar? Devletin en güzide kurumlarının, devlet kurumlarının ve devlet bürokratların içerisinde olduğu bir vurgun bu ve bir tane değil. Mesela, ben burada EPDK'yı anlattım, 53 milyar dolarlık bir vurgunu anlattım yirmi yıl boyunca. Mesela bir tane kuruluşun yaptığı bir şeydi. Ya, burada bütün bu kuruluşları nasıl organize ettiniz, bu talimatı kim verdi? İlk kez bu kadar organize, nitelikli bir vurgunla karşılaştı Türkiye. İşte, bu kurumsal çürümenin bir eseridir bu.

Şimdi, siz bu Fon Kurulunun Başkanı, çok net söylüyorum Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, şimdi sorularımıza cevap vereceksiniz, değerlendirmeniz olacak, o zaman söyleyin: Siz bu işin açıklığı kavuşmasını istiyor musunuz, istemiyor musunuz? İstemiyorsunuz bana göre. Niye istemiyorsunuz? Çok net bir şekilde, istemiş olsanız listeyi açıklarsınız. Niye açıklamıyorsunuz bu listeyi ya? Yani ilk başından itibaren söylüyoruz: Kim bu vurgunu yapmış? Kim bu fahiş kazancı elde etmiş? Toplum baskı oluştursun üzerinde, sizin de işiniz kolaylaşsın. Ya, hiçbir şey yapamıyorsanız, az önce ifade edildi, şu 1-16 Eylül tarihleri arasında her şey ayyuka çıkmış, tasfiye gelmiş, 440 kişi bu ülkeden -Pusula ve Teradan- 401 milyar lirayı çıkarmış. Bunların suçlu olduğu net ortada. Hep şafak operasyonları yapıyorsunuz, bir tanesinin ismini söylediniz mi bize? İstemiyorsunuz çünkü bu işin içerisinde herkes var. Bu işin içerisinde muhtemelen en yakınınızdaki -iktidar olarak söylüyorum, şahsi olarak söylemiyorum- insanlar olmuş olmalı ki bunları açıklamıyorsunuz. Sorumlu kurum yöneticilerini görevden almadınız. İşte, o yüzden ben bunun açıklığı kavuşmasını istemiyorsunuz diyorum. Bir Fon Kurulu var, Fon Kurulunda zanlıların hepsi orada. Onlarla neyi çözeceksiniz siz? 3 AK PARTİ yetkilisi var. Neye

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 12

istinaden bunu koyuyorsunuz? Devlette böyle bir usul var mı? AK PARTİ'lilerin, Elitaş, Efkan Ala ve Abdullah Güler'in devletteki görevini bana söyler misiniz? Bu Fon Kurulunu neyle kurdunuz? Her şeye bir Cumhurbaşkanı kararnamesi çıkartırken bu Fon Kuruluna niye bir kararname çıkartamadınız? Çünkü o AK PARTİ'lileri yazamayacaktınız. AK PARTİ'liler orada ne? Komünist partisi komiserleri gibi duruyor. Olur ya, istenmeyen bir yere sığıverir bu iş diye. Şimdi, dolayısıyla, denetimini DDK'ye veriyorsunuz. Adam kendi dönemini denetleyecek, böyle bir şey yok. Bakın, yönetim sürecinde çok büyük hatalar var, adalet yok, hukuk yok. Mağdurlara tasfiyeden para dağıtımında yani büyük yatırımcı, küçük yatırımcı adaleti yok. PBLK'lerle ilgili hiçbir şekilde bir adalet yok, soruşturma işlemlerinin yapılmasında bir adalet yok. Fatma Betül Sayan Kaya'yla ilgili bir soruşturma başlatıldı mı? Efendim, Mustafa Yazıcı meselesi ne oldu? Niye tedbir konuldu da bir saat sonra kaldırıldı? Nerede burada adalet? Osman Nacar'la ilgili, Osman Nacar'ın ilişkileriyle ilgili hiçbir şey çıkartıldı mı? 20 milyar lira vurdu, 20 katrilyon. Vatandaş bazen diyor: "Ya, ne olacak 20 milyardan, benim de kiram zaten 20 milyar filan." Öyle değil yani 20 katrilyon. Ondan sonra hesabı isteğe bağlı açtınız. Bunları çok uzun uzun konuştuğumuz için burada detaylarına girmeyeceğim; esas size olan, daha bireysel olan eleştirime geçeceğim. İsteğe bağlı hesap açtınız; isteğe bağlı hesap olmaz. Biz başından itibaren söyledik, dedik ki: "Bunun cebri olması lazım, bunun zorunlu olması lazım. Hiç kimsenin vicdanına bırakılmaz, burada mafya türer." Bakalım, göreceğiz.

Sorumluluk üstlenen yok yani açıklamalarınız nedeniyle -birazdan detaylarına geleceğiz- bir sorumluluk üstlenmeniz lazım Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Bu milleti siz yönelttiniz bu fonlara, Mehmet Şimşek itiraz etti, siz bu milleti bu fonlara yönelttiniz. Hiç mi sorumluluğunuz yok? Hiç istifayı düşünmüyor musunuz? Böyle bir şey olabilir mi? Şimdi, kurum yöneticileri de...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Öyle bir şey yok, iftira ediyorsunuz, iftira ediyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) - İftira filan değil, açıklayacağım tek tek, tek tek açıklayacağım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben onları açıkladım.

ERHAN USTA (Samsun) - Hiçbir şey söylemedin, "cimbızlama" dedin. Şimdi, kurum yöneticileri soygunun içerisinde; neyse bununla vakit kaybetmeyelim o zaman, anlaşıldı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - İstedığınız gibi kurgulayın, geçmişe dönük yeniden kurgulayın.

ERHAN USTA (Samsun) - Hiçbir şey değil.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bu mu sizin akılcı yaklaşımınız, adaletli yaklaşımınız? Ayıptır ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Bakın şimdi, Teranın en büyük fonu hukuksuz bir şekilde TEFAS'a alındı. En son güne kadar İstanbul Borsası ve para piyasasından likidite sağladınız Teraya. Teraya 17 Mart 2026'da özel tahvil verildi. Kim bu talimatları verdi, bana bunu söylemek durumundasınız. Ya, kurumların hepsi, iş ayyuka çıkmış arkadaşlar, tasfiye gelmiş, tasfiyeden bir gün önce İstanbul takas piyasası, İstanbul Borsası bu adamlara para veriyor, likidite veriyor ya! Bunu bize birisinin izah etmesi lazım değerli arkadaşlar, böyle bir şey yok dünyada, böyle bir şey yok. Biz bundan öfkeleniyoruz, öfkemiz kendi başına filan değil. Katılımevrim paralarının Serdar Turhan'ın kişisel portföyüne, fonlarına aktarılması için 30 Temmuz 2026'da BDDK karar aldı. Bu talimatı kim verdi bu BDDK'ye? Kim var bu işin tepesinde? Bunu bilmek durumunda toplum. İktisat Katılım Bankasına 26 Şubat 2026'da faaliyet izni veriliyor. Ya, her şey ayyuka çıkmış; Pusula Holdingin biliyorsunuz. 1-16 Eylül meselesini söyledim. Yani bütün bunlar... Emre Tezmen'i MKK üyesi kim yapıyor? Kozmik odaya, finansal sektörün kozmik odasına Emre Tezmen gibi bir sahtekârı kim koyuyor? Bunun arkasındaki referans kim, bunu bilmek durumundayız.

Şimdi, gelelim az önceki meseleye. Mehmet Şimşek 4 Kasım'da diyor ki arkadaşlar: "Bazı fonlar üzerinde manipülasyonlar yapıldığını biliyoruz, bu alanda da düzenleme ihtiyacının farkındayız." Tamam mı? Mehmet Şimşek 4 Kasım'da bu açıklamayı yapıyor bir yerde, tamam mı, diyor ki: "Manipülasyon var, bunun üzerine gideceğiz. Kayıt dışının üzerine nasıl gidiyorsak daha fazlasıyla üzerine gideceğiz." Finans Zirvesi'nde... Bugüne kadar o finans zirvelerinin hiçbirine katıldınız mı? Katılmadınız. 5'inci Finans Zirvesi'ne siz katılıyorsunuz, Mehmet Şimşek katılmıyor; çok enteresan. Sahtekârlar orada, Emre Tezmenler orada, kurumlardan yine bu işin içerisine karışanlar orada, diğerleri orada. Sayın Cevdet Yılmaz orada diyor ki: "Efendim, bazı spekülasyon haberler, algılar oluşturulmaya çalışılıyor, bunlar doğru değil. Fonlar, son derece önemli tasarruf mekanizmaları. Kesinlikle fonlara zarar verici, fonları olumsuz etkileyecek bir durum söz konusu değil."

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - "Yapılan bir düzenlemeyle ilgili" diyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Onu açıklamanızda diyorsunuz. Hayır, bir tane vergi kelimesi geçmiyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben burada açıkladım, konuşmamda da "yapılan düzenleme" diyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Bakın, elli altı dakikalık konuşmanızın tamamını dinledim, bir tane düzenleme vergiye ilişkin. Bir tane "vergi" kelimesi geçmiyor orada, yapılan düzenleme...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Vergi değil, düzenleme diyorum. O düzenleme ne? "Düzenleme" diyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, manipülatör... Şimdi, Mehmet Şimşek "manipülatör" diyor. Cevabını verirsiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Kusura bakmayın, siz çıkıp gideceksiniz, çamur at izi kalsın, öyle mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 13

ERHAN USTA (Samsun) - Mehmet Şimşek "manipülatör" diyor. Elli altı dakika içerisinde bir tane "manipülatör" kelimesi geçmiyor. Ya, Mehmet Şimşek bu işin Bakanı, "Manipülatör var." diyor, "Manipülasyon var." diyor. Siz, elli altı dakika sermaye piyasasıyla ilgili...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yapılan düzenlemeyle ilgili diyorum. Bir düzenlemeden bahsediyorum, onu anlayamayacak kadar kapasiteniz yok mu?

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, evet, hakaret edin, hakaret edin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Hakaret etmiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Vergi kelimesi bakın, vergi filan değil, "istismarcı" diyorsunuz sadece, vergi istismarcısı filan demiyorsunuz.

Şimdi, ne yapıyorsunuz? 11 Aralıkta bu konuşmayı yapıyorsunuz, 5 Martta Altınbaşlarla açılış yapıyorsunuz, şimdi hepsi tutuklu; Pusulacılarla açılış yapıyorsunuz 14 Martta, 14 Martta, tutuklular; Emre Tezmen o günkü Finans Zirvesi'nde sizin o söylediğiniz laflara böyle elleri yırtılırcasına alkışlıyor. Alkışlar tabii çünkü işlerine geliyor, katılım bankalarının filan şeylerini söylüyorsunuz veya kalkınma bankaları, 15 tane özel sektör kalkınma bankası var, 3 tanesi de bugün şey durumda, bu fonların bankaları. Bakın, o gün müdahale edilmiş olsaydı 297 milyar liraydı mağduriyet. Yüksek mi? Yüksek ama sizler bu işi teşvik ettiniz, ondan sonra tasfiye edildiğinde orada fonlardaki şey 822 milyar eder.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - İftira etmenin vebali boynunuzda olacak.

ERHAN USTA (Samsun) - Derhâl istifa etmeniz lazım. Hatta, başında da söyledim, şimdi de söylüyorum; derhâl istifa etmesi lazım ve kendinizin Yüce Divanda yargılanması için...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - İftira etmenin vebali boynunuzda, her zaman taşıyacağınız bir vebal olacak.

ERHAN USTA (Samsun) - Kendinizi temize çıkartın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben yargılanmaktan korkmam ama siz iftira etmenin vebalini ömrünüz boyunca taşıyacaksınız.

ERHAN USTA (Samsun) - Bir de son olarak, 12 tane soru sordum, bunların bir tanesine cevap vermediniz, 12 tane sorunun bir tanesine cevap vermediniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Gayet açık cevap verdim.

ERHAN USTA (Samsun) - Son soru olarak da soruyorum: Aynı tarihlerde, sizin Finans Zirvesi'nde konuştuğunuz tarihlerde Zeray GYO halka açılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bu Zeray GYO'yla herhangi bir ilişkiniz var mı? Onu da bize söylerseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Kısacık...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Türkiye'de en kötü muhalefetin olduğu diye söylemediniz, söyleseydiniz keşke en kötülerini sayarken.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dünyanın en kötü muhalefeti Türkiye de, bunu da ekleyin.

ERHAN USTA (Samsun) - Onu da siz yapardınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri.... Değerli arkadaşlar...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Fon vurgunu muhalefet yüzünden oldu tabii, muhalefet yüzünden oldu fon vurgunu.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani muhalefet olduğunuzda en kötü muhalefeti de siz yapıyordunuz, ortalığı ayağa kaldırıyordunuz, bir bardak suda fırtına koparıyordunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

Değerli milletvekilleri...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dünyanın en kötü muhalefeti; bunu notlarınıza ekleyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, karşılıklı atışmayalım lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ekleyin notlarınıza, en kötü muhalefet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben karşılıklı diyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu Usta'ya söyleyeceksiniz, bu Usta'ya değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Karşılıklı diyorum. Karşılıklı ne demektir? "Mutually" ingilizce "mutually".

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dayanaksız verilerle...

ERHAN USTA (Samsun) - Allah'tan kork ya!

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 14

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Neye göre açıkladınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık bekliyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Hepsinin arkasından... Neyden bahsediyorsun ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, kendinizi çekiyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - İnsan utanır ya, utanır ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Ayıp ya! On dakika uluslararası göstergeler üzerinden gittim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlar, görüşmelere...

ERHAN USTA (Samsun) - Azıcık şey yapın ya, utanma duygusu olsun ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekilleri, herkese söz vereceğiz, konuşmak isteyenlere.

ERHAN USTA (Samsun) - Birazcık mahcup olun ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık, buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sayın Komisyon üyelerimiz, değerli milletvekilleri, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın güzide mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bütçeyle ilgili çalışma yaparken rakamlarda böyle çok değişik duygular yaşadım bu bütçe aşamasında çünkü hani bir kurumların bütçesine baktım bir de bu son zamanlarda fon vurgununda yaşanan kayba baktım, inanın, bütçe çok anlamsız geldi bana yani şimdi birincil etki daha yani fon vurgununda ulaşılamayan para 800 milyar TL, birincil etki. Şimdi, bakıyorum -bu fon vurgununda sadece bu 800 milyar- ya, Cumhurbaşkanlığının bütçesi 27 milyar 547 milyon, adamlar 800 milyar vurmuş. Bakıyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesi 33 milyar 787 milyon, adamlar 800 milyar vurmuş. Bakın yani bir ara dedim ki sadece ben bunu açıklayayım, konuşmayayım yani o bile aklıma geldi. Ya, 800 milyar; şu anda insanlar parasına ulaşamıyor. Bakın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının 2027 bütçesi 761 milyar 412 milyon, Ulaştırma Bakanlığının 2027 bütçesi kadar sırf 800 milyar para bir anda vatandaşın cebinden alınmış. Ulaştırma Bakanlığının... Yani bu kadar yol yapılıyor, köprü, asfalt, vesaire şudur budur, o kadar bütçe kadar vurguncular bu milleti vurmuş ya, cebindeki parayı almış, gitmiş, şu anda vatandaş gece gündüz uyuyamıyor. İnanın, böyle bir baktım, dedim ki ya, biz ne bütçesini konuşuyoruz, neyi konuşuyoruz biz şu anda? Olayın büyüklüğüne bakın yani olayın, vurgunun büyüklüğüne bakın, nelerimizi almışlar. Tabii, buna baktığımız zaman bu daha birincil etki yani direkt vatandaşın cebinden çalınan, vatandaşın cebinden 800 milyarı çaldılar. Ne oldu sonra? Sermaye piyasasındaki güven yüzünden borsa ta 14 binlerden, 14 bin küsurlardan 10 binlere geldi. Bakın, 11 binlerden kapattı, sırf borsadaki erimeyle, sırf borsadaki erimeye baktığınız zaman 6 trilyonluk orada bir kayıp var, 6 trilyon. Ya, bu devletin borsasına güvenen, bu ülkenin borsasına güvenen vatandaşın parası 17 Eylül'den bugüne 6 trilyon eridi. Vatandaş şimdi herhangi bir şey almak için "Hisse senedimi satayım." dese, toplamda 6 trilyon eridi değerli arkadaşlar. Bakın, şimdi, bu toplam değerlere bakıyorsunuz -bu sadece fon vurgunundaki, hem 800 milyar hem de borsadaki erime-toplam kayıp Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesinin 174 katına çıkıyor, Cumhurbaşkanlığı bütçesinin 150 katına çıkıyor, Dışişleri Bakanlığı bütçesinin 68 katına çıkıyor, Enerji ve Tabii Kaynaklar bütçesinin 89 katına çıkıyor. Yani bu sadece 800 milyarla ölçülecek bir büyüklük değil, daha sonrasındaki erime, yabancı çıkışı, sermaye piyasalarına güvenin azalıp yatırımcının satması, fonların mecburen kendi içerisindeki hisseleri satması vesaire birçok tetiklemeyle birlikte bize çok büyük bir kayıp yaşattı. Yani bu kayıp sadece "Ya, biz, şu kadar çaldık, tövbe hesabına bu çaldığımızı yatırıyoruz."la kapatılacak bir kayıp değil ya, kayıp değil. Sermaye piyasalarının şu anda temelinden bir sarsılma yaşandı arkadaşlar. Bakın, temelinden sarsılma yaşandı. Dolayısıyla böyle bir vurgunun hemen arkasında, gerçekten, şimdi bütçe rakamlarına baktığınız zaman yani burada ne yapalım, bütçenin kenarından, köşesinden 3 milyarı, 5 milyarı mı konuşalım yani? Elin adamı 800 milyarı götürmüş, 6 trilyon zarar vermiş toplamda, bunu mu konuşalım? Gerçekten de bu kapsamda çok acı bir bütçe görüşmelerine başlıyoruz rakamsal olarak.

Şimdi, bakıyoruz, bütçenin tanımında, girişinde, gerekçesinde ekonomide dayanıklılığın korunması ve güçlendirilmesi temelinde bu bütçenin hazırlandığı ifade ediliyor. Ekonomide dayanıklılık. Şimdi, ekonomideki dayanıklılığın en temel noktası, her ekonominin dayanıklılığının en temel noktası o ülkenin kurumlarının itibarı, kurumlarının gücü, demokrasinin gücü, o ülkede tesis edilen adalet ve hukuktur. Bir kere, ekonomideki dayanıklılık buna dayanır. Bunu sağlamadığınız sürece istediğiniz kadar rezerviniz olsun, istediğiniz kadar rakamlarda güçlü -burada- tablolar getirin, eğer adalet ve hukuku tesis etmediğiniz sürece, kurumlarını güçlendirmedığınız sürece hem uluslararası ülkelerin hem de kendi milletinizin kendi kurumlarına güvenini artırmadığınız sürece hiçbir ekonomi dayanıklı değildir değerli arkadaşlar. Dolayısıyla, şimdi, burada bakıyoruz, belki de şu anda 2027 bütçesi en dayanıksız günlerine gidiyor. Ama şunu da söyleyeyim: 2027'ye girerken, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, esnafın dayanacak gücü kalmamıştır, net söylüyorum. Esnafın dayanacak gücü kalmamıştır. Size de geliyordu, her gün binlerce esnaf yalvarıyor "Aman şu üzerimizdeki vergi yükünü alın, SSK yükünü alın. Vergi yükünü azaltın, orada bir yapılandırma bize yapın, bize nefes aldırın. Hesabımıza bloke koymayın, kredi kartlarımıza bloke koymayın, müşterilerimize yazı yazmayın. Ya, krizdeyiz zaten hele şu günlerde yaprak kıpırdamıyor." Eğer bir dayanıklılık istiyorsa, evet, şu anda esnafın dayanacak gücü kalmamıştır. İsteddiğiniz yerde gezelim, kalmamıştır.

Bu ülkede şu anda çiftçinin dayanacak gücü kalmamıştır. Bakın, istediğiniz ürüne bakalım: İncir, üzüm, narenciye, kavun, karpuz. İsteddiğiniz ovaya gidelim: Şimdi isterseniz Çukurova'ya gidelim, limonlara bakın. Enteresan bir yıl yaşıyoruz, ürünler ya dalında çürüyor ya tarlada çürüyor ya da maliyetinin altında satılıyor. Yani acayip bir bereketsizlik var şu anda. Niye? Tahlil o Rusya'ya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 15

giden koridor zamanında açılmadığı için baktığınız zaman, şu anda hiçbir ürün para etmiyor. Hiçbir ürün para etmiyor, işler acısı. İşler acısı. Yani şu anda Çukurova'da insanlar, çiftçilerimiz narenciye bahçelerini kesiyorlar artık, görüntülerini görsünüz. Narenciye bahçeleri artık... Yani çiftçi bir yıl dayanır, iki yıl dayanır, üç yıldır, dört yıldır, beş yıldır zarar ediyor; artık dayanacak gücü kalmamış, kesiyor, tarla yapıyor artık, dayanacak gücü kalmadı. Çiftçinin de dayanacak gücü kalmadı.

Sanayicinin de dayanacak gücü kalmadı, rakamlar ortada, kalmadı. Enflasyonu düşüreceğiz diye kur baskısı yüzünden şu anda maalesef sanayicimiz ciddi bir pazar kaybı yaşadı, yaşamaya devam ediyor ve artık 2027'ye girerken dayanacak gücü kalmadı. Evet, bu bütçe dayanıklılık bütçesi ama bu bütçeye kim dayanacak onu bilmiyorum. Her kesimin sistematik olarak artık dayanacak gücü maalesef kalmadı.

Şimdi, yine bütçeye baktığınız zaman, bütçe sunumunda diyorsunuz ki: "Bu bütçeyi faiz bütçesinden çıkarıp hizmet bütçesi yaptık." Yani şimdi, 3 trilyon 975 milyar -o da 25 milyar belki eklenecekti ama 4 olmasın diye psikolojik anlamda herhâlde- faiz ödüyoruz ve bu bütçe faiz bütçesi değil(!) Şimdi, bakıyoruz yine, bu ödediğimiz faiz Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin 115 katı, Cumhurbaşkanlığı bütçesinin 99 katı, Dışişleri Bakanlığı bütçesinin 61 katı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 78 katı. Düşünün, yani bu bütçe nasıl faiz bütçesi değil? Yani rakam olarak belki şunu diyebilirsiniz: Ya, işte, toplam faiz harcamalarının bütçe giderlerinin oranına baktığımız zaman, biz bunu düşürdük değil mi, düşürdük. Doğru, diyeceksiniz ki şimdi, 2006 yılında bu oran yüzde 25,80'di ama şimdi biz bunu 14'e düşürdük. Ama Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu oran 2016'da yüzde 8,60'tı, 2017'de 8,36'ydı, 2018'de 8,90'dı. Bakın, şimdi, bunu da görelim. Ne oldu da AK PARTİ iktidarı zamanında iyi yönetimle 2002 yılından itibaren iyiye giden bu oran, neden şimdi kötüye doğru döndü de ve bir türlü engellenemiyor? Yani, bakın, en iyi 2 oran: 2015'te var, ondan sonra 2016'dan itibaren yükselişe giriyor artık. Bunun size bir mesaj vermesi lazım. Yani artık burada bilimsel bir ivme kazanmış, şu anda faize olan bağımlılığımız artıyor ve durduramıyoruz yani eski günlere devam ediyoruz. Zaten benim iktidara karşı en büyük serzenişim o; ya, eski günlere döndük. Yani biz AK PARTİ'yi kurduğumuzda "Eski Türkiye olmayacak, artık her şey, hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!" dedik. İnanın, istediğinizle otururuz, konuşuruz eski Türkiye'den de beter hâle gelen noktalar var. Şimdi, eskiye doğru gidiyoruz, hızla artan bir şey var ama bu bütçenin faiz bütçesi bu anlama baktığınız zaman. Yani 2016'da 8,60 olan faiz harcamalarının bütçe giderlerinin oranı niye 2027'de -mesela, bu bütçede- 14,57? Bunu soruyorum. Niye durduramıyoruz, niye artarak devam ediyor? Durmuyor bile, her bütçede daha da artıyor bakın. Dolayısıyla, bu faiz kamburu yine bu milletin sırtında ve yıllarca da sırtında olmaya devam edecek ve çok ağır bir yük, çok ağır büyük. Yani tarıma verdiğiniz desteğin katbekatını faize veriyorsunuz, biraz önce anlattım, bütçelerin katbekatını faize veriyorsunuz ve bu faiz yükü olduğu sürece bu milletin sırtı düzelmez. İşte, bunu yıkacak bir vizyon beklerdik bu bütçeyle beraber, ya, bunu bekleriz biz yani bu vizyonu. Mesela, şimdi diyoruz "Türkiye Yüzyılı." Şimdi, şundan sokağa çıksak desek ki vatandaşa "Türkiye Yüzyılı deyince ne anlıyorsunuz, ne olacak Türkiye Yüzyılı'nda?" Ne diyecek, ne diyecek? Ya, "Türkiye Yüzyılı" dediğimiz zaman nasıl 1980'lerde biz Güney Kore'yle aynı millî gelire sahibiz yaklaşık olarak bir hedef koymalıyız artık şu faiz sarmalından çıkıp verimlilik ve teknolojiyi yakalayıp bizim artık şu kısır döngüyü kırmamız lazım, kırmamız lazım. Yani artık boş sloganlar değil, bir vizyon, gerçek, bir vizyon herkesin katılımıyla başaracağımız bu bütçeyle beraber gerçek bir vizyon ortaya koymamız lazım. Ama biz bakıyoruz, bir bütçe, klasik bütçe: Enflasyon oranında bazı şeyler artırılmış, yine temel bütçe sorunlarının kaldığı şeyler.

Şimdi, işin kötü tarafı, geçmişte verilen yanlış kararlar faiz yükünü katlayarak devam ediyor, katlayarak devam ediyor. Yani, geçmişte verilen o yanlış kararların yükü gittikçe devam ediyor. Tabii, şuna da bakmak lazım: Bu, özellikle başkanlık sisteminden sonra hiç düşmemiş yani onu da bir araştırmak lazım. Yani, baktığınız zaman, en son 2016'da 8,60; 2017, 2018, 2019, 2020, o şekilde gidiyor. Onu da bir araştırmak lazım.

Şimdi, bütçe görüşmelerine başlıyoruz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Sizden sonra buraya gelen bakan arkadaşlar oturdukları zaman bize anlatacaklar yarından itibaren. "Doğal gaz bulduk, elektrik üretimini artırdık, ondan sonra enerji üretimini katladık. Tarımsal hasılayı katladık." Ya, katladık da bu faiz niye düşmüyor? Yani, niye biz hâlâ bütçe açığı... Yani, bu kadar doğal kaynak buluyoruz, katlıyoruz, çarpıyoruz, uçuyoruz da niye bu rakamları, bunun niye hissedemiyoruz? Ya, bunu niye hissedemiyoruz, bunu anlatın. Hani, vatandaş niye bunu hissedemiyor? İnanın, çoğu vatandaş var ya o fonlara, para piyasası fonlarına... Emekli bile artık o hâle gelmiş. Bakın, AK PARTİ'den önce insanlar maaşlarını alır, direkt dolar alırdı "Aman, paramın gücü düşmesin." diye. Yani, bir memur, bir emekli hemen döviz büfesine gider, dolar alır. Herkeste bir dolar, mark -o zaman mark var- vardı, sonra biz övündük "Bak, eskiden memur böyleydi, gördünüz mü ya? Şimdi böyle mi artık? Döviz büfesi mi kaldı?" dedik. Şimdi de işte insanlar gidiyor, maaşını çekince "Aman, enflasyondan erimesin." diye günlük para piyasası fonuna "Ne geldi iyi geldi." deyip burada "Param erimesin, enflasyona yenilmesin." diye yapıyor bunu. Eğer bugün mağdurların arasında emekli varsa, polis varsa, öğretmen varsa, öğrenci varsa, askerlik parasını biriktiren biri varsa, garson varsa sebebi bu. İşte, alın size, sosyoloji, SPK'nin o fonlarını açın bakın, içinde kim var? Ha, bir onların parasını çalan büyük vurguncular var, bir de o fona, o hırsızlara para aktaran, işte bu garson, emekli vesaire kişiler var yani baktığınız zaman. Ama sebebi ne? Niye oraya gitmiş, niye parasını cebine koymamış? Çünkü enflasyon...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Fazla kazanma hırsı...

SADULLAH KISACIK (Adana) - İşte, fazla kazanma hırsı o sizin ortak olan Tera mera vesaire gibi şeylerde Sayın Güneş, o onlarda.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Fazla kazanma hırsı olanlar çalanlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 16

SADULLAH KISACIK (Adana) - Para piyasası fonu diyorum, Para piyasası fonu nedir biliyor musun Sayın Güneş sen? Para piyasası fonu en fazla yüzde 3 artan bir fondur ayda, en fazla şu anda bugün en fazla yüzde 3 arttı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Batan fonlar aylık 12... (Gürültüler)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - SPK, Borsa İstanbul...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Tamam, ben ama garsonun yatırdığını, emeklinin yatırdığını söylüyorum. Ya, bu vatandaşla hakarettir ya! 450 bin kişiye hakarettir ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Ayıp ya!

SADULLAH KISACIK (Adana) - Yazıklar olsun ya! 450 bin kişi şey mi yani? Yazıklar olsun Sayın Güneş!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yine bilmediğin konuda yorum yapıyorsun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bakın, elinizden gelse var ya fona para yatıranları tutuklayacaksınız, elinizden gelse fona para yatıranları tutuklayacaksınız!

ERHAN USTA (Samsun) - Vatandaş suçluyorsunuz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ayıp, gerçekten de ayıp ya! Millet kan ağlıyor, ayıp ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, arkadaşlar, karşılıklı konuşma yapmayalım.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Eğer sizin bakış açınız buysa biz bu işi çözemeyiz ya! O zaman bu paralar verilmeyecek.

Bakış açınız buysa, fona yatırılan paralar hırsla olduysa kimsenin parası verilmeyecek o zaman, olur mu Sayın Güneş ya?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "İyi oldu." diyorsun resmen.

CAVİT ARI (Antalya) - Vallahi, İsmail Bey, hiç yakışmadı size.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır, bu kanaat epeyce var. Sadece orada değil, bu kanaat var, meseleye böyle bakıyorlar.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Yani, fona para yatıranları tutuklayacaksınız.

ERHAN USTA (Samsun) - Tabii, tabii. Hırsızları değil de...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Öyle bir şey demiyorum.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Öyle dedin ya! Fazla para kazanma hırsı ne demek?

ERHAN USTA (Samsun) - Hırsızları değil de... Ayıp bir şey ya!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Niye millet fazla para kazanmak istiyor? Geçinemiyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Burada dolandırıcılar var, üç kâğıtçılar var, hesap vermeli ama burada bir fazla para kazanma hırsı yok mu yani?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Olmaz, gerçekten de...

ERHAN USTA (Samsun) - Ayıp ya! Aç gözlülük diyor ya! Şuna bak ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yok mu?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yok!

ERHAN USTA (Samsun) - Aç gözlülük diyor ya!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Var, çalanlarda işte...

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, çalanlara konuş! Çalanlara konuş! Çalanlar sizin ekip ya! Çalanlar sizin ekip! Bürokrat da sizin ekip, iş insanı da sizin ekip...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Hiç uzağa gitmeyin, İsmail Güneş, "tbmm.gov.tr" mailine girin, orada vatandaşların mailini okuyun. Ben daha bir şey demiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade edin lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şimdi...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kim suçluysa cezasını çeysin, biz bunları yapanları korumuyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey yine sade vatandaş sorumlu tuttu bu işten dolayı.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ya, sıkıldık artık!

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ya, tamam ama öyle değil, öyle değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, size söz vereceğim.

ERHAN USTA (Samsun) - Kim verecek cezayı? Bir tane görevden alma var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Söz gelince konuşun değerli arkadaşlar.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Hayır, hayır, sıra vatandaşla geliyor, fona yatıran vatandaşla, onu tutuklayacaklar.

ERHAN USTA (Samsun) - Bir tane görevden alma var mı? Hepsini suçladılar, millet suçlu, öyle anlaşıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sırası gelince herkes lafını söylesin, olduğumuz yerden laf atmayalım lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Yine, bütçe açığının fazla olduğu bir bütçe yaşıyoruz. Şimdi, bütçe açığı deyince bunu ya işte vergiyle veya faizle kapatmaya çalışıyoruz. Geçen sene de Plan ve Bütçe Komisyonundan bayağı vergi, harç artırımları geçirdik yani Hazine ve Maliye Bakanlığı açısından bereketli bir aydı yani bir sürü vergiyi artırdık, harcı artırdık, ÖTV arttı, bilmem ne arttı, bir sürü şeyler. O anlamda yeni yeni harçlar, mesela araç alım satımlarına yeni harç koyduk filan. Bayağı arttı. Şimdi bunu da bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 17

kırmamız lazım. Yani tekrar söylüyorum, ben geçmiş konuşmalarımda da söyledim. Ben bir verimlilik bakanlığının Türkiye için önemli olduğunu düşünüyorum Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım. Yani bu verimlilik konusu bizim en büyük dezavantajımız. Tarımdan sanayiye kadar, eğitimden sağlığa kadar her alanda verimsiz. Yani sektörün ileri gelenleriyle konuştuğumuz zaman gerçekten de her alanda bir verimsizlik var. Bu verimliliği topyekûn hayata geçirecek bir kuruma ihtiyaç var. Bu, eskiden Millî Prodüktivite Merkeziydi ama o da böyle yayınlarla filan yapıyordu, çok etkin değildi ama belki bunun tüm kurumlarda, yapay zekâyla birlikte, özellikle yapay zekâyı da içine katarak verimliliği... Sulamamız verimsiz, çalışmamız verimsiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SADULLAH KISACIK (Adana) - Başkanım, benim sözüm kesildiği için ek bir dakika istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim Sayın Kısacık.

Karşılıklı bir atışma söz konusu oldu. Evet, siz de söylediniz -sizin söylediğiniz her şey kayda girdi- sonra diğer arkadaşlar da arkadan laf attılar, sonra...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - "Attılar." derken?

ERHAN USTA (Samsun) - İnsicamı bozuldu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İyi de Sayın Kısacık'ın kabahati ne efendim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vallahi Sayın Usta, Sayın Kısacık'ın pek insicamı bozulmadı yani o gayet...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bozuldu, bozuldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, ya siz niye söylüyorsunuz, ben görüyorum. Hiç insicamı bozulmadı ya, gayet iyi söylüyor yani.

Teşekkür ederim.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, İsmail Bey'den sonra...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat, Sayın Kısacık tecrübeli bir Komisyon üyesi.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, bugün bir geçsin de bunu bir konuşacağız. Biz böyle bir karar almadık benim hatırladığım. Nedir bu ya, bir dakika bile uzatma olmaz mı? Böyle bir karar almadık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, herhangi bir tartışma yapmayacağım kimseyle.

Sayın Aksu, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Neyse, yapacak hâlin yok zaten.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sayın Cumhurbaşkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu, bir saniye...

Sayın Usta, ben Komisyon üyelerimizle buradan tartışmam. Sizleri davet ederim, konuşacağım varsa konuşurum. Sadece sesim kısık, başka bir eksiklik yok ha, bilginiz olsun.

Sayın Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Komisyonumuzun saygıdeğer Başkan ve üyeleri, değerli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

2027 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemize, milletimize, devlet ve toplum hayatımıza hayırlı olmasını, huzur ve refahın artırılmasına katkı sağlamasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığına, hazırlanmasında emeği geçen tüm kişi ve kurumlara, kapsamlı sunumları için Cumhurbaşkan Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz'a teşekkür ediyorum.

Bugün başladığımız müzakerelerle 230 kamu idaresinin 2027 yılı merkezî yönetim bütçesi, 228 kamu kurumunun 2025 yılı kesin hesabı ve 252 Sayıştay raporu üzerine görüşmeler yapılacaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin önümüzdeki bir yıllık sürede kamuya kaynak aktarımı ve bu kaynakları dağıtma yetkisini verdiği bütçe, aynı zamanda uygulanan ekonomik, mali ve sosyal politikaların da önemli bir aracıdır. Dayanıklılık, refah ve dönüşüm temel ilkeleriyle takdim edilen 2027 yılı bütçesinin kaynakların öncelikli alanlara yönlendirilmesini, üretken kapasitenin artırılmasını ve beşerî sermayenin güçlendirilmesini esas aldığı, orta vadeli program ve On İkinci Kalkınma Planı hedefleriyle uyumlu şekilde hazırlandığı görülmektedir.

Bütçenin gider kalemi bir önceki yıl bütçe kanun teklifine göre yüzde 43,7 oranında artışla 27 trilyon 276 milyar liraya çıkarılmaktadır. Buna göre, bütçe giderlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 24,5 olması öngörülmektedir. Bütçe gelirlerinin ise yüzde 43,9 artışla 23 trilyon 408 milyar liraya yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bu durumda, bütçe açığının yüzde 42,6 artışla 3 trilyon 868 milyar olacağı, bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 3,5 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bütçe ödeneklerinde ekonomik sınıflandırmaya göre en büyük gider kalemlerinin cari transferler, personel giderleri ve faiz giderleri olduğu görülmektedir. Sadece personel giderleri ve transfer harcamaları toplamı bütçenin yüzde 63,6'sını oluşturmaktadır. Bütçeden en çok pay, eğitime, sağlığa, sosyal yardım ve desteklere, yatırımlara ayrılmıştır. Sektörler bazında da tarım, sanayi, enerji, ulaştırma, savunma gibi alanlara dengeli bir kaynak tahsisi söz konusudur. Bu yönüyle, 2027 yılı bütçesinin toplumun tüm kesimlerini gözetken ve koruyan, ekonomimizin güvenliğini ve direncini pekiştirmeyi hedefleyen, Türkiye'nin üretim gücünü ve rekabet kapasitesini dönüştürürken kazanımlarımızı kalıcı sosyal refaha taşıyan bir yaklaşımla hazırlandığı görülmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 18

Değerli milletvekilleri, kaynakların ne yönde ve hangi amaçlara yönelik olarak kullanıldığı, bütçelerin hedeflerini de göstermektedir. On İkinci Kalkınma Planı'nda da vurgulandığı gibi, Türkiye'nin uzun vadeli hedefi, 2053 yılında dünyanın ilk 10 ekonomisi arasında yer almaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak da stratejik hedefimiz, İstanbul'un fethinin 600'üncü yıl dönümü olan 2053'te Türkiye'nin lider ülke ve süper güç hâline gelmesini sağlamaktır. Bu amaçla, ekonomide, teknolojiye, demokraside, sosyal ve siyasi hayatta, uluslararası ilişkilerde ve diplomaside buna uygun bir kapasite oluşturmaktır. Türkiye, şüphesiz terör, pandemi, deprem, FETÖ darbe girişimi, ekonomik yaptırımlar ve bölgesel istikrarsızlıklar gibi birçok riske maruz kalmıştır. Tüm bu süreçler başarıyla yönetilmiş olsa da Türkiye'nin ekonomik gelişimini olumsuz etkilemiş, hedeflerini gerçekleştirilmesini geciktirmiştir. Buna rağmen, atılan tarihî nitelikteki adımlarla birçok alanda rekabet üstünlüğü kazanılmış, enerjide, ulaşımda, savunma sanayiinde gıpta edilecek bir mesafe katedilmiştir. Ancak ülkeler arası rekabetin, teknolojik dönüşümün hız kesmeden devam ettiği dikkate alındığında, her zaman bir adım önde olma mecburiyetimizin olduğu da açıktır. Bu durumda, rekabet hâlinde olduğumuz ekonomiler karşısında "Türkiye ekonomisi lehine neleri öne çıkarabilmekteyiz?" sorusu, ekonomik ve teknolojik hedeflerimizi yakalama ve kalkınma hedeflerine ulaşma açısından belirleyici olacaktır.

Diğer bir konu ise, dar gelirli vatandaşlarımızın beklentileridir. Dün Sayın Cumhurbaşkanımızın da belirttiği gibi, özellikle emeklilerimiz için bu amaçla kaynak ayrılmış olmasını Milliyetçi Hareket Partisi olarak memnuniyetle karşılıyoruz. Esnaf, çiftçi, çalışan ve emekli gibi toplum kesimlerinin daha fazla refah beklentilerinin karşılanmasına yönelik ilave adımlar neler olacaktır? Gelir dağılımını daha adaletli hâle getirme yolunda hangi ilave politikalar devreye konulacaktır? Bunlar, kaynak tahsisinde yatırımlar ve sosyal politikalar arasında bir tercih gibi görünse de kaynaklar büyütülerek imkânlarımız stratejik hedefler istikametinde kullanılabilir. Nitekim, Türkiye, sizin de sunumunuzda işaret ettiğiniz gibi, geniş toplum kesimlerinin satın alma gücünü artıracak çalışmalar yapmayı, yönetim istikrarıyla kalkınma hedeflerine kesintisiz bağlı kalmayı öngörmektedir. Bu çerçevede, ekonomik ve mali politikalarla birlikte yolsuzluk, rüşvet, adam kayırma gibi kamu kaynaklarının istismarına yol açan unsurların giderilmesi, bu yönde caydırıcı müeyyidelerin yanı sıra denetim sisteminin etkinleştirilmesi, gerekli yasal ve idari düzenlemelerin yapılması, bütünüyle usulsüzlüklerle mücadele kapasitesinin güçlendirilmesi, kamu kaynaklarını artırırken toplumsal güveni, öngörülebilirliği ve ekonomik istikrarı da destekleyecektir.

Diğer taraftan, başta gıda olmak üzere, enflasyonun da tetikleyicileri olan kalemlere yönelik yeterli üretim, sağlıklı dağıtım ve uygun pazarlamayı mümkün kılacak uygulamalar hayata geçirilmelidir. Toplumsal psikoloji dikkate alınarak kamuoyunu bilgilendirme fonksiyonu güçlendirilmeli, yanıltıcı bilgi kirliliği önlenmeli, ekonomi ve sosyal kesimler üzerinden yürütülen ve hedefi kaos olan toplum mühendisliğine izin verilmemelidir. Ekonomi politikaları yanında, sosyal ve siyasal hayatı, ahlaki ve kültürel zemini birlikte değerlendiren topyekûn bir mücadele ortaya konulmalıdır. Bu şekilde, bütçenin temel ilkeleri olan, isabetle vurguladığınız ekonomik dayanıklılık sağlanarak kırılganlıklar azaltılabilecek, vatandaşlarımızın daha fazla refah beklentisi karşılanabilecek, üretimden başlayarak ekonomide ileri düzeyli bir dönüşüm gerçekleştirilebilecek, aynı zamanda da vatandaş memnuniyetini esas alan hukuk ve ekonomik düzenin eşgüdüm içinde uygulanması daha kolay hâle gelecektir.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, bütçeyle kaynakların stratejik öncelikler ve toplumun temel ihtiyaçlarını karşılamayı esas alan optimal bir denge oluşturulması esas olsa da dar gelirli vatandaşlarımızın taleplerinin değerlendirilerek haklı beklentilerinin karşılanması şarttır. Bu kapsamda, esnafımızın rekabet gücü korunacak şekilde faaliyetleri desteklenmeli, finansmana erişim kolaylaştırılmalı, ödeme kolaylığı sağlanmalıdır. Çiftçimizin üretim maliyetlerini düşürücü, ürünün değerini koruyucu, refahını artırıcı önlemler alınmalı, fiyat ve destek sistemi bu anlayışla şekillendirilmelidir. Çalışanların geçim şartları daha iyileştirilmeli, emeklilerimizin aylıkları onların yaşam şartlarına uygun olacak şekilde ayrı bir endekse göre hesaplanmalı, refah artırıcı alternatif fırsat ve imkânlar sağlanmalıdır. Reel sektörün üretim kapasitesini zaafa uğratmayacak etkili tedbirler alınmalıdır. Herkesin gelirine göre vergilendirildiği, az kazananın az, çok kazananın çok vergi alındığı, vergilendirilmeyen kazanç alanının kalmayacağı adil bir vergi sistemi inşa edilmelidir. Kamuda tasarruf etkinleştirilmeli, kaynak israfının önüne geçecek yapısal tedbirler alınmalı, kayıp kaçak ve kayıt dışılık önlenmeli, yolsuzluk ve usulsüzlüklere zemin hazırlayan ihale mevzuatı ve benzeri düzenlemeler gözden geçirilmelidir. Kurumsal yapı, devletin temel fonksiyonlarına ve yeni gelişmelere uygun kalkınma hedefleriyle uyumlu olacak şekilde düzenlenmelidir. Devlet destek ve teşvikleri, üretimi, istihdamı, kaliteyi ve katma değeri artırıcı bir verimlilik anlayışıyla düzenlenmeli, yatırımı özendirerek, sanayimizi güçlendirecek, tarımsal üretimi artıracak, suyun stratejik önemine uygun kullanımını mümkün kılacak bir şekilde rehabilite edilmelidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak vatandaşlarımızın geçim şartlarını zorlayan, beslenme, barınma, giyinme, ulaşım gibi temel ihtiyaçların ailelerimize yük olmaktan çıkarılacağı bir mekanizmanın inşasını gerekli görüyoruz. Bu çerçevede hazırladığımız asgari refah seviyesinin endeks üzerinden hesaplanması ve Ailelere Gelir Desteği Projesi kapsamında belirlenecek asgari refah seviyesinin altında geliri olan her aileye doğrudan gelir desteği verilmesini öngörüyoruz. İstikrar, ahlak ve refah temelli bir kalkınma vizyonuyla, katılımcı ve kapsayıcı topyekûn bir kalkınma anlayışıyla Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında ülkemizi kalkındırmayı hedefliyoruz. Başta eğitim ve sağlık olmak üzere erişim imkânlarıyla birlikte hizmet kalitesinin de artırılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz. Özellikle yükseköğretim eğitim-istihdam ilişkisini kuracak, Türkiye'nin kalkınma hedeflerine ve yaşanan teknolojik dönüşüme ayak uyduracak bir perspektifle planlanmasını gerekli görüyoruz. Zira, yarının insan gücü ihtiyacını bugünden temin edecek adımlarda geç kalınmamalıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 19

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kıymetli milletvekilleri, tarihî olayların yaşandığı bir süreçte Türkiye, karmaşık bölgesel gelişmelerde kilit rol oynamaya, millî birlik ve kardeşliğini pekiştirmeye, ekonomik olarak güçlenmeye ve dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olma hedefine ulaşmak için gayret göstermeye devam etmektedir. Nitekim jeopolitik risklere rağmen Türkiye ekonomisi 2026 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 2,3 oranında büyümüş, yıllıklandırılmış millî gelirimiz 1,7 trilyon doları, kişi başına düşen millî gelir de 18 bin doları aşmıştır. Ekonominin istikrarlı büyümesiyle beraber beşerî sermayeyi güçlendiren, istihdamı destekleyen ve iş gücüne katılımı artıran politikalar da sürdürülmektedir. 2026 yılı ağustos ayında istihdam 32 milyon 507 bin kişi olurken işsizlik yüzde 7,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Küresel ticarete korumacı eğilimler, jeopolitik gerilimlerin oluşturduğu zorlu koşullar ve ticaret ortaklarımızın öngörülerinin altında büyümesine rağmen eylül ayında yıllıklandırılmış ihracatımız 283,7 milyar dolarla cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine yükselmiştir. İthalat ise aynı dönemde yıllıklandırılmış olarak 379,7 milyar dolar olmuş, dış ticaret açığı yüzde 7,4 artışla 96 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylece, emtia fiyatlarının etkisiyle yükselen ithalata rağmen dış ticaret açığındaki artış savaşın başında öngörülenden daha sınırlı kalmıştır. Orta Doğu ve Körfez bölgesinde jeopolitik gerilimlerle birlikte artan enerji ithalatı cari işlemler dengesini olumsuz etkilemiştir. Ağustosta yıllıklandırılmış cari açık 42,1 milyar dolar olurken, cari işlemler açığının 2026 yılı sonunda 47,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşerek gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 2,6 olması öngörülmektedir.

Türkiye büyüyen, istihdam yaratan, ihracatını artıran, sürdürülebilir cari açığa sahip en az borçlu ülkelerden biridir. Beklentimiz, enflasyonda da öngörülen hedeflere ulaşılmasıdır. Düşen enflasyonun vatandaşlarımızın gündelik hayatına yansarak geçim şartlarının daha da iyileştirilmesidir. Dezenflasyon stratejisi para ve maliye politikalarıyla eş güdüm içerisinde yürütülmeye devam edilse de jeopolitik gelişmelerin yanı sıra küresel ticaretteki belirsizlikler, tarımsal üretimdeki arz koşulları ve artan maliyet yönlü gelişmelerin etkisiyle enflasyonda beklenen hızda bir düşüş olamamıştır. Buna karşın sürdürülen sıkı para politikası duruşu, güçlü politika eş güdümü ve eşel mobil uygulaması başta olmak üzere enerji fiyat şoklarının tüketici fiyatlarına yansımaları sınırlandıran uygulamaların desteğiyle enflasyon görünümünde kalıcı bir bozulmanın da önüne geçilmiştir.

Türkiye her alanda çok önemli atılımlar yapmıştır, yapmaya da devam etmektedir. Cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında daha demokratik, daha müreffeh, lider bir Türkiye hepimizin özlemidir. Millî birliğimizin güçlendiği, huzur ve refahın arttığı, dik baş, tok karın ve mutlu yarını hedefleyen bir Türkiye'yi inşallah hep birlikte inşa edeceğiz.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi ve Cumhuriyet Halk Partisi ile tesis edilen yönetim istikrarı ve siyasi istikrar, terörsüz Türkiye'yle sağlanan huzur, güçlenen demokrasi ve öngörülebilirlik ekonomik istikrarın da teminatı olacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak üreten, istihdam yaratan, üretilen değerden herkesin adil pay almasını mümkün kılan, gelir dağılımını adaletli hâle getiren, nimet ve külfetin bütün kesimlerce hakça paylaşılmasına dayanan bir ekonomik ve sosyal düzenin tesis edilmesini öngörüyoruz. Bu amaçla atılan önemli adımlarla birlikte Türkiye ekonomisinin kırılganlıklarını giderecek yapısal reformların süratle gerçekleştirilmesini arzu ediyoruz zira sorunlarımız çoğunlukla yüzeysel değil yapısalıdır. Çözümleri de köklü ve kalıcı tedbirlerle bütüncül politikaların eş güdüm içinde uygulanmasına bağlıdır.

Önümüzdeki dönemde sermaye piyasalarındakiyle birlikte belediyelerde yaşanan yolsuzluk ve ahlaksızlıkları önleyecek yapısal tedbirler mutlaka alınmalı, sağlanan huzur ve güven ortamı yolsuzluk gibi ahlaki değerleri de zedeleyen olumsuzluklarla birlikte manipüle edilmemeli, toplumsal bir kırılma yaratılmamalıdır. Türkiye bir hukuk devletidir, kurallar ve kurumlar devrededir. Bu nedenle, hukuka tabi olmak yerine toplumu tahrik edici, kışkırtıcı söylemlerle sokak eylemlerine çağrı yapılması milletimizin ve ülkemizin hayrına olmayacak, toplumsal kutuplaşmaya davetiye çıkaracaktır. Türkiye'nin sosyoekonomik sorunlarının çözümsüzlüğe mahkûm edilmiş olduğu düşüncesi Türkiye'nin sahip olduğu devlet tecrübesiyle de siyasi irade, kararlılık ve çözüm üretme kapasitesiyle de bağdaşmayacaktır.

Sayın milletvekilleri, Sayıştay 2025 yılında yürütülen düzenlilik ve performans denetimleri kapsamında kamu idarelerinde 2.953 mali rapor ve tabloları etkileyen, 7.604'ü mevzuatta uygunluğa ilişkin, 226'sı kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin hataları içeren toplam 10.783 bulgu tespit etmiştir. En fazla bulgu tespiti bir önceki denetim yılında da olduğu gibi 9.681 adetle mahallî idarelere ilişkin olmuştur. Toplamda artış olsa da genel bütçeli idarelere yönelik bulgularda ise bir önceki yıla nazaran yüzde 34 oranında azalış gerçekleşmiştir. Sıklıkla yapılan özellikle muhasebe hatalarının tekrar etmemesi için Sayıştay ile kamu kurumları arasında etkin bir diyalogun, iletişimin ve bilgilendirme mekanizmasının oluşturulması yararlı olacaktır. Anayasal bir denetim kurumu olan ve denetim yetkisini Meclisimiz adına yerine getiren Sayıştayın incelemelerini, kamu menfaatlerinin korunması ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesi fonksiyonu bakımından oldukça önemli ve yararlı görüyoruz. Bu bağlamda, Sayıştayın varsa denetim etkinliğini artıracak ve işini kolaylaştıracak düzenleme ihtiyacının da giderilmesi gereklidir diye değerlendiriyoruz.

Bu düşüncelerle, 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi ile 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi görüşmelerinin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum. Sizlerin ve tüm vatandaşlarımızın Cumhuriyet Bayramı'nı şimdiden kutluyor, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, kahraman ecdadımızı ve aziz şehitlerimizi rahmet ve saygıyla anıyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Orhan Erdem, buyurun lütfen.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 20

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkan, çok değerli Cumhurbaşkan Yardımcım, çok değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, bakan yardımcılar, Strateji Bütçe Başkanım, değerli bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2027 bütçemizin, hazırlıklarıyla inşallah, Genel Kurulda çıkması sonucuyla hayırlı bir döneme vesile olmasını diliyorum.

Zor bir coğrafyada yaşıyoruz, rakamları Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım sunumunda verdi. Geçmişten bu yana baktığımızda, ülkemiz istikrarsızlıklarla boğuşmuş, coğrafyasının sıkıntılarıyla, savaşlarla, müdahalelerle karşı karşıya kalmıştır. AK PARTİ öncesinde hükümetlerin 1,2 aylık bir döneme kadar düşen koalisyon dönemleri istikrarsızlıkları çok daha yükseltmiş. 1970'lerde üç haneli rakamlardaki enflasyon, 80'lerde aynı şekilde, 90'larda yüzde 25, yüzde 130'lara kadar ulaşmış, 2002 sonrası bizim yüzde 30'lar civarında aldığımız enflasyonu 2010 yılında 6,4'e kadar düşürdüğümüzü, faizlerin 6-7 aralığına kadar indiğini hepimiz biliyoruz. Bilhassa, 2004 ve 2015 arasında yaklaşık on bir on iki yıl bu istikrarı çok ciddi şekilde sürdürülebildik. 2011'deki Gezi olayları 2013'teki 17-25 Aralık, 2016'daki 15 Temmuz gibi müdahaleler ne yazık ki ekonomide de dalgalanmalara neden oldu. Çevremizde 2004'te Irak'taki gelişmeler daha sonra Suriye'de "Arap Baharı" adı altında Tunus'ta, Mısır'da, Libya'da değişimler ve coğrafyaya etkileri, yakın tarihte İsrail'in Gazze'ye saldırısı, Amerika'nın, İsrail'in, İran ve tüm coğrafyaya yayılan müdahalenin, savaşın etkilerini en yakın yaşayan bir ülkeyiz. Buna rağmen, ekonomisini büyüterek götürebilmiş bir iktidara sahibiz, bir istikrara sahibiz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yüksek kararlılığı ve iradesiyle bunu sürdürüyoruz. 90'larda millî gelirimiz 207 milyar dolar. 2000'lerde biz 273 milyar dolar civarında almışız, 2002'de 238 milyar dolar, 2009'da 649 milyar dolara çıkarmışız, 2019'da 761 milyar dolara, 2023'te 1 trilyon 153 milyar dolara ve 2026'da 1,821 trilyon dolara çıkarmayı hedefleyen bir bütçe öngörüyoruz ve 90'larda 2.710 dolar olan millî gelirimizi 2002'lerde biz 3.500-3.600 dolarlarda aldık, bugün 20.523 dolara ulaştırmayı hedeflediğimiz, 2027'de de 22 bin doların üzerinde bir millî geliri hedeflediğimiz görünüyor.

İhracatı hani "Yirmi yılda ne yaptınız?" diyor ya, 36,1 milyar dolardan alıp bugün eylül itibarıyla 283 milyar dolara, neredeyse geçmişte yıllık yapılan ihracatı aylık yapma yetisine çok az kaldı. Turizmi 12,4 milyar dolardan almışız, bugün 65,2 milyar dolara getirmişiz. Faizlerin bütçe üzerindeki payını cumhuriyet tarihinin en düşük seviyelerine, seneye yüzde 22'lere kadar düşürmeyi, dünyanın 70-80 puanlarda olduğu bir orandan bu rakamlara düşürmeyi hedefliyoruz.

Eksiklerimiz yok mu? Var. Sorunlarımız yok mu? Var ama bu zor coğrafyada birçok yaşanan iç ve dış etkiye rağmen istikrarlı bir şekilde büyümesini sağlayan bir Türkiye Cumhuriyeti'nden bahsediyoruz. Artık oyun kurulan bir ülke değil, oyunları bozan, Türkiye'nin geleceği için planları hem kendi hem coğrafyasında yapabilen bir ülke. Geçmişte kendi iç sıkıntılarıyla boğuşurken bugün yakın coğrafyası ve akraba topluluklarının da bir umudu olmuş ülkeden bahsediyoruz. Bizler 35 ülkede şehitliği olan bir ülke, Selçuklu'nun, Osmanlı'nın bakiyesi olarak sorumluluklarımızın bilincindeyiz. Hem ülkemize hem bizden umudu olan ülkelere güven, düşmana korku verecek adımları atmaya devam ediyoruz. Yüzde 20'lerde olan savunma sanayisindeki yerlilik, millîlik oranını bugün yüzde 83'lere getirmiş bir Türkiye'den bahsediyoruz.

Hani, tabii ki muhalefet bakışıyla, kendi yönünden olumsuzluklarla bahsedecektir ama biraz da vicdanlı olmak lazım. Buradaki milletvekillerimizin hepsi araçlarına biniyor, illerine gidiyor. Nereden nereye gelmiş bir Türkiye'yi herhâlde en iyi o yollara çıkınca görüyor.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Nereden nereye gelmiş! Yoksullaşma felaket ya!

ORHAN ERDEM (Konya) - İllerine giderken bindikleri yüksek hızlı tren herhâlde gökten inmedi.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Allah Allah!

ORHAN ERDEM (Konya) - "Kara tren gelmez." diye şarkılara konu olmuş bir ülkeden bugün hızlı trenlerle seyahat eden, dünyanın en kapasiteli havaalanlarına sahip bir ülke olduk.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Sizden önce tren de yoktu zaten, çamaşır makinesi de yoktu.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Kara lastik vardı eskiden, kara lastik; iskarpine geçtik.

ORHAN ERDEM (Konya) - Gezi olayları olduğunda o heyetlere deniyordu ki: "Enflasyon 6,4'e düşmüş, faizler 6-7 aralığında, ne istiyorsunuz?" "İstanbul Havaalanı yapılmasın, Marmaray yapılmasın." Ne bileyim, işte, o günün çok önemli yatırımlarına "Yapılmasın." nasıl bir anlayışsa, o "Yapılmasın." denilen İstanbul Havaalanı bugün Londra Havaalanı'nı geçmiş durumda. Uluslararası gerçek raporlarda küresel bağlantı gücü en yüksek havaalanı olmuş, yine havacılıkta geldiğimiz nokta.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Londra'daki metroları da söyleyin Vekilim.

ORHAN ERDEM (Konya) - Dünya ölçeğinde 1'inci sıraya geçecek birçok projeye bu AK PARTİ dönemi, bütçeleri yatırımlar yapmış; Marmaraylar, Avrasya Tünelleri, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Osmangazi Köprüsü dünyanın en geniş köprüsü, hızlı trenlerden bahsettim, şehir hastaneleri, Akkuyu Nükleer güç santrali, savunma sanayisinde geline İHA, SİHA'larımızla, ilk defa yerli TOGG üretimimizle sayabileceğimiz yüzlerce, cumhuriyet tarihinde yapılanların en az bir katı, birçoğunda 2-3 katı bir gelişmeden bahsettiğimiz bir AK PARTİ dönemi, cumhur ittifakı dönemi ve bütçelerinden bahsediyoruz.

Ne yazık ki bütçelerde ve dünyada sıkıntı yaratan en büyük kırılma, pandemide doldu. Pandemi sürecinde Dünya Bankasının bir raporunda "Yüz elli yılın en kötü 4'üncü ekonomik daralması yaşanacak." denmişti. Bu daralma sonrasında işte, bugün Avrupa'yı görüyoruz, her gün eylemler, ekonomilerinin daraldığını ve yaşanan sıkıntıları halkın ne kadar eyleme döktüğünü görüyorsunuz. Her taraf güllük gülistanlık değil. Türkiye'de bu noktada yaşanan, başta enerji ve diğer sıkıntılardan hem enflasyonuna yansıyan oranlar hem de beklentilerini bazen dışına çıkardığını görüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 21

Ben çok uzatmayacağım. Bizim Hükümet olarak Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız çok güzel bir sunum yaptı, iki saati geçkin, orada bunların hepsini anlattı, tekrar etmeyeceğim ama şunu demek istiyorum: Sayın Cumhurbaşkanımız, AK PARTİ 2002'de halkın desteğiyle bu ülkenin başına geldi. Milletin teveccühü hâlâ devam ediyor. 2002'den bu yana bütçeleri yapan bir iktidardan bahsediyoruz, oradan eleştiriyorsunuz ama halkın yirmi dört yıldır bütçe yapma gücü verdiği bir iktidardan bahsediyoruz. Eleştirilerimizi yaparken milletin bu teveccühünü de bir yere yazmak lazım.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Millet söylüyor, biz de burada dile getiriyoruz.

ORHAN ERDEM (Konya) - Hani bütçe hakkı diyoruz, demokrasi diyoruz lafa geldi mi ama demokrasinin...

CAVİT ARI (Antalya) - Eleştirmeyecek miyiz Orhan Bey?

ORHAN ERDEM (Konya) - Ben eleştirmeyin demiyorum, bunu da bir kenara yazın diyorum. Hani neden yirmi dört yıldır...

CAVİT ARI (Antalya) - Yani biz vatandaşın taleplerini iletiyoruz, vatandaşın yaşadığı sorunları iletiyoruz.

ORHAN ERDEM (Konya) - Cavit Beyciğim, neden yirmi dört yıldır bütçe hakkını millet AK PARTİ'ye verdi, bunu da bir kenara yazın diyorum. Bunları da düşünerek eleştirilerinizi yapın, eleştiri yapmak en doğal hakkınızdır. Ben de söylüyorum; iyi var, daha iyiyi var, çok daha iyi var. Çok daha iyi yapmak adına hepimiz gayret ediyoruz ama geçmişle kıyaslanacak... Unuttunuz belki ama çok uzun süreler önce görev aldınız, Hükümet dönemlerinin kıyaslanamayacağı kadar önemli işleri yapmış bir iktidar döneminden bahsediyoruz.

Ben konuşmamı bitirirken değerli Cumhurbaşkanını Yardımcım, bu form krizini muhalefet tabii ki konuşacak ama sanki bu sorun muhalefetin takibinde olan bir anlayışla değil, onlardan daha çok iktidar tarafı olarak da takibimizde olduğunu başta siz, Cumhurbaşkanımız, grup başkanlarımız her konuşmasında diyor. Bu konuda tavizsiz bir şekilde sonuna giderileceğine inanıyorum. Ne yazık ki bunlar olmazsa iyi ama dünyada da dönem dönem yaşanmış bu krizler, daha güçlü ekonomilerin altyapısını oluşturmaya da imkân veriyor. Biz yıllarca finans sektörünü güçlendirmek istedik, güçlendirdik de. Şimdi, bu noktada hem onu geriletmeden hem de hatalı olanları ortaya çıkarıp yanlışlarımızı da yasal, gerekiyorsa yapacağımız çalışmalarla bitirmemiz gerektiğine inanıyorum.

Bir konuyu da değinerek bitirmek istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, ileriki günlerde bu emlak konusunda da bir sorun olabilir. Bu araziden satışların dikkate alınması, bu konuda daha önce bir talimatınız olmuştu Cumhurbaşkanımız sizin, bir kanun teklifi de hazırlandı diye biliyorum; bunun bir an önce çıkarılması lazım çünkü şu an duymaya başladık, çok cüzi fiyatlarla satışa çıkıp sonra inşaatı yapmayıp yüzde 10 kırarak parayı geri verme veya hiç vermeme gibi olayların tek tük oluştuğunu görüyoruz; buna da hızlıca önlem alınması gerektiğini düşünüyorum.

Çok uzun bir gayretle hazırlanmış bir bütçeden bahsediyoruz. Başta Cumhurbaşkanımıza, size, Strateji ve Bütçe Başkanlığımıza, Bakanlığımıza ve emeği olan herkese teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Özlale, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, değerli bürokratlarımız, basınımızın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, her sene bütçede bir tamamız var. Geçen seneki tamamız refah ve istikrar üzerineydi ve geçen sene de ben, refah ve istikrar üzerine nasıl 2026 bütçesinin refahı ve istikrarı getirmeyeceğine dair bir sunum yapmıştım. Bu seneki tema dayanıklılık üzerine. Bence doğru bir tema yani bu açıdan ben sizin bu tespitinizi doğru buluyorum çünkü dünyanın yaşlandığı, çevre ve iklim koşullarının her gün bizi olumsuz etkilediği, jeopolitiğin başta enerji sektörü olmak üzere her tarafta belli riskler doğurduğu yerde dayanıklılık önemli dolayısıyla tema doğru ama bütçe yanlış.

Ben bu sunumu da dayanıklılık teması üzerinden kurguladım. Tabii ki ilk önce dayanıklılık dediğiniz zaman nedir? Özel sektörün, şirketlerin, hane halkının, vatandaşların, emeklinin, öğrencilerin risklere karşı korunması, sosyal devletin hissedilmesi ve daha sonrasında da tasarruflarının, birikimlerinin doğru yerde değerlendirilip bir olumsuzluk olması anında da devletin gücünü hissettirmesidir. Şimdi ben de size uyguladığınız programın dayanıklı olup olmadığını ve 2027 yılında nasıl bu programın vatandaşta, şirkette, devlette bir dayanıklılık, bir dirence yol açıp açmayacağını belli verilerle, sizin sayfalarınızdan aldığım verilerle anlatmak istiyorum.

İlk önce, takipteki alacaklardaki artış. Eylül sonu itibarıyla geçen seneye oranla yüzde 80'lik bir artış var takipteki alacaklarda. Bankacılık sektörünün takipteki alacaklarında çok büyük bir problem var; sadece ilk altı ayda 1.240 tane şirket konkordato ilan etti dolayısıyla burada şirketlerin bu izlediğiniz istikrar programında dayanıklılığı, direnci, kırılganlığı azaldı. Bakın, döviz baskılayarak enflasyonu düşürmeye çalışıyorsunuz, bunun olumsuz taraflarına bakacağız. Döviz baskıladığınız için net döviz açığı büyümeye başladı çünkü insanlar döviz cinsinden, şirketler döviz cinsinden borçlanmaya başladı. Bizim net döviz açığımızın yıllık mal ve hizmet ihracatına oranı yüzde 53'ü geçti; 398 milyar, bu, bir ay öncenin rakamı. Dolayısıyla bugün zaten değerli olduğunu bildiğimiz Türk lirasında yeni bir uyarılma, düzenleme olur, Türk lirası değer kaybederse burada reel sektörün döviz açığı ekonominin kırılganlığını artıracak ve bizim şirketlerimizin dayanıklılığını azaltacaktır.

Bir başka dayanıklılık ölçütü nedir? Rekabet. Rekabeti nasıl ölçeriz? TÜSİAD'ın Maliyet Bazlı Rekabet Gücü Endeksi var ve bunu da belli kırılımlara indirmişler. Hepsinde biz rakip ülkelerimize göre rekabet gücümüzü yitiriyoruz; iş gücü maliyetlerinde yitiriyoruz, enerjide yitiriyoruz, AR-GE'de yitiriyoruz, ücretlerde, finansmanda, hepsinde bizler bu zor dönemde rekabet ettiğimiz AB üyeleri başta olmak üzere, herkese karşı maliyet bazlı rekabet gücümüzü yitiriyoruz. Önümüzdeki dönem korumacılık tedbirlerinin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 22

daha zor olduğu bir dönem, korumacılık tedbirlerimizi daha çok zorlayacağı bir dönem, burada da şirketlerimiz daha kırılgan ve daha az dayanıklı olacaktır.

Merkez Bankasının rezervleri, swapları da eklediğinizde, brüte baktığınızda eyvallah fakat gerçek dayanıklılık ölçüsü sizin de bildiğiniz gibi swaplar eklendikten sonra net rezervdir. Net rezerve baktığınız zaman da 40 milyar doların altında ve bu da yeterli değil. Sayın Yılmaz, borç stokunda çok ciddi bir döviz ve altın riski var. Bu da şundan dolayı oluyor: İzlediğiniz istikrar programında kuru baskıladığınız için, altında da şu anda FED'in politikalarından dolayı bir düşme olduğu için döviz ve altın cinsinden borçlanmanız çok arttı, yüzde 50'nin üstünde. Altın fiyatlarında yukarı doğru bir hareketlenme olduğunda FED'in faizleri artırması bekleniyor. Bütün dünyada faizlerin artmasının beklendiği bir durumda Türk lirası değer kaybederse bu sizin borç stokunuzdaki döviz ve altını fazla tutmanızdan dolayı sizin aleyhinize, dolayısıyla Türkiye ekonomisinin kırılganlığına dair çok önemli bir olumsuzluk olacak. Şimdi, baktığınız zaman geçen senenin bütçesinde hatırlıyorum ve hak vermiştim Türkiye'deki borç oranı diğer ülkelere göre düşük, doğrudur, o yüzden de bütçede hâlâ bir pay vardır. Ama buradaki temel problem şudur Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı: Bizim faiz harcamalarımız diğer OECD, AB ülkelerine göre çok daha fazla. Yani bizler borç stokumuzun düşük olmasının avantajını göremiyoruz ki. Bakın, burada Türkiye'nin kamu gelirlerine göre faiz yükü yüzde 8,8. Bizden çok daha borçlu olan OECD ülkelerine baktığınız zaman bu onun yarısından az. Yani sizin avantaj olarak sunduğunuz düşük borç stoku bizim işimize düşük faizle borçlanma, finansman giderlerimizi azaltma olarak dönmüyor, burada da çok büyük bir kırılganlık var ve bakıyorsunuz, her sene bizler yüksek faizler altında bütçeye çok daha fazla faiz harcaması eklemek zorunda kalıyoruz. Geçen sene faiz harcamalarının yüksek olmasından şikâyet ediyorduk, bu sene daha da arttı. Enflasyonun düşmesine rağmen faiz harcamalarının artması bize şu anlama geliyor: Demek ki üye ülkenin algılanan risk priminde bir problem var. Çünkü biz enflasyonun düşmesiyle beraber reel faizlerin de düşeceğini ve böylelikle faiz harcamalarımızın düşeceğini varsayıyorduk. Oysa, öyle olmuyor, tam tersi oluyor. Peki, neden bunu yapıyorsunuz? Şundan dolayı: Çünkü reel faiz yüksek tutmalısınız, çünkü ülkeye izlediğiniz programdan dolayı döviz sadece "carry trade" dediğimiz ve yabancı yatırımcıyı kazandıran yöntemle geliyor. Bakın, şu anda ülke bir "carry trade" cenneti. Nereden biliyoruz? Dünyayla kıyaslamasına bakalım: Dünyada "carry trade" alanında en fazla getiriyi veren 6'ncı ülke, bu çok büyük bir oran. Ama esas "carry trade sharpe ratio" a baktığımız zaman yani risksiz getiriler üzerinden bir hesaplama yaptığınız zaman dünya 1'incisiyiz. Yani, izlediğimiz program bize şu anda sadece yabancı yatırımcıların buraya gelip kurda belli bir süreliğine güvence alıp yüksek faizlerle dolar üzerinden dünyada hiçbir yerde kazanamayacağı parayı alıp kendi ülkelerine dönmelerini sağlıyor. Yani yabancılar açısından bir dayanıklılık problemi yok, onlarda bir kırılganlık yok. Dünyada hiçbir yerde kazanamayacağı getirileri elde ediyorlar ama olan bizim özel sektöre, bizim finans piyasasına oluyor.

Kırılganlık açısından finans sektöründen bahsettik, özel sektörden bahsettik. İstihdama bakalım. Şimdi, bu bütçeyi programlara göre ayırdığınız zaman istihdama ayırdığımız paya bakıyoruz: E, düşüyor. Mesleki eğitime ayırdığımız para, işsizlikle mücadeleye ayırdığımız para bütçeden azalıyor. Biz nasıl kırılganlığı azaltıp ülkenin dayanıklılığını arttıracacağız? Buyurun, sizin istihdam programına ayırdığınız program bütçesinin toplam bütçe içerisindeki teklifi. Zaten geçen sene istihdam yaratamıyoruz, zaten iş gücü katılım giderek düşüyor ve ondan sonra sizler istihdam programına daha az bütçe ayırıyorsunuz ve bu işsizlik programındaki düşme de sizi aldatmasın çünkü insanlar artık iş bulma ümidini kaybettiği için iş gücü piyasasından çıkıyorlar ve gördüğümüz düşük işsizlik oranları sadece ve sadece bunun göstergesi değerli bürokratlar. Başka, bakalım kırılganlığı ne azaltır, dayanıklılığı ne artırır? Eğitim; eğitimin payı 2026 düzeyine ulaşmıyor, 11,16'dan 10,41'e düşmüş. Sosyal harcamalara bakıyoruz, burada önemli bir ayırım var. Asgari ücret vergi istisnasını çıkarttığınız zaman sosyal harcamalar hiç de o kadar yüksek değil. Peki, neden asgari ücrete biz vergi istisnası getiriyoruz? Çünkü asgari ücret zaten şu anda bir insanın insanca hak ettiği gibi yaşamasını sağlayabilecek bir ücret değil. Bakın, asgari ücret ve emekli aylığıyla geçimin ne kadar zor olduğuna. Hem net asgari ücret hem en düşük emekli aylığı 4 kişilik ailenin sadece gıda giderinin altında, bekar çalışan yaşam maliyetinin altında. Yani burada dediğiniz, sosyal harcama hesabına eklediğiniz 1,46 trilyonluk asgari ücret vergi istisnası Türkiye'nin çok acı bir gerçeği gösteriyor bize. Asgari ücret artık Türkiye'de norm ücret olduğu için ve açlık sınırının da altında kaldığı için böyle bir şey yapmak zorundasınız. Bundan çıkarttığınız zaman Türkiye'nin sosyal harcamaları o kadar yüksek değil. Bunu çıkarmasak bile sosyal harcamalarda bizim üyesi olduğumuz OECD'yle arasındaki farkın büyüdüğünü gösteriyorsunuz bizim genç ve dinamik toplum yapımıza rağmen.

İki şeyler de var, bunu da söylemek lazım. İki tane programa daha fazla bütçe ayırmanız bence olumlu. Bunlardan bir tanesi koruyucu sağlık giderleri. Bu önemli bir şey. Geçen sene de söylüyorduk, koruyucu sağlık giderlerinin tedaviye ayrılan pay kadar yükselmesi önemlidir. Bir başka daha fazla pay ayırdığınız da su yönetimidir. Ben bunu da olumlu buluyorum ama keşke aynı zamanda, mesela yoksullukla mücadele gibi diğer programlara da Türkiye'de yoksulluğun arttığı, gelir adaletsizliğinin çok fazla arttığı, insanların fırsat eşitliğini ve sosyal devleti hissedemediği yerde daha fazla pay ayırsaydınız.

Önemli şeylerden bir tanesi tarım. Her seferinde diyoruz, Tarım Kanunu'na göre bizim bütçeden yüzde 1'ini oraya ayırmamız lazım en az. Bakıyoruz paylara Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, 0,21'de takılmış, kalmış. Biz, neden çiftçi ağlarken, Türkiye'de bu kadar yüksek bir gıda enflasyonu varken tarıma bu payı ayırmıyoruz? Yani yüzde 1'in beşte 1'ini niye ayırmıyoruz? Neden tarıma verdiğimiz destek yıllardan beri hep aynı tarımdaki yapısal problemler ve çiftçinin sorunları, yaşam maliyetindeki artış, üretim mahallindeki artış giderek daha fazla artarken?

İki tane soru var, önemli. Bunlardan bir tanesi, petrol ve doğal gazdan ÖTV tahmininiz yüzde 205 artmış önümüzdeki dönem. Bu anladığım kadarıyla şu anlama geliyor: Eşel mobil sistemden vazgeçiyoruz. Şimdi, eşel mobil sistemden vazgeçmemiz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 23

demek şu anlama geliyor: Sizin bütçenize göre önümüzdeki dönem bu yüksek petrol fiyatlarını, yüksek motorin fiyatlarını çiftçiye de bize de, bütün vatandaşları da çok daha fazla hissettireceksiniz. Ben burada bir dayanıklılık, bir kırılganlıkla mücadele görmüyorum ki. Belki de en fazla eşel mobile ihtiyacımız olan sistemde siz bu bütçeye yüzde 205'lik artış koyup diyorsunuz ki: "Ben önümüzdeki dönem petrol fiyatları ne olursa olsun, bu eşel mobil sistemden vazgeçeceğim. Çiftçinin enerji maliyeti, bizim buradaki enerji maliyetimiz, kullandığımız benzinin bize olan maliyeti artacak." Buna benim anladığım kadarıyla bir açıklama getirmeniz gerekiyor.

İkincisi de sermaye transferleri. Bunun gerekçesini gerçekten bulamadım. Yani sermayede bizim sermaye harcamaları, kamu yatırımlarına olan ayırdığımız pay düşerken sermaye transferlerinde neden yüzde 130'luk bir artış olduğunun ben bütçede gerekçesini bulamadım.

CEVDET AKAY (Karabük) - Görev zararları.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Olabilir, belki ona da Sayın Yılmaz açıklamasında bir açıklık getirir.

Şimdi, normal şartlarda ben bütçe konuşmasını biraz daha uzatıp -bir buçuk ay önce yapsaydık- burada bitirirdim ama hepimizin şu anda içini yakan, sizin de bürokratlar olarak, Hükûmet olarak çok büyük bir sorumluluğunuz olduğu fon vurgunundan biraz bahsetmek istiyorum. Anooshirvan Miandji, Ankara'da yaşıyor, onun sosyal medya hesabında tam da bence bugünü anlatan bir söz var: "Eğer bir yerde her şey yanlış yapılıyorsa o planlıdır." diyor. Bence çok doğru. "Neden?" diyecek olursanız, şimdi size birkaç tane slayt göstereceğim. Burada mesela fon vurgununda ismi geçenler var. Fon vurgununda ismi geçenlerin -Alkin kardeşler, ondan sonra Erdin Özel, Erkan Kilimci, Merkez Bankasının diğer başkan yardımcıları- her atamasında bizler burada itiraz ettik. Ya, Allah aşkına, Cumhurbaşkanlığında çalışan, Cumhurbaşkanımızın danışmanı olan bir kişinin bir portföy yönetim şirketinde yönetim kurulu üyesi olması doğru değil dedik. Geçen seneki Plan ve Bütçe Komisyonunda -hatta ismini de vereyim- Vişne Madencilik üzerinden Tera Yatırımı eleştirip o dönemde yönetim kurulu üyesi olan Fecir Alptekin Hanımefendi Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanıyken bu atamanın son derece yanlış olduğunu söyledik, bunları söyledik. Pusulayla ilgili, Adil Varlıkla ilgili burada, Komisyon'da, bizler kendi sosyal medya hesaplarımızdan portföy yönetim şirketlerinde çok büyük bir problem olduğunu, burada ahabap çavuş kapitalizmin en vahşisinin yaşandığını çoğu zaman şirket ismi vererek söyledik. Yani sadece biz siyasetçiler bunu söylemedik ki aynı zamanda bunu MASAK Başkan Yardımcısı Ramazan Bey söyledi; Ramazan Bey bundan dolayı soruşturma geçirdi, gözaltına alındı. O yüzden de bütün her şeyin yanlış olduğunu söyledik, sizler de bu yanlışlarda ısrar ettiniz. O zaman insanın aklına o geliyor işte; her şey, bütün her şey yanlışsa demek ki her şey planlıymış.

Bakın, burada çok eleştirildiğim bir ilişki bağı var. Ben dedim ki: "Bürokratların liyakate göre ataması yapılmalı ve bu bürokratların arasındaki ilişki ağı devletin ciddiyetini zedelemeyecek şekilde olmalı." Bakın, buraya bakıyorsunuz şimdi, Türkiye Sigorta... Birazdan ona ayrı bir yer ayıracam çünkü bizim dayanıklılığı konuştuğumuz yerde Türkiye'deki sigortacılık sektörünün altına dinamit koydu bu sistem. Bakınız şimdi, burada Erişah Hanım var, galiba aramızda da kendisi, sonrasında arada olursa da kendisiyle konuşmak isterim. Erişah Hanım'ın tez öğrencisi olmak ya da onun yanında çalışan olmak çok kıymetli bir şey çünkü Erişah Hanım'la çalışıyorsanız mutlaka iyi bir yere geliyorsunuz yani ya Merkez Bankası Başkanı oluyorsunuz, orada çok kötü bir şekilde ekonomi yönettikten sonra BDDK'nin başına geliyorsunuz, oradaki yardımcınız ilk önce BDDK'de başkan yardımcısı oluyor. Şimdi Türkiye Sigorta, Varlık 50 milyarın üzerinde dolandırıyor. Daha sonrasında, özel şirket tahvillerinde kredi ve derecelendirme kuruluşunun başına gelebiliyor Erişah Hanım'ın öğrencisi ve orada nasıl yazıldığı şüpheli olan raporlara imza atıyor. Yönetim kurulu üyelerine bakıyorsunuz, Borsa İstanbul'da bütün bu hisse senetlerinde manipülasyon olurken denetim ve gözetim kurulu başkanı eski özel kalemi ve onu daha sonra oraya getiriyor. İç kontrol ve risk yönetimi biriminin başında olan hanımefendi yine bir doktora öğrencisi. Hadi bunları da geçtim; ya, Pusulada, Katılımevimde bütün bu problemler ve bizim vatandaşlarımızı milyarlarca lira zarara uğratan yerlerde, hem de çok temel yerlerde öğrencileri var. Şimdi, bu sistemde, bizim baştan itibaren eleştirdiğimiz, isimleri vererek eleştirdiğimiz bu sistemde siz her şeyin tesadüfi olduğunu söyleyemezsiniz. Buradaki her şeyin de yanlış olduğunu söylüyorsanız baştaki söze dönüyorum, demek ki her şey de planlıdır, bu kadar fazla tesadüf üst üste olmaz. Baksanıza yani şu ilişki ağına baktığınız zaman, bir şirket normalde çıkarmaması gereken özel sektör tahvilini çıkarıyor, o tahvili çıkardıktan sonra bunu Türkiye Sigorta AŞ'ye satıyor, Türkiye Sigorta AŞ ona parasını veriyor, parasını verdikten sonra Teraya yatırıyor ya da Pusulaya yatırıyor, oradan parayı alıyor, anapara artı kupon ödemesini yapıp cebine parayı atıyor ve tam bir ponzi doğuyor ve biz bunu söyledik, aylardan beri söyledik, gözümüzün önünde bu kadar büyük bir vurguna göz yumuldu. Şimdi, buraya kadar mı? Değil.

Bakın, şimdi, burada Türkiye Sigorta AŞ bu işin çok ortasında ve ortaya çıktı ki... Şunu söyleyeyim: Hâlâ bir bilanço açıklayamıyor. Türkiye'nin uzak ara en büyük sigorta şirketi, bütün devlet kurumlarının sigortasını yapan çok kritik bir yerde sigorta şirketi hâlâ bilançosunu açıklayamıyor arkadaşlar baştaki bir dolandırıcının yüzünden ama oraya bakıyorsunuz. Peki, buranın Genel Müdürü bunları yaparken, bu hisse manipülasyonlarını yaparken Yönetim Kurulu üyelerini ne yapmış?

Hadi, şimdi biraz Yönetim Kurulu üyelerine bakalım. Aziz Murat Uluğ, Yönetim Kurulu Başkanı, aynı zamanda Türkiye Varlık Fonu Genel Müdür Yardımcısı. Bu beyefendinin biyografisinde şu anda 6 tane görev var yani 6 yerden huzur hakkı alıyor bu arkadaş. Bir yönetim kurulu üyeliğinin bile -Türkiye'nin en önemli kurumlarından bir tanesinde, Türkiye Sigorta AŞ'de- bütün zamanını alması gerekirken tam 6 tane yönetim kurulu üyeliği var. Bilal Bedir, Türkiye Varlık Fonu Genel Müdür Yardımcısı, aynı zamanda TİM Genel Sekreteri. Mahmut Kaçar, eski AK PARTİ Şanlıurfa Milletvekili, Türkiye Çevre Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı; AK PARTİ'nin eski milletvekili, arkadaşınız. Ayşe Türkmenoğlu, eski AK PARTİ Konya Milletvekili, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yedi yıl başdanışmanlık yaptı. Arif Calban, 2015-2023 seçimlerinde AK PARTİ milletvekili aday. Yavuz Kaynarca, AK PARTİ İstanbul İl

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 24

Başkanlığında özel kalem ve basın danışmanlığı. Yani şu anda Türkiye'de kırılganlığı en fazla artıracak, Türkiye'de dayanıklılığın altına dinamit koyacak olan Türkiye Sigorta AŞ'nin Yönetim Kurulu Başkanı da Genel Müdürü de bizzat sizin içinizden çıkan, bizim bütün itirazlarımıza rağmen sizin atamanızı yaptığınız ve bizim hesaplarımıza göre Türkiye'yi 50 milyar TL'den fazla kendi sigorta şirketi üzerinden dolandıran bir grup; bunu nasıl açıklayacaksınız? Buradan hiç mi bir istifa çıkmayacak? Yani AK PARTİ bürokratları ya da AK PARTİ siyasetçileri de... Bu atamayı yapanların hiç mi bir özür borcu yok? Söyleyeyim, birkaç tane risk var: Bir, şirket tahvilleri Sayın Yılmaz, özel sektör tahvillerinde hemen önlem almazsanız çok büyük bir risk geliyor. Maalesef finansal piyasaları böyle manipüle ettiğiniz için de önümüzdeki dönem doğru düzgün, sağlıklı şirketlerin şirket tahvili çıkarmasının da önüne geçiyorsunuz. İkincisi, çok büyük bir problem; Borsa İstanbul'da şu anda gayet iyi yönetildiğini bildiğimiz bütün şirketler sizin bu fon vurgununuz yüzünden şu anda defter değerlerinin yarısı üçte 1'i fiyatına düştü. Bugün bir yabancı gelse, Türk Hava Yolları başta olmak üzere, Türkiye'nin bütün kritik şirketlerini alır, değerinin altında kendi hesabına geçirir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Alın size güvenlik problemi, alın size dayanıksızlık, kırılganlık.

Son bir şey de şu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Türkiye'deki sigorta sektörü...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özlale, süreniz bitti, teşekkür ediyorum.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Türkiye'deki sigorta sektörünü eğer bir an önce toparlamazsanız orada çok büyük bir bomba bizi bekliyor.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat, buyurun.

Değerli milletvekilleri, yirmi dakikada anlatamadığınızı yirmi saniyede anlatamazsınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Gayet güzel anlattı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim Sayın Arı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Öyle demeyin Sayın Başkanım, bak bir kelimedede özetledi mesela "Eğer bir yerde her şeyi yanlış yapıyorsa planlıdır." dedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bunu başında biz...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Fotoğraflarda yanlışlık var, başkalarının fotoğrafını koymuşsunuz, düzeltin.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yani sadece başkalarının fotoğrafıysa ben düzeltirim, siz o insanları düzeltin Leyla Hanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İsimle fotoğraflar aynı değil, lütfen paylaşmayın, insanların hakkına girmeyin.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Şimdi, şöyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, Sayın Özlale, lütfen Hocam... Verdim size söz, tamam.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Tek sorun buysa, fotoğrafları yanlış koyduğum için özür diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konuşmanızı yaptınız, bitirdiniz, tamam. Siz de duydunuz, düzeltirsiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çok önemli bir sorun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Fotoğraf mıdır tek şey ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakan hanımın aynı olayı olmasın yani Bakan hanım da olduğu gibi olmasın diye, sizi düşünüyoruz, ondan.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yani onunla da ilgili bir açıklama yaparız isterseniz, hiç problem değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyse ben bırakayım, biraz konuşun, ne yapayım?

(Gürültüler)

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Siz açıklayın, sizden beklediğimiz o, açıklayın doğruları.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Açıklamıyorsunuz, bir de eleştiri getiriyorsunuz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, başlayacak mıyız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar durunca başlatacağım sizi Sayın Karabat.

CAVİT ARI (Antalya) - AK PARTİ Grubu çok sataşma yapıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bundan sonra kim uzatıyorsa onun istihkakından keseceğim bak, bunu söylüyorum size; 10 kişiye konuşmacı, 9'a düşecek. Kusura bakmayın ha. Bakın, değerli arkadaşlar, gece yarısında gidiyoruz buradan. Lütfen herkes meramını anlatıyor. Sözün gücü diye bir şey vardır ya, bağırıp çağırmanın bir manası yok.

Sayın Karabat, buyurun lütfen.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 25

Önümde bir şema var. Sayın Başkan, önümdeki şema Cumhurbaşkanlığının resmî teşkilat şeması. Tek fark şu: Kurum adlarının yerine o kurumlardan fon vurgununa karışan isimler var. Şemanın ortası boş değil, ortada hâlâ Cumhurbaşkanlığı var. Bugün size bir iddiayı değil, bir organizasyon şemasını gösteriyorum. Bu şema fon soruşturmasında adı geçen kamu yöneticilerinin hangi kurumdan geldiğini gösteriyor. Hepsinde tek bir ortak nokta var, tek bir imza var, tek bir atama yetkisi var. Bir soru sorarak başlamak isterim: 116'yı aşkın kişinin tutuklandığı bir soruşturmada Merkez Bankasından SPK'ye, Varlık Fonundan bakanlıklara kadar uzanan bu kadrolar kim tarafından atandı?

Değerli milletvekilleri, şemanın ortası elbette boş değil çünkü sorumluluk ortada. Bu tabloda da 21 isim, 11 kurum ve tek bir atama yetkisi var. Denetleyecek olanlar ya soruşturuluyor ya da görevden alınıyor. Tutuklananlar sadece şirket patronları değil; bunlar devletin aynı zamanda ekonomi kadrosu. Yangını söndürmekle övünenler kibriti kimin verdiğini hâlâ açıklamadı. Biz kimseyi elbette mahkûm etmiyoruz ama siyasi sorumluluğun da bir adresi olsa gerek diye düşünüyoruz. Bu şema şüphesiz bir suç duyurusu değil, bir siyasi sorumluluk belgesi. Ortadaki makam bu isimleri atadıysa bu isimlerin hesabını da o makam vermeli diye düşünüyoruz. Bu bütçeyi konuşurken şunu unutmamak gerekir: Fon vurgununun faturası da bu bütçeden ödenecek. Önce hesap sormak, sonra da bütçeyi konuşmak gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, kutuların içini de biz doldurmadık. Biz sadece isimleri yazdık. Elbette şimdi bazı fotoğrafların yanlış olduğu, bazı isimlerin yanlış olduğu söylenebilir fakat değerli arkadaşlar, isimlerin doğrusunu biz değil, gerçekten bilenler söylemeli; devlet biliyor, Cumhurbaşkanı biliyor. Dolayısıyla isimler kimdir, eğer açıklarsak milletvekilleri yanlışla düşmez, başka milletvekilleriyle ilgili de sayılar veriliyor, hiçbir milletvekili de şüphe ve töhmet altında kalmaz. Dolayısıyla, açıklama işi aynı zamanda Parlamentodaki milletvekillerinin onurunu koruma işi hâline dönüşmüştür çünkü milletvekilleriyle ilgili sayılar verilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, aynı zamanda açıklanırsa eğer basın mensupları da doğruyu bulalım, halka haber hakkı sağlayalım diye ara sıra da olsa yanlış haber yapmaz ve yapmadığı haberlerden dolayı da tutuklanmaz.

Değerli arkadaşlar, şimdi, ben bu sabah başka bir şeyden daha bahsetmek isterim: Sayın Cumhurbaşkanımız istikrarlı bir süreçten bahsetti, kademeli artışlardan ve iyileşmelerden bahsetti konuşmasında. Sayın Cumhurbaşkanım, Türkiye'de başka bir istikrar daha var ama son süreçlerde bozuldu. Biz her cumartesi bir muhalefet belediye başkanına operasyon yapılmasına alışmıştık. Genelde saatler altıya, beşe kuruluyordu ama artık son haftalarda sayı hafta içine ve ikiye çıkmaya başladı ve ilginç şeyler yaşıyoruz. Bir belediye başkanının 85 yaşındaki babası sabahın altısında evinden alınıyor. Ben, şimdi, sizi kişisel olarak da az çok tanıyan birisi olarak, az çok tanıyan birisi olarak ve ortalama vicdanın üstünde bir insan olduğunuzu da bilen birisi olarak soruyorum: Bunu hangi vicdanla açıklayabiliriz? Şuradaki tablodaki arkadaşlara "Operasyon." denirken soruşturma var mı yok mu daha belli değilken, bir belediye başkanının 85 yaşındaki babasının -Bakırköy Belediye Başkanının- sabah evine gidilmesini nasıl karşılayabiliriz ya, hangi vicdanla karşılayabiliriz? Hangi adaletle anlatabiliriz değerli arkadaşlar? Türkiye'de herkes tutuksuz yargılanabilir, milyar milyar götürülenler yargılanabilir, on beş gün sonra ifadeye gelip kırk beş dakikada hangi ifadeyi verdiği belli olmayabilir ama sıra muhalefet belediyelerine geldiğinde onların babaları dâhil alınabilir, eşi dâhil alınabilir, bugün eşi de alındı. Dolayısıyla, bütçeyi konuşmadan önce, bunun vicdan tarafına değinmek istedim.

Şimdi, Değerli Başkanım, 2011'de, Hedef 2023 Belgesi'nde 2 trilyon dolarlık bir ekonomiden bahsettiniz. Kişi başı 25 bin gelirden, 500 milyar dolar ihracattan bahsettik. 2023 geldi ve geçti. Enflasyon bugün hâlâ yüzde 30'lara dayandı. İhracat hedefi yarısında. Bu hedefler imkânsız değildi size göre ama başaramadınız. 2002'den 2025'e genel bütçeye 3,2 trilyon dolar vergi geldi ama bunun 680 milyar dolarını faize harcadınız. Şüphesiz bu bütçe faiz bütçesi. Bakın, buraya nereden geldik biz? Faiz eleştirisini en çok sizin iktidarınız yaptı, en çok Sayın Cumhurbaşkanı yaptı, "Nas." diye kuvvetli politikalar anlattı, değil mi? Ve onun sonucunda, hatırlayalım, 2021 Aralıkta yine biz bu Plan ve Bütçe Komisyonundayken o gece Türkiye büyük bir döviz krizi yaşadı; 12 TL'den 18 TL'ye çıktı. Sonra kur korunmalı mevduat uygulamasıyla buna tedbir aldınız ve bunun bedelini bu millet ödedi. 60 milyar dolardan bahsedenler var tasfiye edilene kadar kırk aylık süre içerisinde. Şimdi, bu kadar faiz eleştirisi getirdikten sonra, bir tutarlılık hâlinde bakarsak, 3 bakanlığın bütçesinden fazla bir faiz bütçesinden bahsediyoruz Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcım, 3 bakanlık. Bakın, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Tarım Bakanlığı toplamından fazla bir faiz bütçesi var. Dolayısıyla, bu bütçenin 1'inci sırasında sizin dediğiniz gibi Millî Eğitim Bakanlığı değil, faiz bütçesi vardır. Bunu açık ve net bir şekilde görmemiz lazım. 2017'de, bakın, 2017, uzağa gitmeye gerek yok, 100 liralık bütçenin 10,6 lirası faize gidiyordu. Bugün 20 lirası gidiyor. 2029 tahminlerinizde de bu, 19 olarak gözüküyor. Dolayısıyla faize arttırılan kaynakların yatırım tarafında ise azaldığını, yatırımın 2,1 katı kadar bir faiz bütçesi olduğunu ne yazık ki gözlemliyoruz. Evet, istikrar var, enflasyon düşürülüyor ve enflasyon hedefi istikrarlı bir şekilde tutmuyor değerli arkadaşlar. Son yedi yıllık programlara bir bakalım ve enflasyonun tutup tutmadığını görelim. Ya, yedi yıllık tablo burada, nereden nereye geldiğimiz burada, hiçbir yılda enflasyon hedefi tutmamış. Şimdi, Türkiye'ye dışarıdan bakanlar, Türkiye içinde yatırım karar alanlar neye göre karar verecek bize güvenmiyorsa değerli arkadaşlar? Faiz aynı şekilde, istikrarlı bir şekilde düşürülemiyor bütçe açığı yine aynı şekilde devam ediyor.

Değerli arkadaşlar, bakın, bir öngöründen bahsetmek isterim size: Bir devletin öngörüsü iki yıl içerisinde yüzde 90, yüzde 58 sapabilir mi? Evet, sapıyor. Şimdi, 2025'te Orta Vadeli Plan'da bütçe açığı hedefi 2026 için neydi? 2 trilyon 39d'u. Şimdi ne? 3,868. Arkadaşlar, iki yıl içinde bu kadar sapma olur mu? Sapıyorsa bu tabloları hazırlayanların elbette siyasi sorumluluğu var ama şu bürokrasiye bakıp oradaki kadro yetersizliğini bir sorgulamamız gerekmez mi? Biz, şüphesiz her defasında bürokratlarımızın kıymetli ve değerli olduğunu söylüyoruz da, şu tabloların hesabını da birileri vermez mi bu kadar sapma olurken? Evet, dünyada

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 26

büyük olağanüstü gelişmeler olabilir ama yine de bu sapmalar kabul edilebilir sapma aralığında değildir değerli arkadaşlar. Hedefler hiçbir şekilde tutmuyor, onu öncelikle belirtmek isterim. Peki, sonuçta ne oluyor? Sonuçta, vergiyi ücretli ve tüketici ödüyor. Tablolar açık değerli arkadaşlar, tablolar net. 2025 yılı Kesin Hesap Planı'na göre ücretlilerin maaşından kesilen gelir vergisi hedefin yüzde 33,5'inden fazla olmuş, bakın, sapmaya bakın; ücretlilerden fazla vergi almışız 2025'te hedeflenenin üzerinden daha fazla vergi almışız. Peki, kurumlar vergisi hedefi olmuş? O da yüzde 22,8 aşağısında olmuş. Bakın, performans çalışana gelince yükseliyor ama şirkete gelince düşüyor. Doğal olarak bunu sorgulama hakkı da bize düşüyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

Şimdi, bir başka nokta, buradan enflasyon hedefleri açıklıyorsunuz. Peki, enflasyon hedefiniz 2026 için 28. Ücretlinin üzerinden alınan gelir vergi tahsilatındaki artış hedefiniz 2026'da ne? Yüzde 52. Yani enflasyon buysa, neden

ücretlilerin üzerindeki hedef bu kadar yüksek, aradaki fark bu kadar yüksek?Sorgulamamız gerekir. Bunun bir sonucu oluyor çünkü. Neden bunu sorgulamamız gerekiyor? Size eğer ücretliden ve tüketimden dolayı vergilerden bunu almayıp doğrudan vergi yöntemine doğru yaklaşmazsanız, servet üzerinden ve mülk üzerinden vergilendirme konusunda son derece zayıf kalırsanız, bu, Türkiye'de sınıfsal bir uçurum yaratıyor. Bakın, Türkiye'de en zengin yüzde 20 gelirin yüzde 48'ini alıyor. İşte, bu, sizin ekonomi politikalarınızın sonucu. Türkiye'de en yoksul yüzde 20 yüzde 6,4'ünü alıyor değerli arkadaşlar, 6,4'ü. İşte bu bütçelemenin, övündüğünüz yirmi beş yıllık bütçelerin sonucu bu. Peki, servet dağılımında da benzer bir durum var: Servet durumunda en zengin yüzde 40 alıyor, kalan yüzde 90 yüzde 30 alıyor. Ya, şimdi, hep söylüyorum, sizin de okuduğunuzu düşünerek tekrar edeyim, Necip Fazıl diyor ya "Bir kişiye dokuz pul, dokuz kişiye bir pul, kurt bile etmez böyle bir taksimatı kuzuya." Böyle bir taksimatın olduğu bütçede yaşıyoruz değerli arkadaşlar,

Bunları anlatıyorum. şimdi, ara sıra da rakamlara girmek istiyorum. Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım. Bakın, 2025'te Sayıştay raporları... Faiz hedefi aşmış, hizmet harcaması kısılmış ve 753.5 milyar lira ek ödenek hizmet harcamalarında kullanılmamış, Kentsel Dönüşüm Başkanlığının ödeneğinin de yalnızca yüzde 15'i harcanmış. Siz bulguların azaldığını söylediniz - dinledik- ama ne yazık ki 1.049'dan 1.052'ye çıkmış, sabit kalmasını bir azalış olarak kabul edebiliriz belki. Ayrıca raporlarda ilginç olan şu, bakın, sayıdan daha önemli olan şu: 38 bulgu var. Bu bulgular ısrarla beş yıldır tekrar ediliyor, bakın, ısrarla beş yıldır tekrar ediliyor. O zaman Sayıştay bu bulguları niye yazıyor? Buradaki arkadaşlar, buradaki devlet kurumları Sayıştayı neden ciddiye almıyor? Bakın, 38 bulgu beş yıldır aynen tekrar ediliyor Sayıştay raporlarında, bunu bilgilerinize sunmak isterim.

Bir başka nokta, şüphesiz büyüme tartışmaları. Bakın, şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı, büyük ve güçlü bir ülke olduğumuzu düşünüyorum ben, potansiyeli yüksek olan bir ülke olduğumuzu da düşünüyorum. Dolayısıyla, bu büyüme hedefleriyle övünmek, bu büyüme hedeflerini yeterli görmek, gerçekten bizim için bir yanlış. Neden yanlış olduğunu söyleyeyim: Diyelim ki biz Amerika'yla aynı büyüyüyoruz ya da Amerika'nın üzerinde büyüyüyoruz ama iddiamız ne? Dünya lideriyiz, tarihimiz böyle. Peki, aynı büyüme rakamlarını hesaplayalım. Amerika'nın ekonomik büyüklüğü ne? 32-33 trilyon dolar, onlar yüzde 2,3 falan büyüdüğünde o rakam 700 milyarlaraya denk geliyor. Peki, aynı büyüklükte biz büyürsek? O da 30 -hani, 35 olsun, 40 olsun- milyara geliyor. Yani onlarla aynı büyüdüğümüzde biz her defasında 15-20 kat farkı yiyoruz. Bir kere bu bakış açısını değiştirmemiz lazım değerli arkadaşlar, bizim yeni bir sıçrayarak büyüme hamlesine ihtiyacımız var. Böyle bir statükocu anlayışı kabul edersek büyüyemeyiz, dünya liginden düşeriz. O zaman da bütün milliyetçi duygularımız, bütün milliyetçilik iddialarımız, bütün millî iddialarımız iflas eder, bunu görmemiz lazım. Dolayısıyla, iktidarıyla muhalefetiyle Türkiye'ye koyacağımız hedef bu büyük ülkelerle aynı büyüme rakamları değildir. Türkiye, bu millet büyük bir sıçrama, büyük bir devrimci kalkınma hamlesini öne koyabilecek iktidarlara hak etmektedir, bu büyük millete önereceğimiz şey bu olmalıdır. Bu hedef konusunda bunu sizlerle paylaşmak isterim.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli milletvekilleri; bakın, bir rakam söyleyeyim sizlere, bir iddiamızı söyleyeyim muhalefet olarak: Mesela, biz şimdi size desek ki "Takipteki bireysel kredi kartı borçlarını ve kredileri ödeyeceğiz." Hepiniz oradan, hep bir ağızdan diyeceksiniz "Kaynak nerede?" diyeceksiniz. Böyle söyleyeceksiniz, biliyorum, daha önce söylediniz, "Kaynak nerede?" diyeceksiniz. Bütçe meselesi aynı zamanda bir paylaşım meselesi. Peki, bu fon meselesini konuşuyoruz ya, 800 milyardan bahseden var, bir trilyondan bahseden var sadece fonlarda. Tercih görüyor musunuz arkadaşlar, tercihi görüyor musunuz? Tercih bu işte. Doğru bir denkleştirmeyle yapacağınız karşılaştırmayı söylüyorum ben size: Türkiye'de önemli olan şey kime, ne zaman, ne kadar vereceksiniz tercihidir. Ben işte size bir tercih söylüyorum. Dolayısıyla, "Kaynak nerededir?" sorularınızın bütününün cevabı bir örnekte bile ortadadır. Bunu sizlerle paylaşmak isterim değerli milletvekilleri.

Şimdi, "Biz ne bekliyoruz, nasıl bütçe olmalıydı?" konusuna biraz değinmek isterim. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu kadrolarla böyle bir bütçenin yapılıyor olması bir kere bir kadro zafiyetini gösteriyor. Çok açık bir şekilde. Dolayısıyla açık bir şekilde burayı sorgulamamız gerektiğini düşünüyorum, buradaki atama rejimini sorgulamamız gerektiğini düşünüyorum. Bizim bu bütçede gördüğümüz şeylerden bir tanesi tercihlerin yanlış olduğu, bütçenin faize çalıştığı, her yıl hedeflerin saptığı, vergi yükünün ücretli çalışana bindirildiği, tüketiciye bindirildiği, serveti vergileme konusunda neredeyse hiçbir tedbirin alınmadığı, yatırımların faiz karşısında düşük kaldığı, yatırımların faize kurban edildiği ve Meclisin bütçe hakkının da her geçen gün daraldığını görüyoruz. Bu bütçe, sizin dediğiniz gibi refah sağlayan, zenginlik sağlayan, büyüme sağlayan bir bütçe değil, eşit paylaşım bir bütçe değil, işsizliği gideren bir bütçe de değil. Büyümenin doğal sonucu işsizliğin giderilmesidir. Şimdi, doğal olarak siz -bir istatistiki rakamdır- iş arama talebinde bulunanlar ile bulamayanların oran kılıyorsunuz ve bize bir oran veriyorsunuz, o rakamları da iyi niyetle anlatmaya çalışıyorsunuz ama gerçek bu değil. Şurayı sorgulamamız lazım: Hükûmetleriniz döneminde insanlar neden iş aramaktan vazgeçiyor, özellikle yüksek eğitimli insanlar neden iş aramaktan vazgeçiyor? Dolayısıyla, işsizlik rakamları konusunda size şunu söylememiz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 27

İnsanların umudunu, insanların iş bulma umudunu düşürürseniz, o zaman, zaten doğal olarak işsizlik rakamlarına da bu yansır. Bakın, yarattığınız düzen ne biliyor musunuz arkadaşlar? "Yüksek Caffé Latte düzeni." Türkiye'de, üniversite mezunu insanlar yurt dışına gidemez, burada kalırsa, bir kafede kendinden geliri görece yüksek olan insanlara servis yapan hâlde. "Caffé Latte gençliği" yarattınız ya çalışma açısından. Durumunuz bu ve sonra, o düzen de yavaş yavaş değişiyor çünkü insanların gidip bir kahve içme oranı da düştüğü için, insanlar evlerine kahve makinesi alıp kahve yapmayı öğrenir hâle geldiler, erkekler de bununla övünür hâle geldi. Bakın, beterin beteri var. Bir "Caffé Latte düzeni" yarattınız Türkiye'de. İnsanlara vaat ettiğiniz iş bu. Peki, bu bütçede de var bu. Bakın isterseniz, faiz bütçesi ile yükseköğretim kurumunun bütçesi 870 civarında diye hatırlıyorum. 870 yükseköğretim kurumuna ayırmışsınız. Faiz bütçesi onun kaç katı? Hepsisi ortada.

Şimdi, parça parça konuşuyorum. Değerli arkadaşlar, aslında Sayın Ümit Özlale değindi. O da şu: Bakın, bir riskimiz daha var. Evet, özel kesim tahvillerine değindi, Türkiye'deki borsadaki senet değerlerinin düşmesine değindi. Finansal ihtiyaç konusu, şirketler açısından ciddi problem ve eskiden diyelim ki yüzde 5 hissesini satıp 5 milyar kaynak sağlamayı, 5 milyon kaynak sağlamayı düşünen birisi şimdi daha fazla hissesini satarak aynı kaynağı sağlayabiliyor durumda olacak. Dolayısıyla bir hisse seyrilmesi durumuyla karşı karşıya kalacağız. Uzun vadede bu bizim ekonomik yapımız açısından bir sorun. Stratejik bir sorun bu çünkü burada aynı zamanda stratejik şirketler de var. Övündüğümüz savunma sanayisi şirketleri var, bilişim şirketleri var, iletişim şirketleri var. Dolayısıyla bu ciddi bir tehlike. Hep beraber bunun üzerine kafa yormamız gerekir.

Sonuç itibarıyla şunu söylemek isterim: Bakın, ben size bir dizi olay sayayım. Şu fon krizi bir tesadüf mü? Değil arkadaşlar. Bu ülke kripto vurgununu yaşadı, Thodex piyasa vurgununu yaşadı yani Sezgin Baran Korkmaz'ı yaşadı, sanal bahis krizlerini yaşadı, yenidoğan bebek krizini yaşadı, gıda çetelerini yaşadı. Yani orman yangınlarını yaşadı, tren facialarını yaşadı, Kartalkaya'yı yaşadı, bir sürü krizi üst üste yaşıyorsak ve bunların sorumlularını bulma konusunda sorun yaşıyorsak ve hâlâ adresi bulamıyorsak, bakın, başkanlık sisteminin suçlu üreten bir sistem olduğunu kabul etmeliyiz.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, görüşmelere şimdi ara vereceğiz. Aradan sonra Sayın Adalet Kaya, Sayın Cevdet Akay'la devam edeceğiz. Diğer milletvekillerimizin de isterseniz isimlerini okuyayım. Talep edenlere göre yazdım. Sayın Ayyüce Türkeş Taş, Sayın Hakkı Saruhan Oluç, o şekilde gideceğiz.

Saat 14.15'e kadar ara vereceğiz. Sayın milletvekillerimizi öğlen yemeği için F Blok Ara Salonda, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcımız, kurum başkanlarımız ve genel müdürlerimiz için yemek ikramımız olacaktır. Diğer bürokrat ve katılımcılar için bir alt kattaki Üyeler Lokantasında yemek hazırlığı vardır. Afiyet olsun.

14.15'te buluşmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.14

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.20

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Dördüncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Adalet Kaya, buyurun.

Süreniz on beş dakika.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli misafirler, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli bürokratlar ve kıymetli basın emekçileri; şimdi AK PARTİ iktidarının planlanan 25'inci bütçesini görüşüyoruz ve geçtiğimiz yıllarda da her defasında bütçeye dair önerilerimizi ve eleştirilerimizi partimiz olarak sunduk. Geçmişte sunduğumuz eleştiriler de öneriler de bu yılki bütçe programını incelediğimizde geçerliliğini koruyor çünkü biz halktan, emekçiden, toplumun öncelikli kesimlerinden yana eşitlikçi bir bütçe talep ediyoruz ama bu tekliften anlaşılan, siz iktidar olarak siyasi varlığınızı ulusal ve uluslararası sermayenin desteğine bağlı gördüğünüz için onların çıkarını önceliklendiren bütçelerle yolunuza devam etmek istiyorsunuz. Halkın, toplumun kırılgan, öncelikli kesimlerini yoksullukta ve yoksunlukta eşitlediniz yani sağlanan aslında tek bir eşitlik var ülkede.

Bugün ülkede kamu hizmetlerine erişim ne yazık ki eşit bir yurttaşlık hakkı olmaktan çıkmış durumda, bir ayrıcalık ve bir lütuf gibi sunuluyor. Etnik kimlik, ana dil, cinsiyet ve inançlar temelinde derinleşen eşitsizlikler kamusal alanı bir dışlanma mekânına dönüştürüyor. Türkçe bilmeyen bir kadının hastanede, adliyede veya sosyal hizmet kurumlarında yaşadığı çaresizlik ve uğradığı kurumsal şiddet mevcut bütçelerin hangisinde, neresinde dert ediliyor veya Alevi bir yurttaşın inancı gereği hak ettiği eşit hizmet bütçede hangi kalemden yer alıyor bunların hiçbirinin cevabı bu bütçe tasarımlarında yok. Her fırsatta hedef gösterilen, nefret söylemleriyle kriminalize edilen LGBTİ+'lar ve göçmen kadınlar, göçmenler yani savaş ve sömürü politikalarıyla yerinden edilen ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 28

ne yazık ki nefret söylemleriyle düşmanlaştırılan göçmenler barınma, sağlık gibi en temel sosyal hizmetlere bile erişimde bariyerlerle karşılaşılıyorlar. Toplumun kırılgan kesimlerini yok sayan, ötekileştiren bu sistemin bütçesi ne yazık ki halkların bütçesi olamaz.

Biz, aslında, nasıl bir bütçeyle karşılaşacağımızın sinyallerini 2027-2029 Orta Vadeli Program'da görmüştük. Kalkınmanın, toplumsal refahın geri plana atıldığı, emekçinin ücretini baskılamak için kurgulanmış bir OVP sundunuz. Bu programda "güvenceli esneklik" diye kavramların birbiriyle çeliştiği bir model ortaya attınız. "Yeni nesil çalışma" adı altında uzaktan, kısmi süreli, platform ve kiralık işçilikle çalışanların kıdem tazminatını, örgütlenme hakkını ve iş güvencesini tırpanlıyorsunuz. Emekçilerle müzakere etme gereği dahi duymadınız. Daha da vahimi, asgari ücreti, emekli aylıklarını ve kamu çalışanlarının maaşlarını gerçekleştiren hayat pahalılığına göre değil, hiçbir zaman tutmayan hayali enflasyon hedeflerine endeksliyorsunuz, hedef şaşıtığında da bedelini sermaye değil alım gücü eriyen milyonlarca emekçi ödemek zorunda kalıyor. Zaten başımıza getirdiğiniz her türlü musibetin bedelini yine aynı milyonlar ödemek zorunda kalıyor; fon krizinde de yapmak istediğiniz tam da bu. Soygun demek daha doğru olur, fon krizi dedim ama yine de. İşte, bu emek karşıtı zihniyet 2027 yılı bütçesinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğine ve tüm eşitsizliklere karşı mutlak bir duyarsızlıkla katmerleniyor.

Bir tez çalışmasından bahsetmek istiyorum; Türkiye'de kamu harcamalarının cinsiyete göre dağılımını odağına almış. Bu incelemeyi yapan akademisyen Arınç Boz. 2002-2022 dönemini kapsayan araştırması aslında bütçenin cinsiyet ayrımcı yapısını açığa çıkarıyor. Türkiye'de kamu transfer harcamalarında erkekler kadınların yaklaşık 2 katı pay alıyor. Tezde incelenen 9 temel kamu transfer türünün 6'sında erkekler mutlak egemen; emeklilik maaşında, işsizlik maaşında, maluliyet ve engelli aylıklarında, hastalık yardımlarında, eğitim burslarında ve çiftçilere verilen doğrudan gelir desteklerinde erkekler her zaman daha fazla pay alıyor. Kadınlar sadece 3 başlıkta öne geçiyor -çok ilginçtir- dul ve yetim maaşında, sosyal yardımlarda ve yaşlılık maaşında. Yani güvenceli ve kayıtlı istihdamda yer bulamayan kadınlar yaşlandıklarında da kamu bütçesinde ancak bir erkeğin kaybı üzerinden ya da muhtaçlık temelli sosyal yardımlarda var olabiliyorlar. Bunu Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği'nin izleme raporu, merkezi bütçe haritalaması da doğruluyor, teyit ediyor. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde kadını doğrudan hedefleyen harcamaların payı toplam merkezî bütçenin yüzde 1'i bile değil ama geçmiş dönem de, geçen yıl da Kadının Güçlenmesi Programı'nın payı yalnızca binde 4 düzeyinde gerçekleşti, bu yıl da bir değişiklik yok, yine aynı düzeyde gerçekleşiyor. Buna karşılık, kadınları aileye bağımlı kılan Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı öne çıkarılıyor. Tamam, buna da bütçe ayrılırsın, ayrılmasın demiyoruz ama kadının eşit yurttaşlar olarak ailenin uzantısı olarak görülmesi doğru değil. Kadınlar bu toplumun eşit yurttaşlarıdır, dolayısıyla böyle bir şekilde bütçede yer almaları gerekiyor. Burada, tarihçi filozof Eliade'den bahsetmek istiyorum. Ailenin bu kutsallaştırılması meselesine dair "Her kutsallaştırmanın ardında bir tahakküm saklıdır." diyor ve burada da ne yazık ki tahakküm altına alınmak istenen kadın. 2027 bütçesi bütçe sunuşunuzda "toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramı tek bir kez dahi yer almamış. Geçen seneki sunuşta da Kadının Güçlenmesi Programı vardı, bu sene sunuşunuzda o da yok. Bütçede cinsiyet eşitliği bütçe işletleyicisi uygulanmıyor, harcamaların cinsiyete dayalı etki analizi yapılmıyor.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, bütçe sunuşunuzda "Kadına yönelik şiddetle mücadelede ilkemiz sıfır toleranstır." dediniz, mevcut sığınak ve ŞÖNİM sayılarını duyurdunuz, sığınakların ülke genelindeki toplam kapasitesinin 3.688 kişi olduğunu belirttiniz. 85 milyonluk bir ülkede şiddet tehdidi altındaki milyonlarca kadına yalnızca 3.688 kişilik sığınak kapasitesi sunarak şiddete nasıl sıfır tolerans göstereceksiniz? Kadına yönelik şiddet yalnızca şiddet anında kolluk çağırma ile ya da sembolik birkaç konukevi açmakla önlenemez. Memleketim ve seçim bölgem Diyarbakır'da hemen her hafta bir kadın cinayeti haberi ya da şüpheli kadın ölümü gerçekleşiyor ne yazık ki.

Şiddet ile kadınların ekonomik bağımlılığı arasında doğrudan bağlantı var. Kadınları ekonomik bağımsızlığa kavuşturmayan, onları hane içi bağımlılığa ve yoksulluğa mahkûm eden bütçe tercihleri şiddeti engellemek yerine bizzat yeniden üretiyor. Bir kadın şiddet gördüğü ortamdan neden uzaklaşmıyor sizce? Çünkü cebinde güvenceli bir geliri yok, çünkü ayakları üzerinde durmasını sağlayacak destek mekanizmaları sağlanmıyor. Bu bütçede de ne yazık ki bunlar yer almıyor. Kamusal, ücretsiz, erişilebilir kreşler, hasta, yaşlı, engelli bakım merkezleri açılmadığı müddetçe kadınlar ne yazık ki bakım emeğini tamamen yük olarak sırtlarında taşımak durumunda bırakılıyor, kadınların sırtına yıkılmış durumdadır. Kadın istihdamı yüzde 30'larda sıkışmışken bakım hizmetlerini kamusal hizmet olmaktan çıkaran, yerine bakım sorumluluğunu aile içine devreden bir taslak var önümüzde. Kadını ekonomik olarak güçlendirmeyen, ona kendi ayakları üzerinde duracak bağımsız bir yaşam alanı açmayan bir bütçe kadını şiddetten koruyamaz, geçmiş yıllardaki bütçeler de bunu doğruluyor ne yazık ki.

Bütçedeki bu dışlayıcı yaklaşım toplumun diğer kırılgan kesimleri için de geçerli. Gençler bu bütçede nerede? Resmî verilere göre genç kadın işsizliği yüzde 19,4'le genç erkeklerin 2 katı oranında. Sayın Yılmaz, gençlere lütuf gibi, evlilik kredisi vermekten bahsettiniz sunuşunuzda; gençler borçlandırılmak istemiyor, onların talebi bu değil. Gençlerin talebi; kurumsal, ana dilinde, parasız, nitelikli eğitim alabilmek, barınma krizini çözecek, ücretsiz yurtlarda ya da düşük ücretli yurtlarda kalabilmek, insanca yaşayacakları burslar ve güvenceli istihdam talep ediyorlar. Gençlerin sesini duymayan iktidarların hâli ortada. Bakın, geçtiğimiz hafta sonu Sırbistan'da on iki yıllık baskıcı iktidar üniversite öğrencilerinin örgütlenmesiyle seçimi kaybetti. Sırbistan'daki ırkçılığa, ayrımcılığa karşı Sırp ve Boşnak gençler birlikte, birleşerek, mücadele ederek bir zafer kazandılar.

Kendi bütçenize dönersek engelli yurttaşlar da bu bütçede yok. 2027 bütçesinde engellilerin toplumsal yaşama eşit katılımını sağlayacak yapısal adımlar atılmamış, engelliler sembolik yardımlarla eve bağımlı kılınmışlar. Engelliler yardım talep etmiyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, engelliler eşit yurttaşlık haklarını, bağımsız ve onurlu yaşam haklarını talep ediyorlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 29

Yine, çocuklar bu bütçede yok. Derinleşen çocuk yoksulluğu görmezden gelinse de saha gerçekleri ortada. Çocuklar bu bütçede koruyucu ve önleyici kamusal hizmetlerden, nitelikli eğitimden ve sağlıklı gelişim hakkından mahrum bırakılmakta. Okullarda bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek talebinin bütçeye konmaması bir yana çocuklar MESEM uygulamaları altında "çırak" ve "stajyer" adı verilerek ucuz iş gücü deposu olarak sermayenin çarklarına itilmekte. Çocukların yaşam hakkını, gelişimini ve üstün yararını korumayan bir bütçe anlayışını kabul etmiyoruz.

Yaşlılar yine bu bütçede yok. Bakın, kamu hizmetlerine erişememe meselesinden bahsetmek istiyorum. Şimdi, Diyarbakır'dan bir örnek vermek istiyorum, esasında kamu hizmetlerine bu ülkede neden erişilemiyor bunu örnekleyen bir durum. Kadın buluşmalarında karşılaştığımız bir kadın arkadaş kendisinin yaşadığı ülkedeki kadınların, yaşlıların, engellilerin bütün sorunlarının özeti gibi âdeta. Bu arkadaşımız eşinden şiddet gördüğü için uzun uğraşlar sonunda boşanmış ama adam nafaka vermemek için çocukların velayetini almış ama fiilen çocuklar annenin yanında yani maddi manevi bakım yükü annenin sırtında. Bir tekstil atölyesinde iş bularak bunu karşılamaya çalışmış, hayat kurmuş kendine ancak babası beyin kanaması geçirdiği için felç kalmış, kadın işten ayrılıp babasına bakmak zorunda kalmış, hiçbir geliri yok, sadece babasının maaşıyla 2 çocuğa ve bir yaşlı hastaya bakmak zorunda. Şimdi, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüyle defalarca görüşme yaptık ancak Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü çocukların velayeti babada olduğu için kadının evine gidip bakmalarına rağmen çocuk yardımından yararlandırmadılar. Yerinden kalkamayan babasına da kısmi engelli raporu verildiği için engelli bakım aylığı bağlanmadığından bu kadın hiçbir şekilde hiçbir destek mekanizmasından yararlanamıyor. Yani tam bir sosyal devlet tikanıklığıdır bu; kamu hizmetlerine erişim ne yazık ki ülkede mümkün değil.

Bu bütçede çocuklar yok, göçmenler yok, asgari ücretle geçinmeye çalışanlar ne yazık ki kaderine terk edilmiş durumda. Emekliler açlık sınırının altındaki maaşlarla yaşam mücadelesi veriyorlar. Milyonlarca emekli yurttaşa kamusal bakım merkezleri ve ücretsiz evde bakım destekleri çok görülmüş bu bütçe planında ne yazık ki. Dolayısıyla biz DEM PARTİ olarak emekçiyi OVP kısıtlarıyla ezen, kadınları ekonomik bağımsızlıktan mahrum bırakarak şiddete terk eden, gençleri, engellileri, yaşlıları, çocukları, göçmenleri yok sayan bu bütçeyi reddediyoruz. Kadınların ekonomik bağımsızlığını güvence altına alan, bakım emeğini kamusalallaştıran, şiddetten arınmış ve toplumun tüm ezilenlerini gözetken, eşitlikçi bir bütçe hakkını savunmaya devam edeceğiz.

Hepinize çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, teşekkür ederim.

Sayın Cevdet Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

2027 yılı bütçemizin ülkemiz için hayırlı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum.

Tabii ki genel olarak bazı sıkıntılar var, bir kısmı çözülebilecek ama bir kısmı süreç içerisinde kararlılık gerektiren bir iradeyle çözülmesi gereken problemler var. Bütçe büyüklüğü 27,2 trilyon olarak belirlenmiş, bütçe gelirleri de 23,4 trilyon yani bütçe açığı 3 trilyon 868 milyar TL olarak öngörülmüş. Yani geçen yıla baktığımız zaman, geçen yıldaki bütçe açığının üstünde, bir yüzde 37 civarında bir artış var aşağı yukarı, bir artıştan bahsediyoruz. Yine, baktığımız zaman, faiz giderleriyle ilgili hakikaten bütçede çok büyük bir ödenek ayrıldığını görüyoruz, 3 trilyon 975 milyar. Geçen yılın bütçesinde 2 trilyon 742 milyardı, OVP'de ve sizin sunumunuzdan da duyduğumuz kadarıyla 2,8 trilyon civarında gerçekleşeceği öngörülüyor yani 1 trilyon 150 milyarlık bir faiz giderlerinde de artış söz konusu. Yıllardır bütçedeki en önemli sorunlardan biri bütçenin net borçlanma hasılatı yaratamaması yani kullanılan borçların paraların üretimi, istihdamı, ihracatı geliştirici projelere kanallize edilip daha doğrusu yeterince kanallize edilip oradaki hasılatın faizin ödenmesi ve anaparanın aşağı çekilmesi gerekiyor. Ama tüm dünyada aynı sorun var, dünyadaki kamu-özel küresel borç 365 trilyon dolar yani bu çok ciddi bir rakam. Şimdi, aynı dünyanın millî gelirine baktığımız zaman da millî gelirinin de yani aşağı yukarı 128 trilyon dolar civarında olduğunu tahmin ediyorlar, 128 trilyon dolar yani 2,85 katı civarında. Şimdi, böyle baktığımız zaman, hükümet borçları da 118 trilyon dolar civarında. Şimdi, "kamu borcu" dediğimiz dünyadaki hükümet borcundan bahsediyorum. İşte, bu sorun gelişmekte olan ülkeler ve özellikle de Çin'de borçlanma oranının artmasından ileri geliyor. Bizde de bu borç sorunu, anapara, faiz ve kur farkı gideri sorunu devam ediyor. Kur farkıyla alakalı sorunlar artarak devam ediyor. Kurun baskılandığı için şu anda miktar TL olarak çok yüksek görünmese de bir karşılaştırma yapacağım, baktığımız zaman, 2023'ten 2024'e 6,7 trilyonluk bir borç devrolmuş, 2023 yıl sonundan 2024'ün başına. Buradaki kur farkı gideri 1 trilyon 722 milyarmış yani borcun yüzde 25'i civarı. Şimdi, 2024'ten 2025'e devrolurken 9,2 trilyonluk bir borç devretmiş ve 951 milyarlık bir kur farkı gideri varmış o tarihte de, yüzde 10,2 civarında bir oran. Şimdi, 2025'ten 2026'ya devirde de 3,6 trilyonluk bir borçtan bahsediyoruz, kamunun iç ve dış borcundan söylediğimiz rakam. Burada da kur farkı gideri 1 trilyon 727 milyar, yüzde 12,70. Şimdi, en son verilere göre kamunun iç ve dış borcu da 16,2 trilyon seviyesine geldi, sürekli değişiyor tabii bu. Böyle baktığımız zaman, kurdaki bir sıçramada bu tutarın realize olduğunda, ödeme vadesinin geldiğinde nasıl ödeneceğiyle ilgili bir planlamanın mutlaka yapılması gerekiyor ve bu planlamayla ilgili cevap kısmında bununla ilgili nasıl kurun kontrol edileceği ve buradaki "carry trade" dediğimiz olaylarla ilgili kontrol edilemeyen bir durum söz konusu olduğu zaman anapara, faiz ve kur farkı gideriyle ilgili nasıl bir hazırlığımızın olduğu hususunda kısaca bilgi verirseniz memnun oluruz. Daha şimdiden 3 trilyon 868 milyarlık öngörülen bir bütçe açığıyla yaşadığımız birtakım olaylar,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 30

fon krizi, öngörülemeyen bütçe harcamaları da dikkate alındığında önümüzdeki dönem içerisinde sıkıntılı günler yaşayacağımız muhakkak.

Yine, baktığımız zaman, borçlanma limitleriyle ilgili bir şey söylemek istiyorum ben. Şimdi, gelir gider arasındaki farkı "net borçlanma limiti" dediğimiz bir olayla karşıyoruz, bütçe dengesini sağlama açısından bu fakat torba yasayla sürekli bu limitlerde artış yapıyoruz. Geçen sene 595 milyar TL'lik bir artış yaptık. Bu da öngörülemeyen birtakım durumların olduğunu işaret ediyor. Biz torba yasa görüşürken bize açıklanan konu "Kurumlar vergisi tahsilatında beklediğimiz hedef olmadığı için bunu yapmak zorunda kalmıştık." diye bir açıklama yapılmıştı, 420 milyar civarındaydı. Bu konunun da mutlaka dikkate alınması gerekiyor.

Bütçeden kaynakların etkin ve verimli kullanılmasıyla ilgili eleştirileri sürekli yaparken bütçeyle ilgili kaynakların emekliden, dar gelirliiden, asgari ücretliden, işte çiftçiden, KOBİ'den yana yeterince kullanılmadığını ve sermayenin desteklendiğini, kaynakların ağırlıklı olarak oraya aktarıldığıyla ilgili tenkitlerimizi sürekli yapıyoruz.

Şimdi, yap-işlet-devret KÖİ projeleri yapan firmalar var, 44 firma. Bunlara aktarılacak garanti ödemelerine baktım ben bu yıl bütçede ne olmuş diye. Şimdi 4,8 trilyon, daha doğrusu 4 trilyon 878 milyarlık bir artış var burada baktığımız zaman. Pardon, garanti ödemeleriyle ilgili düzeltiyor, 1 trilyon 26 milyar 500 milyonluk bir garanti ödemesi önümüzdeki üç yıl içerisinde ödenecek tutardan bahsediyorum yani 2027, 2028, 2029. 2026, 2027, 2028'de 821 milyardı, şimdi 2027, 2028 ve 2029'da 1 trilyon 26 milyar olmuş. Yani buraya istenildiğinde kaynak bulunabiliyor, burayla ilgili, garanti ödemeleriyle ilgili bütçeden ilgili kaynaklar rahatlıkla aktarılırken emeklinin, asgari ücretlinin ara zam dâhil, en düşük emekli aylığı dâhil ayarlamalarının yapılmaması, çiftçiye hak ettiği desteğin verilmemesi, 235 milyar resmî rakam olarak bütçede görünen. Hâlbuki millî gelire baktığımızda da 1 trilyon 112 milyar civarında bir destek olması gerekir, 877 milyarlık bir açık görünüyor. Buralar destek beklerken kaynakların sürekli bu garanti ödemelerine aktarılması hepimizde bir rahatsızlık yaratıyor. Bu firmaların çoğu da bir taraftan vergi, resim, harç istisnası belgesiyle ilgili olarak da teşvikler veriliyor.

İşte, vergi harcamalarına bağlayacağım buradan. Vergi harcamalarıyla ilgili yıllar itibarıyla sürekli vergi harcamaları artıyor. Geçen yıl 3 trilyon 596 milyardı, bu yıl 4,8 trilyon oldu. Bunun bir kısmı gerekli. Vergi muafiyeti, istisna ve indirim yoluyla tahsilinden vazgeçilen vergilerden bahsediyoruz vergi harcaması derken. Bunların bir kısmını gerekli olduğunu biliyoruz, biz de destekliyoruz ama bizim itiraz ettiğimiz kurumlar vergisiyle ilgili olan ve genelde de yap-işlet-devret ve KÖİ projeleri yapan firmalara sağlanan imkânlar. Geçen yıl bu 768 milyardı, bu yıl 1 trilyon 79 milyar yani bütçedeki rakamları konuşuyorum size. Şimdi, buradaki tutar da çok ciddi bir tutar. Geçen yıla göre de ciddi bir artış var yani yüzde 40'lık bir artış söz konusu, 311 milyar. Bir taraftan muafiyet, istisna ve indirimlerde verimsiz durumların ortadan kaldırılacağını söylerken bir taraftan sürekli artırılması, bütçe kaynaklarının da buraya kullanılmaya devam etmesi doğru değil. Çünkü vatandaşlar üzerinde yeterince vergi yükü ağır. Bunların efektif vergi yükü de çok düşük. Asgari kurumlar vergisi getirilmiş olmasına rağmen yüzde 10 olarak ve bunların bu gelirleriyle ilgili kurumlar vergisi oranının yüzde 25'ten yüzde 30'a çıkarılmış olmasına rağmen beklenen gelir etkisi olmadı.

Ben yine size Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, sormuştum; "Kurumlar vergisi açısından bu oran ne kadar etki sağladı?" diye geçen yıl hatırlarsanız. O an için peşin vergi sisteminden rakamı söylemiştiniz 680 milyon TL diye. Şimdi, bunun ne kadar katkı sağladığıyla ilgili net rakamı ben bir daha size sormuş olayım, Sayın Bakan Yardımcımız da burada. Öngörülen etki katkı sağlandı mı? Çünkü bir taraftan dolaylı, dolaysız vergiler ayırımında dolaylı vergilerin en az yüzde 60 seviyesinde olduğu, red ve iadeleri dikkate aldığımızda yüzde 63-65 seviyesine doğru ilerlediğini gördüğümüz bir ortamda az kazananın çok vergi alınması, çok kazananın az vergi alınması kabul edilemez. O zaman kaynakları etkin ve verimli kullanılmamış olur, amacına uygun kullanılmamış olur. Bunu da özellikle burada vurgulamak istedim.

Yine, hazine garantileriyle ilgili durumlar söz konusu. Hazine garantileriyle ilgili Hazinesinin kefaletiyle garantisıyla kullandırılan bir sürü krediler var. Bu kredilerin hangi kurumlara, hangi firmalara kullanıldığıyla ilgili sizlerden cevap bekliyoruz.

Burada bir de soracağımız soru, hazine risk hesabıyla ilgili bir sorumuz olacak. Hazine risk hesabında da yanlış hatırlıyorsam 611 milyar civarında bir ödenen para var yani Hazine garantisıyla kullandırılan kredilerden geri dönmeyenler olmuş. Mahalli idareler diye görünüyor. Burada özel idareler midir, belediyeler midir, hangi belediyeler, hangi projeler için nasıl bir kaynak kullanmış? Bununla ilgili de cevap bekliyoruz.

Bu bütçede kaynaklar etkin ve verimli kullanılmıyor, gelir dağılımındaki düzelmeyi göremiyoruz, vergide adaleti göremiyoruz. Ücretlilerin, çalışanların bırakın vergi yükünü azaltmayı, daha da çok artıran düzenlemeler var. Vergi dilimleri enflasyon karşısında yeterince artırılmıyor. Yeniden değerlendirme oranlarıyla ilgili artışlar geride kalıyor. Çiftçiye, esnafa, KOBİ'ye yeterli destek yok. Emeklinin, emekçinin yanında yeterince değil, dar gelirliyi yeterince desteklemiyor, eş, dost, akraba atamalarının devam ettiğini görüyoruz, liyakatsiz yöneticilerin devam ettiğini görüyoruz. Usulsüzlük ve yolsuzluk yapılan bazı kurum ve kuruluşlar olduğunu görüyoruz. Bunlarla ilgili zamanında önlem alınmadığı için işte bu tip krizlerde görevini, ünvanını gerektiği şekliyle kullanamayan, kişisel menfaatlerini öne çıkaran yöneticilerin oluşu, bürokratların oluşu ve arkada da bunları destekleyen siyasetçilerin oluşu hepimizin oturup düşünmesi gereken bir konu. Bu konuyla ilgili önlemlerin mutlaka alınması gerekiyor.

Tasarruf tedbirlerine ne kadar uyulduğuyla ilgili bir şey söylemek isterim. Sayın Bakan Şimşek ifade etti "Tasarruf tedbirlerinin çıkmasından bu yana gerekli sonucu aldık, gerekli tasarrufu yaptık." diye söyledi. Ben genelgenin çıktığı, tasarruf tedbirlerinin çıktığı tarihten bu yana 5 kaleme özellikle baktım ne kadar harcama olmuş diye. 355,5 milyar TL'lik bir harcama olmuş. Kim bunlar? Neler detayları? Verebilirim size detaylarını. Mesela, toplantı ve organizasyon giderleriyle ilgili yirmi dört ayda 2,7 trilyon

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 31

harcama olmuş. Yine, kırtasiye alımlarıyla ilgili üç yılda 23.7 milyarlık harcama olmuş. Yolluk giderleriyle ilgili 71 milyarlık bir harcama olmuş üç yılda. Bina, araç kiralama giderleriyle ilgili -burada hava ve kara taşıtları da dâhil- 90 milyar 709 milyonluk bir harcama olmuş. 2024'te 17.625 adet araç kiralınırken, 2025'te de 12.820 adet araç kiralınmış. Yani ben kamu kurum ve kuruluşların, ilgili bakanlıkların yeterince tasarruf tedbirlerine riayet etmediğini düşünüyorum. Kamu kaynaklarında israfın devam ettiğini düşünüyorum. Bununla ilgili de tedbirlerin mutlaka alınması gerekiyor.

Konuşmamın son beş dakikasını da fonla ilgili ayıracam. 455.748 tekil kişinin etkilendiği, etrafıyla beraber hane halkının 4,5-5 milyon kişinin mağdur durumda olduğu bir fon krizinden, fon yolsuzluğundan bahsediyoruz. Burada özellikle yaklaşık benim kırk gün önce de dile getirdiğim ve sorduğum kamu kurum ve kuruluşlarının, Türkiye Varlık Fonunun, İşsizlik Sigortası Fonu'nun, Türkiye Sigorta gibi kuruluşların bu fonlarda paraları var mı? Varsa hangi fonlarda ne kadarı takıldı veya ne kadarı yatırılıp çekildi? Bunların açıklanmasını, bizimle paylaşılmasını istemiştik fakat şu ana kadar hiçbir cevap alamadık. Örneğin, İşsizlik Sigortası Fonu'yla ilgili eylül sonu varlık büyüklüğü 883 milyar TL, binde 44'ü yaklaşık bu fonlara yatırılmış, kendi faaliyet raporlarından edindiğim bilgileri söylüyorum, o da 3,8 milyar TL. Örneğin, bu 3,8 milyar TL nereye, hangi fona yatırıldı? Geri alındı mı? Bununla ilgili şu ana kadar bir cevap vermedi, cevap da gelmedi. Yani buradan ilgili cevabı vermesi gereken esasında İŞKUR ama İŞKUR da bu cevabı kendiliğinden, siyasi otoriteden onay almadan şu durumda veremiyor, öyle anlıyorum ben. Onun için Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, size de bunu sormuş olayım ve bu konuyla ilgili cevabı beklerken Türkiye Sigortada da... Türkiye Sigortanın da aktif büyüklüğü 750 milyar TL civarında. Oradaki çok ciddi tutarların da bu fonlarda değerlendirildiğini görüyoruz. Örneğin, şu tabloyu şöyle göstereceğim, 35 milyar 23 milyonluk tutarın bu yatırım fonlarında değerlendirildiğini görüyoruz. Bu hangi fonlarda değerlendirildi? Bu para hâlen duruyor mu, geri alındı mı, takıldı mı? Bu paranın, kamu kaynağının bu fonlarda değerlendirilmesiyle fahiş gelir elde edip çıkan gruplar kimlerdir? Bu cevabı bekledik. Yine aynı Türkiye Sigortanın Ziraat Portföy Yönetimi AŞ'de de 16,7 milyar TL'si görünüyor, 30/6/2026 bağımsız denetim raporları onaylı mali tablolardan bahsediyorum. İkisinin toplamı 51,7 milyar TL, bu 51,7 milyar TL'nin akıbeti nedir? Bunu yapan yöneticiler kimdir? Kendi inisiyatifleriyle mi yapmıştır? Sorumlular nerede, cezalandırıldı mı? Bu konuyla ilgili Devlet Denetleme Kurulu yeterli incelemelerini ve soruşturmalarını yapıyor mu? Bu cevabı bekleyeceğiz.

Bir konuya daha değineceğim yine Türkiye Sigortayla ilgili. Bakın, Türkiye Sigortanın finansal borçları var, "diğer finansal borçlar" kalemi, merak eden arkadaşlar bilançosuna girip bakabilir. 30/6/2026 itibarıyla açıklandı, dokuzuncu ay verileri açıklanmadı, 19 Ekimde açıklanacaktı. Bu finansal borç, banka borcu yani dış kaynaklı kredi veya iç kaynaklı kredi kullanmış, rakam 15 milyar 656 milyon, onu da gösteriyorum şöyle. Dağılımına baktım, bu rakam ayrıca 2025 yılı sonunda 11 milyarmış, burada da 4,5 milyarın üzerinde bir artış var. ICBC Standard Bank PLC'den kullanılan 11,7 milyarlık bir kredi var, 37,75'ten kullanılmış, otuz bir gün ile yüz otuz gün vade arasında. Bakın, Goldman Sachs International'dan da 36,5'tan 3,8 milyar kullanılmış, toplamı 15,6 milyar ve bu kullanılırken de yatırım faaliyetlerinde kullanılması öne sürülmüş. Bu hangi yatırım faaliyetlerinde kullanıldı, bu kadar kredi? Bu kredinin akıbeti nedir? Bu kredinin vadesi geldiğinde veya geleceğinde ödenebilirliği nasıl, temerrüde düşme durumu olur mu? Alıp bu paraları yatırım fonlarına yatırıp bu parayı burada kaybettiniz mi veya bu parayı, kamu kaynağını kullanarak kimleri zengin ettiniz, kimlerin sebepsiz kazanç elde etmesine sebep teşkil ettiniz? Planlı, programlı olan ve üst düzey yöneticilerle, bürokratlarla ve arkasındaki birtakım siyasetçilerle organize olarak yapılan bu fon vurgununun sonuna kadar gidilmesi, müsebbiplerinden mutlaka hesap sorulması, ihtiyari tahsilatlarla kalınmaması, haksız kazanç elde edenlerin mal varlığına el konulup yurt içindeki, yurt dışındaki paralarına bloke koyup Türkiye'ye getirilmesi ve fon mağdurlarının paralarının sonuna kadar ödenmesi gerekiyor. Ayrıca, ZPJ, ZJI ve ZJB fonlarına, serbest fonlara lütfen bakın, kamu bankalarına ait fonlar bunlar; hangi yöneticilerin akrabalarının bu kapalı fonlarda ortak olduğunu ve ne kadar para kazandığına da bakın diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akay, teşekkür ederim.

Ayyüce Türkeş Taş Hanımefendi, on dakika süreniz.

Buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanı Yardımcısı, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

"Dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesi" adıyla sunduğunuz 2027 bütçesinin Türk milletine hayırlı olması ve tabii ki saydığınız bu üç önemli başlığın Türk milleti için gerçekleşecek olması en büyük arzumuz diyorum ama sizin bütçenizde biz bu ışığı göremiyoruz. Hatta, sizin de göremediğinizin işaretlerini aldığımızı buradan belirtmek istiyorum. Neden böyle söyledim? Şu sebepten söyledim: Bu bütçeye böyle, dayanıklılık, refah ve dönüşümü vurgulayan bir isim koymanız zaten bunun bizatihi ispatı çünkü Türk ekonomisinin dayanıklı olmaya ihtiyacı olduğunu, Türk milletinin refaha susadığını ve Türk sanayisinin de acilen dönüşüme ihtiyacı olduğunu siz de en az bizim kadar görüyorsunuz ki bunu bu bütçeye verdiğiniz isimle vurgulamaya çalışıyorsunuz. Ama bütçeye detaylı baktığımızda, sizin bu bütçeye niyetlerinizin sadece adlarını verdiğinizini görebiliyoruz ama biliyorsunuz ki bütçeler siyasi iktidarların niyetlerini değil tercihlerini ortaya koymaktadır. Şu, iki kere iki dört kadar basit bir gerçektir: Bir hükümetin neyi önemseydiğini anlamak istiyorsak ne söylediğine değil milletin parasını nereye harcadığına bakmamız yeterlidir. Biz de baktık ve gördük ki bu bütçede, maalesef, "fondora"nın kutusu açıldı ve bu açık dikiş tutmaz diyoruz.

Şimdi, ilk başta mali disiplini vurguluyorsunuz ama hemen dikkat çekiyor, dikkatimizi çekiyor, sizin bütçenizin bütçe açığı büyüyor. Bütçe açığının büyüdüğü bir yerde mali disiplinden nasıl bahsedebiliyoruz, bunu anlayamıyoruz. Yine "mali disiplin"

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 32

diyorsunuz ama geleceğin gelirlerini bugünden kullanmayı gündeme getiriyorsunuz. Kamu varlıklarının otuz yıllık işletme haklarının devriyle bütçeye peşin gelir sağlamak istiyorsunuz. Peki, bütçe açığını mı kapatıyorsunuz yoksa geleceğin gelirlerini bugünden mi tüketiyorsunuz? Bugünün açığını kapatmak için yarının gelirlerinden vazgeçmek bir mali disiplin değildir maalesef; bu, bugünün mali sorunlarının faturasını gelecek nesillere devretmenin riskidir. Peşin gelir bir defalıktır, devredilen varlıkların gelecekte sağlayacağı gelirler ise yıllarca kamu bütçesine girmeyebilir.

Yine "refah" diyorsunuz, "hizmette öncelik" diyorsunuz ama bir bakıyoruz, bütçede karşımıza kocaman bir faiz yükü çıkıyor, faiz yükünün büyüdüğü gerçeğiyle karşılaşılıyor. Yaklaşık 4 trilyon liralık faiz gideri öngörüyorsunuz. Faize eğitimden daha fazla kaynak ayrılıyor, faiz yükünün sosyal yardımların yaklaşık 3 katı olduğu gerçeğiyle karşılaşılıyor. Böyle bir bütçede nasıl refah ve hizmet söylemleriyle karşımıza çıkıyorsunuz, onun da anlamak da mümkün değil. Emeklinin geçim sıkıntısı, asgari ücretlinin alım gücü ve dar gelirlinin barınma sorunu apaçık ortada. Sosyal yardım elbette gerekli ancak sosyal devletin başarısı yalnızca kaç kişiye yardım ettiğiyle değil kaç kişiyi yardıma muhtaç olmaktan kurtardığıyla ölçülmektedir. İhtiyacımız, yoksulluğu yönetmek değil yoksulluğu azaltan bir ekonomik düzen kurmaktır.

Yine "vergide adalet" diyorsunuz ama vergi sistemi tüketim vergilerine dayanıyor. KDV ve ÖTV'nin toplam vergi geliri içindeki payı yaklaşık yüzde 45 düzeyinde. Dolaylı vergiler ödeme gücü farklı olan vatandaşları aynı tüketim üzerinden vergilendiriyor, adalet bunun neresinde? Üstelik, 2027 sonu enflasyon hedefiniz yüzde 21 iken vergi gelirlerinde yüzde 36,5'luk bir artış öngörüyorsunuz, ÖTV gelirlerindeki artış da yüzde 56. Enflasyon yüzde 21'i olarsa vergi gelirleri nasıl yüzde 36,5 artacak? Bu artışın ne kadarı ekonomik büyümeden, ne kadarı kayıt dışılıkla mücadeleden, ne kadarı vatandaşın üzerindeki vergi yükünden kaynaklanacak? Vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 60'ının dolaylı vergilerden sağlanacağı bir bütçe, maalesef, bize göre adaletli bir vergi sisteminden söz edemez ve enflasyonla mücadele hedefiniz yüzde 21, vergi tahsilatındaki artış hedefiniz de yüzde 36,5 iken vatandaşın alım gücünü artırma hedefiniz nerede diye sormak istiyorum.

Yine, enflasyonla mücadeleyi vurguluyorsunuz ama kur politikanızın sürdürülebilirliğini hiçbir şekilde açıklamıyorsunuz. Kur piyasa koşullarında mı oluşuyor yoksa belirli bir patikada tutulması için yönetilen bir politika mı uygulanıyor? Kur üzerindeki baskı enflasyonla mücadelenin temel araçlarından biriye bunun maliyetini ve sürdürülebilirliğini açıklamalısınız çünkü kurun yükselişini bir süre sınırlamak ekonomik dengesizlikleri ortadan kaldırmıyor. İthal girdiye bağımlılık devam ederken, verimlilik artmazken ve üretim maliyetleri kalıcı biçimde düşmüyorken bugün ertelenen riskler yarın daha yüksek maliyetle karşımıza çıkabilir, bunu da buradan belirtmek istiyorum. Döviz rezervleri, dış finansman ihtiyacı ve cari denge bakımından hangi varsayımlara dayanıyorsunuz? Türkiye'yi kalıcı bir ekonomik dengelemeye mi taşıyorsunuz, yoksa daha sonra yaşanabilecek bir düzeltmeyi şimdiden ertelemeye mi çalışıyorsunuz?

"Üretim ve dönüşüm" diyorsunuz ama yapısal reformları yeterince ortaya koymuyorsunuz. 2027 yılı için yaklaşık 2 trilyon 852 milyar liralık yatırım ödeneği açıkladınız; bu, bütçenin yaklaşık yüzde 10,5'ine tekabül ediyor. Faiz gideri ise yaklaşık 4 trilyon lira. Türkiye'nin ihtiyacı yalnızca yatırım yapmak değil; verimliliği, teknoloji kapasitesini ve rekabet gücünü artırmak bizim için çok önemli.

Buradan sormak istiyorum: Üretimi, verimliliği ve rekabet gücünü artıracak yapısal reformları erteleyip siyasi takvime kadar günü kurtarmayı mı tercih ediyorsunuz?

Tarımı stratejik sektör ilan ediyorsunuz ama doğrudan tarımsal destek için yaklaşık 235 milyar lira ayırıyorsunuz, bu tutarın gayri safi yurt içi hasılaya oranı sadece yüzde 0,21 düzeyinde. Hâlbuki biliyorsunuz ki kanunen bunun yüzde 1'den az olmaması gerekiyor ama siz inatla bu oranın altında rakamlar açıklıyorsunuz. Diyorsunuz ki: "Tarım için toplam 1 trilyon 305 milyar liralık kaynak ayırdık." Ama bunun içinde krediler, yatırımlar ve vergi istisnaları da bulunuyor; bunların tamamını çiftçiye verilen doğrudan destek gibi sunmanın doğru olmadığını buradan bir kez daha vurgulamak istiyorum. Çiftçinin ihtiyacı yalnızca açıklanan toplamlar değil üretimini sürdürebileceği, maliyetlerini karşılayabileceği ve emeğinin karşılığını alabileceği bir sistemdir.

Yine, "finansal istikrar" diyorsunuz ama sermaye piyasalarındaki fon krizinin olası mali etkileri ne; bütçe yakınından bile geçmemiş, ağzına bile almamış. 100 binlerce yatırımcının mağduriyetinden ve milyonlarca yatırımcının güven kaybından söz ediyoruz. Peki, bu krizin kamu maliyesini olası etkileri nerede? Mağduriyetlerin giderilmesine ilişkin mali çerçeve nerede? Merkez Bankasının likidite politikalarının ve kamu sermayeli finans kuruluşlarının üstlenebileceği risklerin kamu bilançosuna etkisi değerlendirildi mi acaba? Bu krizi bütçede görmezden gelmek onun ekonomik maliyetini ortadan kaldırmıyor. Ayrıca bunu bütçede görmezden geliyorsunuz ama hiç utanmadan, sıkılmadan "terörsüz Türkiye" diye sunduğunuz programın... Efendim, neymiş? Terörün Türkiye'ye maliyetinin 2,3 trilyon dolar olduğu gibi bir rakamı telaffuz ediyorsunuz bütçe sunumunuzda. Bu 2,3 trilyon doları neye göre hesaplıyorsunuz, kim hesaplıyor? Neyi baz alıyorsunuz, bunu anlamakta biz zorluk çekiyoruz. Bu topraklar üzerinde Türk Bayrağı'nın dalgalanma maliyeti midir bu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ya da verilen şehitlerin kelle başına maliyetini mi hesaplıyorsunuz ya da Türkiye Cumhuriyeti devletinin bölünmez bütünlüğünün korunmasının maliyeti midir bu? Bu ne biçim bir... Yani bütçe sunuşlarına böyle bir başlığı eklemenizi ben burada kınadığımı söylemek istiyorum ve bu konuda da dikkatlerinizi çekmek istiyorum; biz bunu kesinlikle kabul etmiyoruz.

"Dayanıklılık" diyorsunuz ama ekonomik riskleri ortadan kaldırmak yerine erteleme ihtimalini göz ardı ediyor gibi geliyorsunuz. Eğer bugünün siyasi ihtiyaçları uğruna yarının mali imkânları daraltılıyorsa bunun adı maalesef, ekonomik dayanıklılık

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 33

değildir. Bir bütçenin seçim bütçesi olup olmadığı üzerinde yazan isimle değil kaynakların nereye ayrıldığı, hangi yükümlülüklerin ertelendiği ve hangi ekonomik sonuçların hedeflendiği tarafından anlaşılır.

Biz bugün yalnızca bütçe kalemlerini değil bu bütçenin dayandığı ekonomik varsayımları da sorguluyoruz. Gerçek dayanıklılık riskleri görmezden gelmek değil, gerçek refah geçici rahatlamalar sağlamak değil, gerçek dönüşüm ise sorunları geleceğe ertelemek hiç değildir; onları ortaya çıkaran yapıyı değiştirmek ve bunun için atılan adımları gözler önüne sermektir. Türkiye'nin ihtiyacı vergide adaleti sağlayan, üretimi ve verimliliği artıran, çiftçiye destekleyen, yoksulluğu kalıcı biçimde azaltan ve kamu varlıklarının değerini gelecek nesiller için koruyan bütçedir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Türkeş Taş.

Sayın Hakkı Saruhan Oluç.

Süreniz yirmi dakika.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Bazı sorular sorarak başlamak istiyorum konuya. Şimdi, bu bütçeye baktığımız zaman Türkiye'nin yapısal birtakım sorunları var, "Bu yapısal sorunların aşılması yönünde bir bütçe oluşumuyla karşı karşıya mıyız?" sorularını sormak gerekiyor yani mesela, bu bütçe gelir dağılımı adaletsizliğini azaltan bir bütçe mi? Değil. Vergi adaletsizliğini azaltan bir bütçe mi? Değil. Servet eşitsizliğini azaltan bir bütçe mi? Değil. İşsizliği ve yoksulluğu azaltan bir bütçe mi? Değil. Peki, bölgesel eşitsizliği azaltan bir bütçe mi? O da değil. Şimdi, sonuncusundan başlayarak bazı şeylere değinmek istiyorum. Bu bölgesel eşitsizlik meselesine biraz küresel ölçekten bakıp bir yere gelmek istiyorum.

Sayın Başkan, bakın, biliyorsunuz, bugün küresel boyutta çok ciddi bir hegemonya mücadelesi sürüyor dünyada ve bu mücadele giderek sertleşiyor, kimi bölgelerde de savaşlar hâlinde bu mücadele sürüyor ve bunun belli başlı semptomlarıyla karşı karşıyayız ve tabii ki Türkiye de hem bölgesel açıdan baktığımızda hem küresel açıdan baktığımızda bu hegemonya mücadelesinin sonuçlarından da etkileniyor ve bunun bir parçası aynı zamanda. Bunların gerçekleştiği, bu hegemonya mücadelesinin gerçekleştiği alanlara baktığımızda, esas itibarıyla ticaret ve enerji hatlarını görüyoruz; bunlar da son moda kavramıyla işte, koridorlar şeklinde ortaya çıkıyor yani son yıllarda en çok duyduğumuz kavramlardan bir tanesi bu "koridor" kavramı yani Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru -IMEC'ten bahsediyorum- Kuzey-Güney Koridoru -Rusya, İran, Hindistan- Zengezur Koridoru, Orta Koridor vesaire gibi birçok koridordan bahsediliyor yani aslında dünyadaki hegemonya mücadelesi bu dönemde bir koridorlar rekabeti ve savaş şekline sürüyor. Gazze'den Hürmüz Boğazı'na, Ukrayna'dan Yemen'e kadar mevcut savaş alanlarına baktığımızda ve gerilim haritalarına baktığımızda bu koridorlarla doğrudan doğruya bağlantısını görüyoruz.

Tabii ki bu koridor meselesi sadece küresel ya da bölgesel ölçekte değil ulusal ölçekte de karşımıza çıkıyor doğal olarak - yani eleştirmek açısından söylemiyorum, doğal bir gelişmeden bahsediyorum-ve devletler de kendi içerisinde ticaret, sanayi ve enerji hatlarında koridorlar oluşturuyorlar ve bununla eşgüdümlü olarak ekonomik gelişmeyi, kalkınmayı vesaireyi yönetmeye çalışıyorlar yani tedarik zincirleri, sanayi alanları, enerji hatları, ticaret akışları bu koridorlar ekseninde tekrar şekilleniyor.

Şimdi, Sayın Başkan, geçen yıl Sanayi Bakanı Sayın Kacır buraya geldiğinde, 2026 bütçesini konuşurken konuşmasının bir yerinde şöyle bir şey söylemişti: "Sanayi tesislerinin yoğunluğunu Marmara Bölgesi'nden Anadolu'nun diğer şehirlerine taşıyacağız. Samsun-Mersin, Mersin-Şırnak, Sivas-Iğdır ve Trabzon-Şırnak olmak üzere 4 yeni sanayi koridoru oluşturacağız ve master planın ilk etabında Samsun-Mersin hattında 13 ilde 16 yeni yatırım alanı belirledik." dedi ve konuşmaya devam etti. Çok önemli; gerçekten, baktığımızda, elbette ki Samsun-Mersin hattındaki bu 13 ilde 16 yeni yatırım alanının belirlenmesi orada bir gelişme açısından büyük önem taşıyor. Akabinde de -yanlış hatırlamıyorsam ocak ayında- Resmi Gazete'de bu Samsun-Mersin koridoru açıklandı ve bunun çalışmalarının başlamış olduğu anlaşılmış oldu yani Marmara'da sıkışmış olan sanayiye Anadolu'ya doğru yayma meselesi.

Şimdi, niye bunu konuşuyorum? Bakın, Samsun-Mersin bu koridorlardan bir tanesi ama diğerleri; Mersin-Şırnak, Sivas-Iğdır ve Trabzon-Şırnak koridorları açısından baktığımızda bunlar ilk planlama etabında ele alınmamış görünüyor. Ne zaman gündeme geleceği de belli değil şu anda. Bunun ciddi bir sorun olduğu kanaatindeyiz.

Buna ilişkin birçok şey söylemek istiyorum. Şimdi, bakın, yine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2025 yılı Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE) var, "Altıncı kademe" yani "Sosyoekonomik gelişmişlik açısından en kötü durumda olan iller" diyor Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bu araştırması. İleri saydığımızda şunlar çıkıyor karşımıza: Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van; çok ilginç değil mi? Yani bu, aslında bölgesel eşitsizliğin tarihsel olarak da karşımıza çıktığı bir tablo, bu illere baktığımız zaman. Demek ki eğer Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı da bunu tespit ediyorsa hani, bizlerin dışında, o zaman olması gereken, bu eşitsizliği giderecek bir planlamaya sahip olunmasıdır, değil mi? Ama bu planlamayı görmüyoruz; bu bütçede de görmüyoruz, 2027 bütçesinde de görmüyoruz. Hâlbuki bu planlamaya dahil edilmiş olsa bu illerin bir kısmı, yatırımlar açısından, sanayi bölgeleri açısından, sosyokültürel değişimler açısından; nüfus değişimi, kültürel etkileşim, sınıfsal yapılanma gibi her türlü alanda değişimlerin yaşanması, dönüşümlerin yaşanması söz konusu olacak. Yani o bölgede doğmuş olanlar, kendi bölgelerinde ve topraklarında doyma seçeneğinden mahrum bırakılmışlık

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 34

durumundan uzaklaşacaklar. Yani, hani, bunu çok kibarca ifade ettim ama siz bunu bölge insanı olarak biliyorsunuz çok açık bir şekilde.

Dolayısıyla, Türkiye'nin önümüzdeki on yıllarda sanayi haritasını yeniden şekillendireceği iddia edilen bu projelerinin içinde Kürt coğrafyasının yer almaması, hakikaten bizim açımızdan anlaşılır bir şey olmadığı gibi kabul edilebilir bir şey de değil. Hele hele tarihsel Türk-Kürt ilişkilerinin güncellenmeye çalışıldığı, Türk-Kürt ittifakının yeniden ihya edilmeye çalışıldığı -bölgesel anlamda söylüyorum aynı zamanda, Ortadoğu anlamında- Kürtlerin demokratik entegrasyon tartışmalarını yaptıkları bir dönemde bu konunun gündeme alınmamasını biz gerçekten yadırgıyoruz ve bu eşitsizlikleri ortadan kaldıracak bir projenin gündeme gelmemesini çok büyük eksiklik olarak görüyoruz. Bunu ifade etmek istiyorum.

Pekâlâ, bir sanayi projesi ve planı, bölgesel eşitsizlikler gerçeği temelinde inşa edilebilirdi, ilk adımları atılabilirdi. Bu da önemli bir mesele olurdu. Hani, bizim vekillerimizin, daha evvelki konuşmacı arkadaşlarımızın işaret ettiği bir barış dönemi projesi derken, işte, bütçede ve geleceğe dair planlamalarda bunların görünmesi önem taşıyor, onu söylemek istiyorum.

Elimde bir rapor var. Bu rapor Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin, Sur Belediyesinin, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odasının, Cizre Ticaret ve Sanayi Odasının birlikte hazırladıkları bir rapor "2027 Yılı Bütçesi" başlıklı ve Plan ve Bütçe Komisyonuna ilettikleri. Sanıyorum, size de iletmışlerdir ya da ileteceklerdir. Çok kapsamlı bir rapor. Yani burada "Tek tek bakanlıklar açısından neler yapılabilir? Bölgedeki eşitsizliklerin giderilmesi açısından neler yapılabilir?"i anlatan, taleplerini sıraladıkları bir rapor. Ben, isterseniz, size konuşmamdan sonra takdim ederim bunu. Bu konu açısından, bir kere, bu bütçeyi eleştirmek istedim. Bölgesel eşitsizlikleri azaltan bir bütçeyle karşı karşıya değiliz.

Birkaç konuya daha değineceğim bütçede. Yani çok büyük ve önemli harcama kalemleri var gerçekten ama baktığımızda -bu eleştirim için kusura bakmayın, böyle söylediğim için ama- bunların hemen hepsi, değişmeyen bir yapının ve işleyişin 2027 rakamlarına büründürülmüş hâli gibi geliyor bize. Yani bütçede kayda değer ve sonuç değiştirecek yeni bir başlık ve harcama kalemi, yeni bir reform adımı maalesef görünmüyor. Yani rakamlar değişiyor ama her şey aynı kalıyor.

Şimdi, yani rakamları benim burada tek tek tekrar etmeme gerek yok. Bunların hepsi herkesin elinde var, herkes karşılaştırabiliyor, görüyor bu rakamları. Birkaç şey dikkat çekici. Yani bir tanesi, tabii, faiz meselesi. Herkesin konuştuğu bir konu bu, faiz konusu. Gerçekten bir faiz bütçesiyle bir kez daha karşı karşıyayız, bunu görüyoruz.

Şimdi, ikincisi, dikkatimizi çekti: "Dayanıklılık bütçesi" diyorsunuz. Gerçekten, işçi emekçilerinin, yoksulların, dar gelirlilerin dayanıklılığını hakikaten ölçen bir bütçe bu. Yani bunu espri yaparak söylemiş olayım ama gerçekten bu bütçe, dar gelirli açısından, onları ferahlatacak ya da refahını artıracak bir perspektifle hazırlanmış görünmüyor. Bunu vurgulamak istedim. Yani dar gelirli epey dayanıklılar.

İkincisi, diyorsunuz ki: "Dönüşüm bütçesi." Konuşmamın ilk bölümünde söylediğim gibi bir dönüşüm bütçesi anlayışına dair pek fazla bir işaret görmedik bu bütçede, onu söylemek istiyorum.

Üçüncüsü "refah bütçesi" tabii yani dayanıklılıkla bağlantılı bir şey. Pek fazla refah vadetmiyor dar gelirliye, yoksullara. Yani, işte, vergi açısından baktığımızda bunu görüyoruz, vergi gelirleri açısından baktığımızda bunu görüyoruz, oransal artışlar açısından baktığımızda; KDV, ÖTV'de bunu görüyoruz. Bunların hepsinde aslında emekçiye vergilendiren ve bu kaynakları kısmen faize, kısmen güvenlikçi harcamalara ayıran bir anlayışla karşı karşıyayız.

Şimdi, yani geçen gün yaptığınız açıklamada dediniz ki: "Eğitimde çok ciddi artış yaptık bütçede." Bir rakam da verdiniz, yüzde 23 civarıydı galiba yanlış hatırlamıyorsam, o civarda bir rakam verdiniz. Ama yani, bakın, Sayın Başkan, savunma açısından baktığımızda; savunma giderleri, harcamaları açısından baktığımızda yüzde 60 artırma var geçen yıl ile bugün arasında. Yani şimdi bu size biraz ilginç gelmiyor mu; eğitime yüzde 23 civarında, savunmaya yüzde 60 civarında? Yani bakın, diyeceksiniz: "Bölgenin her tarafı ateş çemberi; savaşlar vesaire..." Ama Türkiye'nin burada, böyle bir dönemde kazanmasının tek yolu, savaşlara ya da vekâlet savaşlarına dâhil olması değil, tam tersine, barışın ve bölgesel istikrarın, demokrasinin ilerlemesi doğrultusunda politikalar geliştirmektir. Yoksa yani siz savunma harcamalarını, buna ayrılan kalemleri istediğiniz kadar yükseltin, istediğiniz kadar silah üretin; bir savaşa girdiğiniz zaman zaten, hani, savaşın sonu anlamında demiyorum ama bütün toplum ve ülke o savaştan kaybedecektir. Dolayısıyla...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Caydırıcılık için yapıyoruz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Ya, işte, Sayın Başkan, bu, tam böyle oluyor, söyleniyor ama buradaki caydırıcılık meselesi aslında büyük bir silah yığınağının oluşmasını sağlıyor. Sadece Türkiye açısından değil, evrensel olarak da böyle ve bu yığınak günün birinde bölgesel olarak savaşlara yol açıyor, caydırıcılık ortadan kalkıyor ve savaşlar olmaya başlıyor. Dolayısıyla, ben, hani, o sözüme geri dönmek istiyorum. Türkiye'ye kazandıracak olan politikalar, esas itibarıyla, barış politikalarıdır. Yani baktığımızda kuzeyimize, Ukrayna, Rusya açısından da bu böyledir; Ortadoğu'ya baktığımızda da böyledir Suriye, İran, Irak açısından; ABD-İsrail-İran savaşı açısından da böyledir. Hatta, hani, şimdi gündemimizde değil ama konuşacağız Dışişleri Bakanı geldiği zaman, Mekke İttifakı bağlamında, Suudi Arabistan, Yemen vesaire gibi bir bölgede de barış politikasıdır esas önemli olan; onu vurgulamak istiyorum. O yüzden, savunma harcamalarının yüzde 60 küsur artırılmasını yadırgadığımızı ve yanlış bulduğumuzu özellikle vurgulamak istiyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, yani şöyle bir şey: Biz isterdik ki aslında bu bütçe yoksullukla mücadele bütçesi olsun. Hâlbuki bu bütçe, yoksulluğu yönetme bütçesi hâline gelmiş vaziyette. Özellikle sosyal harcamalar açısından baktığımızda bunu böyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 35

görüyoruz. Dolayısıyla, bu konularda eleştirilerimiz var. Tek tek, dediğim gibi, bakanlıklarda da bu eleştirilerimizi daha kapsamlı olarak dile getireceğiz.

Konuşmamın son bölümünde de sizin de Başkanı olduğunuz ve hani, hakikaten, Türkiye tarihi açısından baktığımızda, ekonomi tarihi açısından da baktığımızda Türkiye'nin, çok ciddi, büyük bir vurgun olan fon vurgunuyla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Çünkü yani, hani, hiç lafı evirip çevirmeden bunun adını koymak gerekiyor. Öyle bir kriz, fon krizi filan değil, basbayağı bir vurgunla karşı karşıyayız. Maalesef, burada daha önce de konuştuk, bu fon vurgunu organize bir iş yani bayağı ciddi bir organize iş ve bir şebeke örgütlenmiş bu fon vurgununu gerçekleştirmeye çalışan. Ben Genel Kuruldaki konuşmamda da söyledim yani Hollywood filmlerine taş çıkaracak bir senaryosu var baktığımızda bunun. Şimdi niye bu konu üzerinde duruyorum? Siz, birinci dereceden, fon meselesinde oluşmuş olan kurulu koordine ettiğiniz için, bu açıdan baktığımızda, bazı şeyleri belki size de söylemek iyi olur diye düşünüyorum.

Yani, bu organize fon vurgununa baktığımız zaman, Sayın Başkan, bizi en çok kaygılandıran konulardan bir tanesi kurumlardaki çürüme ve bürokrasideki çürüme ve yozlaşma esas itibarıyla baktığımızda. Şimdi, bu fon vurgununun hikâyesini önümüze koyduğumuz zaman şu tablo ortaya çıkıyor: Bu fon vurgununda SPK, BDDK, Borsa İstanbul, Takasbank bunların her biri ve en son Türkiye Sigorta AŞ de buna dâhil oldu. Maalesef, bu fon vurgununun örgütlenmesinde ve vurgunun bu hâle gelmesinde, bu kadar büyümesinde çok ciddi rol almış olan devlet kurumları bunlar ve burada çok ciddi bir bürokratik çürüme olduğu görünüyor. Yani niye bunu söylüyorum? "Burada bir spekülasyon var, burada sorunlar var." sözlerinin 2025 yılında, çeşitli yerlerde ve tarihlerde ifade edilmesinden sonra, 2025 sonu itibarıyla SPK'nin 2026 Ağustos sonuna kadar hazırladığı rehber sürecine baktığımızda, bütün bu süreçte, dokuz aylık süreçte, bu fon vurgunun adım adım inşa edildiği, yükseldiği ve en son adımın atılarak bu vurgunun yapıldıktan sonra bitirildiğini görüyoruz. Yani adım adım ilerlemiş olan bir süreçten söz ediyorum. Dolayısıyla, bu konu tartışılırken, araştırılırken, değerlendirilirken mutlaka ama mutlaka bu kurumlardaki bürokratik çürümenin, yozlaşmanın açığa çıkarılması gerekiyor. Yani bu, böyle, bir eski, bir yeni SPK Başkanının gözüaltına alınıp tutuklanmasıyla, onlardan hesap sorulmasıyla halledilebilecek bir konu değil, bunu çok net olarak söylemiş olalım. Hani, sizler bu işin daha çok içindesiniz, izliyorsunuz ama kesinlikle bu konunun daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerekiyor çünkü bu fon vurgununun yarattığı ekonomik sorunlar var, bunları daha yaşayacağız yani reel sektörde bunun sonuçlarını göreceğiz, ekonomide bunun yansımalarını göreceğiz, bunların hepsi olacak önümüzdeki aylarda ve karşılanması konusunda yani yatırımcının mağduriyetinin karşılanması konusunda ve adil bir karşılanmanın yaşanması konusunda da illaki sonunda dönüp gelecek ve bir kamu kaynaklarına başvurma ihtiyacı ortaya çıkacak. Dolayısıyla, bütün toplumu ilgilendiren bir durumla karşı karşıyayız ve bugün, Mecliste geçtiğimiz haftalarda çıkarmış olduğumuz kanunun aslında yapısal tedbirleri içeren bir kanun değil. Yani bir kez daha böyle bir şeyle karşılaşmamak için hangi yapısal tedbirler alınmalı, bunları içeren bir kanun değil, hangi konularda, ne tür önlemler öngörülmeli bütün bu kurumlar bazında da ama aynı şekilde işleyiş açısından da baktığımızda bunları içeren bir kanun değil ve bu konuda acilen böyle bir adıma ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Bir de son olarak bir şeyi söyleyeyim. Yani, şüphesiz, yani ben bütün bir Devlet Denetleme Kurulunu zan altında bırakacak bir söz söylemek istemem, doğru da olmaz bu ama Devlet Denetleme Kurulunun başındaki kişinin bu meseleyi araştıran bir sürecin başında olmasının şaibeli ve doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu konuda, yani, tabii ki kendisi bir adım atsaydı en hayırlısı olurdu ama atmadığına göre bunun da değerlendirilmesi gerekir, bunu da özellikle vurguluyoruz çünkü aksi takdirde ortaya çıkacak rapor, ihtiyaca tam cevap veren bir rapor olmaz ya da yanlış yorumlanır, onu da ifade etmiş olayım.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Vehbi Bakırlioğlu, süreniz yirmi dakika.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu tartışmakta olduğumuz 2027 bütçe kanununda öncelikle tartışılması gereken konulardan bir tanesi, bu bütçenin hangi toplumsal, hangi siyasal ve ekonomik koşullarda hazırlandığı. Şimdi, bu bütçe 6 Eylül 2026 tarihinde kamuoyuna paylaştığınız Orta Vadeli Plan doğrultusunda hazırlandı. Yani, Orta Vadeli Plan'daki işsizlik öngörüleriniz, tahminleriniz, döviz öngörüleriniz, enflasyon öngörüleriniz doğrultusunda bir metin karşımızda, onu tartışıyoruz. Şimdi, siz bu Orta Vadeli Plan'ı hazırladıktan sonra, burada herkesin konuştuğu, günlerdir tartıştığımız bir fon krizi patladı. Toplamda 455 bin kişiyi mağdur eden ve maliyeti, sadece fon maliyetinin 20 milyar dolar olduğu, borsadaki kayıpla beraber bunun 120 milyar dolara kadar çıktığı bir manzarayla karşı karşıyayız. İşte, daha önce de mesela 11 ili etkileyen asrın felaketi dediğimiz deprem felaketinde 55 bin kişiyi kaybetmiştik ve o facianın ekonomimize maliyetinin 100 milyar dolar olduğunu siz söylemiştiniz. 100 milyar dolarlık bir maliyet vardı ve biz ek bütçe yapmak durumunda kalmıştık ve şu anda da 120 milyar dolarlık bir enkaz söz konusu, yatırımcıların kaybı söz konusu; sanki hiç böyle bir şey yaşanmamış gibi, normal şartlardaymış gibi oluşturulmuş bir metni tartışıyoruz. Bunu öncelikle belirtmek istedim.

Şimdi, bu yapılan, bu hırsızlık, vurgun sonrasında atmış olduğunuz, gerçi daha doğrusu atmadığınız adımlar, mesela Meclis araştırma önergeleri verildi, mutlaka Meclis araştırma komisyonun kurulması gerekiyordu. Bu fon skandalında adı geçen imzalar, insanlar. Yani bakıldığı zaman, bana kalırsa, buradaki ekonomik kayıptan daha büyük bir yıkımla karşı karşıyayız. Bence öncelikle güven kaybedildi ve özellikle bu SPK, bu fonla ilgili yapmış olduğumuz kanuni düzenlemede şahit olduk ki bu ülkedeki kurumların çok ciddi şekilde erozyona uğradığı, yıkıldığı ve kuralların artık ortadan kalktığını da görmekteyiz. Benim gördüğüm şey

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 36

o, vatandaşın gördüğü de bu. En önemli kayıplar bence bunlar; güven kaybedildi, kurumlarımız kaybedilmiş ve kurallar ortadan çıkmış.

Şimdi, geçen sene, esasında, burada, hatırlarsanız, bütçe konuşulurken bizim arkadaşlarımız da diğer muhalefetteki arkadaşlar da esasında bu manipülasyonları dile getirmişlerdi. "Bakın, bir balon şişiyor ve bu balon patlayacak ve çok insan mağdur olacak." diye burada arkadaşlarımız gelecek günleri esasında öncesinden size söylemişlerdi ve Hazine Bakanı on bir ay önce ne demişti? "Fonlarda manipülasyon var. Biz biliyoruz. Düzenlemeye ihtiyaç var." demişti ve düzenleme ancak ve ancak işte MSCI'nin ikazı üzerine aylar sonra, balon çok şiştikten sonra geldi ve balon patladı. Çok ciddi bir enkazla karşı karşıyayız, milyonlarca insanın birikimi bir anda yok oldu ve başka bir şey, bütün halkımız, özellikle, bahsettiğim gibi, bu fon yasası görüşmelerinde, artık ortada kuralların ve kurumların olmadığını görmüş olduk.

Şimdi, çok fazla uzatmaya da gerek yok, bu işin tek bir sorumlusu var, o da eğer bunun adı, bu sistemin adı, işte, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ise ve bu sistem bize kısaca "Biz bir kişi seçeceksiniz, o herkesi seçecek." diye özetlendiyse, hepsinin altında bir kişinin imzası varsa -bütün atamaların- bu işin sorumlusu da Cumhurbaşkanıdır ve gördük ki hiçbir kurum görevini yapmamış, göz yummuş, görmezden gelmiş, hatta ve hatta suça ortak olmuş. Ancak ne yazık ki bakıyorsunuz ki herkes koltuğunda oturmaya devam ediyor. Yani ciddi bir çürümeyle karşı karşıyayız.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, şimdi elimde tuttuğum 200 liralık bir banknot, 200 lira bu. Neyi ifade etmekte bu banknot? Bir vatandaş 200 liralık bir banknotu aldığı anda, sahibi olduğunda, bu banknotun üzerindeki rakamın ekonomik hayatta karşılığının olacağına inanır. Burada imzalar var, buradaki imzalar teknik olarak atılması gereken imzalar değildir esasına bakılırsa, buradaki imzalar teminatıdır, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının teminatıdır, güvencesidir. Şimdi, bu banknotların üzerinde imzası olan 3 Merkez Bankası Başkan Yardımcısı şu an tutuklu, 2'si de bu fon krizinden dolayı. Bakıyorsunuz, birisi Erkan Kilimci, Tera Holdingde yöneticilik yapıyor. Suçlama şu: Nitelikli dolandırıcılıkla suç işlemek amacıyla örgüt kurmakla suçlanıyor. İddialar çok fazla. Bir diğeri Taha Çakmak, Türkiye Sigorta Genel Müdürü, bundan önce de Merkez Bankası Yardımcısıydı; tutuklu. Neden? Türkiye Sigorta, Türkiye Varlık Fonu'na ait Türkiye'nin en büyük sigorta şirketi. Türkiye Sigortaya ait yüksek tutarlı mevduatları Tera fonlarına aktardığı, bunun karşılığında da 1 milyon dolar rüşvet aldığı iddia edilmekte. Rezillik gerçekten de büyük. Başka bir şey iddia ediliyor: Elinde bulunan Graiturk adındaki hisse senetlerine Teranın yatırım yapmasını ve hisse senetlerinin şişmesini sağlamakla itham ediliyor ve bu söz konusu şirketin de Yönetim Kurulunda olan birisi de eski BDDK Başkanının oğlu. Yani dediğim gibi, bu banknot üzerindeki imzalar sadece teknik bir ayrıntı değil Türkiye Cumhuriyeti'nin teminatıdır, güvencesidir; siz bu güveni ne yazık ki yerle yeksan ettiniz. Ekonomik boyuttan daha büyük bir kayıptır bu. O kadar büyük bir kötülük yaptınız ki ve yapmaya devam ediyorsunuz ki en son kanun düzenlemesine baktığınız zaman, burada PBLK mağdurları ne olacak diye sorduk yani fonlar temerrüde düşmeden önce satış talimatı veren ancak paralarını alamayanlar ne olacak diye sorduk. Ondan önce, zaten SPK'nin bir bülteni vardı, o bültene göre diyordu ki "Bu insanlar öncelikli alacaklı pozisyonunda olacak." Daha sonra, bir gece yarısı önergesiyle bu insanlar, 200 bin kişi alacaklı hissedar hâline geldi. Üstelik SPK Kanunu'nun açık hükümlerine rağmen bunu yaptınız. Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu, anasının ak sütü gibi helal olan, alın teriyle almış olduğu, emek verdiği diploması gasbedilirken şunu söylemişti: "Bugün benim diplomamı gasbedenler yarın sizin tapunuza, paranıza çöker." demişti. Haksız çıkmadığı ortaya çıktı; önce diplomaya çöktünüz, televizyon kanallarına çöktü, Tele1'e çöktü, Halk TV'ye çöktü ki İmamoğlu'nun savunmasının yapılacağı gün bunlar oldu. Acele kamulaştırma kararlarıyla milletin malına çöküyorsunuz, tarlalarına çöküyorsunuz, şimdi de insanların parasına çöküyorsunuz. Bu durumda size kim güvenir?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Kim çöküyor ya! Devletten bahsediyorsunuz, devlet çökmez.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, mesela, 100 bin kişi tasarruf sahibi borsa hesaplarını kapatmış, özel sektörün borçlanma tahvillerine güven ortadan kalkmış; daha yeni 4 tane firma, şirket ne itfa ödemesine de kupon ödemesi yapabiliriz diye açıklamada bulundular. Vestel 500 milyon dolarlık borcunun vadesini uzatmaya çalışıyor "Ödeyemeyeceğim." diyor. Manisa'da, Vestelde 6 bin kişi işten çıkarılmış, işsiz kalmış. İşte, biz bu ortamda 2027 bütçesini görüşmeye çalışıyoruz.

2027 bütçesinde ne görüyoruz? Artık faiz giderlerinin kalıcı hâle geldiğini görüyoruz. Faiz harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı 2018'de yüzde 8,9'ken 2027'de yüzde 17,6'ya çıkmış. 2027 rakamlarıyla bakarsak bu dönemde toplam harcamalar 1,7 kat artmış olmasına rağmen faiz harcamaları 2,7 kat artmış. Başka... Borçlanmanın tamamının faiz ödemeleri için yapıldığını görüyoruz. Açık 3,9 trilyon, faiz harcaması 4 trilyon lira. Geçen sene de benzer manzara vardı; 2,7 trilyon lira açık; 2,7 trilyon lira faiz harcaması. Yani artık yatırım için borçlanmıyoruz, faiz ödemek için borçlanma durumundayız. Kamu yatırımlarının gün geçtikçe gerilediğini görüyoruz. Sermaye giderlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2026 yılında yüzde 2,1'den 2027 bütçesinde yüzde 1,7'ye düştüğünü görüyoruz yani yaklaşık yüzde 16'lık bir düşüş söz konusu. Vergi yükünün tüketim ve ücret üzerinden yoğunlaştığını görmekteyiz yani gelir vergisi, kurumlar vergisinden bahsediyorum. Sunumunuzda doğrudan vergilerin yani kazançtan alınan vergilerin arttığından bahsettiniz, olması gereken de bu. 2002-2024 yılları arasında ortalama yüzde 34'müş, 2027 yılında bu oran yüzde 39,9'a yani yüzde 40'a çıkmış. Ancak bunun yapısına bakmakta fayda var. Mesela, kurumlar vergisi; 2,3 trilyon liralık bir kurumlar vergisi toplanacağı öngörülmekte bu bütçede. Yani baktığımız zaman, deprem zamanında kurumlar vergisi oranlarını artırdık, asgari kurumlar vergisi getirdik ama buna rağmen yıllar içerisinde kurumlar vergisinin toplam gelir içindeki payının azaldığını görmekteyiz. 2023 yılında yüzde 17,5 olan pay, 2026'da yüzde 11,3'e düşmüş, 2027 yılında ise yüzde 10,7'ye düşüyor yani kurumlar vergisinin oranı düşüyor. Şimdi, kurumlar vergisinin toplam gelir içerisindeki payı azalıyorsa şayet ve buna rağmen doğrudan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 37

vergilerin oranı artıyorsa demek ki gelir vergisinde artış vardır. Gerçekten de öyle olmuş; 2018 yılında 100 liralık kurumlar vergisi tahsil edildiyse buna karşılık gelir vergisi 177 liraymış, 2027 yılında bu rakam 100 lira kurumlar vergisine karşı 249 lira gelir vergisi toplamayı hedefliyorsunuz ve 2027 bütçesine bakıldığı zaman, kaynağından stopaj yoluyla tahsil edilmesi planlanan gelir vergisi oranı toplam gelirler içerisinde yüzde 23,4 yani 5,1 trilyon lira. Şimdi burada sormak lazım: Gelir vergisi kimden alınıyor peki? Stopaj yoluyla tahsil edilen gelir vergisinin yaklaşık yüzde 55'i ücretlilerden tahsil edilmekte, yüzde 25'i ise mevduat gelirinden stopaj kesilerek elde edilmekte. Buna göre, 2027 yılında yaklaşık 2,6 trilyon lira ücretlilerden gelir vergisi olarak stopaj yoluyla vergi alınacak. Kurumlar vergisi ne kadar? 2,3 trilyon lira. Yani şimdi şöyle bir çelişki değil midir, sormak isterim size: Bir memleket düşünün. Ücretliler 2,6 trilyon lira vergi verecekler; sermaye, holdingler, patronlar 2,3 trilyon lira vergi verecekler. Şimdi, buradan verginin önemli bir kısmının çalışanların üzerinde olduğunu görmekteyiz ve her sene dile getirdiğimiz bu vergi dilimleri var, biliyorsunuz, yüzde 15 ile yüzde 40 arasında vergiye tabi çalışanlar, yüzde 15 ile yüzde 40 arasında. Peki, bakıyorsunuz, mevduat geliri olanlar, temerrüt geliri olanlar, kira geliri olanlar, bunlar sabit ve düşük oranda vergiyle mükellefler. Servet vergisinden, servetten alınan vergiden hiç bahsetmiyoruz bile; yüzde 1'lerde ne yazık ki. Harcamalardan alınan vergilere baktığımız zaman yani dolaylı vergilere, dâhilde alınan KDV yüzde 21'ini oluşturuyor -4,7 trilyon- ÖTV yüzde 15'ini oluşturuyor -3,3 trilyon- yani özetle, vergiyi bu ülkenin çalışanları, emekçileri, sabit gelirliileri vermekte ve bu kesimin vergi yükü her geçen gün daha da fazla artmakta.

Sunumunuzda "Hane halkı borçlarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 10,1; düşük." demiştiniz, doğru ve şuna da dikkat çektiniz: Banka ve finansman kuruluşlarının tüketicilerden zamanında tahsil edemediği oranlarının arttığından da bahsetmişsiniz, gerçekten de doğru. 9 Ekim tarihi itibarıyla tüketiciler 387 milyar lira ama tüketici kredisi ama bireysel kredi kartı borcunu ödeyememişler. Kredi kartını ödeyemeyenlerdeki artış yüzde 67. Bunlar gerçekten de çok ciddi oranlardır. Toplam kredi içerisinde batık oranı yüzde 5,3'e çıkmış, yılbaşında bu rakam yüzde 4,1'di yani bireysel iflaslarla karşı karşıyayız. Benim bu rakamlardan gördüğüm, yüz binlerce yurttaşımız bireysel iflasın eşiğine gelmiş durumda. Peki, bu bütçeye baktığımız zaman, bütçe rakamlarına baktığımız zaman, böylesine sorunlu bir alanda en ufak bir düzenleme olacağına dair hiçbir ipucu yok, varsa sizler de söylerseniz seviniriz yani borçların ötelenmesi veyahut da hafifletilmesi konusunda. Yani hane halkı borçlarının millî gelire oranı düşük olabilir ancak sorun, artık insanların bu borçlarını ödeyemeyecek hâle gelmesi, yüksek faiz oranları; yüzde 70'ler, yüzde 80'lerle insanlar bu borçlarını ödeyemiyorlar.

Hiç değinmediniz başka bir borç türü var: Tarım sektörünün borçları. Tarım sektörünün borçları bir yıl içerisinde yüzde 40 artmış. Bu olabilir, normaldir, daha fazla artmasını beklerdik biz çünkü çok fazla talep var fakat ne yazık ki Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri kredi vermiyor bu insanlara. Burada esas problem, takipteki borçlular. Ağustos 2025'te 9 milyar liraymış -bu rakamlar ufak gelebilir ama artışa dikkat çekmek istiyorum- Ağustos 2026'da 27 milyar liraya çıkmış, 3 katına çıkmış Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Biz koca yaz boyunca tarlaların içerisindeydik, bağların içerisindeydik, domatesi gördük, pamuk, üzüm, zeytin... Zeytin dalda kaldı, şu an bizim Manisa'ya gelerseniz Manisa'da üzümçüler bağları yere kesiyorlar efendim. Yere kesiyorlar, yere, toprağa atıyorlar, alan yok, fiyat yok, 10 lira, 5 lira, rezillik. Zeytin de aynı şekilde, geçen sene 75 liraya sattığımız zeytini şu an 25 liraya, 20 liraya satmak durumundayız, toplama maliyeti 20 lira. Yani söylemek istediğim -Tarım Bakanlığı'nda uzun uzun konuşacağız bunları da- şey şu: Bu borçlar ödenmez, ödeyemeyiz. Ödenmeyecek göreceksiniz, bu borçları ödeyemez. Ödeme kabiliyetini yitirdi tarım sektörü. Bakıyoruz bununla alakalı herhangi bir şey var mı? İşte, 2026 yılı bütçesinde tarımsal kredi, sübvansiyon, faiz desteğiniz 270 milyar liraymış, bu sene yüzde 20'lik artışla 325 milyarlaraya çıkarmışsınız. Bu bütçede bununla alakalı herhangi bir önlem yok yani umarım farkındasınızdır Türkiye'de tarım sektörünün yaşamış olduğu sıkıntıları ama bu metne baktığımız zaman, kanun teklifine baktığımız zaman bunu göremiyoruz.

Başka bir şey: Şimdi, bütçe yüzde 38,7 nominal artmış, deflator yüzde 25 yani reel olarak yüzde 11'lik bir artış var. Harcama kalemlerine baktığımız zaman personel giderlerinde yüzde 0,7 gerileme var. Şimdi, personel giderleri reel olarak yüzde 0,7, yüzde 1 düşüyor yani personel sayısı artıyor. Bakın, 2018 yılında personel sayısı kamuda 3 milyon 321 binen bugün bu rakam 4 milyon 118 bine çıkmış yani ciddi bir artış var ancak millî gelirden aldıkları pay azalıyor, bütçeden aldıkları pay değişmiyor. Yani buradan ne anlıyoruz? Bizi izleyenler olacak -bu konuşma tutanaklarına bakanlar olursa- yani derse ki memurlarımız, kamu personelleri: "2027 yılında ne olacak?" diyeceğiz ki: 2026'da ne yaşadıysanız 2027 yılında da aynı şeyleri yaşayacaksınız.

Dediniz ki: "OECD'nin en az borçlu ülkesiyiz." Doğrudur, yüzde 22,3 millî gelire oranı. Mesela, öyle ülkeler var. Neresi? Mesela, Fransa yüzde 116 yani çok ciddi rakam, İtalya yüzde 137 fakat burada bir şeye de bakmak gerekli değil mi? Evet, doğru ama faiz ödemelerine bakalım. Yani Türkiye'deki faiz ödemesini, bu bütçede faiz ödemesini yüzde 3,7 olarak öngörüyorsunuz, yüzde 116 borcu olan Fransa'nın 2026 bütçesindeki veya 2027 bütçesindeki faiz ödemesinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 2. Burada problem borcun büyüklüğünden ziyade maliyeti yani Türkiye'nin şu anda ne yazık ki en ağır faiz yüküyle karşı karşıya olan ülke olduğunu görmekteyiz.

Diyorsunuz ki: "2027'de yüzde 4,2; 2028'de 4,6; 2029'da 5 büyüme olacak." Dünyada bu arada düşecek, 3,4, 3,3, 3,2 yani dünyada büyümede bir yavaşlama varken siz diyorsunuz ki: "Türkiye dünyadan ayrışacak, yüzde 5 büyümeye ulaşacak 2029 yılında." Geçmişe baktığımız zaman 2025'te dünya 3,5 büyümüş, biz 3,7 büyümüşüz; 2026'da dünya 3,1 büyümüş, biz 3,3 büyümüşüz yani dünya ne kadar büyüdüyse kabaca o kadar büyümüşüz ama siz şimdi önümüzdeki süreçte bunun tam tersi olacağını söylüyorsunuz.

"Kişi başına millî gelir AB ortalamasına yakınıyor." dediniz. 2002 yılında yüzde 38'miş, 2027'de bu yüzde 70'e çıkmış. Şimdi, 2002 yılında 15 tane falan ülke vardı bildiğim kadarıyla Avrupa Birliğinde. O 15 ülkenin bugünkü millî gelirine baktığımız zaman

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 38

65 bin dolar oluyor, bizim millî gelirimiz 18 bin dolar yani baktığınız zaman değişen bir şey yok. Ya, sonradan bu AB'ye Bulgaristan, Romanya, Polonya gibi ülkeler geldi -ki onlar da bizi neredeyse millî gelirden yakalamış durumdadır- pek fazla değişen bir şey yok.

Emekliler ve asgari ücretler; benim bu rakamlara bakarak bulduğum şeyler: SGK'ye baktığım zaman prim tahsilatında 2026 yılında yüzde 40 artış olmuş. En önemli nedenlerinden bir tanesi asgari ücrete gelen yüzde 27'lik artış ama bunun yanında tahsilatta da artış olmuş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 2027 yılında bu artış yüzde 24 olacak yani asgari ücretlerde çok fazla bir değişiklik olmayacağı anlamına geliyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz Sayın Bakırlioğlu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sigorta ödemelerine baktığımız zaman 2026'da bir önceki yıla göre yüzde 36 genişleme var, 2027 yılında yüzde 38 öngörüyorsunuz. Yani hem asgari ücretlilerin ücretlerinde hem de emeklilerin cephesinde çok fazla bir değişiklik olmayacağını görmekteyiz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Kısa bir ara vereceğiz, sonra Sayın Kalaycı'yla devam edeceğiz.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:15.46

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.00

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 4'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sıradaki konuşmacı Mustafa Kalaycı.

Sayın Milletvekilim, süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurumlarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

2025 yılı kesin hesabı ile 2027 yılı bütçesinin hazırlanmasında emeği geçen başta Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı olmak üzere tüm bakanlık ve kurumlarımıza, denetim raporlarını düzenleyen Sayıştay Başkanlığına teşekkür ediyorum.

2027 yılı merkezî yönetim bütçesi, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin 9'uncu bütçesidir. 9 Temmuz 2018 tarihinde uygulamaya giren Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle ülkemiz, ayağındaki prangalardan kurtulmuş, yönetimde istikrarın, temsilde adaletin sağlandığı bir yönetim sistemine kavuşmuştur.

15 Temmuz 2016 hain darbe girişimiyle başlatılan ülkemizi işgal planının çok cepheli olarak devam ettiği bir süreçte tüm tehdit ve saldırılar bertaraf edilmiştir.

Mavi vatan, Türkiye'nin tarihî mirasının, uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru haklarının ve güçlü Türkiye idealinin ifadesidir. Libya'yla 2019 yılında imzalanan mutabakatla Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi saf dışı bırakmaya çalışanların oyunları bozulmuş, bu mutabakat 20 Ekim 2026 tarihinde Libya Temsilciler Meclisi tarafından da onaylanarak yeni bir aşamaya ulaşmıştır.

Kahraman güvenlik güçlerimiz destansı mücadelesiyle terörün belini kırmış, Türk devletinin kudretini göstermiştir. Emperyalist güçler tarafından güney sınırlarımız boyunca planı yapılan yüz yıllık terör devleti projesi akamete uğratılmıştır.

Bu dönemde yaşanan ve tüm dünyayı sarsan Covid-19 salgınına karşı verilen başarılı mücadelemiz Avrupa Birliği ile raporuna yansımış, Dünya Sağlık Örgütü'nce örnek gösterilmiştir.

2023 yılında asrın deprem felaketini yaşayan bölgemizin yeniden imarı ve ihyası için bütçeden yaklaşık 104 milyar dolar harcama yapılmış, 455 bin konut teslim edilmiştir. Saatte 23, günde 550 konut üretebilen dünyada başka bir ülke var mıdır acaba?

Türkiye, çok yönlü ve insani dış politika anlayışıyla bölgesel gelişmelerin belirleyicisi, küresel düzeyde etkili bir aktör konumuna gelmiştir. Etrafımız ateşle çevriliyken Türkiye hem bölgesinde hem de küresel arenada huzur ve istikrar adası gibi sivrilmiştir. Türkiye'nin söz dinleyen değil sözünü dinleten, yeri geldiğinde yumuşak gücünü, yeri geldiğinde de caydırıcılık vasfını kullanan bir ülke mertebesine çıkmanın haklı gururunu her insanımız yaşar hâle gelmiştir. Artık hesap veren değil hesap soran bir Türkiye vardır. Dost-düşman herkesin ağzından ne çıkacak diye merak ettiği bir devlet hamdolsun ayakta durmaktadır.

Türkiye, yürüttüğü çok boyutlu ve kapsayıcı dış politikayla diplomasinin merkezi, aynı zamanda da dünyada barışın merkezi olmuştur. Antalya Diploması Forumu, her yıl çok sayıda devlet ve hükûmet başkanlarının ve bakanların katılımıyla ve başarıyla gerçekleştirilmektedir. Bu yıl 7-8 Temmuzda NATO Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirvesi Ankara'da yapılmış, liderler yeniçeriler eşliğinde mehter marşıyla "Hep kahraman Türk milleti!" nidalarıyla karşılanmıştır. 23 Ekimde Türkiye, Almanya, Birleşik Krallık,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 39

Fransa, İtalya, Mısır, Pakistan ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanlarının katılımıyla bölgesel gelişmeler üzerine düzenlenen toplantı Ankara'da yapılmıştır. Kasım ayında Türkiye'nin Başkanlığında gerçekleştirilecek COP31 Konferansı'na yurt dışından yaklaşık 1,5 milyon kişinin katılımı beklenmektedir. 29-30 Ekimde de Türk Devletleri Teşkilatı 13'üncü Zirvesi Ankara'da yapılacaktır. Türk cihan hâkimiyeti mefkûresinin tohumu yeniden atılmıştır. 2021 yılında Türk Devletleri Teşkilatı kurulmuş, Avrasya coğrafyasının kalbinde yeni bir jeostratejik güç yükselmeye başlamıştır. 2022 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gözlemci statüsü verilmesi de tarihi bir adım olmuştur. Yirmi sekiz yıl sonra, işgalden kurtarılan Türk yurdu Karabağ'da can Azerbaycan'ın bayrağı dalgalanmaktadır, Azerbaycan ve Türkiye birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Yüz dört yıl sonra, Irak Türkmen Cephesi Başkanı Kerkük Valisi seçilmiştir. Kerkük petrolüne ortak olunmuş, petrol alımı ve Kalkınma Yolu Projesi'yle ilgili Irak devletiyle önemli anlaşmalar imzalanmıştır. Seksen altı yıl sonra zincirler kırılmış, Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi'nin Müslüman gönüllülerle buluşması unutulmayacak bir zafer anı olmuştur. 7 Ağustosta Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında Mekke Ortak Savunma Anlaşması imzalanmıştır, diğer İslam ülkelerinin Mekke İttifakı'na katılması beklenmektedir. 21 Ekimde de Türkiye, Katar, Pakistan ve Endonezya arasında özellikle savunma sanayisinde iş birliğini içeren Bedir Mutabakatı imzalanmıştır. Bu anlaşmalar hep dile getirdiğimiz, özlemini duyduğumuz İslam coğrafyasının yan yana geldiği bir uyanış sürecidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaşadığımız coğrafyanın oyun kurucusu, stratejik kuvveti, siyasi ağırlık merkezi, geleceğin çarpan kalbi Türkiye'dir, Türk milletidir; öteden beri bütün hesaplar üzerimize yapılmaktadır. Türkiye, cumhuriyet tarihi boyunca bir taraftan hak ettiği gelişmişlik düzeyine ulaşma mücadelesi verirken diğer taraftan da etnik ve mezhep temelli bölücülüğü körüklemek suretiyle iç cephemizi hedef alan pek çok kumpasla uğraşmıştır. Şunu unutmayalım ki bölgemizde yaşanan her kriz iç cephemizin sağlamlığına, kardeşlik hukukumuzun gücüne ve milletimizin ortak gelecek arzusuna yönelen bir sınamadır. Emperyalist alçaklığın, küresel barbarlığın, İsrail terörünün, Rum-Yunan ikilisinin bitmeyen şımarıklığının saklı ajandasında Türkiye vardır, Türk milleti vardır. Ne gelip geçici ekonomik zorlukların ne günlük siyasetteki tartışmaların ne de bölgemizde yaşanan gelişmelerin hiçbiri bize kalıcı zarar veremez. Türk milleti bir ve beraber olduğunda her sorunun üstesinden geldiği, her badireye göğüs gerdiği, nice başarılarla ve kahramanlıklara imza attığı bilinen tarihî gerçekliktir.

Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin millî birlik ve beraberliğimizi güçlendirmek amacıyla başlattığı terörsüz Türkiye sürecinde çok önemli mesafe alınmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu üstlendiği tarihî rolle ezberleri bozmuştur. Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun büyük bir uzlaşmayla 467 milletvekilinin oyuyla kabul edilmiştir. Bu kanun PKK/KCK terör örgütü ve bağlantılı her tür oluşumun fiilen feshinin, silah ve mühimmatın tümüyle tesliminin tespit ve teyidiyle yürürlüğe girecektir. Suriye'de 2024 yılında Baas rejiminin son bulmasıyla, huzura ve güvene ortama giden yolun kapıları açılmış, SDG/YPG terör örgütü kendini feshetmiş, Suriye devletine entegre olmaktadır. Irak'ta da benzer bir süreç başlamış olup Irak devletiyle önemli anlaşmalar imzalanmıştır. Terörsüz Türkiye hedefine ulaşılmasıyla birlikte, ülkemizin her köşesinde ekonomik ve sosyal hayat canlanacak, kazanan herkes, hepimiz, milletimiz olacaktır. Bölgesel istikrar, ticaret ve ekonomik iş birliği de hem Türkiye hem bölge ekonomisine önemli katkı sunacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin uygulamaya girdiği 2018 yılında millî gelirimiz 807 milyar dolar iken sekiz yılda yüzde 123 oranında yaklaşık 1 trilyon dolar artışla 2026 yılında 1,8 trilyon doların üzerine çıkması beklenmektedir, millî gelirimizin 2028 yılında 2 trilyon doları aşması öngörülmektedir. Kişi başına düşen millî gelirimiz de 2018 yılında 9.502 dolar iken 2026 yılında 20.523 dolara çıkması ve ülkemizin yüksek gelir grubu eşliğinin üzerinde yer alması beklenmektedir. İhracatımız 2018 yılında 177,2 milyar dolar iken sekiz yılda yaklaşık yüzde 60 artışla 2026 yılında 282 milyar doları aşması beklenmekte, 2027 yılında 292 milyar dolar ihracat öngörülmektedir. Turizm gelirimiz 2018 yılında 35,9 milyar dolar iken sekiz yılda yüzde 81 artışla 2026 yılında 65 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Brüt dış borç stokumuzun gayri safi yurt içi hasılaya oranı 2018 yılında yüzde 53,3 iken bu oran 2025 yılında yüzde 36,2 düzeyindedir.

Tam bağımsız güçlü Türkiye ülküsüyle başlatılan millî teknoloji odaklı sanayi hamlesi sonuçlarını vermektedir. Yüksek ve orta yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayi ihracatımızdaki payı yaklaşık yüzde 44'e ulaşmıştır. Teknoloji harikası millî otomobilimizi, millî ana hat lokomotifimizi, millî elektrikli trenimizi ürettik; lityum iyon batarya üretim tesislerini açtık, dünyada bor karbür üreten 5 ülkeden biri hâline geldik. Kendi haberleşme uydusunu üretebilen 11 ülkeden biri olduk. Türkiye insansız hava araçlarıyla başlattığı atağı beşinci nesil savaş uçaklarıyla sürdürmektedir. Her biri milletimize ayrı gurur yaşatan tüm savunma sistemlerimiz Türk mühendisleri tarafından tasarlanıp üretilmektedir. Savunma sanayi Türkiye'nin bağımsızlık iradesinin millî güvenlik vizyonunun ve geleceğe dönük kararlılığının en güçlü tezahürü hâline gelmiştir. Türkiye, savunma sanayisi ihracatında dünya genelinde 11'inci sıraya yükselmiştir. Devran dönmüştür, devir Türk devridir. Millî enerji atılımıyla yenilenebilir enerji üretiminde Avrupa'da 5'inci, dünyada 11'inci sıraya yükseldik. Güçlü altyapımızın da katkısıyla enerjide merkez ülke, uluslararası enerji piyasasının belirleyici aktörlerinden biri olma yolundayız.

Sondaj ve sismik araştırma gemilerimizle dünyanın 4'üncü güçlü filosuna sahip hâle geldik. Karadeniz'de keşfettiğimiz doğal gaz, Gabar Dağı'nda keşfettiğimiz petrol rezervlerimiz, Eskişehir'de keşfettiğimiz dünyadaki ikinci büyük nadir toprak elementleri rezervimiz ve Akkuyu Nükleer Santralimizle ekonomik güvenliğimizi sağlam esaslara bağlarken stratejik kapasitemizi güçlendirdik.

Türkiye, bu dönemde dünya çapında mega projelere de imza atmış. Hava limanları, kara ve demir yolları, otoyollar, köprüler, viyadükler, tüneller, tüp geçitler, barajlar, şehir hastaneleri gibi yatırımlarla ülkemiz dev bir şantiyeye dönüştürülmüştür.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 40

Bugün ticaret koridorları, lojistik ağları ve stratejik geçiş yolları küresel rekabetin en kritik başlıkları arasında yer almaktadır. Kalkınma Yolu ve Turan Koridoru projeleri ülkemize daha güçlü küresel bağlantı fırsatı sunacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ekonomisi yaşanan çoklu şoklara rağmen gücünü ve dayanıklılığını korumuş, 2026 yılının ilk altı ayında yüzde 2,5 büyümüştür. Türkiye ekonomisi art arda 24 çeyrektr büyümektedir. Bu yıl yüzde 3,3 oranında beklenen büyüme oranının 2027 yılında yüzde 4,2 seviyesine yükselmesi öngörülmektedir. Bu yıl yüzde 2,6 olması beklenen cari açığın millî gelire oranı sürdürülebilir seviyelerde olup, 2027 yılında yüzde 1,9'la tarihsel ortalamasının altında kalması öngörülmektedir. 2023 Mayıs ayından beri kırk bir aydır tek haneli olan ve bu yıl yüzde 8,1 düzeyinde gerçekleşmesi beklenen işsizlik oranının 2027 yılında yüzde 8 olacağı öngörülmektedir. Eylül ayı itibarıyla yüzde 29,7 düzeyinde olan yıllık enflasyonun yıl sonunda yüzde 28,4'e, 2027 yılında yüzde 21'e, program dönemi sonunda da tek haneye inmesi hedeflenmektedir. Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının bu yıl yüzde 3,1; 2027 yılında ise yüzde 3,5 gerçekleşeceği, bu oranın deprem harcamaları hariç bu yıl yüzde 2,3; 2027 yılında yüzde 2,8 seviyesinde olacağı öngörülmektedir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre, bu yılın dokuz ayında kurulan şirket sayısı yüzde 5,4 artarken kapanan şirket sayısı yüzde 1,5 oranında azalmıştır. Protestolu senetlerde ve karşılıksız çeklerde önemli artış olmakla birlikte, karşılıksız çeklerin toplam çekler içindeki payı tarihsel ortalamasının altındadır. Türkiye'nin toplam borcunun millî gelire oranı yüzde 91'le, gelişmekte olan ülkeler ortalaması yüzde 229'un ve dünya ortalaması yüzde 310'un oldukça altında bulunmaktadır. Bankacılık sektörü sermaye yeterlilik oranı yüzde 16,6'yla iyi durumdadır. Takibe dönüşüm oranı yüzde 3,1 oranıyla, tarihi ortalamaya yakın düzeydedir. Bununla birlikte ihtiyaç kredileri ve bireysel kredi kartlarında takibe dönüşüm oranı yakından takibi gerektirmektedir.

Elbette ekonomimizde sorunlarımız vardır. Bölgemizdeki savaşlar, küresel krizler ve belirsizlikler dezenflasyon politikaları, yüksek faiz oranları ekonomimiz üzerinde ciddi baskı oluşturmuştur. Artan enerji maliyetleri ve finansmana erişim zorlukları en başta gelen sorunlardır. KOBİ'ler başta olmak üzere reel sektör için erişilebilir ve uygun maliyetli fonlama mekanizmalarının güçlendirilmesi ve kredi tahsis süreçlerinin iyileştirilmesi, verimliliği artırıcı ve maliyetleri düşürücü adımların hızlandırılması büyük önem arz etmektedir. İhracatçılarımızın rekabet gücünü korumak ve artırmak için destekleyici politikalara daha fazla öncelik verilmelidir. Perakende sektörüne yönelik düzenleme artık yapılmalı, esnafımızın vergi ve prim borçlarının yapılandırılmasına dair talepleri dikkate alınmalıdır. Çiftçimizin, üreticimizin gelirini artıracak, ürününün tarlada ya da dalında kalmasını önleyecek ve daha fazla üretilmesini sağlayacak köklü tedbirleri uygulamaya koymamız gerekmektedir. Bu kapsamda hal yasası bir an önce çıkarılmalıdır.

Enflasyon ve hayat pahalılığı her insanımızı rahatsız etmektedir. Başta emekliler olmak üzere, dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın alım gücünü ve refahını artıracak düzenlemeleri yapmalıyız. Sayın Cumhurbaşkanımız emekli aylıklarında iyileştirmeyi öngören düzenlemenin yıl sonuna kadar yapılacağı müjdesini vermiştir. Parti olarak biz de emekli aylıklarını artıracak, prim ödeme gün sayısını ve ödenen prim tutarını esas almak suretiyle emekli aylıkları arasındaki eşitsizlikleri giderecek düzenlemenin öncelikle yapılması görüşündeyiz. Ayrıca, BAĞ-KUR prim gün sayısını 7200'e düşürecek, birinci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verecek, ev kadınlarına prim desteğiyle birlikte emeklilik hakkı tanıyacak düzenlemelerin de yapılacağına inanıyoruz. Her vatandaşımızın insan olmaktan kaynaklanan asgari ve temel ihtiyaçlarını karşılayacak bir parasal seviyeye kavuşması toplumsal huzursuzluğu ve memnuniyetsizliği zayıflatacaktır. Bu kapsamda, Milliyetçi Hareket Partisi olarak proje hâline getirdiğimiz asgari refah seviyesinin endeks üzerinden hesaplanması ve belirlenen gelir seviyesine erişene kadar ailelere asgari gelir desteği verilmesi uygulamasının hayata geçirilmesi beklentimizdir. Yine, partimizin istikrar, ahlak ve refah temelli "Kalkınma Vizyon Belgesi" adını taşıyan çalışmasını Sayın Genel Başkanımız kamuoyuna takdim etmiştir. Ülkemizin bir ahlak reformuna, yeni bir kalkınma hamlesine, istikametini milletimizin hedef özelemlerinden alan muhtevalı bir toparlanmaya ihtiyacı vardır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim gayemiz, her insanımızın huzurlu ve güvenli bir hayatla birlikte ekonomik rahatlığa erişmesidir. Kim ne derse desin, Cumhurbaşkanlığı tüm meselelerin üstesinden gelmeye, milletimizin refah seviyesini yükseltmeye, millî menfaatlerimizi korumaya kararlı ve muktedirdir. Bu görüşlerle 2027 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Sayın Ersan Aksu, buyurun.

ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Başkanım,

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın güzide temsilcileri; sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ hükümetlerinin hazırladığı 25'inci bütçeyi görüşüyoruz. Çeyrek asırdır aralıksız olarak bütçe yapma onurunu bizlere veren, bizlerden desteğini ve duasını esirgemeyen aziz milletimize şükranlarımı arz ediyorum. Bu kesintisiz devamlılık ülkemizde tesis ettiğimiz siyasi istikrarın, güven ikliminin ve milletimizle aramızda sarsılmaz bağın en güçlü göstergesidir. Türkiye Yüzyılı vizyonu ile hazırlanan 2027 yılı bütçesi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunuşlarında ifade ettiği gibi, dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesidir.

Değerli milletvekilleri, bütçeyi ve ekonomiyi değerlendirirken dünyanın ve bölgemizin içinden geçtiği ve geçmekte olduğu küresel fırtınaları ve jeopolitik depremleri görmezden elbette gelemeyiz. Dünya ekonomisi çatışmaların derinleştiği, ticaret savaşlarının alevlendiği, yeni nesil korumacılık eğilimlerinin gümrük duvarlarıyla arttığı zorlu bir süreçten geçmekte. Özellikle hemen yanı başımızda süregelen Rusya-Ukrayna savaşının etkileri, ABD-İsrail ve İran ekseninde patlak veren ve yayılan Hürmüz Boğazı'nın kapatılmasına varan gerilimler küresel ekonominin ne kadar kırılgan bir zeminde olduğunu tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 41

Küresel lojistiğin aksaması enerji ve emtia fiyatları üzerindeki baskıyı artırmış, küresel tedarik zincirleri ağır darbeler almış, enerji ve gıda fiyatlarındaki artış tüm dünyada enflasyonist baskıları alevlendirmiştir. Böylesine ağır bir küresel gerilimin ve ateş çemberinin ortasında 2025 yılında yüzde 3,5 büyüyen dünya ekonomisinin 2026 yılında 3,1 oranında büyüyeceği tahmin edilmekte. Avro bölgesinin ise 2026 yılında ancak yüzde 1,1 büyümesi beklenmekte. Türkiye ekonomisi makroekonomik istikrarı önceleyen politikalarıyla büyüme ivmesini tam yirmi dört çeyreklik kesintisiz sürdürerek dünyadan ve Avrupa'dan bariz bir şekilde pozitif yönde ayrılmaktadır. 2020-2025 döneminde dünya ekonomisi birikimli olarak yüzde 19,3 büyürken Türkiye ekonomisi aynı dönemde birikimli olarak tam yüzde 35,3 oranında bir büyüme kaydetmiştir. Küresel büyüme ortalaması bu süreçte yıllık yüzde 3 bandında kalırken Türkiye ekonomisi yüzde 5,2'yle dünya ortalamasının neredeyse 2 katına yakın bir büyüme performansı sergilemiştir. Bu başarı tesadüfen rüzgârın yelkenlerimizi doldurmasıyla elbette olmamıştır. Bu başarı Sayın Cumhurbaşkanımızın dirayetli liderliğinin, üretimi, istihdamı, ihracatı merkeze alan ekonomi politikalarımızın bir sonucudur. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında ilk kez 1 trilyon dolar sınırını aşan ekonomik büyüklüğümüz 2025 yılı itibarıyla 1,6 trilyon dolar seviyesine ulaşmıştır.

Kıymetli milletvekilleri, enflasyonla mücadele, şüphesiz, kritik önceliklerimizden biridir ve bu konuda tavizsiz bir duruş sergilenmektedir. Bölgemizdeki savaşların, krizlerin yarattığı enerji ve emtia şoklarının enflasyonist baskılarına eşel mobil sistemi gibi vatandaşımızı koruyan güçlü kalkanlarla göğüs gerdik. 2026 yılı Mart ayından itibaren devreye alınan uygulamayla uluslararası petrol fiyatları ve döviz kurundan kaynaklanan akaryakıt maliyet artışlarının başlangıçta yüzde 75'ine kadar olan kısmını özel tüketim vergisinden karşılayarak bu yükün doğrudan tüketiciye, esnafa, çiftçiye yansımaları engelledik. Savaş kaynaklı bu küresel olumsuzluklarının enflasyonun üzerinde yaklaşık 7 puanlık yukarı yönlü etkisi hesaplanmasına rağmen rasyonel politikalar sayesinde Eylül 2026 itibarıyla yıllık tüketici enflasyonunu yüzde 29,7 seviyesine indirmeyi başardık. Hedefimiz son derece nettir, enflasyonu kalıcı olarak tek haneli seviyelere ulaştırarak fiyat istikrarını sağlamak.

Dış ticarete baktığımızda AK PARTİ iktidarlarının üretim ve ihracat odaklı stratejisinin sonuçlarını büyük bir memnuniyetle görüyoruz. Küresel ticaretteki tüm korumacı eğilimlere, yaptırımlara ve bölgemizdeki savaşların yarattığı lojistik darboğazlara rağmen ihracatımız 2025 yılında yüzde 4,4 artışla 273,2 milyar dolara ulaşmıştır. Bu güçlü ivmelenme 2026 yılında da devam etmiş, yıllıklandırılmış ihracatımız eylül ayı itibarıyla 283,7 milyar dolarla tüm zamanların zirvesine çıkmıştır. Üstelik bu, sadece niceliksel bir artış değildir, ihracatımızın kalitesi de sınıf atlamaktadır. İmalat sanayisi ihracatımız içinde yüksek ve orta yüksek teknolojlili ürünlerin payı eylül ayı itibarıyla yüzde 44,7'ye yükselmiştir. 2027 yılı için belirlediğimiz 292 milyar dolarlık mal ihracat hedefine emin adımlarla yürümekteyiz. Özellikle belirtmek isterim ki hizmet ihracatımız da 2002'de 14 milyar dolar iken 2025'te 125 milyar dolar seviyesine çıkmıştır.

Değerli milletvekilleri, sürekli olarak "Bu bütçe faiz bütçesidir, rant bütçesidir." hezeyanları dile getiriliyor. Ben özellikle ifade etmek isterim ki 2002 yılında koalisyonların ülkeyi yönettiği, gecelik faizlerin binleri bulduğu o dönemde faiz giderlerinin bütçedeki payı yüzde 43,2 gibi korkunç bir seviyede idi, biz bu oranı 2026 bütçesinde yüzde 14,4 seviyesine indirdik. 2002'de her 100 lira vergi gelirin 85,7 TL'si faize gitmekteyken 2026 bütçesinde bu rakam 19,8 TL'ye düşmüştür. 2016, 2017'yle örnekleyen değerli arkadaşlarımız da oldu, tabii ki teşekkür ediyoruz, hakkı geç de olsa teslim etmek tabii ki kıymetlidir.

Değerli arkadaşlar, eğitim, AK PARTİ olarak 2002'den bu yana bütçelerimizi en fazla üzerine titredik, istisnasız en büyük payı ayırdığımız alandır. 2002 yılında bütçeden yüzde 9,4 pay alan eğitime bugün bütçemizin yüzde 13,7'sini ayırıyoruz. Sağlık alanında yazdığımız başarı hikâyesiyle tüm dünyanın gıptaıyla izlediği bir devrim gerçekleştirildi.

CAVİT ARI (Antalya) - Her gün yoğun bakımda yer arıyoruz, yetmedi, servislerde yer arıyoruz şimdi. Hastanelerde yer yok ya!

ERSAN AKSU (Samsun) - "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." şiarıyla 2027 yılında bütçemizden sağlık hizmetleri için ayrılan kamu kaynağı Sosyal Güvenlik Kurumu harcamalarını da eklediğimizde 4 trilyon 532 milyar lirayı bulmaktadır.

Değerli milletvekilleri, kimsesizlerin kimsesi olmanın ne anlama geldiğini bu ülkeye ve dünyaya AK PARTİ iktidarları göstermiştir. 2027 yılında bütçemizden sosyal yardım ve destekler için tam 1 trilyon 341 milyar lira ayırıyoruz. 2002 yılında sosyal yardımların millî gelire oranı yüzde 0,4 iken bugün 3 katına çıkardık. Devletimizin şefkat elini ihtiyaç sahibi tüm vatandaşlarımıza uzatmaya devam ediyoruz.

Kıymetli milletvekilleri, tam bağımsızlık ancak enerjide ve savunmada bağımsızlıkla mümkündür, Türkiye Yüzyılı dışa bağımlılıktan kalıcı kurtuluşun yüzyılıdır. Türkiye yenilenebilir enerjide Avrupa 5'incisi ve dünya 11'incisidir, jeotermalde Avrupa'nın tartışmasız lideri durumundayız. Gabar önceliğinde günlük yurt içi petrol üretimimiz 139 bin varile ulaştı. Osman Gazi Yüzer Üretim Platformu'yla 2027 yılında günlük doğal gaz üretimimizi 20 milyon metreküpe çıkararak 17 milyon hanenin gazını yerli kaynaklardan karşılamış olacağız.

Savunma sanayisinde elde ettiğimiz başarılar ise aziz milletimizin en büyük gurur kaynağı durumundadır. Yerlilik ve millîlik oranını yüzde 20'den yüzde 83'ler seviyesine çıkardık. Sektör cirosunu 1,1 milyar dolardan 25 milyar dolara yükselttik. Geçmişte tabanca, insansız hava aracı dahi alırken ambargolara, şantajlara maruz kalan bu ülke bugün 185'ten fazla ülkeye 10 milyar doları aşan savunma sanayisi ihracatıyla dünyaya nam salmaktadır. KANUN'la, KIZILELMA'sıyla, İHA'ları, SİHA'larıyla, ALTAY tankı ve MİLGEM'leriyle Türkiye artık küresel pazarda kural koyan bir aktördür. "Terörsüz Türkiye" hedefiyle kaynaklarımızı topyekûn kalkınmaya ve üretime harcıyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 42

Değerli milletvekilleri, elbette ki siyasi sorumluluğun hesabını yirmi beş yıldır demokratik yöntemlerle, seçimlerle milletimize veriyoruz, otuz yılda 18 seçim zaferiyle milletimiz de AK PARTİ hükümetlerini ibra ediyor. Elbette ki muhalefetin bilgilendirilmesi siyasetten gereklidir ancak muhalefeti ikna etme gibi bir zorunluluğumuz bulunmamaktadır. Borcumuz aziz milletimizdir ve milletimizin desteğiyle yeni zaferlerle inşallah yolumuza devam edeceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Son seçimleri kaybettiniz.

ERSAN AKSU (Samsun) - Değerli milletvekilleri, 2027 yılı bütçesi Türkiye'nin küresel krizlere, bölgesel savaşlara rağmen dimdik ayakta durduğunun, üretimin, istihdamın, ihracatın, sosyal devletin ve istikrarın bütçesidir; mali disiplinden taviz vermeden, ekonomik dayanıklılığımızı arttırarak teknolojik dönüşümü ve ülkenin bekasını her şeyin üstünde tutan, kaynaklarını millete aktaran bir icraat ve istikrar belgesidir.

Bütçenin hazırlanmasında liderliğiyle ve vizyonuyla bizlere ufuk çizen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız Cevdet Yılmaz'a, Strateji ve Bütçe Başkanlığımıza ve emeği geçen tüm kurumlarımıza yürekten teşekkür ediyorum.

Bütçe kanun teklifinin milletimize ve devletimize hayırlı olmasını diliyor, aziz milletimizi ve hazirunu bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Şimdi Gülizar Biçer Karaca Hanım, sonra Tahsin Ocaklı Bey, sonra Kamuran Tanhan Bey olarak devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Karaca.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, saygıdeğer bürokratlar ve Komisyonumuzun değerli üyeleri, milletvekili arkadaşlarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'ni Türkiye ekonomisinin büyüme dinamiklerinin zayıfladığı, sanayi üretiminin ve istihdamın durgunlaştığı, yüksek enflasyonun geniş halk kesimlerini derin yoksulluğa mahkûm ettiği ve fon vurgununun gölgesinde görüşmeye başlıyoruz. Özellikle fon vurgunu konusunda birçok milletvekili arkadaşımız çok şey konuştu. Ben fon vurgununun 2027 yılına sirayet etmesi muhtemel riskleri konusunda birkaç cümle sarf etmek isterim.

Fon krizinin reel ekonomiye başlıca yansıması tasarruf kaybının yanında, fonlarda bekleyen işletme kaynaklarının kullanılamaması nedeniyle üretim, ticaret ve ödeme zincirlerinde nakit sıkışıklığının büyümesi olacaktır. Yine, işletmeler açısından ilk somut risk, fon bozumuyla karşılamayı planladıkları çek ödemeleri, tedarikçilere olan borçlarını ödemek, ücretleri ödemek, vergi ve SSK ödemelerini yapma planı olan işletme sahiplerinin bu konudaki nakit açığının ortaya çıkması ve aynı anda bir krize dönüşmesi olacaktır. Ülkemizde haftalarca fon alacağına erişemeyen işletme sahipleri tedarikçilerine ödeme yapamayacak, o tedarikçiler fonda hiçbir yatırım yapmamış olsalar bile, kendilerine ödeme yapılmadığı için, onlar da borçlarını ödeyemeyecek ve zincirleme bir kriz, ödeyememe krizi ortaya çıkacaktır. İşletme parasının fonlarda beklemesi, etkilenen üreticilerde ham madde alımının kısıtlanması, siparişlerin gecikmesi, vardiyanın azaltılması ve yeni yatırımların ertelenmesi riskleriyle karşı karşıya kalacaklardır. Ticarete tahsilat endişesinin büyümesi, satıcıların vadeleri kısıtlamasına, peşin ödeme ve ek teminat istemelerine yol açacak, özellikle krediye erişimi sınırlı KOBİ'ler açısından mal alımı ve satış hacminin daralma riski çok daha yüksek ihtimal dâhilindedir.

Ülkemizde sanayicimiz bu şoka zayıf bir durumdayken yakalanmıştır. Eylül 2026'da imalat sektöründe ISO tarafından izlenen 10 sektörün 9'unda üretimin yavaşladığı, imalatın genelinde üretimin üst üste dört ay azaldığının aşikâr olduğu bir süreçte bu fon soygunu maalesef iş dünyasının, sanayicinin, KOBİ'lerin kabusu hâline gelmiştir. Tıpkı bir buçuk yıl önce manipülasyon olduğunu bilerek bu konuda herhangi bir tedbir almadığınız gibi, bu 2027 bütçesinde fon soygununun olası etkileri, sanayici üzerindeki etkileri konusunda da bu bütçede hiçbir tedbir almadığınız ve hiçbir öngöründe bulunmadığınızı açıkça görmekteyiz. Böylesi bir dönemde Meclise sunduğunuz bu bütçe kanun teklifinde hem işsizliğin giderek yükseldiğini görmezden geliyor hem fon kriziyle yaşanması muhtemel olan ve fon krizinin olası zincirleme risklerinin son halkası olan emekçilerin işsiz kalmasına da göz yumar bir vaziyettesiniz.

İşsizliği görmezden geliyorsunuz dedik. Bu konuda birkaç veriyi sizinle paylaşmak isterim. Seçim bölgem Denizli'de olduğu gibi, özellikle kadın istihdamının yoğun olduğu tekstil ve konfeksiyon sektörlerinde Aralık 2022'yle Temmuz 2026 tarihleri arasında 362 bin 879 kişi işsiz kalmıştır. Yine, bugün sabah dağıttığınız Cumhurbaşkanlığı Yıllık Yatırım Programı'nda sizin verilerinizden de işsizliğin boyutlarının ne kadar yükseldiğini ve bunu nasıl görmezden geldiğinizin de açık itirafı olarak nitelendirmek gerekir. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda İŞKUR'dan 2020-2021 yılları arasında programlardan faydalanan kişi sayısı 500 binin üzerindedir. Bu, yıllara sari olarak azalmış ve en son 2025'te bu 260 bin kişiye gerilemiştir. Yani işsizlik çok yüksek miktarlarda artmakta ama iktidarınız bunu görmezden gelmektedir.

Yine, enflasyonla mücadele konusuna değinmek isterim. Enflasyonla mücadeleyi yanlış bir zeminde yürütmenizden kaynaklı beklediğiniz hızda bir enflasyon düşüşünü kaydedemediniz. Neden "yanlış zemin" dedim? "Nas" diyerek düşürdünüz faizlerle ülke ekonomisini bir bataklığa attınız, ardından bu bataklıktan çıkarmak ve enflasyonu baskılayabilmek, düşürebilmek adına yüksek faize geçtiniz, döviz kurunu baskıladınız, yine, iç talebi daraltarak enflasyonla mücadele yöntemini benimsediniz ama görülüyor ki hem uluslararası veriler hem ülke verileri enflasyonla mücadelede beklediğiniz hızlı düşüşteki başarıyı yakalayamadınız. Trading Economics verilere göre 2026 Eylül ayı itibarıyla enflasyon oranı 188 ülke arasında yüzde 29,73'le Türkiye 5'inci sırada yer alıyor. İlk 4'te hangi ülkeler mi var? Venezuela, İran, Güney Sudan, Arjantin.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 43

Yine, aynı kuruluşun verilerine göre 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla gıda enflasyonunda en yüksek 4'üncü ülke konumundayız. Bizden önceki 3 ülke yine Venezuela, İran, Arjantin ve arkasından da biz geliyoruz. Bu, gerçekten kabul edilebilir bir veri ya da sıralama olmamalıdır.

Enflasyonda tutturamadığınız hedeflerin yükünü asgari ücretliye, memura, emekliye yüklediniz. Eylül 2026'da etteki fiyat artışı yüzde 37,7; peynirde yüzde 40; yoğurtta yüzde 38; motorinde yüzde 67; benzinde yüzde 47,9; ilkökul eğitiminde yüzde 45,6; yüksek öğrenimde yüzde 52,2 olarak gerçekleştirildi. Peki, asgari ücretliye, BAĞ-KUR ve işçi emeklilerine Ocak 2026'da neyi layık gördünüz? Asgari ücretliye Ocak 2026'da sadece yüzde 27; BAĞ-KUR ve işçi emeklisine de yüzde 29,95 artışı layık gördünüz.

Yine, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda asgari ücretlilere 2024-2025-2026 yıllarında ele geçirilen net gelişmelerde de sizin asgari ücret konusundaki beceriksizliğinizin ve asgari ücretliyi nasıl açlığa mahkûm ettiğinizin itirafı var. Burada deniyor ki: 2024'te eksi 5,9; 2025'te eksi 3,6; 2026'da da eksi 2,8 olarak gerçekleştiğini görüyorsunuz. Yani asgari ücretliye layık gördüğünüz artışlar eksilerde geziyor.

Bütçede peki, bu kadar asgari ücretliyi, emekliyi, memuru, toplumun büyük bir kesimini enflasyon altında ezer iken bütçe gelirlerini kime yüklüyorsunuz? Bütçe gelirlerindeki vergiyi kimin sırtına yüklüyorsunuz? Yine, bütçe gelirlerindeki verginin yüzde 60,1'ini ÖTV, KDV gibi dolaylı vergilerle dar gelirlinin, asgari ücretlinin, emeklinin, memurun, çiftçinin yani halkın sırtına yüklüyorsunuz.

Bütçe sunumunuzda bir üçlemeye, bir metafora yer verdiniz: "Dayanıklılık, refah ve dönüşüm." dediniz. Şimdi, bu dayanıklılığı kime, refahı kime reva gördüğünüzü de yine veriler ışığında paylaşmak isterim. Bütçede unuttuğunuz halkın durumunu bir kez daha gözler önüne sermekte fayda var. Eurostat verilerine göre bugün Türkiye'de yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında 25 milyon yurttaş bulunmaktadır. 2015'teki bu rakam sadece 20 milyondur yani son on yılda 5 milyon yurttaşı daha yoksulluk ve sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya bıraktınız.

Yine, 2022'de yaşlı nüfus, yaş almış nüfustaki yoksulluk oranı 1,4 milyon iken 2025'te bu rakam 3 milyona yükselmiş durumda. Yani dayanıklılığı dar gelirliye, emekliye, yaşlıya, yoksula, asgari ücretliye reva görüyorsunuz; refahı kimlere reva gördüğünüzü şimdi, biraz sonra paylaşacağım.

Bugün, ülkemizde her 4 vatandaştan 1'i pencereleri çürük, duvarları nemli, çatısı sızdıran konutlarda oturuyor. Her 5 kişiden 1'i ısınma masraflarını karşılayamıyor. İnsan onuruna uygun, yaşayabileceği 100 metrekarelik bir ev alabilmek için İstanbul'da yaşıyorsa aylık 475 bin lira, Ankara'da yaşıyorsa 331 bin lira, İzmir'de yaşıyorsa 344 bin lira gelire sahip olması gerektiği araştırmalarda ortaya çıkmış. Şimdi size soruyorum: Sunumda övündüğünüz emekliye 23 bin küsur, işçiye, asgari ücretliye 28 bin lira civarında, memura da 70 bin lira civarında aylığı vermekle övündünüz. Peki, bu rakamlarla bu vatandaşlarımızın ev alabilmesi, insan onuruna yaraşır bir konuta sahip olması mümkün mü? Tabii ki mümkün değil. Bu durumda refahı bu yurttaşlarımıza değil, refahı kimlere sunduğunuz açıkça ortada.

Yine, ülkemizde her 3 kişiden 1'i iki günde bir et, balık ve tavuk tüketemediğini söylüyor. Dar gelirli vatandaşlarımızda bu oran yüzde 72'ye ulaşmış. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kendi verilerinde, ailesinin yanında en temel ihtiyaçları dahi karşılanamayan ve ailesinin yanından alınma riski bulunan çocuk sayısı 2025'te 182 bin 997 iken, 2027'de bu sayının 200 bine erişeceği belirtiliyor. Şimdi soruyorum: Refah kime?

2025 yılında toplam 452 yurttaşımız ekonomik nedenlerle intihar etti. Bu, 2009 krizinden sonraki en yüksek rakam.

Yine, TÜİK verilerinde 15-34 yaş arasındaki gençlerin 970 bini ekonomik gerekçelerle okulu bırakmak ya da başka bir bölüme geçmek durumunda kalmışlar. Şimdi soruyorum: Refah kime, dayanıklılık kime? Refahın kime olduğu bütçe teklifinizde çok açık ve net. 3 trilyon 975 milyar liralık faiz kaynağıyla refah vadiniz faiz lobilerine, 2027-2029 döneminde 1 trilyon lirayı aşan ödenekle gelir garantisi verdiğiniz yandaşlarınıza 2027 bütçesinde refahı layık görüyorsunuz.

Peki, tarımsal desteklemelerde durum ne? Tarımsal desteklemelerde de durum aslında hiç de iç açıcı görünmüyor. Önce, yine, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'ndan birkaç veriyi paylaşacağım: Süt üretimi 2025'te 2020 yılının gerisinde görünüyor. Et üretimi 2021 yılının gerisinde. Bu, sizin bugün sunduğunuz Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'ndaki verilere göre. Yıllardır tarımı ne hâle getirdiğiniz aslında bu programdaki verilerde çok açık ve net görülüyor. Peki, 2027 bütçe teklifinizde ne öngörüyorsunuz? Bu bütçe teklifinde maalesef Tarım Kanunu'nda yer alan, millî gelirin yüzde 1'inden az olmayacak desteklerden 877 milyar lirayı tırpanlamış ve çiftçiden almış, faiz lobilerine ve garanti gelir vadettiğiniz yandaşlarının cebine akmasına öngördüğünüzü açık ve net bir şekilde bu bütçede görüyoruz.

Yine, bütçe teklifinizde sağlık harcamalarının payı da azalmış. 2026 bütçesinde yüzde 8,7 iken, 2027 bütçenizde sağlık harcamaları yüzde 7,8'e gerilemiş.

Peki, eğitimde ne durumdayız? 2016 yılında fonksiyonel sıralamaya göre eğitim hizmetlerinin bütçedeki payı yüzde 17,8 iken, bu oran 2027 bütçe teklifinizde yüzde 11,9'a düşmüş. Aslında diyorsunuz ki: "Eğitimden vazgeçin. Sağlık harcamalarında biz kısıtlamaya gidiyoruz. Ey vatandaşlar, sakın hasta olayım falan demeyin, ben size bakacak bir kaynağı yaratmadım, yaratmayacağım."

Sayın milletvekilleri, Sayın Komisyon, sayın bürokratlar ve Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; 2027 bütçe teklifi ekonomik durgunlaşmanın ve toplumsal yoksullaşmanın derinleştiği bir ortamda bu sorunlara çözüm üretecek bir adaletli kaynak dağıtımını sunmamaktadır. Ücretlilerin alım gücü gerilemekte, beslenme, barınma ve sağlık gibi temel ihtiyaçların karşılanması da giderek zorlaşmaktadır. Eğitim, sağlık, tarımsal destekler ve kamu yatırımlarının bütçeden aldığı pay gerilerken yüksek faiz giderleri ve kamu-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 44

özel iş birliği projelerinden doğan ödeme yükümlülükleriyle faiz baronlarına, garanti gelir sunduğunuz yandaşlarınıza önemli kaynaklar aktardığınız görülmektedir. Böyle bütçe gelir dağılımındaki eşitsizlikleri giderecek ve yurttaşların yaşam koşullarını iyileştirecek bir araç olmaktan çıkmış durumdadır.

Cumhurbaşkanlığı yatırım programından ya da yıllık programından başka bir veriyi daha paylaşacağım: Ölümlü iş kazası. Diyorsunuz ki "2027 yılında yüzde 6,3." Yani yaklaşık 1.600 civarındaki emekçinin öleceğini hedef olarak karşınıza koyuyorsunuz; bu, başarı mıdır? Devletin, iktidarın bir emekçinin, bir yurttaşın daha burnunun bile kanamaması üzerine bir politika geliştirmesi gerekirken ölümlü iş kazası oranı olarak da 6,3 yani yaklaşık 1.600 civarındaki yurttaşın ölebileceğini ve ölmesini öngören bir programda maalesef bir hedef belirlemiş durumdasınız; bunu kabul etmek de mümkün değildir.

Bütçe sunumunuzda dayanıklılığın yoksulluğu derinleşen halka olduğu, refahın faiz lobilerinize ve garantili kazanç sunduğunuz yandaşlarınıza olduğu açıkça görülmektedir. Peki, dönüşümü ne olarak belirlemiş olabilirsiniz? Bütçe hakkı aslında halkın vergilerinin hangi amaç için toplanacağı ve nasıl harcanacağını öngören ve bunu halkın seçilmiş temsilcileriyle karar vermesine ilişkin temel bir haktır ancak mevcut rejimde yürütmenin hazırladığı rakamların tasdikine indirgenmiş bir bütçe hakkı, önceki yıla ilişkin kesin hesap denetimi de yoğun ve sıkıştırılmış bir takvime hapsedildiği için halkın mali egemenlik hakkının daraltıldığı bir dönüşüme imza attığınızı burada ifade etmek isteriz.

Evet, bütçe sunumunuzda belirttiğiniz dayanıklılık, refah ve dönüşümün halktan yana olmadığı açık. Fon vurgusuyla olası zincirleme risklerin 2027 yılında sanayide, iş dünyasında, KOBİ'lerde yaratacağı etkinin bir analizinin yapılmadığı, büyüme oranlarını ne tür etkileyeceğine ilişkin bir öngörünün olmadığı aşikâr çünkü bütçede buna ilişkin hiçbir veri, hiçbir kalem ve hiçbir tespit de bulunmamaktadır. O nedenle, 2027 yılı bütçesi, 25'inci bütçeniz olmasıyla övündüğünüz bu bütçede maalesef ki yine halka hüsrana, yine maalesef halka açlık, kuru ekmek; bir milletvekilinizin de ifade ettiği gibi kuru ekmekle karın doyurma payı düşmekte ama her zaman olduğu gibi faiz lobilerinize de aslan payının düştüğünü bir kez daha bu bütçenizde görmekteyiz. Evet, yine birçok alanda bu eksikliklere ve birçok alandaki bu kayıplara, birçok alandaki yok sayılmaya rağmen bu bütçenizin burada savunuluyor olmasını da bizler hayretle karşıladığımızı da ifade etmek isteriz.

Bütçede istihdama ilişkin birtakım cümleler kurmuştum ve istihdam konularına değinmiştim. Seçim bölgem Denizli'de son dört yılda imalat sektöründe, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 20 bin yurttaşımız işsiz kaldı. Bunu aile bireyleriyle hesapladığınız zaman yaklaşık 100 bin kişi Denizli'de işsiz yani ete ulaşamıyor, çatısı akan evlerde oturmak zorunda kalıyor çünkü bu verilere göre ev edinebilme, konut edinebilme, hatta kirasını dahi ödeyebilme imkânları bulunmamaktadır. O nedenle, işsizliğe, açlığa, sefaletle çözüm üretmeyen bu bütçenizden dolayı sizlere olan vatandaşın tepkilerini de buradan dile getirmek istedim.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca, teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve heyeti saygıyla selamlıyorum.

Bu sabah yine bir normal bütçe çalışmalarına normal saatimizde gelecektik, öyle yaptık ama sabahın erken saatlerinde alışık olmadığımız bir biçimde yine Bakırköy Belediyemize bir operasyon yapılmış ve 47 kişi gözaltına alınmış, Belediye Başkanımızın 86 yaşındaki babası dahi gözaltına alınarak belediyelerimiz üzerinde tehdit ve teşvik yoluyla Yeni Parti'ye geçmek üzere yeni bir operasyon yapılmış. Bu, kabul edeceğimiz bir şey değil, birincisi bu.

İkincisi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, -hatırlayacak mısınız bilmiyorum- 2024-2025 akademik yılı açılış konuşmasında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasından bir alıntı var. Şimdi, hatırlatacağım ben şimdi size. Orada şöyle diyor Cumhurbaşkanı: Batı'da bazı üniversitelerde öğrencilerin eylemleri için Amerikan polisinin sert müdahalesine rağmen direnişlerine devam etmesini çok övmüş ve demiş ki: New York'taki öğrenciler rektörün ve bakanın yüzüne "İstifa" diye haykırıncı vicdanın sesi olduğundan bahsetmiş. Bu doğru, bu doğru ama bizim burada 20 yaşındaki 2 üniversite öğrencisi Nehir Dizdar ve Nevin Tekin; bu çocuklar da bizim üniversitelerimizde pankart astılar ve "Bize gelecek yoksa sana da huzur yok; Yusuf Tekin istifa." diye bir pankart astıkları için gece yarısı evlerinden alınıyor. Şimdi, buradaki AKP milletvekillerine soruyorum: Bu çocuklar bunu yaptığında suç oluyor da Amerikalı çocuklar "İstifa et." dediğinde övülüyor. Şimdi, buna karşı sizin vicdanınız elveriyor mu Allah'ınızı severseniz ya? Böyle bir vicdansızlık olur mu ya? "İstifa et" hakkını kullanamamış çocuklar ve pankarttan, eleştiriden korkan, halkın sandıkta verdiği karardan korkan bir iktidarla ne yazık ki karşı karşıyayız.

Şimdi, gelelim 2027 yılı merkezî yönetim bütçesi üzerinde konuşmaya. Cümlelerin, bu bütçenin özeti şu: Faize kaynak var, sermaye sahiplerine ayrıcalık var, halka bütçe yok. Özeti bu, açacağım şimdi. Bugün burada bütçeyi görüreceğiz, bütçe yalnızca gelir ve gider cetvellerinin kendisi değildir; ülkenin nasıl yönetildiği, kimin korunduğu ve kimin sırtına yük bindiğiyle ilgili bir meseledir. 2027 bütçesinde faize ayrılan kaynak büyüyor, vergi ayrıcalıkları devam ediyor, kamu yatırımları geriliyor, çiftçinin hak ettiği destek verilmiyor, emeklinin ve emekçinin alım gücü korunmuyor. Bu bütçede faize para var, emekliye kaynak yok; sermayeye vergi ayrıcalığı var, çiftçiye hak ettiği destek yok; borç verene güvence var, milyonlarca yurttaş ise adalet yok. İktidar hani, bu dayanma bütçesiydi ya, iktidar herhâlde vatandaştan bir fedakârlık isteyerek bunu izah etmeye çalışıyor. Emekliye sabır, işçiye sabır, memuru sabır, çiftçiye sabır. Peki, fedakârlığı niye hep aynı grup ve insanlar yapacak? Dar gelirli her gün biraz daha yoksullaşırken büyük

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 45

servetlerin vergilendirilmesinde aynı kararlılığı iktidarda göremiyoruz. Mesele yalnızca kaynak meselesi değildir, mesele kaynağın nasıl bölüşüldüğüdür ve bu bütçe adil bir bölüşüm bütçesi değildir.

2027 yılı için 27 trilyon 276 milyar lira harcama, 23 trilyon 408 milyar lira gelir ve yaklaşık 3 trilyon 868 milyar lira bütçe açığı öngörülmüyor. Bu tabloda en dikkat çekici kalem faiz giderleri; 2027 yılında faiz ödemeleri için 3 trilyon 975 lira para ayrılıyor. Bu rakam -arkadaşlarım da söz ettiler- Millî Eğitim Bakanlığının ve Sağlık Bakanlığının bütçesinden çok daha yüksek yani bir başka deyişle, toplanan her 100 liralık verginin 20 lirası faize gidiyor ve bu uzun zamandır artarak devam ediyor. Tekrar edelim, vatandaşın ödediği verginin her 100 lirasının 20 lirasını faize ayırmışsınız. Bakın, 2018 yılında toplam harcamalar içindeki faiz payı yüzde 8,9'muş ama 2027'de faiz payı 14,6'ya yükselmiş. Reel olarak toplam harcamalar 1,7 kat artarken faiz giderleri ise 2,7 kat artmış yani bu konuda yıllardır taahhüt ettiğiniz ama yerine getiremediğiniz bir bütçe var; bu geçici bir dalgalanma değil, yanlış ekonomi politikalarının bütçeye yerleşmesinin sonucudur. İktidar bir taraftan enflasyonla mücadele ettiğini söylüyor, diğer taraftan faiz yükü büyümeye devam ediyor, borçlanmanın maliyeti artarken kamu yatırımlarının millî gelir içindeki payı ne yazık ki düşüyor. Ülkenin geleceğine yatırım yapmak yerine geçmiş borçlarının faizini ödemeye mahkûm bırakılıyor; bu mudur üretim ekonomisi, bu mudur güçlü Türkiye'nin hedefi? Gerçek ekonomik güç bütçe rakamlarını açıklamakta değil, üretimle, istihdam ve verimlilikle, vatandaşın refahıyla ve kamu kaynaklarının etkin kullanılmasıyla ölçülebilir. Faiz giderleri bu kadar hızlı büyüyorsa ekonomi politikasının sonuçları bir daha sorgulanmalıdır.

Kamu yatırımları ve kaynakların kullanımı sermaye giderlerinin millî gelire oranı 2,1'den 1,7'ye düşüyor yani 2027'de yatırım harcamalarının reel olarak bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 17 azalması öngörülmüyor. Yatırım demek okul demek, hastanede demek, ulaşım demek, su, enerji, üretim altyapısı gibi bir sürü şeyi barındırıyor içinde. Yatırımların payı geriliyor, faiz giderlerinin büyümesi ise geleceğe ilişkin tercih sorunu olduğunu ortaya koyuyoruz. Mesela kamu-özel iş birliği projeleri için bir baktım 2026'da 5,1 milyar dolar ödenmiş, 2027'de 5,3 milyar düzeyinde bir ödeme öngörülmüş yani KÖİ projeleri için yaklaşık olarak son beş yılda 5 milyar dolar civarlarında bir destek yapılması gerekiyor, bu da işte projelerinin ne kadar yanlış olduğunu gösteriyor. Bu projelerin doğru mu, yanlış mı olduğunu anlayabilmek için garanti mekanizmaları, döviz cinsinden yükümlülükleri ve gelecekte bütçeye getireceği maliyetler açıkça ortaya konmamaktadır, kaldı ki biz bu tür projelerle ilgili de sözleşme bilgilerine milletvekilleri olarak sahip olamıyoruz, bize verilmiyor. Yatırımlara ve kamu hizmetlerine karşı değiliz, söylediğimiz şey şudur: Kamu kaynaklarının kullanımında yeterli şeffaflığın sağlanmasını ve vatandaşın ödediği paranın karşılığının gösterilmemesine itiraz ediyoruz. Bir proje yapılıyorsa maliyeti bilinmeli, garanti veriliyorsa riskin kimin üzerinde olduğu açıklanmalı, uzun vadeli yükümlülükler Meclis tarafından denetlenebilir olmalıdır. Bütçe hakkı yalnızca harcama izni vermek değildir, harcamanın sonucunu denetlemek, kamu parasının hesabını sormak ve gerektiğinde sorumluları belirlemek de bu hakkın ayrılmaz bir parçasıdır.

Vergi gelirlerinde ciddi bir adaletsizlik var. Vatandaştan almak kolay, serveti vergilendirmek sizin için zor. Vergi gelirlerinin yaklaşık olarak üçte 2'si dolaylı vergilerden oluşuyor ama vatandaş ekmek alırken, elektrik faturasını öderken, akaryakıt alırken gelirinin büyük bölümünü zorunlu ihtiyaçları harcayan yurttaş bu yükü çok daha ağır hissediyor, ücretlinin vergisi maaşı eline gelmeden kesiliyor. Peki, servet ve sermaye gelirlerinin vergilendirilmesinde aynı etkinliği gösterebiliyor musunuz diye bakıyoruz. Tabii ki hayır. 2027 yıl için öngörülen vergi harcamaları 4 trilyon 879 milyar liraya ulaşüyor, bunlar çeşitli istisna ve muafiyet indirimleri nedeniyle devletin tahsil etmekten vazgeçtiği gelirlerdir. Bu tutar, Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlığı bütçelerini aşıyor. Kurumlar vergisindeki istisna ve indirimlerin 1 trilyon 79 milyara ulaşması bekleniyor. Vergi teşvikleri yatırımı, istihdamı ve üretimi destekleyebilir ancak hangi şirkete hangi gerekçeyle verildiği ve sonuç doğurduğu bilinmelidir, mesela burada size bazı örnekler vermek isterim. Suudilere muafiyet tanıyorsunuz. Mesela enerjide yatırım yapanlara muafiyet tanıyorsunuz. Mesela değerli taşlardan ÖTV almaktan vazgeçebiliyorsunuz, mesela otomobil üreticilerine "İstihdam yaratacaklar." diye onlardan vergi almaktan vazgeçebiliyorsunuz ama vatandaşın kendisinden vergi almaktan bir türlü vazgeçmiyor, hatta ağırlığı onlara veriyorsunuz. 2027'de örneğin, değerli konut vergilerinden yaklaşık 781 milyon lira tahsilat bekleniyor. Oysa değerli konut vergilerinin çok daha yukarıda olması gerekiyor. Bunu geçen bütçede de konuşmuştuk. Veraset vergisinden 20,9 milyar lira düzeyinde bir beklenti var. Bu tablo, servetin vergilendirilmesi konusunda daha kapsamlı ve adil bir değerlendirmeye ihtiyaç olduğunu net olarak ortaya koyuyor.

Vergi adaleti, isteyen herkesten aynı yükü almak değildir. Ödeme gücünü dikkate almak, kayıt dışılığı önlemek, istisnaları şeffaflaştırmak ve kamu giderlerini adil biçimde toplamaktır. Vatandaşın tüketiminden vergi toplamak kolaydır, asıl mesele büyük kazançları ve serveti adil biçimde vergilendirebilmektir. Bu konuda ne yazık ki başarısızsınız.

Bütçe rakamlarının arkasında gerçek insanlar var; kirasını ödeyemeyen emekli var, ay sonunu getiremeyen asgari ücretli var, çocuğunun eğitim masrafları için borçlanan aile, elektriği, doğal gazı ve mutfak giderleri arasında tercih yapmak zorunda kalan milyonlarca insan var. Paylaşılan değerlendirmeye göre, asgari ücret ocak ayı 2026 döneminde reel olarak yüzde 19,6 değer kaybetti. Ücret artışı yılın başında belirleniyor, fiyatlar yükselmeye devam ediyor, alım gücü her ay biraz daha geriliyor ve vatandaşımız işte bu enflasyon karşısında eziliyor. İktidar hep buna "bütçe disiplini" diyebilir ama vatandaş açısından bunun karşılığı geçim sıkıntısından başka hiçbir şey değildir. Emekçinin sofrasından eksiltmek, emeklinin yaşam koşullarını görmemekten başka hiçbir şey değildir.

Kendi programında 2027 yılı için yüzde 21 enflasyon beklentisi bulunurken toplu sözleşmede yüzde 9,2'lik artış öngörmekte. Yani bu durumda çalışanların nasıl alım gücü korunabilir, nasıl olabilir böyle bir şey, sosyal devlet diye sormak geliyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 46

Yine, tarımsal desteklerde büyük ciddi sıkıntılar var. Tarım yalnızca çiftçinin meselesi değil, gıda güvenliğidir. Tüketicinin sofrası kırsal kalkınma ve ülkenin üretim kapasitesidir ve yine tarımsal desteklerin -arkadaşlarım da söyledi- gayrisafı yurt içi hasılanın yüzde 1'inden az olmaması hükme bağlanmış olmasına rağmen, anayasal bir ödev olmasına rağmen, 2027 yılında tarımsal destekler için 235 milyar lira, millî gelirin yüzde 1 olması gereken oranın sadece 0,21 düzeyinde yani çiftçiye desteğin 5'te 4'ünü eksiltmiş durumdasınız. Yasal hedefle bütçedeki kaynak arasında büyük bir fark var. Çiftçinin gübre, mazot, enerji, tohum ve işçilik maliyetleri yükselirken eğer yeterli destek sağlanmazsa üretici üretimden çekilirse arz daralır. Bunun bedelini hem üretici öder hem tüketici öder. Bakın, Türkiye'de limon, zeytin, çay, fındık, sebze, meyve üreticilerinin hiçbir emeğinin karşılığını alamıyor. Tüketici ise pazarda ve markette yüksek fiyatlarla karşılaşılıyor. Çözümümüz, üreticiyi zamanında ve yeterli olarak desteklemek, girdi maliyetlerini düşürürken tarımsal kalkınmayı güçlendirmek, üretimden pazarlamaya kadar adil bir yapı kurmakla mümkündür. Tarımsal destekleri kanunun öngördüğü hedefler doğrultusunda artırılmalıdır, zamanında ödenmelidir, uzun vadeli bir planlama yürütülmelidir. Çiftçinin hakkını veremeyen bütçe, vatandaşın ucuz gıdaya erişimini güvence altına alamaz. Bugün çiftçiye korumak, yarın tüketiciyi korumak demektir.

Yatırım fonları meselesinde gerçekten de asrın soygunu ortaya çıktı. Vatandaşın bir sürü birikimi kayboldu. 455 bine yakın yatırımcı zarara uğradı ama AKP iktidarından hâlâ sürecin buraya nasıl geldiği, manipülasyon iddialarıyla ve bunları düzenleyici ve denetleyici görevleri olan kurumlarla ilgili henüz doğru dürüst bir adım atılmadığını görüyoruz. Öyle "Bazı tedbirler aldık." demekle sorumluları, atanmışları yani AKP iktidarının atadığı adamları koruyarak, bürokratları koruyarak Türkiye'de oluşan bu açığı elbette ki kapatamazsınız. Bütçe büyüklüğü açısından daha evvel de söz edilmişti yani 11 ilin felaketinin karşılığı 100 milyar dolar iken bu fonun soygununun karşılığının 120 milyar dolara ulaştığı artık biliniyor. Elbette ki biz hiç kimseyi peşinen suçlu ilan etmek istemiyoruz ama adı geçen isimlerin açıklanmaması sürdükçe de elbette ki burada iktidarınızın sorumluluğu sürecektir.

Bütçe hakkı, Meclis adına toplanan vergilerin nerelere harcanacağına karar vermek, kamu kaynaklarını denetlemek ve yürütmekten ibarettir. 2025 yılında Meclis tarafından onaylanan net borçlanma limiti yıl içinde çeşitli kararlarla artırılıyor, borçlanma limiti, bütçe teklifinde Cumhurbaşkanına genel bütçe ödeneklerinin yüzde 10'una kadar artırma yetkisi verilmesi de öngörülüyor. Elbette esnekliğe ihtiyaç duyulabilir ama bu esneklik Meclisin denetim yetkisini etkisizleştirmemelidir. Borçlanma limitlerinin neden artırıldığı, ilave borçlanmanın gerekçeleri, ödenek aktarımlarının hangi kurumlara, ne için yapılacağı açıklanmalıdır. Program 2023'te yıllık 38,2 enflasyonla başladı. Enflasyon yüzde 75'e, paylaşılan verilere göre, 2026 Eylülünde 29,7'ye... Programın 2026 sonu için öngördüğü hedef ise 8,5'tu, şaşmayı görmeniz açısından bunu da söyleyelim.

Savunma harcamalarına çok ciddi pay ayrılmış, 1 trilyon 533 milyar lira, yüzde 53'lük bir artış. Bu artışın sebebi nedir? Bununla ilgili mesela hiçbir açıklama yok. Önümüzde bir Mekke Anlaşması'na dair Türk askerinin, Türk Mehmetçik'inin oraya gönderileceğine dair ciddi endişeler var. Bunlarla ilgili acaba bu artışta bir pay var mı, yok mudur; bunlar niye açıklanamıyor?

Değerli milletvekilleri; biz vatandaşların ödediği vergilerin hesabının sorulmasını, büyük vergi istisnalarının hangi kamu yararını sağladığının açıklanmasını, yatırım fonları krizinin bütün yönleriyle araştırılmasını ve kamu kaynaklarının korunmasını istiyoruz; bütün mesele budur. Çiftçinin kanunla güvence altına alınmış destek hakkı karşılanmalı, emekli insanca yaşayabilmeli, çalışanın enflasyon karşısında ücretleri erimemeli, gençlerini geleceklerini başka ülkelerde aramak zorunda bırakmamalıdır. Bütçe, bu ülkenin ekonomik ve sosyal önceliklerinin belgesidir, kimin vergilendirildiğini ve kime ayrıcalık tanındığını, toplumun hangi kesimlerinin ihtiyaçlarının geri plana itildiğini gösterir. Bizim savunduğumuz bütçe, faiz bütçesinin değil, üretimin; ayrıcalıkların değil, israfın değil, kamusal yararının yokluğunun değil, refahın bütçesidir.

Değerli milletvekilleri, biz bu adaletsizlikleri sorgulamaya, kamu kaynaklarının hesabını sormaya ve halkımızı savunmaya devam edeceğiz. Bu bütçenin öncelikleri değişmelidir, ekonomi politikasının dar bir kesimin çıkarlarına göre değil, toplumun tamamının refahını esas alarak şekillendirilmesi sağlanmalıdır çünkü güçlü bir Türkiye yalnızca büyük rakamlarla değil, adil gelir dağılımıyla, güçlü üretimle, güvenilir kurumlarla ve insanca yaşayan yurttaşlarla kurulur diyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Ocaklı.

Sayın Kamuran Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, bütçeye baktığımızda milletvekili arkadaşlarımızın temel eleştirilerine elbette ki katılmamak elde değil.

Öncelikle Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Sayın Maliye Bakan Yardımcımız, kıymetli bürokratlar ve değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bu bütçe için "dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesi" dediniz, öyle bir mottoyla geliştirdi. Belki katılacağımız tek nokta bu dayanıklılık noktasıdır. Gerçekten, emekliler ve asgari ücretliler açısından söylersek 23-25 bin lirayla bu ülkede hayatını idame ettirebilmek gerçekten bir dayanıklılık istiyor, hem psikolojik hem ekonomik hem de diğer boyutlarıyla. Âdeta "Zor günler geride kaldı, önümüzde daha zor günler var." mottosuyla, anlayışıyla -misali- bu bütçe getirildi; bütçenin özeti bu.

Bütçenin içerisinde refah yok, refahla ilgili bir iddia da yok yani yurttaşlar, özellikle asgari ücretle geçinmeye, yaşamaya çalışan yurttaşlar, emekliler ve dar gelirli olanlar açısından bunu söyleyebiliriz. Emekliye, çiftçiye "Dayan." diyoruz ama âdeta bir dayanıklılık testi söz konusu. Zira, bu şartlarda yaşam gerçekten zor. Çocukların okul masraflarına kadar -bilmem, içinde bilen var mı- mutfak ihtiyaçlarını karşılayabilir mi bu 23 bin ya da 25 bin liralık şey?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 47

Sağlık hizmetlerinden faydalanabiliyor mu? Mesela MHRS sistemimiz -sayın vekillerimiz, iktidar vekilleri bunu ifade etti- evet, güçlü bir hastane altyapımız var ama aylarca da insanlar randevu sırası bekliyor. Bir bronkoskopi, bir kolonoskopi veya farklı bir röntgen durumunda, MR'de aylarca bekliyorsunuz teşhisinizin konulması için ve bu kritik hastalıklarda bazen geç kalmış bile oluyorsunuz; şimdi, övündüğünüz nokta burası.

Aylık kirasını ödeyebiliyor mu? Kira gelirinden, aylık kiranın ne kadar olduğundan haberiniz var mı mesela? Suyu, doğal gazı, elektrik faturalarını ödeyebiliyor mu bu 23 bin lirayla? İşe, okula ve sağlık kuruluşlarına toplu taşıma araçlarıyla gidilebiliyor mu ya da okul servislerinin ne kadar olduğunu biliyor musunuz bu bütçeyi hazırlarken? Kişisel ihtiyaçlardan ve sosyal, kültürel yaşamdan da bahsetmiyorum elbette ki.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir hanenin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ile insanca yaşayabilmesi aynı şeyler değildir. Gıda, kira, faturalar ödenebilse bile eğitim, sağlık, ulaşım ve sosyal yaşama katılım için yeterli kaynak kalmıyorsa hane halkı ekonomik olarak zorluklar yaşamaya devam edecektir, ediyor da bu ülkede.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verileri bize 18 milyonu aşkın yurttaşımızın sosyal yardımlara muhtaç bırakıldığını söylüyor; yine, 4,5 milyon hane halkının ise elektrik ve ısıtma desteği olmadan kışı geçiremeyeceğini açıkça ortaya koyuyor. Sosyal devlette başarı yardıma muhtaç yurttaş sayısını artırmak ve bununla övünmek olmamalı, öyle de değil.

Bakin "sosyal devlet" ilkesi -hepimizin malumu, biliyoruz ve bir kere daha hatırlatmakta fayda var- insan onuruna yaraşır, güvenceli istihdam yaratmak demektir. Yoksulluğu kökten tasfiye etmek ve ortadan kaldırmak gerekiyor.

Vergi politikalarına bakacak olursak, vergi adaletsizliği herkesin, hepimizin malumu. Yurttaşlar her şeyde âdeta 2-3 defa vergi ödüyorlar büyük şirketler vergi istisnalarıyla kârlarına kâr katıyor ve her yıl daha da büyüyor; işte, ülkenin vergi politikasının kısaca özeti bu.

Yine "Sosyal bir devletin temel özellikleri nedir?" diye baktığımızda, sosyal adalet ve fırsat eşitliğinin olması en başlarda gelenlerden bir tanesidir. Buradaki amaç, zayıf ve dezavantajlı grupları güçlendirmek, bu kesimleri korumak ama bizim neredeyse her bütçemizde sosyal açıdan zayıf ve dezavantajlı kesimleri koruma gibi bir niyetimiz yok; asgari ücretlerle ve emeklilik ücretleriyle yaşamaya mahkûm ediyoruz.

Yine, temel hizmetlere yeterince ve eşit bir ulaşım var mı? Eğitimde olsun, barınmada olsun, sağlıkta olsun; sosyal güvenlik gibi temel ihtiyaçlara ulaşabiliyor mu? Elbette ki çok zor ulaşabiliyor.

Asgari geçim standardı olmalı mı? Evet, olmalı. Kimse açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilmemeli. Bu ülkede emekliler Ankara'nın göbeğinde 500 metre, belki 1 kilometre ötede günlük otellerde kalıyorlar; işte bu, açlığa ve yoksulluğa mahkûm etmenin en açık örneğidir.

Artan oranlı vergi sistemi olmalı mı? Evet, olmalı. Tam tersine, bu ülkenin temel politikası artan oranlı vergi sistemi değil, azalan oranlı; ne kadar kazanıyorsanız o kadar az ödüyorsunuz veya istisna ya da mahrum ediliyorsunuz, mahrum bırakılıyorsunuz.

Bir diğeri de -ve en önemlisi aslında- hukuk ve demokrasinin güçlenmesi, hukuk devletine dönüşmesi. Bakınız, Türkiye Anayasa'sında bir hukuk devleti olduğunu yazıyor ama dün bir hukuk devleti değildi, hukuk devletinin gereklerini yerine getirmedi, bugün de getirmiyor; umuyor ve diliyoruz ki yarın, en azından bundan sonra Türkiye Anayasası'nda yazılan "Türkiye bir hukuk Devletidir." ilkesini hayata ve pratiğe geçirmesidir.

Gelirlerin büyük kısmı çalışan ve emekçilerin üzerine yıkılmış, âdeta çalışanın kaderi vergi için çalışmak olmuş, bununla özdeşleştirilmiş. Çalışanlar vergi dilimleri yüzünden ocak ayında aldığı maaştan daha az maaş alıyor şu anda ve üzerine temmuz ayında enflasyon farkında zam da yapmış oluyoruz ama bugün aldıkları maaş, ocak ayında aldıkları maaştan daha az; dolayısıyla, pek iç açıcı değil durum. Bizim gördüğümüz ve okuduğumuz nokta şu: Tüm çalışanları asgari ücrete mahkûm etmek gibi bir anlayış ve yıllar sonra bu ona gidecek çünkü gerek SSK emeklilerine gerek memurlara ve memurların zam oranlarına baktığımızda farklı farklı zam oranları, enflasyon dikkate alınmıyor. Devlet kendisi olunca "enflasyon" diyor ama vermeye gelince, emekçiye, emekliye gelince onu dikkate almıyor. Mesela, bu ülkede bu ülkenin vatandaşları yurt dışına çıkarken harç ödüyor, ayakbaşı parası değil, ayak çıktı parası mı ne, bilmiyorum ama bu ülkenin vatandaş yurt dışına çıkarken harç ödüyor. Niye, bir açıklaması var mı? Niye bir yurttaş kendi ülkesinden çıktığı zaman harç öder? Zaten sakızdan tutun bilmem neye kadar tonlarca vergi ödüyor, bir de üstüne yurt dışı çıkış harcı gibi ucube bir sistem.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ (Batman) - Çifte vatandaşlığı olanlar ödemiıyorlar.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Evet, çifte vatandaşlar ödemiıyor.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ (Batman) - Sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ödüyor.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Evet, onlar çıkarken yabancı kimliği ibraz edince ödemiıyorlar.

Şimdi, dünyada başka bir ülkede bunun örneği var mı gerçekten merak ediyorum ya da bu icadı yapan bürokrat, bakan, her neyse, bu icadı yapan kim, Allah aşkına bu kadar yetenekli olan bir bürokrat var mı bu ülkede?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Özal döneminde...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Evet, o başladı ama siz çok artırdınız, daha sonra da Özal döneminde kaldırıldı.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ (Batman) - Siz çok artırdınız.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yine, toplumun kanayan yaralarından birisi olan tarımsal üretim... Tarımsal üretim borç batağıyla karşı karşıya, üretemiyor, ürettiğine de zaten DEDAŞ gibi kurumlar el koyuyor. Özellikle 2027 bütçesinde tarıma 1 trilyon

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 48

305 milyar TL ayrıldığı açıklanmış, oysa doğrudan tarımsal destek programlarına ayrılan tutar yalnızca 235 milyar TL yani yaklaşık altıda 1'i. Peki, bu programı, bu ekonomik bu bütçeyi hazırlarken Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesini hiç kimse okumadı mı bu ülkede, Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi var denilmedi mi? Muhtemelen kaçırılmış, ben açıklayayım, şöyle diyor: "Tarımsal desteklemeler için bütçeden ayrılacak kaynak gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'inden az olamaz." Bir de "az olamaz" diyor, emrediyor, amir bir hüküm, takdire bırakmıyor. Ne yapmışız? 2027 yılı için bu gayrisafi millî hasılanın 111 trilyon TL'yi aşmasını bekliyoruz, bu rakamlara dikkatle baktığımızda çiftçiye Tarım Kanunu'nun 21'nci maddesine göre ayrılması gereken doğrudan desteğin en az 1 trilyon 112 milyar TL olması lazım yani bütçenizin tamamı, bu alana ayrılan bütçenin tamamı çünkü 1 trilyon 305 milyar ayırmışsınız, yasaya göre 1 trilyon 112 milyar TL ayırmamız gerekirdi. Siz ne yapmışsınız? Bunun dörtte 1'ini ödüyorsunuz çiftçiye tarımsal... Şimdi de diyorsunuz ki: "Çiftçi, tarım gelişsin." Gelişmez, rakamlar, kanun ortada, çok net. Çiftçiler, mazotla, gübreyle, tohumla, ilaçla, sulama maliyetlerinin altında ezilmekte. Bunu iktidar yetkilileri de görüyor, siz de görüyorsunuz. Belki size aktarılmıyor, bugün direkt muhatap olarak size aktarmak istiyoruz ve şunu her defasında ileri sürüyorlar: Orta Doğu'daki gelişmeler, Hürmüz Boğazı, deprem gibi her zaman bir gerekçe olabiliyor ama baktığımızda petrolün varil fiyatlarında azalma olurken bu ülkede petrol, akaryakıt fiyatları artıyor, ters bir orantı söz konusu.

Yine, çiftçiler artık ürün yetiştirmek için değil, bankalara ve DEDAŞ'a faiz ödemek için toprağını ekiyor. Bir yandan da tarlaları ve traktörleri hacizlerle karşı karşıya, bu risk kışkıracı. Kızıltepe'de, Derik'te, Mazıdağı'nda, Viranşehir'de, Nusaybin'de çiftçiler şu an nasıl bir geçim mücadelesi veriyor bilmiyorsunuz muhtemelen, ben size aktarayım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bugün, bu sabah Mardin Artuklu ilçesinde DEDAŞ'a mahkûm olmamak için yurttaşlar güneş enerjisinden kendi tarlalarına kendi imkânlarıyla paneller dikmişler. Ne olmuş biliyor musunuz? DEDAŞ 15 zırhlı askerî araçla basıp bunları kaldırmak istemiş; Mardin Artuklu ilçesinin bir köyünde yaşıyor bu, güneş enerjisi panellerine el konulmak isteniyor. Dolayısıyla bu...

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ (Batman) - Haciz...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Haciz değil; işte, "Yasaya göre benden izin almaksızın kendi toprağında güneş enerjisini sen kuramazsın. Bakanlığın ya da belediyelerin bir olması ruhsatı olması gerekiyor."

Dolayısıyla, DEDAŞ zulmü bölgede son hızıyla devam ediyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, gerçekten buna bir çözüm bulmalısınız. Bu DEDAŞ sadece elektrik faturaları değildir. Bakın, yaz aylarında sıcaklığın 45-50 dereceyi aştığı zamanlarda tek faza indiriyor; yaşlısı var, hastası var, türlü türlü mağduru var ve günlük sekiz on saat elektrik kesintileriyle, bu 2025-2026 yılında günlük sekiz on saat elektrik kesintileriyle bölge halkı yaşamak zorunda kalıyor. Aslında olması gereken... Ki Bakanlığın böyle bir açıklaması vardı: "Biz doğal gazda kış şartlarının sert geçtiği yerlerde indirim yapacağız." O zaman tam da işte bu Mardin Ovası'ndaki, Diyarbakır, Urfa Ovası'ndaki durum için yaz aylarındaki yüksek sıcaklık için elektrik fiyatlarının düşürülmesi gerekirken bırakın düşürmeyi, ulaşamıyor bile vatandaş. Aslında bölgede devlet yok Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, DEDAŞ zulmü var; tarımsal faaliyetli bir DEDAŞ zulmü var. Vali Bey'i arıyoruz, "Benim yetkim dışındadır, ben bir şey yapamıyorum." Bakanlığa söylüyoruz, herhangi bir işlem yapmıyor. Peki, bu DEDAŞ hangi devletin, hangi ülkenin kurumu? Bunun bir hiyerarşisi yok mu? Hiç kimse hesap soramayacak mı? Elbette ki hesap sorulmuyor diye düşünüyoruz.

Yine, GAP projesi on yıllardır bitirilmiyor. "Neden bitirilmiyor?"u bilmiyorum. Sulama kanalları yapılmıyor, var olan sulama kanallarının tadilatı yapılmıyor. Daha geçen gün Nusaybin'de 4' çocuk, 2'si kadın, toplam 6 kişi bu sulama kanalında yaşamını yitirdi. Önleyici herhangi bir şey yok Nusaybin'de; üç gün geçmedi, 4'ü çocuk, 2'si kadın, toplam 6 yurttaşımız yaşamını yitirdi. Bunun hesabını sormayalım mı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? Bunu sizin sormanız gerekmiyor mu ilgili bürokrata, ilgili kuruma? Ama bu konuda herhangi bir soruşturma da açılmadı ne yazık ki. İşte, bu politikalar nedeniyle çiftçi âdeta DEDAŞ'ın insafına bırakılmış, yok edilmek isteniyor tarımsal faaliyetler. DEDAŞ'ın keyfî elektrik kesintileri, faz kısıtlamaları, fahiş faturaları âdeta üreticiyi çalışamaz duruma getirmiştir. Bu da yetmiyor, devletin kısarık ödediği üç kuruşluk tarımsal desteğe daha kaynağında DEDAŞ el koyuyor; borcu olsun olmasın, büyük çoğunluğu öyle. Bugünkü Artuklu'daki durumu size aktardım.

Buna paralel olarak Sayıştay 2025 yılındaki raporlarında Tarım ve Orman Bakanlığındaki kurumsal çürüme ve denetimsizliği gözler önüne sermişti. Yine, meralar rant ve madencilik projelerine peşkeş çekiliyor ve ortadan kaldırılmaya çalışılıyor, bu da hayvancılığı bitiriyor. TÜRKVET'in Hayvan Kayıt Sistemi'nde 2,5 milyondan fazla büyükbaş ve 35 milyona yakın küçükbaş hayvanın aşı kayıtlarının bulunmadığı tespiti yapılmış Sayıştay raporunda. Ziraat Bankası kredilerinin kontrolsüzce dağıtıldığı tespit edilmiş. Sonuç olarak, bu tarım ve toprak üretiminde yani üretimde olmadığımız bir yerde ülkenin gelişmesi çok mümkün olmayacaktır. Topraklarımız tükenmekte, meralar talan edilmekte, su havzalarımız kurutulmakta, küçük üretici tasfiye edilmekte bu DEDAŞ gibi kurumların eliyle. Tarımsal araziler maden tekellerinin insafına ve eline bırakılmış. Yine, üreticiyi desteklemek yerine temel politika olarak şu yapıyor: Mısırdan, buğdaydan, ette, kuru üzümde gümrük vergileri sıfırlanarak ithalat lobilerine âdeta peşkeş çekiliyor, temel politika olarak bu görülüyor.

Bizler yalnızca eleştirmiyoruz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, halktan, emekten ve üreticiden yana somut çözüm önerilerimizi de ortaya koyuyoruz ve bu temelde halkın bütçe hakkını sağlamak için, sermaye tanınan 4,8 trilyon liralık vergi muafiyetini ve faiz ve kamu-özel iş birliği garantilerine giden kaynakların derhâl kamusal hizmete aktarılmasını talep ediyoruz halkın temel talebi olarak. Bu kaynaklarla asgari ücret insanca yaşanacak seviyeye, emekli maaşı en az yoksulluk sınırının yarısına çıkarılmalı, dar gelirli temelde temel yurttaşlık geliri güvencesi verilmelidir. Tarımsal üretimi korumak için Tarım Kanunu gereğince bütçenin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 49

en az yüzde 1'i doğrudan çiftçiye ödenmelidir. Küçük üreticinin kredisine ve elektrik borçlarına faizsiz indirim yapılmalı veya silinmeli, DEDAŞ başta olmak üzere dağıtım şirketlerinin çiftçiler üzerinde uyguladığı zulme, özellikle bloke ve el koymasına derhâl son verilmelidir. Halkın sırtındaki bu adaletsiz vergi yükünü ve çiftçimizi çökerten bir rantçı düzeni değiştirmeniz gerekiyor. Halklarımızın eşit, adil ve onurlu bir yaşam bütçesine kavuşması için mücadelemizi büyüteceğiz.

Bir de Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Mardin Kızıltepe'den bir yurttaşımızın size özel bir talebi var oğluyla ilgili. Oğlu Rusya'da -çifte vatandaş- yaklaşık üç buçuk yıldır Ukrayna askerlerine esir düştüğü söyleniyor ve bu konuda size ulaşmaya çalışıyor. Buradan da ben onun sesi olayım. Özellikle İzzettin Aydoğan'ın Ukrayna'da esir alındığı ve takas hususunda Cumhurbaşkanlığından talepte bulunuyor. Bunu da size aktarmış olayım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tanhan, teşekkür ederim.

Sayın Nilgün Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli milletvekilleri, değerli basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Evet, 2027 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, bu, bizim, AK PARTİ hükümetlerimizin hazırladığı 25'inci bütçesi. Tabii, bu bütçeyi hazırlarken, ülkenin nereden nereye geldiğini, hangi badirelerden geçtiğini ya da neler yaşadığını ve bütün konjonktürü de ortaya koymamız gerektiğini düşünüyorum. Aslında düşündüğünüzde, -bu bütçeler hazırlanırken- AK PARTİ iktidara geldiğinde, baktığınızda, bu ülkede gerçekten bir terör sorunu vardı. Bugün geldiğimiz noktada -mutluluk verici bir şey- kırk yıllık terör sorununu ortadan kaldırmak adına çok büyük adımlar atıldı terörsüz Türkiye adına ve bunu Meclisimiz yaptı, hep birlikte yaptık. Gerçekten Türkiye'nin gelişimine katkı koyacak terörsüz Türkiye'yle ilgili ciddi adımlar attık.

Tabii, bir taraftan baktığımızda, etrafımızdaki yaşananlar, işte pandemi, Suriye'de yaşananlar, Rusya-Ukrayna savaşı, İran-İsrail-Amerika, körfezde yaşanan sıkıntılar; bunları görmezden gelmemek gerekiyor. Şunu söylemek istiyorum: Bu İran krizi başlar başlamaz piyasada hemen ertesi gün fiyat listelerinde yüzde 31 fiyat artış yapıldı yani biz aslında enflasyonla üç yıldır, dört yıldır ciddi bir şekilde mücadele ediyorduk ve bu yıla ilgili enflasyon rakamlarımızla ilgili yıl sonuna doğru yüzde 20'lerin altına düşürmeyi hedeflerken baktığımızda, şimdi, bu savaş, buradaki, körfezdeki savaş tamamen bizim ön görebildiğimiz bir süreç değildi. Çalışma hayatından gelen birisi olarak da bunu söylüyorum. Tabii ki maalesef bunun bize, yaptığımız mücadelemize negatif etkileri oldu mu? Oldu.

Şimdi, biraz önce yirmi beş yılda hiçbir sorunun çözülmediğine dair bir sürü oranlarla söylemler oldu, bütçenin faiz bütçesi olduğuna dair söylemler oldu. "Yirmi beş yıldır hiçbir sorun çözülmedi." demek gerçekten görmezlik yani gözüne bir bant bağlamak anlamına geliyor. Yani sen böyle baktığında, yirmi beş yıldır işte otoyollarından hastanelerine, köprülülük kavşaklarına, sağlıkta geline nokta... Bakın, sağlıkta, evde bakım hizmetlerine kadar getiren biziz. Engelliler için Türkiye'nin ilk engelliler kanununu yapan biziz. Engellilerin yaşama haklarını daha da iyileştiren, bu yönde düzenlemeleri yapan yine biziz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Maaşları ne kadar Nilgün Hanım, ne alıyorlar?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bugün baktığımızda, öğrencilerimizin daha iyi şartlarda, daha iyi sınıflarda okuma imkânını sağlayan yine biziz yani bugün ilkokullarda 20 kişilik sınıflarda ders yapıyorlar.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hangi okul? Benim çocuğum ilkokula gidiyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ben ilkokulda okuduğumda, bizim sınıfta... 76 kişinin içinde okudum ben, 76 kişi, hatta sıra yoktu, şöyle, şu kenarda pencere önleri vardı, pencere önlerinde dönüşümlü olarak otururduk. Tabii üniversite sayımıza baktığımızda, vesaire... E, savunma sanayisinde yüzde 20'lerden yüzde 80'lere geldiğimiz millîleşme oranında... Ha, diyeceksiniz ki: "Bu korumacı..." Etrafımız ateş yeri, yangın yeri; tabii ki bu korumacı ve savunma sanayiye destekleyici politikaları hayata geçirmemiz gerekiyor.

Şimdi "faiz bütçe" dendi. Tabii, rakamlara bakınca faiz geçen sene 2,7 trilyonken bu sene 3,8 olmuş; 3,8...

CEVDET AKAY (Karabük) - 3,873.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Rakamlar önümdüydü, biraz karıştı. E, baktığınızda, bunu oranlayacaksınız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Onu yaptık.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yani, bunun millî gelire oranına bakacaksınız, efendim... Bunu oranladığınız zamanda da baktığınızda, evet, kıyaslayalım, bugün, biz geldiğimizde... Şöyle söyleyeyim: Önceden, 2002'de toplanan 100 liralık verginin 86 lirası faize giderken, faiz bütçesiyen...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yok artık (!)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Aynen öyle.

Bugün bu oran, bugün 19 lirası... Bakın, vergiden bahsediyorum, rakamı vergiden söylüyorum Ümit Bey, vergiden bahsediyorum. Bugün 19 lirası...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Faizi yükseltince 8,2'den 14,6'ya geldi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 50

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ha, bu 14 lirası... Bakın, önce de 14 liraydı yani faize giden... Son üç yıldır, dört yıldır artış var. Evet, var mı? Var. Ama sebebi nedir? Bu ülke ciddi... Tüm dünya pandemi geçirdi, onun üzerine çok büyük bir deprem yaşadık, bu bütçeden depreme 104 milyar dolarlık -üç yıllık- paylar ayrıldı, doğal olarak bu bizim cari açığımızı da artırdı. Dolayısıyla, e, tabii ki bu depremin de bir faturası olacak. Düşünsenize 11 ilde deprem oldu, 50 binden fazla vatandaşımızı kaybettik ama siz üç yıl...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Biraz da fona değinelim Nilgün Hanım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Geliyorum, fona da geleceğim.

Ama üç yıllık bir süreçte siz toparlıyorsunuz, iki yılda evleri teslim ediyorsunuz, 455 bin konut yapıyorsunuz. Sadece konut değil ki şehirleri yeniden inşa ediyorsunuz, altyapısını yapıyorsunuz, okullar inşa ediyorsunuz, yollar yapıyorsunuz, aynı zamanda orada yaşayan insanların gerçekten psikolojilerini düzeltmeye çalışıyorsunuz, hastaneler yapıyorsunuz; bunlar dile kolay değildir. Eğer biz güçlü olmasak, güçlü bir mali yapıya sahip olmasak Türkiye bunu başaramazdı. "Bugün dünyanın, o gelişmiş ülkelerinin hepsine bakalım. İşte, Rusya-Ukrayna'ya bakalım, işte, enflasyona bakalım, Ukrayna'da enflasyon kaç? Yüzde 10." İyi de senin ülkende huzur yoksa, barış yoksa enflasyon yüzde 10 olmuş, yüzde 5 olmuş vesaire, fark eder mi? İnsanlar ölüyorsa, masum insanlar ölüyorsa, çocuklar ölüyorsa... Bugün bu ateş çemberinde Türkiye çok sağlam durabiliyordu. Rusya-Ukrayna savaşı başladığında, gördük, muhalefetten dediniz: "Vay efendim, Ukrayna'ya karşı, Rusya'ya karşı yaptırımlar yapalım." vesaire, böyle, işte, devlet... "Dış diplomaside aksiyon alalım." Ama bakın, akıllı devlet nerede duracağını bilir, bu yönde de Türkiye olarak çok doğru kararlar aldığımızı söylemek istiyorum.

Şimdi, geldiğimizde, evet, fon meselesi... Şunu söylemek istiyorum: Biz yanlış yapanı asla kahraman ilan etmiyoruz, yanlış yapan kim varsa...

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Kim?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - ...sorumluluğunu, vesairesini alsın diyoruz. Bugün baktığınızda, en son rakamları söylüyorum: 220'den fazla göz altına alınan var -80, en son 100'e ulaştı zannederseniz- 100 tutuklu var. Dolayısıyla, bunun "Hiçbir şey yapmıyorsunuz." anlamına gelmesini doğru bulmuyorum. "Ya, işte, efendim, birisi fondaysa..."

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Tamam işte, kim?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ümit Bey, siz açıkladınız, geçenlerde Genel Kurulda da açıkladınız, isimlerden, soy isim benzerliğinden, yok bakanları, milletvekillerini... Olmaz, böyle ithamlar olmaz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - E, açıklayın gerçeği.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Varsa gerçek, varsa evet...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ya, açıklayın doğrusunu, açıklayın.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, varsa...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Niye açıklamıyorsunuz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Açıklanıyor, merak etmeyin.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - "60 milletvekili var." diyorlar, kim onlar?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Varsa böyle kişileri, tamam mı? Bir kişiyle, iki kişiyle, soy isim benzerliği; olmaz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Olmaz öyle, açıklamak zorunda olan sizsiniz, Ümit Bey mecbur kalıyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Herkesin ailesi var, herkesin tanıdıkları var; öyle ya da böyle.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Elbette var, bu fon mağdurlarının da ailesi var.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Orada, şimdi baktığınızda...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ameliyat olamayanlar var, okul parasını veremeyenler var.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Şimdi, Zeybekçi, ben gördüm, fonda... Nihat Zeybekçi'yi şurada, göstermiş olduğunuz fotoğrafta gördüm.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Kendisi söyledi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sanki fona girmek ya da fon almak, bu da bir suçmuş gibi bir algı yaratılıyor. Bugün Türkiye'de herkes şundan korkar hâle geldi: "Fonum var ve fondaysan, a, suçlusun." Öyle bir şey yok. Orada kişi, evet, bizim Başkan Yardımcımız, kendisi açıkladı mı, ne dedi?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - SPK yüzünden, BİST yüzünden...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - "Evet." dedi. "Benim var."

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - PKK yüzünden...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sabit fon alıyor, getirisi belli.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Ya, sanayiye yatırım yapılmıyordu hani?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, hayır, o kadar...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Değerli Vekilim, açıklayın bitsin ya, bu kadar niye uğraşıyorsunuz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır "Uğraşıyorsunuz." değil, dinlerseniz...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Devlet buna nasıl göz yumdu?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Getirisi belli.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Niye bu kadar Türkiye...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 51

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Özgür Bey, zaten konuştunuz, vekilim de fikrini söyleyecek, lütfen.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hayır, çok merak ediyorum, niye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gitmiş, spekülatif işlem yapmış gibi, fondan çıkmış gibi oradaki o listeye bunu koymanın doğru olduğunu bilmiyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Niye? Listeyi siz açıklayın, doğruyu siz açıklayın. "60 milletvekili var." dediler, açıklayın hangisi ya?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Akif Hamzaçebi'yi biliyorsunuz, tanıyorsunuz, Plan ve Bütçe Komisyonunda beraber çalıştık. Akif Hamzaçebi'nin bununla ilgili attığı bir "tweet"e bakın ama burada algı yapmaya hâlâ devam ediyorsunuz. Bunlar kişiler üzerinden...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yapmayın gözünüzü seveyim ya!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Algı değil, gerçekler sizde, açıklayın.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, değil, kim varsa öyle.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hangi kamu kuruluşları, açıklayın. Diyanet Vakfına da "yok" dediniz, Türkiye Sigortaya da "yok" dediniz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Efendim, Cumhurbaşkanı Yardımcımız "Sermaye Piyasası Kuruluna girin." demiş, diyecek tabii ki. Güçlü Sermaye Piyasası Kurulu da ekonominin bir gerçeğidir. Güçlü sermaye piyasası demek, güçlü ekonomi demektir. Bugün insanlara, borsada hissesi olana, yok efendim, fonda yatırımı olan insanlara "tu kaka" "kaçak" yok işte... Yapmak doğru değil. Ha, baktığınızda kimse suçlu...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kimi tutukladınız, kimi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Eski vekillerden biri tutuklandı işte, ismi belli, şurada geliyoruz...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bakan ne oldu, Bakan?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tutuklamadık mı, kahraman mı ilan ettik, "suçsuz" mu dedik? Hayır, sizin yaptığınız...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bakan ne oldu? 85 yaşında Belediye Başkanının babasını sabahleyin evinden aldınız, ayıp ya!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gitti, tutuklandı, tutuklansın, kimse suçlu hakkında işlem yapılsın.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yapıldı mı?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Yapıldı mı? Ne ifade verdi Fatma Betül Hanım, açıklandı mı?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bunlar da tutuklandı, tutuklandı; onlar da tutuklanmadı değil ama siz böyle gittiğinizde işte, efendim, "Cumhurbaşkanı Yardımcısı konumu gereği istifa etmeyecek mi?" Bunları ben doğru bulmuyorum, kesinlikle konuları çarpıtmak olduğunu...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Böyle kaçamak ifadelerle olmaz o iş.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hiç kaçamak ifade yok.

Bakın, bununla ilgili kanuni düzenlemeyi yaptık mı? Fon düzenlemesiyle yapıldı. Ne yapıldı? Mağdurların mağduriyetlerini gidermeye çalışıyor muyuz? Gideriyoruz. Dolayısıyla, yapısal çözümler için hemen acil...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bir ay oldu, bir ay.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Nilgün Hanım, bir dakika...

Özgür Bey, konuştunuz, size böyle bir tavırla böyle bir karşılık verildi mi?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Konuştuk değil, vicdansız konuşmayacak.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Biz kesinlikle vicdanımızla konuşuyoruz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sabahın köründe 85 yaşındaki adamı içeri alanlar onları da alacak.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tekrar konuşacaksınız sözcünüz söz alır...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Orada da haksızlık var, gücünüzün yettiğini tutuyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen... Böyle bir usul yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sürekli, bu işler böyle algıyla olmaz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Zamanımız boşa gidiyor, lütfen...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Gücünüzün yettiğine...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bu işler algıyla olmaz, biz yanlış yapan kim varsa, yanlışla "yanlış" diyoruz.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Kim işte? Onu diyoruz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama insanlara yok efendim, "İstifa et." yok "Yüce Divan..." bunları doğru bulmuyoruz, kesinlikle doğru bulmuyoruz.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Niye? Görevini doğru yapmamış.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Burada çalan kimse varsa "tutuklanmasın" diyor muyuz? 220 kişi soruşturma...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - 60 milletvekili diyorlar, kim o 60 milletvekili?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sen dedikodu... İşte, sizin en büyük sorunuz ne, biliyor musunuz? Dedikoduyla, fısıltıyla gidiyorsunuz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - İşte, dedikoduyu engelleyeceksiniz o zaman.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 52

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Madem o 60'ı biliyorsanız açıklasanıza isimlerini, isimlerle... Böyle algıyla bu işler olmaz. Burası Türkiye, Türkiye hukuk devleti bu kadar basit. Kim varsa suçlu tutuklanıyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Açıklayın o zaman.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Diyor muyuz "O milletvekilini niye tutukladın?" diye.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Açıklayacaksınız o zaman, bu kadar milletvekilinin onurunu kurtaracaksınız. Bu kadar milletvekilinin onurunu kurtaracaksınız, o listeyi açıklayacaksınız.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Madem biz hiçbir şey yapmıyoruz, onu da tutuklatmazdık. Bu, böyle.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Fatma Betül Hanımı tutukladınız mı?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - İfadesini on beş günde aldınız ya!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yeri geldiğinde hukuk, oo, sizden taraf, işinize gelmediği zaman "tarafli hukuk" "tarafli adalet" diyorsunuz. Ben bunun kesinlikle doğru olduğunu düşünmüyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sabahın köründe, Belediye Başkanının 85 yaşındaki babasını gidip alıyorsunuz, on beş günde zorla kırk beş dakika ifadeye... Çay içti, ifade falan vermedi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hiç kusura bakmayın, hiç kusura bakmayın; demek ki hakkında var ki delilleri, bir şeyleri savcılık onunla ilgili işlem yapmış, yoksa zaten çıkar yani.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Bakanda delil yok mu; 2,2 milyarı götürmüş, delil yok değil mi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yoksa çıkar, içiniz rahat olsun, yoksa çıkar.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Geç onları!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Efendim, diyorsun ki "diploma" hepimiz üniversite sınavı için deli gibi çalıştık, benim 2 de çocuğum var, üniversite sınavlarına hazırlandı, deli gibi emek verdi; kusura bakmayın, Türkiye'de hangi sınav sonucuna göre hangi üniversiteye gireceğin bellidir, alıyorsa orada illegal bir şekilde gidip Kıbrıs'tan, oradan buradan geliyorsa bu doğru değildir.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - O sahte diploma işine girsek... Onun da vakti gelecek.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Evet, İstanbul Üniversitesi sonuçta, o dönemde de Türkiye sıralamasında üst sıralarda -aynı yaş grubundayız- olan bir üniversite, onun oradan paralel geçmesi doğru değildir. Ha, bunu kim yapıyorsa doğru değildir, üstüne de gidilmelidir, onu söylemek istiyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Nilgün Hanım, Sayın Bakan çay mı içti, ifade mi verdi birisi bunu söylesin. Çay mı içti, ifade mi verdi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tabii ki, şimdi, böyle baktığımızda, ihracatta geline rakamları vesaire arkadaşlarımız söyledi, 36 milyar dolardan 283 milyar dolara, bugün mal ve hizmet ihracatıyla birlikte topladığımızda 410 milyar dolara ulaşıyor, kişi başına düşen gelir -biz atmıyoruz kafamızdan, Dünya Bankasının belirlediği kriterlere göre- 20 bin dolar seviyesine gelmiş, nereden nereye gelmiş. Bu bir başarıdır, başarı değildir diyemeyiz. Ha, var mıdır enflasyonla, alım gücüyle vesaire ilgili sıkıntı? Biz "yok" demiyoruz ama bununla da mücadele ediyoruz, ciddi anlamda da mücadele ediyoruz.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Enflasyonla mı mücadele ediyorsunuz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ben sözlerimin başında söyledim yaşadığımız şartları, ciddi bir mücadele vardı, kamuda ciddi bir kısıtlamaya gittik. Geçen yılki verilere göre 380 milyar TL'ydi, şu an ne kadar bilmiyorum, geçen yıl elimde bir veri vardı, bu kadar bir tasarruf yapıldı. Dolayısıyla, bunları görmezden gelmenin doğru olduğunu düşünmüyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, ben, 2027 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Nilgün Hanım, teşekkür ederim.

İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, çok değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Bakan Yardımcılarımız, milletvekillerimiz, değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 2027 yılı merkezî yönetim bütçemizin milletimize, vatanımıza, devletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, 2027 yılı merkezî yönetim bütçesi AK PARTİ hükûmetlerinin 25'inci, Cumhurbaşkanlığı sisteminin de 9'uncu bütçesidir yani burada tabii ki 230 kamu kurumunun da idare bütçesini oluşturuyor. Bu bütçe 27 trilyon 276 milyar liradan oluşmaktadır.

Tabii, arkadaşlarımız soruyor "Bu bütçe kimin bütçesi?" diye. Basit, bu bütçe 86 milyonun bütçesi ve dolayısıyla da bu bütçe tüm vatandaşlarımızın bütçesi ve bu bütçe 3 trilyon 747 milyar TL'lik harcama kalemiyle 208 tane üniversitemizin, 8 milyon üniversiteli gencimizin, 1 milyondan fazla öğretmenimizin, 17 milyon 700 bin öğrencimizin olduğu Millî Eğitim Bakanlığımızın bütçesi ve dolayısıyla da arkadaşlar, bu Millî Eğitim Bakanlığımızın bütçesine önceki dönemlere göre daha çok önem verilmiş ve ilk sıraya getirilmiş ve bütçe içindeki payı da artırılmıştır. Yine, bu bütçe aynı zamanda 248 bin hekimin, 55 bin diş hekiminin, 325 bin ebe, hemşirenin olmak üzere toplam 923 bin sağlık çalışanının çalıştığı Sağlık Bakanlığının bütçesidir. Bu bütçede Sağlık Bakanlığımıza ayırdığımız bütçe içindeki payı da aşağı yukarı 2,5'lerden bugün 7,9'lara çıkarak 86 milyon vatandaşımıza en iyi sağlık hizmeti vermek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Tabii, bunun üzerine sosyal güvenlik sistemindeki harcamayı da eklediğiniz zaman 4 trilyon

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 53

532 milyar TL'lik bir bütçedir ve son yirmi beş yılda sağlıkta gerçekten de nereden nereye geldiğimizi ve vatandaşlarımıza sağlık hizmetini nasıl verdiğimiz ve tüm vatandaşlarımızı sosyal güvenlik çatısı altında topladığımız ve buradaki yaptığımız hizmetler dünya tarafından da gerçekten de övgüyle bahsedilmektedir.

Diğer taraftan, tabii ki bu bütçe aynı zamanda emeklilerimizin bütçesi. Tabii, bir anda bu EYT'nin çıkmasıyla beraber 2008 yılında 8,5 milyon olan emeklimiz bugün aşağı yukarı 17 milyona çıkmıştır ve burada da biz tabii ki 2027 yılında 3 trilyon 450 milyar TL sosyal güvenlik sistemine aktararak inşallah, emeklilerimiz için elimizden gelen gayreti göstereceğiz.

Tabii, burada bütçemizin önemli bir parçası da ailelerimizi, engelli kardeşlerimizi, ekonomik yönden dezavantajlı vatandaşlarımızı, evde bakıma ihtiyacı olan kardeşlerimizi, şehit ailelerimizi ve gazilerimizi önceleyen bir diyelim ki sosyal yardım bütçesi. Tabii, bu bütçe 1 trilyon 341 milyar. Şimdi, tabii ki burada ayrılan bütçenin gayrisafi millî hasılaya oranı bizden önceki dönemlerde yüzde 0,4'ken bu, 1'lere geldi. Şimdi, bunu tabii ki muhalefet partisindeki arkadaşlarımız farklı yorumluyor "Milleti fakirleştirdiniz, onun için bu kadar çok yardım yapmaya ihtiyacınız var." diyorlar. Oysa, biz iktidara geldiğimiz zaman 4 doların altında geçiren Türkiye'deki nüfus yüzde 30'du, bugün bu yüzde 1'lerin altına düştü. Buradan biz şunu gösteriyoruz yani vatandaşlarımızın yanında olmaya, onların ihtiyaçlarını gidermek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz.

Tabii, 6 Şubat 2023 yılında 11 ilimizi, 14 milyon vatandaşımızı etkileyen çok büyük bir deprem yaşadık ve pek çok sayıda binamız yıkıldı ve bunların yaralarının sarılmasıyla ilgili üç yıla varmadan sürede 455 bin konutu ben size söyleyeyim, dünyada kaç devlet yapabilir? Almanya'da sel oldu, yaralarını ne kadar sürede sardı ve sigortası olmayanların evini devlet yapar mı arkadaşlar? Bu açıdan baktığımız zaman, biz yine hem bu depremlerin yaralarını sarmaya hem de felaketleri önlemek için bu bütçemizden 769 milyar TL kaynak ayırıyoruz. Yine, aynı şekilde, dar gelirli vatandaşlarımızın ev sahibi olmasını arzuluyoruz ve burada 500 bin sosyal konut için 2027 bütçesinden 250 milyar TL ayırdık.

Bir de tabii ki bu bütçede önemli kaynaklardan biri de yine, aynı zamanda savunma sanayisine çok büyük kaynak aktarıyoruz. Tabii ki ülkemizin geleceği çok önemli. Ülkemizin yurt dışından olabilecek tehditleri bertaraf etmek için ve onları önlemek ve yine güvenliğimizi sağlamak adına fon kaynakları da dâhil savunma sanayisine de ayırdığımız kaynak 3 trilyon 457 milyar TL. İşte, bu yirmi beş yıldır savunma sanayiye ayırdığımız önemli kaynaklar neticesinde bugün işte savunma sanayisindeki yerlilik ve millîlik oranları önemli derecede arttığı gibi 250 milyon dolar olan ihracatımız bugün 10 milyar dolara çıktı ve herkes tarafından gıptayla bakılan ve takdir edilen bir konuma geldi.

Diğer taraftan, tabii ki çiftçimizin, köylümüzün hep yanında olduk, yanında olmaya devam ediyoruz. Tabii, burada, arkadaşlar doğrudan destekler alıyorlar. Şimdi, diyelim ki bir çiftçi kredi çekti, bunun yarısını devlet ödedi, diyelim ki traktör aldı, bunun yarısını devlet ödedi, diyelim ki işletme kurdu, yüzde 60'ını devlet ödedi; bunları biz çiftçiye destek olarak saymayacak mıyız arkadaşlar? Doğrudan teminler 235 milyar ve dolaylı desteklerle beraber 1 trilyon 304 milyar lira.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yasa "Gayri safi millî hasılanın yüzde 1'i." diyor, karşılıyor mu bunu?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yani buna siz bütçe içindeki normalde gayri safi millî hasılaya göre baktığınız zaman, aslında o vaat edilen rakamları biz zaten tutturuyoruz ama siz sadece belli bir kısmını alarak vatandaşı yanıltıyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sadece kanunda...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan, bakın arkadaşlar, tarımsal sulama bizim için çok önemli ve burada 174 milyar TL tarımsal sulamaya ayırıyoruz. Yine tarım yatırımlarına 267 milyar lira ayırıyoruz ve bu açıdan baktığımız zaman istihdamın artırılması yönünde adım atıyoruz ve istihdam artsın, her yıl 700 bin kişi iş sahibi olsun diye yine bütçeden 658 milyar lira para ayırıyoruz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - İsmail Bey, Tarım Bakanlığı'nda çalışan personelin maaşını da dâhil edin buna.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bu sefer de siz diyorsunuz ki: "Vergi harcamalarını niye yapıyorsunuz? Zenginlere vergi harcaması yapıyorsunuz." İşte, 4 trilyon bilmem ne kadarlık vergi harcaması yapıyorsunuz, bunun aşağı yukarı 1,3 trilyonu zaten çalışanların vergi dışı da olması...

CEVDET AKAY (Karabük) - Buna bir şey demiyoruz zaten, bunu biz de destekliyoruz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ona burada siz "Hayır." dediniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yine aynı şekilde, basit usulde vergi verenlerin vergi haricî tutulması yine bunun içinde.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Dört saat sonra siz ona "Hayır." dediniz. Elitaş geldi, savundu, "Hayır." dedi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yani şimdi bir taraftan "İstihdam niye artmıyor?" diyorsunuz, diğer taraftan da "Niye bunlara destek veriyorsunuz?" diyorsunuz. Destek vermezsek arkadaşlar, biz hem sanayileşmeyi hem de modernleşmeyi nasıl yapacağız?

Diğer taraftan, AR-GE harcamaları için gerçekten de önemli bir kaynak aktarıyoruz. AR-GE'yi desteklemek için 1 trilyon 400 milyar yatırım teşviki veriyoruz. Diğer taraftan, 368 milyar da AR-GE, yenilik, tasarım desteği vererek toplam 1 trilyon 408 milyar lira kaynak aktarıyoruz. Şimdi, tabii, arkadaşlarımız karamsar bir tablo çizdi ve baktığınız zaman onların açısından gerçekten de Türkiye çok kötü.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hayır, siz kötüsünüz, iktidar kötü, Türkiye çok güzel.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, arkadaşlar, geriye baktığınız zaman, yuurtlara bakıyorsunuz 182 binden 980 bine, duble yola bakıyorsunuz 24 bine, hızlı trenler yapmışız, hava alanları yapmışız, köprüler yapmışız, okullar yapmışız, 400 bin derslik yapmışız, her şeyi yapmışız. Diğer taraftan...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bir de yapmasaydınız yirmi beş yılda.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 54

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Babanın parasıyla mı?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yahu, şimdi İstanbul'da, diğer yerlerde sende yap bakalım devletin parasıyla; belediyelerin de yapıyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Aralık ayında metro açılışına bekliyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - İnşallah heykel açılışı değildir yani neyse oraya girmeyeyim.

Şimdi, arkadaşlar, bütçe disiplinlerine biz oldukça riayet ediyoruz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Millet süper zekâya geçti siz hala...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Metro açılışına Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımızı davet ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, arkadaşlar, genelde bütçe açığımızı gayri safi millî hasılaya oranla yüzde 3'lerin altında tutmuşuz biz, zaman zaman faiz dışı, çoğu zamanlar fazla vermişiz, bütçemizin fazla verdiği dönemler de olmuş ve dolayısıyla da bu istenen kriterlere uyan bir iktidarı. Şimdi, arkadaşlar, şunu da sormak lazım: Ya, biz bu kadar kötüyüz de niye vatandaş bizi yirmi beş yıldır iktidarda tutuyor veya siz niye gelemiyorsunuz yirmi beş yıldır? Ya, onu düşünsenize bir, ya, bize "kötü" diyorsunuz, tamam mı? Önemli olan arkadaşlar... Arkadaşlar, şimdi, bakın, millî geliri biz ne yapmışız? 238 milyar dolardan -bunlar basit işler değil- 1 trilyon 800 milyar dolara çıkarmışız. Fert başına millî geliri 3.500 dolardan kalkmışız 20 bin dolarlara getirmişiz. Şimdi, bunu şöyle kıyaslayabilirsiniz arkadaşlar, önemli olan her ülkede satın alma gücü. Satın alma gücü olarak biz neredeyiz dünyada? 11'inci sıradayız arkadaşlar, 11'inci sırada.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ne?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - "Ne?" Onu da bilmiyorsun bak, 11'inci sıradayız satın alma gücü paritesi bakımından. Şimdi genel açıdan 16'ncı sıradayız, biraz da okumak lazım.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Başka neyi bilmiyorum Hocam? Dolduracak mısın karne? Allah Allah!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, arkadaşlar, diyelim ki Japonya'nın bize göre millî geliri dörde katlar, çok zengin görünür ama siz Japonya'daki bir vatandaşa gidin, işe başladığında aşağı yukarı 230 bin Japon yeni alır ve bunun 140 bin Japon yenini evin kirasına verir, önemli olan o ülkede sizin satın alma....

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bir Türk vatandaşı Japonya'ya giderse ne yapar, bir Japon Türkiye'ye gelirse ne yapar, onu anlat.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bak, şimdi zenginler buraya gelince siz insana...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bak bir Türk vatandaşı Japonya'ya giderse ne yapar, bir Japon Türkiye'ye gelirse ne yapar, onu anlat.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...diyelim ki kendi ülkesinde kazandığını Türkiye'de harcattırarak mutluluk verdiğini söylüyorsunuz, herkesin kendi ülkesinde nasıl yaşadığı önemli. Şimdi, ben de kalkarsam diyelim ki Kenya'ya vatandaşımı götürürsem diyelim ki Kenya'ya göre de biz diyelim ki...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Alım gücünün yüksek olduğunu söylediniz ya, tarihe geçtiniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Veya başka bir ülkeye, diyelim ki İran'a götürürsem, bizden millî geliri düşük yerlere götürürsem bizde de mutlu olur. Önemli olan vatandaşın yaşadığı ülkede nasıl yaşıyor olması, nasıl yaşıyor olması.

Ve dolayısıyla da şimdi, arkadaşlar, biz şimdiye kadar istikrarlı bir şekilde bu bütçeyi yaptık. Burada faize harcanan para fazla mıdır? Fazladır arkadaşlar, biz bunu doğru diyelim ki doğru bulmuyoruz ama "Neden bunu yaptınız?" dersiniz arkadaşlar, tabii, deprem yaşamasaydık, oraya 5,3 trilyon para harcamasaydık, borçlanmasaydık bugün bu faiz bu kadar diyelim ki yüksek olmayacaktı, biz bunları da indireceğiz. Biz şunu... Tabii ki faize ülkemiz daha önce de çok paralar ödedi, bütçe içindeki faizin oranı diyelim ki yüzde 43'leri de gördü, bunları doğru bulmuyoruz. Bizim dönemimizde yüzde 6'lara düştü, şimdi 14'lerde, bunun daha aşağıya da çekilmesi lazım. Bunu da yapacak olan kim arkadaşlar? Yine biziz. Bunu da siz bizden bekliyorsunuz zaten. Dolayısıyla da sizin böyle bir derdiniz yok ki. Eleştiriyorsunuz, öneriniz yok.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Muhalefet mi yapsın? Ne demek? Ya, iktidardasınız, böyle komik bir şey olabilir mi!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bak, muhalefet yapması da şu arkadaşlar... Bak iktidara gelecek... Muhalefet farklı şekilde yapılır. Bak, şimdi şöyle bir şey...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Belediyelerde yapıyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bak şimdi ben şunu....

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Siz bırakın yapalım yani o zaman. Böyle bir şey olabilir mi ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yanlış anladınız benim dediğimi.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ya, mütemadiyen yanlış anlaşıyorsunuz, vallahi mütemadiyen yanlış anlaşıyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yalnız şöyle bir şey arkadaşlar, şimdi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Yanlış ifade etmiş olabilirsiniz, doğru anladım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben hemen bitiriyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 55

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Çözumsuz muhalefet olmaz, onu vatandaş da yapıyor bize, bizden bekliyorlar, siz de bizden bekliyorsunuz, biliyoruz.

Arkadaşlar, inşallah bunları da biz çözeceğiz diyorum ve dolayısıyla da Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, bu bütçemizin tüm milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, teşekkür ederim.

Sayın Orhan Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Salonda bulunan herkesi, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımızla beraber gelen misafirlerimizi, kıymetli milletvekillerini saygı ve hürmetle selamlıyorum. Herkese hayırlı akşamlar diliyorum.

Dünya büyük bir yönsüzlük içerisinde büyük bir kaosa doğru evrilirken, son yüzyılın yerleşik kabulleri gevşeyip kurumları, örgütleri her imtihanda dökülürken, dünya egemenlerinin kurduğu ve yüzyıllar boyu süreceği düşünülen sistemin hiç orali olmadığı adalet ve sebep olduğu mağduriyetler, acılar üzerinden kaybetmesiyle kendi ikiyüzlülüğüyle karşı karşıya kalmışlığın kibriyle yeni dayatmalar, yeni yönsüzlükler peşinde savrulurken, dünyanın her yerinde ürettikleri çatışmalarla, terörle ve savaşlarla yıkılan umutların, yok olan geleceğinin enkazından doğan sorunlarla baş edemeyen, boğuşan dünyada ve özellikle coğrafyamızda son yirmi beş yılda tüm engellemelere rağmen, tüm zorbalamalara rağmen, içeriden ve dışarıdan kurulan tüm tuzaklara rağmen kamu eliyle, sivil toplum eliyle, çalışanın, gencin, kadının emeğiyle, Türk'ü, Kürt'ü, Alevi'si, Sünni'sinin, başını hiç açmamışının, hep örtmüşünün dertleriyle, memleketini, milletini seven, ülkesini o kibirli dünyanın tahakkümünden kurtarıp yeni bir hikâye yazmak isteyen, güzel bir hikâye yazmak isteyen, geleceğe güzel bir ülke bırakmak isteyen tüm farklılıklarıyla, tüm renkleriyle, tüm fertleriyle yeni bir dönemi inşa etmenin gayreti içerisinde olduk hamdolsun. Bizden önce de memlekete hizmet edenler oldu aynı gayeyle; taş üstüne taş koyandan Allah razı olsun. Her şey bizim dönemimizde oldu, her şeyi biz yaptık demiyoruz, siyasete giren herkes memlekete, millete hizmet etmek ister ama siyaset zor bir iştir. Korku, siyasetçiyi niyetinden geri tutar, menfaat beklentisi siyasetçiyi niyetinden geri tutar. Bazen beceriksizlik, bazen organizasyonel kabiliyetlerdeki sorunlar, bazen güvendiğiniz insanlarda ortaya çıkan yorulmalar, yanlışlıklar ama... Elbette, bizden önce de memleketi ileriye taşımak için büyük mücadele verenler oldu ama darbelerle ama farklı yöntemlerle o mücadele verenlerin yolu kesildi; yapabildiklerini yaptılar. Ortalama her bir yılda, bir buçuk yılda hükümetlerin değiştiği, dönüştüğü bir Türkiye yaşadık ama ondan sonra AK PARTİ'yle beraber, bugün Cumhur İttifakı'yla beraber yirmi beş yıllık yakaladığımız bir istikrar var ve Allah'a hamdolsun, bizden önce yetmiş beş, seksen yılda yapılmış ne varsa hepsinin katbeka fazlasını yaptığımız, coğrafyamızda komşu olduğumuz ülkeler aynı yıllarda, hangi başlıkta ele alırsak alalım, ne kadar gelişmişlik göstermişlerse hepsinin katbeka önüne geçerek tarihî farklarla, gelişmede bölgemizden ayrıştığımız bir yirmi beş yılı hep beraber yaşamış olduk.

Tabii ki bu yapılan bütçelerin, bu bütçeyi hazırlayan aklın, bu bütçenin arkasında duran siyasi iradenin ve o siyasi iradeye güvenerek onun arkasında duran milletimizin bunda payı çok büyüktür. Emeği olan, emek koyan herkesten Allah razı olsun.

Bölgesel farklılıklarımız vardı, bunu giderme iddiamız vardı. İstanbul'da ne varsa doğuda da o olmalı, Antalya'da ne varsa kuzeyde de o olmalı. Neresi bir yerden bir fazlaysa, neresi bir yerden bir eksikse o farklar kapatılmalı, özgürlükler çoğaltılmalı, insanlar daha özgürce kendini ifade edebilmeli, yaşam tarzlarına saygı artmalı, herkes kendi yaşam tarzına uygun bir hayatı korkmadan, çekinmeden bu ülkede yaşayabilmeli ve müteşebbis ruh canlanmalı. Bir ülke kalkınacaksa bütün unsurlarıyla beraber kalkınır mottomuzdan hareketle öğrenciyi de sanayiciyi de eğitimi de şehirleri de altyapıyı da ulaşımı da sağlığı da bütün tesisleriyle memleketimizi büyötmeye gayret ettik ve yirmi beş yılda bu süreci hep beraber güzel bir şekilde yaşadık ve bugünlere geldik.

Şimdi, "Bütçede yoksullar yok, bütçede gençler yok, kadınlar yok bütçede."

CEVDET AKAY (Karabük) - Türkiye'de yoksul yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hani bunlar hep konuşuldu, geçen sene biraz daha farklı kavramlar da vardı. Bu sene kavramlar biraz daha böyle sadeleşmiş diyelim. "Yine halktan değil bu bütçe, yine sermayeden yana." diye suçlandık. Şimdi, biz kentsel dönüşüm yapalım diyoruz, bütçede kentsel dönüşüme bir pay aktarıyoruz ve diyoruz ki: Depremler olduğunda kayıplar olmasın, insanlarımız hayatlarını kaybetmesin, toplu ölümler olmasın, bunun önüne geçelim ama biz bunu derken siz orada kentsel dönüşümle ortaya çıkacak sağlam yapıları ve orada bir enkaz altında insanların kalmasına mâni olacak bir akli görmeyip orada inşaat görüyorsunuz ve o inşaatların yapılacağı alanlarla ilgili bir sermaye bağlantısı kuruyorsunuz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İmar affı olmasın diyoruz, imar affının sonuçları.

CEVDET AKAY (Karabük) - Kentsel Dönüşüm Başkanlığına direkt kamu bankalarından borçlanma yetkisi de verdiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz şehir hastaneleri yapalım diyoruz. İnsanlarımız daha nitelikli cihazlarla ve binalarla, koşuş sisteminde değil oda sisteminde hastanelerde hizmet görsünler. Hekimlerimiz daha rahat vatandaşa ulaşabilsinler diyoruz ama siz o şehir hastanelerinde...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bunun için şehir hastanesine ihtiyaç yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sadece şehir hastaneleri değil bölge hastaneleri de yapıyoruz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Hayır, siz söylediğiniz için söylüyorum. Sermayeye kaynak aktaracağınızda devlet hastanesi yapın.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 56

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bugün Türkiye'nin birçok ilçesinde artık hastanemiz var ama siz o binalara baktığınız zaman, o tesislere baktığınız zaman sermaye görüyorsunuz, hep bu bakışla bakıyorsunuz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Siz görmüyor musunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz neyi söylersek söyleyelim... Yurtlar yapalım diyoruz. Eskiden 20-25 kişilik koşullarda öğrencilerimiz kalıyordu, şimdi 1-2 kişilik odalarda kalsınlar, daha rahat bir ortamda yaşasınlar. O yurtlarda yemekler verelim öğrencilerimize, daha steril ortamlarda, daha nezih, daha güzel yemekler yesinler diyoruz ama siz buna baktığınız zaman orada rant görüyorsunuz arkadaşlar. Yaşlı bakım merkezleri, rehabilitasyon merkezleri yapıyoruz. Siz bunlara bütçenin peşkeş çekilmesi olarak bakıyorsunuz. Enerji yatırımları yapalım, yapanları destekleyelim diyoruz. Enerjiye ihtiyacımız her geçen gün ve yıl artıyor, Türkiye büyüyor. Sanayi üretimiyle, tüketicinin kullanımıyla enerji ihtiyacı artıyor; yerleştirelim hem de yenilenebilir yapalım bunları diye oralara bütçeler ayırıyoruz, oraları yönetmek için bütçeler ayırıyoruz. Tam bağımsızlık kavramı altında enerjide de tam bağımsız olma ideali çerçevesinde koşuyoruz. Siz oraya baktığınızda yine aynı kavramları, sermayeyi görüyorsunuz ve oraya bir peşkeş ifadesi boca etmeye kalkıyorsunuz. Hızlı trenler yapalım; hem insan taşımacılığı hem yük taşımacılığı, Türkiye'de insanlarımız da yükler de daha hızlı ve daha güzel taşınsın, illeri illere daha hızlı bağlayalım diyoruz ama baktığınız her şeyde sermaye görüyorsunuz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bursa'da hızlı tren göremiyoruz, onun da altını çizelim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çünkü sizin iktidara olan düşmanlığınız, karşıtlığınız hep bir memleket karşıtlığına dönüşüyor.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Hiç karşıtlık yok.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Karşınız da düşman değiliz canım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yani, mesela biz "TOGG" diyoruz, TOGG'la övünüyoruz. Hani niye "memleket karşıtlığı ve düşmanlığı" diyorum?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Karşınız da düşman değiliz, ikisi aynı şey değil.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hani birçok kavram var da sembolik bir örnek vereyim: Biz "TOGG" diyoruz, "Türkiye'de yerli üretim" diyoruz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - BYD'ye şey veriyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "İtalya'da üretilen araçları buraya getirip yerli malı diye satıyorsunuz." diye konuşanlarınız oldu.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Yüzde kaç TOGG'a biniyor...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bunun, sizinle bir ara oturur, istatistiğini çalışırız ama...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Çalışamayız, vaktimiz yok.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Çok rica ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, vekilin binmesi önemli değil. Çoğu vekilimiz biniyor da bu önemli değil, mesele sizin arkadaşlarınızın -sizden, bilmiyorum, duydum mu da "siz" diye şey yapmayayım- burada olan olmayan, bazılarının meseleye bu şekilde bakması. Dolayısıyla, nereden baktığımız önemli. Suçlayıcı bir konuşma yapmak istemiyorum, konuşmalardan aldığım havayı sizlere aktarmak istiyorum.

Şimdi, "Ülkede üretim yok." deniliyor, "Ülke battı, bitti." "Sermayeye büyüyen ülke." "Rantçılıkla büyüyen ülke." "Ülkede üretim yok." Bu, üretim olmayan ülkede, dolar üzerinden baktığınızda 36 milyar dolarlık ihracat nasıl olmuş? Bugün sanayi üretiminde 300 milyar dolarlara gelmiş, az kalmış oraya. Buna bir de hizmet ihracatını kattığınız zaman 400-450 milyar dolarlık bir ihracatı olan bir ülke hâline bu, üretimin bittiği ülke nasıl gelmiş? Bu üretimin bitirildiği, iktidar eliyle... AKP eliyle bu bitirilen üretim nasıl olmuş da o, bahsettiğiniz AKP iktidara geldiğinde TİM'in, Türkiye İhracatçıları Meclisinin büyük bir övünçle açıkladığı 100 milyon doların üzerinde ihracat yapan iller sayısı bir elin parmaklarını geçmeyen, o, üretimin bittiği o ülkeden nasıl olmuş da bugün 1 milyar doların üzerinde ihracat yapan illerin sayısı 30-35, 40'larla bahsedilir olmuş? Nerede bitmiş üretim? Nerede bitmiş arkadaşlar?

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Başka ülkelerle kıyaslayacaksınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kendinle de kıyaslayacaksınız. Konuşmamda söylediğim gibi, komşu ülkelerle, bölge ülkeleriyle de kıyaslayarak bunu söylüyorum.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Esas başka ülkelerle de kıyaslayacaksınız; onlar ne kadar büyümüş, sen ne kadar büyümüşsün?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla, aslında olan şey ortada; nereden baktığımız, ne görmek istediğimiz...

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Onlardan daha az büyümüşsen iyi bir iş değil yani yirmi beş senede.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak, iş ortada, nereden baktığımız burada, ne söylemek istediğimiz de ağızımızda.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Hâlâ aynı sıradayız, 16'ncı sıradaydık, hâlâ 16'ncı ile 20'nci arasındayız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla hepimiz bu niyete göre konuşup ediyoruz.

"Bölgeler arası uçurum var." denildi konuşmada. Geçmiş bütçelerde olduğu gibi çok itici bir dil yoktu, iyi yani keyif verdi diyebilirim ama biz, işte o bölgesel farkları kapatmak için de çok mücadele verdik.

CAVİT ARI (Antalya) - İtici dili siz kullanıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu memlekette hem hizmet anlamında hem felsefe anlamında hem yapılan her işin mantığı ve yaklaşımı açısından baktığımızda, biz bu memlekette vatandaşları bir bütün gören; namaz kılıyor mu kılmıyor mu, örtmüş mü başını, örtmemiş mi, haftada kaç gün içmeye gidiyor, kaç gün camiye gidiyor, hiç bunlara bakmadan; Kürt mü, Türk mü, Alevi mi, ne kadar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 57

milleti ve memleketi benden çok seviyor, böyle bir yarışa girmeden herkes bu vatanın, bu milletin ferdidir ve bu devletin en güzel hizmetine layıktır. Yanlış yapanlara yargıyla, kollukla vesaire, ne gerekiyorsa, "Yaptığı yanlışın karşılığını görür." şeklinde yaklaşmışız, memleketi hep bir ve bütün görmüşüz.

Her bütçede bir bahane ürettiyormuşuz. Bir gün "pandemi" demişiz, sonraki yıl "Rusya-Ukrayna" demişiz, geçen yıl "bütçe" demişiz, şimdi "Orta Doğu'da..." Ya, arkadaşlar, bunlar hikâye mi, uyduruyor muyuz? Bunlar gerçek, yaşanan şeyler, bu ülkede hepimizin gördüğü şeyler. Pandemiyi yaşamadık mı? Pandemide her yer kapanmadı mı? Devlet vergi toplayamadı, SSK primi toplayamadı, devletin bütün gelirleri durma noktasına geldiği hâlde devlet, o, sizin beğenmediğiniz o AKP iktidarı, o beğenmediğiniz, "AKP" diye vurguladığınız AK PARTİ iktidarı bu ülkede ekonomiyi de sosyal hayatı da her şeyi ayakta tutmak için büyük bir mücadele verdi. Rusya-Ukrayna savaşı bölgemizdeydi, en çok bizi etkiledi, aşmaya çalıştık. Depremi hepiniz gördünüz, illere gittiyseniz biliyorsunuz. Dolayısıyla, bunlar bahane değil, bunlar gerçekler.

Şimdi, "Bazı şeylerde geç kaldık." diyorsunuz. Evet, kendi öz eleştirimizi yapıyoruz ve diyoruz ki: "Şu konularda yetişemediğimiz durumlar oldu ama bunları aşmak için mücadele veriyoruz." Bir de deniliyor ki: "2002'den bu tarafa yirmi beş sene geçti. Yirmi beş yıldır başaramadığınız konuları nasıl başaracaksınız?" Evet, o zamandan bu zamana çok şey söyledik, elimizde olmayan nedenlerle yapamadıklarımız da oldu ama kahir ekseriyetini Allah'a hamdolsun başardık.

Siz ve sizler, her şey elinizde olduğu hâlde, doğru bir siyaset bence yapamadınız, her şey dilinizde olmasına rağmen milletin gönlüne giremediniz. Her dönem tek bir şey söylediniz, "erken seçim" "erken seçim" "erken seçim" dediniz, zamanı geldi veya erken karar alındı, seçime gittik...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Siz de diyorsunuz; Uçum ne diyor, Uçum?

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) - orada da başarılı olamadınız, orada da çöktünüz. Yirmi beş senedir her seçimden sonra ya eve ağlamaya ya başka yerlere rahatlamaya gittiniz. Sadece bir yerel seçimde elinize geçen belediyelerin hesaplarından kendi şirketlerinin şahsi çeklerini ödemek ve benzeri birçok yüz kızartıcı işlerle ziyan edip size de "Bir deneyelim." diyenleri de maalesef bin pişman ettiniz.

Süreyle ilgili Sayın Başkana bir sözde bulunmuştuk. O süreyi daha fazla aşmak istemiyorum. Sadece şunu söyleyip bitireyim: "Savunma bütçesi artmış." vesaire birçok eleştiri oldu, "Tamam, 'Caydırıcı olmak lazım.' diyorsunuz ama bu sefer cephane yığıyorsunuz Sayın Başkan." denildi. Ne yapalım? Kum torbası mı yığalım? Cephane yığmayalım da kum torbası mı yığalım? Nasıl bir bölgede yaşadığımızın lütfen farkında olalım.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - "Yurtta barış, dünyada barış"ı aklınıza getirin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz cephane yığmıyoruz ayrıca, onu da söyleyeyim. Hava araçlarıyla, kara araçlarıyla, su altı ve su üstü ekipmanlarıyla, hava savunma entegre sistemleriyle biz yığınak değil bir ekosistem kuruyoruz ve bu ekosistemi inşa etmekle bu ülkenin sadece bugününü değil yüzyıllarını hesap ederek hareket ediyoruz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - İkna edici değildiniz Orhan Bey.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sen bile inandın yani...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Kırkpınar...

Sayın Kırkpınar, hoş geldiniz, geldiğiniz fark ediliyor.

Değerli milletvekilleri, şimdi Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerine söz vereceğiz.

Lütfen herkes zamanında gelsin, geriye dönmüyoruz, biliyorsunuz.

Listeyi okuyorum.

Sayın Burak Dalgın'la başlayacağız, Sayın Ali Mahir Başarır, Sayın Mehmet Rüştü Tiryaki, Sayın Selcan Taşcı, Sayın Bülent Tezcan, Sayın Salih Uzun, Sayın Süreyya Öneş Derici, Sayın Kadim Durmaz, Sayın Rıfat Turuntay Nalbantoğlu, Sayın Mehmet Akalın, Sayın İbrahim Arslan, Sayın Kayıhan Pala, Sayın Evrim Rızvanoğlu, Sayın Yasin Öztürk, Sayın Gamze Taşcier, Sayın Ayhan Barut ve Sayın Deniz Yavuzylmaz.

Değerli milletvekilleri, sürelerle alakalı bir dakika, yarım dakika kesinlikle vermiyoruz. Lütfen konuşmanızı ona göre ayarlayın ve bugünü...

KAYIHAN PALA (Bursa) - On dakika mı Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Beş dakika ama Burak Dalgın'a Sayın Türkeş zamanının bir kısmını verdiği için on beş dakika konuşacak. Sizin beş dakika. Sayın Tiryaki de on dakika konuşacak, diğerleri beş dakika gözüküyor bende.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Dalgın, buyurun lütfen.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı ve değerli çalışma arkadaşları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi bu bütçeyi takdim ederken Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı 3 tane tema kullandı. Biliyorsunuz; dayanıklılık, refah ve dönüşüm, üçü de kıymetli kavramlar. Ben duyunca önce bayağı sevindim, sonra içime bir tedirginlik geldi. Neden geldi? Çünkü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 58

2024 Emekliler Yılı'ydı, emeklilerin başına gelmeyen kalmadı; 2025 Aile Yılı'ydı, aile çöktü, doğurganlık oranı 1,4'e geriledi; 2026 Reform Yılı'ydı, finans tarafında MSCI'dan, ticaret tarafında Avrupa Birliği ve "Made in Europe" tarafından yemediğimiz dayak kalmadı. İnşallah bu sene dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesi olur, bunu bir kırılma, darlık ve vasatlık bütçesi olarak bitirmeyiz. Bu temenniyle başlayayım ve bu 3 tane ana boyutta birazcık beraber bir zihin jimnastiği yapalım.

Şimdi dayanıklılıkla başlayınca ilk akla gelen, tabii, faiz. "Burada bir kırılma var mı, yok mu"yu anlamamızın en önemli meselelerinden bir tanesi biz kaç para harcıyoruz bu bütçeden? Biz kabaca günde 64 milyar lira devlete para vereceğiz, devlet de günde 64 milyar lira para harcayacak faiz öncesi, kabaca birbirine eşitleyecek ama üstüne günde 11 milyar lira faiz ödeyecek ve bu faizi de borçlanarak ödeyecek. Böyle bir tabloyla karşı karşıyayız. 64 milyar veriyoruz, 64 milyar gidiyor, 11 milyar faiz var ve bunu da borçlanarak götürüyor. Şimdi burada, tabii, ciddi bir kırılma olduğu aşikâr çünkü faizini bile borçlanarak ödeyen bir bütçeyle karşı karşıyayız. Bütçe açığı eşittir faiz, eşittir borçlanma. Üstüne üstlük "Önümüzdeki sene enflasyon yüzde 21 olacak." hedefiyle başlıyoruz -birazdan konuşacağız enflasyon hedefi meselesini zaten- faiz ödemeleri bunun 2 katı kadar artıyor, bütçe açığı da 2 katı kadar artıyor. Yani "dayanıklılık" dediğimiz yerlerde aslında bunların daralması beklenir, bunların enflasyonun altında artması yani reel olarak azalmasını bekleriz. Hâlbuki faiz harcamaları enflasyonun 2 katı hızla artıyor, bu da dayanıklılık konusunda ciddi bir soru işareti getiriyor. Sayın Cumhurbaşkanının sık sık vurguladığı faiz lobisini burada birazcık görüyoruz gibi hissediyorum. Enflasyonun 2 katı hızla gelirlerini artırıyorlar. Bütçenin yüzde 15'ini, 5 liralık verginin 1 lirasını da faize ödemeye devam ettiriyoruz. Yani burada ben zaten Sayın Şimşek'in başlattığı programa -biliyorsunuz- bir "tersine Robin Hood programı" diyorum. Hani zenginden alıp fakire dağıtıyordu Robin Hood. Sayın Şimşek'in bütçesi orta direktan alıp Londra'ya dağıtma yönünde bir bütçe, maalesef bunun devam ettiğini görüyoruz. Ve burada tabii, faizler yüzde 43 artarken doğal olarak soru: Ücretler ne kadar artacak? Çünkü hedeflenen enflasyona göre artacaksa bu ücretler faiz artışının yarısı kadarlık bir artış beklememiz lazım diye anlıyorum, onu açıklarsanız çok makbule geçer.

Toplam miktarlara baktığımızda, arkadaşlarımız da ifade ettiler, 4 trilyonluk bir faiz ödemesi var. Bu neden daha fazla? Mesela, deprem konutları dâhil toplam yatırımlardan daha fazla; bu 3 trilyon, faiz ödemesi 4 trilyon. SGK'ye verilen paradan daha fazla; o 3 trilyon, bu 4 trilyon. Bütün savunmaya ve Emniyete -iç ve dış savunmaya ve Emniyete- harcanan paradan daha fazla; o aşağı yukarı 3,5 trilyon, bu 4 trilyon. Yani faiz dediğimiz şey bütün yatırımlardan fazla, sosyal güvenliğe bütün transferlerden fazla, Emniyete ve dış güvenliğe harcanan bütün paradan daha fazla bir tabloyla karşı karşıyayız. Şimdi, tabii, bunun bir borç kısmı da var, borç tarafında bütçe açığının doğal olarak borcu artırması beklenir. Borcun artışında da çok ilginç bir şeyle karşı karşıyayız. Biz Cumhurbaşkanlığı sistemine başladığımızda cumhuriyetimiz 95 yaşındaydı, doksan beş senede cumhuriyet bizi okuttu, Keban Barajı'nı yaptı, hastane yaptı, yaptı, yaptı, yaptı, 1 trilyon borç yaptı. Önümüzdeki sene sonunda bu 1 trilyon borç 20 trilyon olacak. Doksan beş sene 1 trilyon var, karşılığında pek çok yapılan iş var, bu sene 16 trilyonla bitiyor aşağı yukarı, önümüzdeki sene sonunda da 20 trilyon borç yani Cumhurbaşkanlığı sisteminin başlamasından önümüzdeki senenin sonuna kadar dokuz senede doksan küsur senelik borcun bir birimini 20 katına katlamış bir tabloyla karşı karşıyayız, bunu da unutmamakta yarar var, burada da ben bir dayanıklılık görmüyorum açıkçası. Bunu reel sektörde de görüyoruz, karşılıksız çek oranları ifade edildi, hacimler yüzde 20 artarken karşılıksız çek oranı yüzde 50 artıyor. Bu sadece kamusal bir mesele değil. Üstüne üstlük fon tarafında yaşananlar da kurumsal kapasitenin ne kadar sıkıntılı olduğunu gösteriyor.

Sayın Başkan, bu arada galiba on beş dakikadan başlatmadınız benim süremi, onu ayarlarsanız memnun olurum.

Refah iddiasıyla devam edelim. Şimdi, meşhur millî gelir göstergeleri çok sık kullanılıyor, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız da 20 bin dolara atıf yaptı. Bunu tabii, perspektife oturtmamız lazım. Türkiye'de on kişiden 7'si bu rakamın altında bir kişi başına millî gelire sahip zaten yani bu böyle yaygın bir kişi başına düşen millî gelir falan değil. 81 vilayetten 68 tanesi bunun altında -bir tanesi de benim seçim bölgem Balıkesir- bu da yaygın bir gösterge değil. Döviz kuru tartışmalarına girmiyorum ama ben doğduğum sene Türkiye kişi başına düşen millî gelirde dünyada 65'inci idi, hâlâ 65'inci. Türkiye zaten dünyada 18'inci büyük nüfusa sahip ülke, e, zaten 16'ncilikla 20'ncilik arasında gidip geliyoruz ekonomik büyüklükte. Yani burada büyük bir başarıdan ziyade, ne olduğumuzun dünyadaki kabaca karşılığını görüyoruz aşağı yukarı.

Vergi kısmı da zaten demin söylediğimiz üzere, enflasyon yüzde 21, vatandaştan alınacak olan para yüzde 38. Üstüne üstlük bu para da orta direkler alınıyor çünkü KDV, ÖTV ve bordrodan direkt kesilen para orta direğin cebinden çıkıyor. Orta direğin ödediği vergi kurumlar vergisinin 5 katı. E, şimdi, ben burada da refah göremiyorum açıkçası çünkü enflasyonun neredeyse 2 katı kadar vergi toplayacaksınız, bunun büyük çoğunluğunu orta direktan toplayacaksınız, ondan sonra da refah diyeceğiz, onu anlamak birazcık zor.

Kamuda tasarruf var mı acaba, hani, kamu örnek oluyor mu diye baktığımızda, kamunun faiz dışı harcamaları da yüzde 38 artıyor, o da enflasyonun çok üzerinde. Yani neticede, ondan sonra, niye enflasyon düşmüyor diye konuşuyoruz. Enflasyon tabii düşmez, neticede, geldiğimiz noktada meşhur t+2 formülüne bir kez daha toslamış bulunuyoruz. t+2 formülünde, yıllardır Türk ekonomisini yönetenler iki sene sonra enflasyonun tek haneye ineceğini söylüyor. 2021'de, 2023'te tek hane; 2022'de, 2024; 2023'te 2025; bu böyle geliyor, bu seneki OVP'de de gene iki sene sonraya geldi, t+2, asla tutmayan bir enflasyon hedefi, asla tutmayan bir hedef ve sürekli iki sene sonra tek hane hedefi. Böyle dinamik bir şekilde ilerliyoruz, gene t+2'ye geldik.

Şimdi, peki, bu paralar nereye harcanıyor diye baktığımızda, sanayi ve reel sektöre harcanan para bütçenin zekatı. "Zekatı" derken ciddi olarak zekatı, bütçenin kırkta 1'i buraya gidiyor. Yani sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımların desteklenmesi için

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 59

para kırkta 1. Tarıma harcanan para, tarımsal destek programlarına ayrılan para 235 milyar. Kanunen bunun 4 katı olması lazım. Üstüne üstlük, yıllardır da bu böyle. Tarım Kanunu çıktığından beri bu uygulanmış olsaydı tarıma yirmi yılda 177 milyar dolar para verilmesi gerekiyordu. Verilen para aşağı yukarı 71 milyar dolar yani aslında devlet vatandaşa 100 milyar dolar borçlu yani aslında vatandaşın Ziraat Bankasına borcu olan 35 milyar doların 3 katını devlet destek olarak çiftçiye borçlu, orada da onu bir netleştirmemiz lazım diye düşünüyorum. Dediğim gibi, 31 milyar dolarlık bir çiftçi borcu var ama devletin bugüne kadar yirmi yılda çiftçiye verdiği eksik para 106 milyar dolar yani "Kim kime borçlu?"yu net bir şekilde burada görüyoruz.

Şimdi, gelelim bir de dönüşüm meselesine, bir dönüşüm iddiası var; burada bir dönüşüm var mı, yok mu bunu bir konuşalım isterseniz. Şimdi bizim imalat sanayimizin -ki görece verimliliğin yüksek olduğu alan- bunun yüzde 78'i, beşte 4'ü aşağı yukarı düşük ve orta düşük teknoloji sektörlerde. Ya, Allah aşkına aldığımız riske bir baksanıza yani bir taraftan zaten bu yapay zekâ, endüstriyel robotlar falan filan geliyor; biz bu döneme sanayi istihdamımızın beşte 4'ü düşük ve orta düşük teknolojiye giriyoruz. Neticede, tabii ki bizim imalat sanayisi istihdamımız 2022 senesinin gerisinde, az arttı falan demiyorum, gerisinde yani dört senedir geriye gitmiş. ISO 1000 Türkiye'nin en büyük bin sanayi şirketi dört senedir yeni istihdam yaratamamış; sıfır. Türkiye'nin toplam istihdamı üç senedir yerinde sayıyor. İşte, burada, önümüzde 2024'te 32,6 milyon; 2025'te 32,6 milyon; 2026'da 32,6 milyon yani ortada bir refah falan olsa bu istihdam sayıları artar, onun da olmadığını görüyoruz yani burada bir dönüşümden ziyade maalesef bir yerinde sayma ve büyük bir risk alma neticesi karşımıza çıkıyor. Yüksek teknoloji ihracatının bizim sanayi ihracatımızdaki payı yirmi senedir yüzde 4; aynı yerde dönüyoruz yani bir dönüşümden değil de bir vasatlıktan bahsedebiliriz ancak. Üstüne üstlük ekonomimiz, bir taraftan işte kurye bir ekonomiye dönüyor, Türkiye'nin en büyük bin sanayi şirketindeki çalışan sayısı kafe ve restorandaki çalışan sayısı kadar. Türkiye'nin en büyük bin sanayi şirketindeki çalışan sayısı Türkiye'deki kurye sayısı kadar yani hizmet sektörü önemli ama hizmet sektöründeki verimliliği de biz arttırmak durumundayız ve hizmet sektörü ihracatını da verimliliğini de nasıl artıracamıza dair bir şeyi ben bütçede göremedim.

Bu vasatlık meselesinin üstüne üstlük aldığımız birtakım riskler var, işte, MSCI kararı ve "made in Europe" kararını ben konuşmak istiyorum. MSCI meselesi 1989'dan beri biliyorsunuz, bizim içinde bulunduğumuz bir gelişmekte olan ülke statüsü, biz bunun artmasını istiyoruz doğal olarak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Buyurun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Fakat artmasını isterken aslında geriye doğru gidiyoruz yani biz bu işlere başladığımızda Türkiye'nin MSCI endeksindeki payı yüzde 4'tü, bugün binde 4 yani listeden düşmeyi falan geçtim, oradaki payımız düştü aşağı yukarı. Üstüne üstlük şimdi 1989'dan beri içinde bulunduğumuz ligden geri düşmeyi konuşuyoruz. Şimdi biz Türkiye'yi muasır medeniyet seviyesine doğru yukarı mı ittireceğiz, küme düşüp düşmeme için böyle heyecan içinde bakacak mıyız sorusu önemli bir soru diye düşünüyorum.

Şimdi, benim Sayın Şimşek'in planına zaman zaman eleştirilerim vardı, temel eleştirim de bir yatırımcı ilişkileri direktörü gibi davrandığı yönündeydi yani bir genel Hazine ve Maliye Bakanı seviyesinde, orada da yanıldım onu da, o iğneyi kendime batırayım; onu da beceremiyormuş yani çünkü yatırımcı ilişkileri direktörü en azından buradaki payı artırır.

Reel sektöre gelecek olursak bu "made in Europe" meselesi bayağı ciddi çünkü bizim malum Avrupa dışında, Avrupa Birliği dışında bugün büyük, dengeli ve kaliteli pazarımız yok. Tabii ki pazar çeşitliliğini istiyoruz, tabii ki Afrika'ya, Çin'e, işte, Orta Doğu'ya daha çok mal satalım istiyoruz, Amerikan pazarını geliştirmemiz elzem hepimiz için, siz de çok uğraşıyorsunuz onu da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Fakat bugün itibarıyla bizim Avrupa Birliği dışında hem dengeli pazarımız yok -işte, Çin'le verdiğimiz açık ortada; bir satıyoruz, dokuz alıyoruz, on alıyoruz- kalitesi o seviyede olan pazar yok, Orta Doğu'da o seviyede bir mal satma imkânımız yok hem de dengeli değil diğer pazarlar. O bakımdan, bu Fransa ve Almanya'nın içine kapanması yani bence Avrupa için de çok kötü ve vizyonsuz bir hareket, o yüzde 100 ve orada hakikaten ciddi, bence cahilane bir davranış var ama neticede biz kendi müşterimizi kaybedemeyiz yani o bakımdan otomotiv sektörünü buna kurban veremeyiz. Otomotiv sektörü burada riske girerken bir yandan iş diplomasini arttırmamız lazım, ikincisi de iç pazarımızı acilen 2 milyona nasıl çıkaracağız ona bakmamız lazım. Biz agresif bir şekilde, tıpkı cumhuriyetin ilk yıllarında yapıldığı gibi belki otomotiv sektöründe kapasite artıran yeni bir transformasyona gitmek zorundayız çünkü bu Avrupa meselesi bizim elimizde olan bir şey değil. Bizim kalkınma hikâyemizin temelinde ihracat yapabilen sanayi vardı, bu hikâyenin zora girmesi bizi çok ciddi sıkıntıya sokar.

Şöyle tamamlayayım sözlerimi: Yani Türkiye'nin esas meselesi aslında bir yağma ekonomisi mi olacağız biz yoksa bir üretim, ticaret ve teknoloji ekonomisi mi olacağız; bizim başka bir sorumuz yok aslında. Hani bu meşhur yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklar iktidar partisinin de yola çıkış hedefiydi fakat yoksulluğun arttığını, yolsuzluğun arttığını, yasakların arttığını müşahade ediyoruz. Bunun neticesinde de bir 4'üncü "Y" geliyor, o da yağma ekonomisi. Bu fon meselesi, zaten kamu gözetiminde organize bir hırsızlık olduğu herhâlde artık aşikâr diye düşünüyorum. Yani birkaç çürük elma değil, nefesine uyan birkaç kişi değil, hata yapmış insanlar değil. Hakikaten organize bir şey, kayıtlı kuyutlu çok büyük paraların kamu gözetiminde alındığı bir şeyden bahsediyoruz ve neticede biz bu yağma ekonomisiyle devam edersek bırakın bu yabancı yatırımcıyı, bizim yerli yatırımcımız da buraya para koymaz. Daha önemlisi bizim toplumsal sözleşmemiz de çok ciddi hasar görür. Bakın, ben büyürken zımni bir toplumsal sözleşme vardı, muhtemelen sizin için de geçerliydi o. Sen çalışıp okursan, doğru düzgün bir şekilde işini yaparsan bir hayat kurabilirsin kendine, makul bir gelecek kurabilirsin. Şimdi, ilk defa bizden bir nesil genç arkadaşlarımız için bu bir soru işaretine dönüştü. O meşhur orta

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 60

direğin hedefi olan iki anahtar, yani bir ev ve bir araba artık hedef olmaktan çıktı, bir hayale dönüştü. Çünkü bir ev ve bir araba İstanbul ortalamalarıyla 10 milyon lira. Normal insanların maaşıyla bunu biriktirme imkânları kalmadı. Biz bir orta direk hayalini tekrar hedef hâline getiremezsek ve insanlara tekrar o toplumsal mukaveleyi hatırlatamazsak ekonominin çok daha ötesinde sıkıntılar yaşarız ve benim gördüğüm risk tam da budur. Çünkü orta direği korumak sadece bir iktisadi mesele değil, aynı zamanda hem toplumsal mutluluk hem de demokratik hukuk devletinin garantisi. Orta direğin olmadığı yerde hukuk da olmaz, demokrasi de olmaz. Nitekim Türkiye'nin son on yıllık macerasında orta direğin kafa üstü gitmesiyle demokratik hukuk devletinin kafa üstü gitmesinin paralel olması sürpriz yahut da tesadüf falan değil. O bakımdan, Türkiye'nin gerçekten dayanıklılık, gerçekten refah ve gerçekten dönüşüm elde etmesi için atılması gereken adım Türkiye'nin bir yağma ekonomisi istikametinden tekrar bir üretim, yatırım ve ticaret ekonomisi hâline gelmesidir ve bunun ilk endikatörü de bence bu fon meselesine bir neşterin atılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grubu olan her partinin eşit üyeyle katıldığı bir komisyonun kurulması, en azından bu yönde istikametın doğruluğunu gösterecektir diye düşünüyorum.

Hayırlı olsun diyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Rüştü Tiryaki'de.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, çok kıymetli bürokratlar, basının güzide emekçileri; hepinizi partim adına saygıyla selamlıyorum.

Konuşmak istediğim çok konu var ama süre kısıtlı. Bu yüzden özellikle mahalli idarelere ilişkin bir değerlendirme yapacağım fakat bundan önce iki konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Birincisi şu: Evet, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı siz bunu çok söylemiyorsunuz ama bu Plan ve Bütçe Komisyonunda muhalefetin bütün eleştirilerine karşı iktidar mensubu milletvekillerinin geliştirdiği çok basit ve tekrar tekrar söyledikleri argümanlar var. 2020'den 2023'e kadar bütün eleştirilere "Covid var." dediler. Yani sanki dünyada sadece Türkiye'de Covid vakaları oldu da dünyanın başka ülkelerinde hiç Covid vakasına rastlanmamış gibi. 2023'ten 2026'ya kadar her konuşmada, ekonomiye dair her eleştiriye bir yanıt daha eklediler: "Covid var, deprem var, asrın felaketi var." dediler ve bütün eleştirilere bu biçimde yanıt vermeye çalıştılar. Şimdi, bir şeyi daha ekliyorlar, bunu tabii siz de söylüyorsunuz ama milletvekilleri kadar çok yoğun kullanmıyorsunuz, o da şu, en çok kullanılan kavram: Enerji arzı ve tedarik zinciri krizi. Yani üç şey olmasa ekonomimiz uçacak gibi ama sorun şu: Bütün dünyada benzer sorunlar var ama bütün dünyadan ayrıştığımız noktalar var. Örneğin dünyada enflasyonun en yüksek olduğu 4'üncü ülkeyiz ve bu 4 ülkeden 3 tanesi savaş içerisinde, birinin devlet başkanı Amerika Birleşik Devletlerinin askerî operasyonu ile kaçırıldı. Yani biz dünyada en kötü enflasyona sahip ülkeler arasındayız. Avrupa ortalaması yüzde 3,2, savaşta olan Rusya'nın ve Ukrayna'nın bile enflasyon oranları yüzde 6,1, yüzde 8 civarında. Yani bütün dünya bizden daha iyi durumda neredeyse aynı sorunları yaşadığımız hâlde. Dolayısıyla, bunlar bir mazeret olarak kabul edilemez. Kaldı ki kendi kendine yeten bir ülke olarak gıda enflasyonunda da dünyanın en kötü birkaç ülkesinden birisiyiz. Yani kendisine yeten bir ülkenin gıda enflasyonunun bile bütün dünyadan negatif biçimde sapması tek bir şekilde açıklanabilir: "Ekonomi iyi yönetilmiyor." denilmesi gerekir.

Şimdi, 21 Ekim tarihli konuşmanızı, sunumumuzu ben baştan sona dinledim. Önemli tespitler yapıyorsunuz, gerçekten çok önemli tespitler fakat ilginç bir tespitiniz var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 4-5 kez tekrar ediyorsunuz, küresel ekonomideki daralmanın en önemli nedenine dair bir tespitiniz var, 8'inci sayfada diyorsunuz ki: "2026 yılında yapay zekâ odaklı teknoloji yatırımları, jeopolitik gelişmelerin yol açtığı arz şoklarına rağmen küresel büyümenin temel itici gücü olmayı sürdürmüştür. Yine, benzer şekilde, son dönemde dünya ekonomisinde genel itibarıyla enerji arz şoku ile yapay zekâ odaklı teknoloji yatırımlarının oluşturduğu güçlü büyüme dinamikleri belirleyici olmuştur." Yine, ilerleyen sayfalarda "Önümüzdeki dönemde küresel ekonomik görünümün -nokta, nokta, nokta- yapay zekâ ve ileri teknolojilerinin etkisi altında şekillenmesi beklenmektedir." diyorsunuz. Yine, "Körfez ve Orta Doğu'da süregelen gerilimlerin -nokta, nokta, nokta- yapay zekâ yatırımlarına ilişkin beklentiler de yaşanabilecek ani düzeltmeler ışığında küresel büyümeyi destekleyecektir." gibi bir tespitiniz var. Yapay zekânın enerji arzından kaynaklı küresel ekonomik krizin etkilerini azalttığını yapay zekâ şirketleri bile bu kadar savunmuyorlar Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Yani eminim, Alphabet, Meta, NVIDIA, Oracle gibi şirketler bile dünyadaki enerji krizinin sonuçlarını ortadan kaldırdıklarını söylemiyorlardır. Yani emin olun, sizin bu konuşmanızı götürüp bu şirketlere versek "Biz neymiş izleyecekler?" Yani dünyadaki enerji krizini bile bu yapay zekâ şirketleri çözüyormuş. Ayrıca niye böyle bir tespit yapıyorsunuz küresel ölçekteki ekonomiyi değerlendirirken? Bu da hiçbir şekilde anlaşılır değil. Ben bunun ikisini özellikle söylemek istedim.

Mahalli idarelere ilişkin tespitlere gelince, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Türkiye'nin 1.403 belediyesi var; bunun 30'u büyük şehir, 51'i şehir, 519'u büyük şehirlere bağlı ilçe belediyeleri, 403'ü ilçe belediyesi, 400'ü de belde belediyesi olmak üzere 1.403 belediye. 1.403 belediyeye genel bütçe vergi gelirlerinden 2 trilyon 384 milyar TL ayırıyorsunuz yani bütçenin yüzde 8,7'sini. Ayrıca, diyorsunuz ki: "Aydınlatma giderlerine katkı olarak 23 milyar TL, Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında da 15 milyar TL, belediyelerin su ve kanalizasyon altyapısına da 7,5 milyar TL'lik bir destek sunacağız." Faize ayrılan paranın 3 trilyon 975 milyar olduğu bir bütçede 1.403 belediyeye yani 86 milyon yurttaşın doğrudan günlük hizmetlerinin önemli bir bölümünü karşılayan belediyelere ayırdığınız bütçe neredeyse bunun üçte 2'sinden az. Ayrıca, şunlara dikkat çekmek isterim: Şimdi,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 61

Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle belediyelerin ve il özel idarelerin genel bütçe vergi gelirleri payından aydınlatma giderleri için yapılacak kesinti oranı 3 kat artırıldı. Yani bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle belediyelerin aydınlatma giderlerine katkılarını 3 kat artırdınız. Büyük şehirlerde yüzde 20'den yüzde 60'a çıkardınız, diğer belediyelerde yüzde 10'dan yüzde 30'a çıkardınız yani zaten genel bütçeden aydınlatma giderlerini onlardan alıp sonra bir de katkı sunuyormuşuz gibi buraya, bütçeye yazmanız adil değil. Zaten onlardan aldığınız parayı, kestiğiniz parayı geri onlara vererek iyi bir şey yaptığınızı söylememelisiniz. Türkiye'deki köy sayısı 18.215 Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 18.215. Şimdi, 18 bin köye diyorsunuz ki: "15 milyarlık destek sunacağız." 15 milyar yani köy başına 800 bin TL yapıyor. Ben size sadece bir örnek vereyim, bu mahalli idarelerle ilgilenen arkadaşlar bilir Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı: En yaygın projelerden birisi şu anda "çoban çantası" diye bir proje yani çobanlara günlük "powerbank" gibi, çadır gibi, aydınlatma için kullanacakları malzeme gibi 8-10 kalemlik yardım yapıyor il özel idareleri. Bir ilde sadece 200 çobana çanta yardımı yapıldığında bunun maliyeti 7 milyon Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Siz de diyorsunuz ki: "Biz bir köye 800 bin TL'lik yardım yapacağız." Yani bu ne anlama geliyor? Siz o köydeki çobana çoban çantası bile veremeyecek kadar bir parayı büyük bir yardım gibi yansıtmamalısınız diye düşünüyorum.

Yine, belediyenin su ve kanalizasyon altyapısına KÖYDES desteğinin yarısı kadar, 7,5 milyarlık destek sunacağınızı söylüyorsunuz; 1.403 belediyeye 7,5 milyar TL yani belediye başına 5 milyon TL. 5 milyon TL'yle bırakın belediyelerin altyapı sorunlarının çözülmesini, küçük bir mahallede bizce o altyapı için kullanılacak boruların bile satın alınması mümkün değil.

Belediyelerin ve mahallî idarelerin tek sorunu bunlar değil Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, pek çok sorunları var, özellikle bölgesel eşitsizlikler. Bütçe hazırlanırken bunun göz önünde bulundurulması gerekir. Her belediyeye, her kente nüfusa oranında yardım yapılması doğru değil. Hakkâri ile İstanbul'un, Diyarbakır ile İzmir'in veya Batman ile Şişli'nin temel ihtiyaçları değil, her belediyenin temel ihtiyaçlarının karşılanacağı kadar altyapı ve su sorunlarının çözümü için bir bütçe ayrılmalı ve ondan sonra nüfusa göre katkı sunulmalıdır. Kaldı ki turistik bölgelerdeki belediyelerin yaz nüfuslarının 3 kat, 5 kat, 10 kat arttığını biliyoruz ama onlara da yine nüfusu oranında yardım yapılıyor. Dolayısıyla nüfusu oranında yardım yapılmasının doğru olmadığını düşünüyoruz.

Sürem çok kısa; şunu söyleyeyim: Gerçekten, mahallî idarelerdeki seçim anlamsız hâle geldi. Bizim belediyelerimiz tam on yıldır kayyum eliyle yönetiliyor; Batman on yıldır kayyumlarla yönetiliyor, Van, Mardin on yıldır kayyumlarla yönetiliyor, Hakkâri on yıldır kayyumlarla yönetiliyor. Türkiye'de sandığın yerel yönetimlerde anlamsız hâle geldiği bir dönemden geçiyoruz. Unutmayın, sizler o sandık sayesinde buradasınız, Adalet ve Kalkınma Partisi o sandık sayesinde iktidar, Sayın Cumhurbaşkanı o sandık sayesinde bugün iktidar. Eğer iktidarı anlamsız hâle getirirseniz, emin olun, seçilmiş hiçbir koltuğun güvencesi kalmaz diyorum.

Hepinize tekrar saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Sayın Taşçı, buyurunuz lütfen.

SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bürokratlar; nasıl olacak bilmiyorum ama hayırlı olsun tabii, bütçe.

Defaatle söylendi; bir muhasebe cetveli değil hakka dayalı bir sözleşme bütçe. Kâğıt üzerinde rakamları denkleştirerek meşrulaşmaz, sosyal, ahlaki, hukuki bir zemini de olmalıdır, adil olmalıdır her şeyden önce. Asgari akıl, mantık ve vicdana sahip hiç kimse, maalesef, Sayın Yılmaz, bir faiz bütçesini adil olarak nitelendiremez.

Faize ayrılan pay... Bu arada, halkı yanıltıcı bilgidir bu, gazetecileri hapsediyorsunuz ya, işte o nevi bir suçtur. Bütçede en büyük payın eğitime ayrıldığını söylemek, dediğim gibi, yanıltıcı bilgidir. Faize ayrılan pay, eğitime ayrılan toplam payın üzerinde bu bütçede. Faize ayrılan pay sağlık hizmetlerini 2'ye katlıyor, yoksullukla mücadele ve sosyal dayanışma bütçesini 5'e katlıyor. Tarıma bir yılda ayrılan pay sadece yirmi iki günlük faize denk geliyor bu bütçede ve her 4 çocuktan 1'i açken bu ülkede... Derste açlıktan bayılıyorlar, okullardan cenazeleri mi çıksın bekleniyor ki o da oluyor aslında, olmuyor değil. Bütçede, bizim, okullarda çocukların bir öğün de olsa ücretsiz ve sağlıklı beslenmesini, güvenliğini, psikolojik gelişimini öncelediğinizi görmemiz için daha ne olması gerekiyor? Ne eğitimde ne istihdamda olan milyonlarca genci üretime katmanız için daha kaç intihar gerekiyor? Konut krizi var. Tahliye baskısı altındaki milyonlarca dar gelirlinin barınma hakkının korunması için daha ne olması gerekiyor? Son yılların en bereketli sezonuydu, buna rağmen çiftçi kan ağlıyor. Tarım Kanunu'nun öngördüğü oranda destek var mı diye bakıyoruz, sadece kelime oyunu var. 17 milyondan fazla insan açlık sınırının altında ücrete çalışıyor. Alım güçlerini koruyucu tedbir diye soracaktım, siz de duyunuz, az önce resmen dalga geçti bir arkadaşınız, alım gücünün yüksek olduğunu iddia etti ve bununla övündü böyle bir ülkede. Ülkenin potansiyelini faydaya dönüştürmeyen, üretimi desteklemeyen, emeği desteklemeyen bir bütçenin bir hizmet veya yatırım bütçesi olma ihtimali bulunmadığı gibi, adil olabileme imkânı ve ihtimali de yoktur. Bugün cevap vermeniz gereken en önemli soru, bence biz size -temsili ettiğiniz yapıya binaen söylüyorum, şahsi değil- nasıl bütçe emanet edeceğiz Sayın Yılmaz? Elinizi vicdanınıza koyun, o aç çocukların, atanamayan öğretmenlerin, kepenk indiren esnafın, göç etmek durumunda kalan sanayicinin vekili olarak burada, bizim yerimizde oturduğunuzu düşünün. Siz size yani vatandaşın alın terini fon vurguncularına kaptırmış, cumhuriyet tarihinin kamu gözetimindeki en büyük soygununa seyirci kalmış, daha kendi kurumlarını koruyamamış, kayırmış ama koruyamamış bu örgütlü suçun paydaşı hâline gelmiş, güvenilirliği yerle yeksan, böyle çürümüş bir yapıya gerçekten değil bütçe, bir kuruş emanet eder misiniz?

Kalkınmada ayrımcılık iddiası hep etnik bölücü temelde ifade ediliyor burada. Ben, cevaplarsanız hepimiz sebebi anlayalım çok isterim çünkü ülkenin doğusu gibi batısı da mağdur aslında. Tekirdağ olarak biz, ürettiğimiz katma değerle, ödediğimiz vergiyle,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 62

verginin tahsilatı ile aldığımız hizmet ve yatırım arasındaki uçurumun nedenini yıllardır gerçekten çok merak ediyoruz. Ne kadar oy, o kadar hizmet yaklaşımına benzer şekilde ne kadar vergi, o kadar hizmet olsun demiyorum ben ama insaf diyorum; kişi başına düşen vergi tahsilatında 7'nciyiz ama merkezî yönetimin kişi başına yaptığı harcamada 79'uncu sıradayız. Müreffeh bir şehir olsak, hizmete, yatırıma ihtiyacımız olmasa tamam, anlayacağız ama bizim okula ihtiyacımız var, yola, stadyuma, antrepoya ihtiyacımız var. Hastanemiz var, ulaşacak yolumuz yok bizim ya! 2026 yılında Sayın Yılmaz, kavşak kenarındaki otlar temizlenmedi diye trafik kazasında insan ölebilir mi bir ülkede ya? Bu kadar ilkel bir seviyede miyiz? Bu mu kalkınma Allah aşkına? SEGE verilerine göre biz geriliyoruz ve bu denli çalışıp, üretip, devlete karşı da bütün yükümlülüklerini yerine getirip neden gerilediğimizi de açıkçası çok merak ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Sayın Tezcan, buyurunuz lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok kıymetli hazırun, herkesi başlangıçta saygıyla selamlıyorum. "Bu bütçe neyin bütçesi?" diye herkes kendi penceresinden, kendince bir cevap veriyor. Bence bu bütçe soygunu finansman bütçesi. Bu bütçeyi yaparken Türkiye çok büyük bir soygunla karşı karşıya. Fon soygunu. Yani vurgun murgunun ötesinde bir şey, fon soygunu. 110 milyar dolar bunun ekonomiye maliyeti.

Değerli arkadaşlar, eskiden devlet üzerinden millet soyulurdu. Yolsuzluk devlet üzerinden yürür, millet de onu vergileriyle ya da mahrum kaldığı şeylerle finanse ederdi. Fon soygunu bize başka bir soygun modelini ortaya koydu. Artık doğrudan milletin soyulduğu bir döneme geçtik. Yani devlet üzerinden yolsuzluk yaparak soygun yetmedi, devlet soyuldu, doymadılar. Şimdi, seçkin, ayrıcalıklı, sırtını iktidara dayayan bir kesim elini milletin cebine soktu; üç kuruş, dört kuruş biriktirdiği tasarrufunu soydu. Yani seçkinlerin, ayrıcalıklıların milleti doğrudan doğruya soyduğu bir döneme geçtik.

Yani bir şeyi anlamıyorum: Biraz önce de söylendi, sürekli bir, "Sonuna kadar gidilecek. Nereye kadar giderse oraya kadar gidilecek." İyi, güzel. E, biz de aynısını söylüyoruz. "Kimse suçlu ortaya çıksın." Burada da söylendi, hep söyleniyor, kimse suçlu ortaya çıksın. E, biz de bunu söylüyoruz. E, niye gidilmiyor? "Sonuna kadar gidilecek." dediğimiz yerde nereye kadar gidiliyor? Gazetecilere kadar gidiliyor. Bu gerçeği ortaya çıkarmaya çalışan habercilere gidiliyor, televizyon kanallarını kapatmaya gidiliyor. Bunu yazan sosyal medyadaki haber sitelerine erişim yasağı getirilmeye kadar gidiliyor. Bununla ilgili paylaşım yapan sosyal medyadaki hesapları yasaklamaya kadar gidiliyor. E, sonu nereye gidiyor? Soygunu yapmak serbest, haberini yapmak yasak. Soygunu yaparsan iltifat görürsün, haberini yaparsan ceza görürsün, hapse girersin; yaşadığımız tablo bu, böyle bir noktadayız. Yani şimdi ben soruyorum, merak ediyorum: Murat Ağırel niye tutuklu, niye cezaevinde? İsmail Arı niye cezaevinde? İsmail Saymaz niye ev hapsinde? Mustafa Balcı yayınladığı bir fotoğraf nedeniyle hem de aleni bir fotoğraf nedeniyle niye hapiste? Şaban Sevinç niye hapiste? Bunlar ne yaptılar; bunlar fona 1 verip 500 mı aldılar, yüzde 1.335 mi kazandılar Fatma Betül Sayan Kaya gibi? Hayır. Bunlar oradaki yolsuzluğu yazdı, bunun haberini yaptılar Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Böyle bir Türkiye! Ve şimdi, bununla ilgili her yerde söylenen şey: "Suçlu kimse hesabını versin!" E, versin; versin suçlu kimse hesabını ama hesabı veren gazeteci, hesabı veren haber yapan; hesabı veren siyasetçi değil. Bakın, bu kirli çark; bir tarafında siyasetçi -iktidar siyasetçisi herhangi bir siyasetçi değil- bir tarafında yetki kullanan iktidar siyasetçisi, bir tarafında o iktidar siyasetçisine sırtını dayayan bürokrat, öbür tarafında ondan yetki alarak kullanan teknokrat, bunların iş birliği olmadan bu yolsuzluk zinciri bu hâle gelmez, gelemez! E, şimdi, "Nereye kadar giderse gitsin." gideceği yer belli, gideceği yer: Yaratılan bu sistemdir, tek adam düzeni diye, tek adam rejimi diye başından beri Anayasa görüşmelerinde bu mecliste itiraz ettiğimiz düzen. Sırtını sarayda bir başdanışmana, bir danışmana, birine dayayan birisi zaman geliyor sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizden fazla yetki kullanıyor. Sizin arkanızdan dolanarak yetkinin kullanıldığı bir düzen yaratıldı ve denge-denetleme-kontrolün olmadığı, yolsuzluğun önünün açıldığı, yolsuzluğun haberinin yapılmasının yasaklandığı bir dönem. Böyle bir dönemde hangi bütçeyi yaparsanız yapın, o bütçe soyguncunun cebine kaynak aktarmaktan öteye geçmez.

Saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Salih Uzun'da.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, yürütmenin sayın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dünyanın bütün önemli üniversitelerinde yani Harvard'ından London School of Economics'ine; Türkiye'de Mülkiyeden, efendim Bilkentine, Boğaziçi'ne hangi ciddi üniversite olursa olsun bütün ciddi üniversitelerinde siyaset bilimi, siyaset bilimine giriş, siyaset bilimi 101 yani her ne ise şöyle başlanır yani ilk derste öğretilir; nedir o: Siyaset bütçe üzerinden yapılan bir faaliyettir, siyaset, bütçe üzerinden yapılan bir faaliyettir. Yani bir memleketin nasıl yönetildiğini görmek istiyorsanız bütçelerine bakacaksınız.

Değerli arkadaşlar, birçoğunuz biliyorsunuzdur, kitabını okuyanlarınız da vardır, Mehmet Genç hoca vardı, birkaç yıl önce vefat etti -yani belki beş-altı yıl önce sanırım- iktisat tarihçisiydi, Osmanlı maliyesi üzerine çok çalıştı. Meşhur kitabı da "Osmanlı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 63

İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi" Mehmet Genç hocanın bu kitabının ön sözünün başlığı da "Hac Yolunda Bir Karınca" çünkü çok uzun sürdü yani hem doktora tezi çok uzun sürmüş hem de kitabı yazması çok uzun sürüyor. Ciddi yıllarını veriyor, Osmanlı arşivlerine giriyor, Osmanlı arşivlerinde efendim, bugün bütçe kayıtları gibi değerlendirilebilecek olan defterlerin böyle altından girip üstünden çıkıyor, vergi kayıtlarının tutulduğu mukataa defterlerinin hemen hemen tamamını elden geçiriyor. Çalışmaları esnasında bir şey dikkatini çekiyor: 18'inci yüzyılın başından yüzyılın sonuna kadar, hatta 19'uncu yüzyılın ortalarına kadar yani 1700'lü yılların başından 1800'lü yılların ortalarına kadar bakıyor ki devletin vergi gelirlerinde hiç artış yok yani adamakıllı bir artış yok yani çok az bir şey, sabit neredeyse. Yani her şey değişmiş; nüfus değişiyor, iktisadi faaliyetler değişiyor, hatta dünya değişmiş yani Sanayi Devrimi olmuş, onun yetkileri var ama devletin vergi gelirleri değişmiyor. Sonra daha detaylı bakıyor ki o dönemde iltizam sisteminde bir değişiklik var, iltizam sisteminde malikâne yöntemine geçiliyor, kaydıhayat şartıyla iltizam veriliyor. Şimdi, kaydıhayat şartıyla iltizam verilmiş mültezimler var, âyanlar var, derebeyleri var; onlar tebaadan topluyorlar, halktan topluyorlar, her yıl daha fazla topluyorlar, çok daha fazla topluyorlar ama devlete her yıl aynısını veriyorlar, az veriyorlar. Halktan çok topluyorlar, devlete azını veriyorlar.

Şimdi, bunu ben niye anlattım? Bu bütçeler var ya, bu getirdiğiniz, hani "24'üncüsünü yaptık, 25'incisini yaptık." diye övündüğünüz bütçeler, bunların da hepsi yıllar sonra tarihçiler tarafından, iktisat tarihçileri tarafından incelenecek, bakılacak, görülecek. Orada da bakacaklar ki kardeşim: "Aa, kâğıt üzerinde gelirler artıyor, rakamlar artıyor, büyüyor, ekonomi büyüyor, millî gelir büyüyor ama ne hikmetse vatandaşın alım gücü büyümüyor. Vatandaş yükselmiyor, hatta burada vergi gelirleri daha da artıyor ama vatandaş fakirleşiyor." Daha detaylı baktıklarında görecekler ki: "Ha, tersine mültezimler var burada, tersine derebeyleri var, tersine baronlar var." Yani, o sizin milletin başına musallat ettiğiniz o 5'li, 10'lu çeteler var. Onlar devletten alıyorlar, devletten hep onlar alıyorlar, devletten sadece onlar alıyorlar ama millete hiçbir şey kalmıyor. Yıllar sonra bakıldığında bu görülecek. İşte, madem ekonomimiz büyüyor, madem millî gelirimiz artıyor, niye milletin işçisinin, memurunun, çalışanının, çiftçisinin, esnafının yüzü gülmüyor? Madem ekonomimiz büyüyor, niye emekli sefalet ücretlerine hâlâ mahkûm? Madem ekonomimiz büyüyor, bütçemiz büyüyor, 2023'ten bu yana memur emeklisine vadedilen, söz verilen seyyanen ödemeye sıra geldiğinde niye kaynak bulunamıyor? Madem ekonomimiz büyüyor, bütçemiz büyüyor, niye çiftçinin aldığı mazottan ÖTV'yi kaldırmaya sıra geldiğinde kaynak bulunamıyor? İşte, hep sizin milletin başına musallat ettiğiniz o kaydıhayat şartlı, garanti ödemeli o 5'li, 10'lu, 15'li çetelerden, baronlardan dolayı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Süreyya Öneş Derici'de.

Buyurunuz lütfen.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada, ülkenin kaynaklarının, milletin vergilerinin, 2027 yılında nereye harcanacağını, vatandaşın bütçe hakkını konuşmak üzere bir aradayız. Ancak bütçeye ilişkin bir değerlendirme yapmadan önce vatandaşın ne hâlde olduğundan bahsetmek zorundayız elbette. Bir çoğumuzun bildiği gibi ancak burada da ifade etmek önemli ki işçinin, çiftçinin, esnafın, emeklinin içinde bulunduğu ekonomik durum içler acısı. Akşam pazarlarında ezilmiş sebzelere muhtaç kalan, geçinemediği için ikinci, üçüncü işte çalışmak zorunda kalan emekliler, asgari ücretliler; dışarıda bir kahve bile içmenin lüks olduğu bir eğitim hayatı süren, tanıdığı yoksa iş bulamayacak olan öğrenciler; yüksek vergiler ve enflasyon nedeniyle kepenk kapatan esnaf; satamadığı ürünleri dalında bırakan üretici; desteklenmeyen turizmci; kirasını ödemek dışında bir sosyal hayatı olamayan, zor geçinen memur... Unutmak mümkün değil, hatta her gün hatırlanması gerekir ki Anayasa Mahkemesi önünde, geçinemediği için kendini vuran emekli polis memurumuz... Zenginin daha zengin, yoksulu daha yoksul olduğu adaletsiz bir düzen hüküm sürmekte. Ekonomiyi direkt etkileyen hukuk sistemine duyulan güven ise tüm araştırmalar da gösteriyor ki hiç olmadığı kadar düşük seviyede. Adalete inancını yitirmiş vatandaş sabah operasyonları ve gözdağıyla yönetilen bir ülkede, artık tutuklu yargılamanın esas olarak benimsendiği bir düzende, her alandaki istikrarsızlık sebebiyle yatırımcı gelmeyen bir ekonomide var olmaya çalışıyor. Son yılların en büyük vurgunu olan fon yolsuzluğu nedeniyle milyonlarca vatandaş milyarlarca lira mağdur olmuş ama ayakta kalmaya çalışıyor. İktidarın hazırladığı 2027 bütçesinden bir örnek vermek gerekirse: 27 trilyon 276 milyar liralık bir bütçe öngörülmekte, faize ayrılan tutar 3 trilyon 975 milyar lira, yükseköğretim dâhil eğitimin tamamına 3 trilyon 747 milyar lira ayrılmış yani çocuklarımızın geleceğinden daha fazlası faize ödenecek.

Değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar bazı AKP vekilleri hayali bir başarı senaryosu anlattı bugün bize. Muğla Milletvekili olarak size biraz memleketimdeki gerçeklikten bahsedeyim. Zeytin üreticisi, narenciye yetiştiricisi, turizmci, esnaf perişan durumda; geçinmek için büyük mücadele veriyor. Üretici ürününü dalında bırakmaya karar verdi. Zira, başka çaresi yok, satması gereken fiyata satamayacak. Çiftçi, iktidardan lütuf değil, somut destek bekliyor. Bunca zamdan sonra, çiftçiye bu bütçede vereceğiniz destek, üretimin devamını sağlayamayacak düzeyde. Turizmci sizden destek ve acil planlama talep ediyor. Ülkeye en büyük döviz geliri sağlayan illerden olan Muğla üretime devam edebilmek için, turizme devam edebilmek için hakkı olan katkıyı görmek istiyor. Bütçede örneğin ormanların korunması programına artış planlanmış. Muğla'da ormanların korunması adına tek bir olumlu gelişme yok, aksine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 64

madencilik faaliyetleri için köylünün arazisinin ve ormanlarının belirli şirketlere kurban edilmesi politikası hız kesmeden devam ediyor. Yok etme politikalarınızı, programlara sembolik katkılar sağlayarak süslemeniz mümkün değildir.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar; 2027 bütçesi için elbette, belli bir mesai ve emek harcanmış ancak açıkçası, halkın içinde bulunduğu durumun yeterince anlaşılamamış olması sebebiyle sizlerin de emekleri, vatandaşın emeklileri gibi boşa gitmiş. "Büyüyen Türkiye" iddiasının maalesef çok uzun bir süredir sokakta karşılığı, artık yönetime güvenmeyen ve bu başarısız yönetime rağmen ayakta kalmaya çalışan halktır. Sonuç olarak, bu önümüzdeki bütçeyle, kötü yönetilen ekonominin, adaletsiz vergi sisteminin, hukuktaki tahribatın ve halkın geleceğine, vatandaşın cebine verilen zararın telafisi mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Akalın'da.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; her yıl bütçe görüşmelerinde büyüme hedeflerini, gelir tahminlerini, harcama kalemlerini konuşuyoruz. Rakamlar değişiyor, bütçeler büyüyor ancak maalesef vatandaşın gündemindeki sorunlar hep aynı kalıyor: Emekli geçim sıkıntısından, işçi asgari ücretten, çiftçi artan maliyetlerden, esnaf daralan piyasadan, sanayici ve ihracatçı da rekabet edememekten, gençlerimiz ise iş bulamamaktan şikâyet etmekte. Dolayısıyla, 2027 bütçesini değerlendirirken bu bütçenin vatandaşımızın hangi sorununa ne ölçüde çözüm üreteceğine bakmak gerekiyor. İcra makamı 2027 yılında 27 trilyon 276 milyar lira harcama, 23 trilyon 408 milyar lira geliri öngörüyor. Bütçe açığı 3 trilyon 868 milyar lira, faize ayrılan kaynak ise 3 trilyon 975 milyar lira olarak belirtiliyor. Yani toplanacak her yüz liralık vergiye karşılık yaklaşık 20 liralık faiz gideri öngörülüyor. Üstelik 2026 yılının yalnızca ilk dokuz ayında bütçe 1 trilyon 840 milyar lira açık vermişti.

Sayın Başkan, bütçenin gelir tarafında da ciddi bir adaletsizlik var. 2027 yılında vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 60'ı dolaylı nitelikli vergilerden bekleniyor. Sonuçta, asgari ücretli de emekli de yüksek gelir sahibi de aynı ürünü satın aldığı anda aynı oranda KDV ödüyor. Tabii ki bu verginin gelir içindeki ağırlığı dar gelirli için maalesef çok daha ağır oluyor. TÜİK'in 2025 araştırmasına göre en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik kesim toplam gelirin yüzde 48'ini alırken en düşük yüzde 20'nin payı yalnızca yüzde 6,4. Bakın, toplumun en yüksek gelirli beşte 1'lik kesimi en düşük gelirli beşte 1'lik kesiminin 7,5 katı gelir payına sahip. Şimdi soruyorum: Bu bütçe, gelir dağılımındaki bu uçurumu hangi somut politikayla azaltacaktır?

Değerli milletvekilleri, Eylül 2026'da yıllık enflasyon yüzde 29,73. TÜİK verilerine göre yine en düşük gelir grubundaki haneler, tüketim harcamalarının yüzde 38,7'sini konut ve kiraya, yüzde 29,2'sini de gıdaya ayırıyor yani dar gelirli ailelerin harcamalarının üçte 2'si yalnızca barınma ve beslenmeye gidiyor. Şimdi, böyle bir tabloda vatandaşımıza refah artışından nasıl söz edeceğiz?

Yine, tarımda benzer bir tabloyla karşı karşıyayız. 5488 sayılı Tarım Kanunu, hepimizin bildiği gibi, tarımsal destekler için gayrisafi millî hasılanın en az yüzde 1'i kadar kaynak ayrılmasını öngörüyor. 2027 yılında doğrudan tarımsal desteklemeler için ayrılan 235 milyar lira, öngörülen gayrisafi yurt içi hasılanın yalnızca 0,21'i iken, gayrisafi millî hasılanın ise yaklaşık 0,88'i 1'den bile az, üstelik millî hasılaya oranda geçen yıla göre düşüş de söz konusu. Buna karşın, Ağustos 2026'da tarımsal girdi fiyatları yıllık yüzde 30,28, enerji türü maliyetler ise yüzde 43,14 artmıştır. Şimdi soruyorum: Çiftçi bu maliyetlerle nasıl üretim yapacak? Üretici kazanamazken tüketici uygun fiyatlı gıdaya nasıl ulaşacak? Yine, istihdam verilerine baktığımızda, bu tablo maalesef kaygı verici. Ağustos ayında işsizlik oranı yüzde 7,8 olarak açıklanırken atıl iş gücü oranı yüzde 31'e ulaşmakta; bu rakam işsizlik sorununun açıklanan dar işsizlik oranından çok daha geniş olduğunu göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, faiz yükünün ağırlaştığı, üreticinin maliyet altında ezildiği, dar gelirlinin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığı bu ekonomik düzende...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası, Sayın Kayıhan Pala'nın.

Buyurunuz lütfen.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, "Bu bütçe, kimin bütçesi?" derken, bir tek orandan söz edelim, örneğin, bütçede kabaca geçen yıla göre artış öngörüsü yüzde 40'lar civarında ama personel giderlerinde öngörülen artış yalnızca yüzde 24. Dolayısıyla bu artışla siz hâlen bu ülkenin kamu çalışanlarının bir bölümünü yoksulluk sınırı altında ücret almaya mahkûm edecek bir politikayı benimsediğinizi söylüyorsunuz. Çok önemli bir şey, Sağlık Bakanlığı bütçesinin payı. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı "sağlık harcaması" demiyorum bakın, Sağlık Bakanlığının genel bütçeden alması gereken payın en az yüzde 10 olduğunu Dünya Sağlık Örgütü deklare ediyor. Geçen yıl bu oran yüzde 7,8'di, siz bu yüzde 40 büyüklüğe rağmen, bunun yüzde 7,2'ye düşürmüşsünüz. Üstelik, bu pay yalnızca Sağlık Bakanlığı payındaki düşüşle ilgili değil, sizin yayınladığınız strateji raporuna bakacak olursanız, gayrisafi yurt içi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 65

hasıladan sağlığa ayrılan kaynak yüzde 4'ler civarında, OECD ortalaması yüzde 9'un üstünde. Bu koşullarla bu ülkede ne sağlık çalışanlarının sorunları çözülür ne de toplumun sağlık ihtiyaçları karşılanabilir.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir başka önemli sorun şu: Ben dört yıldır milletvekili olarak çok sayıda soru önergesi verdim, her Plan ve Bütçede de dile getiriyorum, bu ülkede genel sağlık sigortası prim borcu olan yurttaşın sayısı kaçtır? Bir hekim milletvekili olarak sürekli ilaç alamadığı için bizim kapımızı çalan, genel sağlık sigortası prim borcu olduğu için kendi sağlık giderleri -ilaç açısından söylüyorum- karşılanmayan hastalarla karşı karşıya kalıyoruz. Neden bunu açıklamaktan çekiniyorsunuz? Bunu ilgili bakana da sorduğumuzda hiçbir yanıt yok. Ayrıca, yeri gelmişken söyleyeyim, Cumhurbaşkanı Yardımcısı olduğunuz için, neden bakanlar yazılı soru önergelerine yanıt vermiyorlar? Bir şeyden mi çekiniyorsunuz? Gerçeklerin açığa çıkmasından mı çekiniyorsunuz hatta korkuyorsunuz? Bir oran vereyim size, Sağlık Bakanlığı bütçesinde de söyleyeceğim. Yalnızca benim Sağlık Bakanlığına sorduğum yazılı soru önergelerinin yanıtlanmama oranı yüzde 71, böyle bir şey olabilir mi? Üstelik verilen yanıtların da yanıtla ilgisi yok, mevzuatı bize söyleyerek yanıt vermiş gibi yapıyorlar maalesef.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, biliyorsunuz, Sayın Cumhurbaşkanı 2 Cumhurbaşkanı kararı yayımlayarak 126 sağlık taşınmazını özelleştirme kapsamında satılığa çıkardı. Bir tanesini örnek vereyim: Elâzığ'daki Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, 400 yataklı, 1923'ten beri hizmet sunan ve hâlen de hasta kabul eden; Türkiye'nin bir sürü yerinde bu oldu. Daha sonra bunların 110 tanesinin özelleştirme kararından vazgeçildiği iddia edildi ama Resmî Gazete'de herhangi bir yayımlanmış Cumhurbaşkanı kararı yok. İki soru sormak isterim, bir: Neden bunları satmak istediniz? İnsan yüz yıldır, özellikle de bölgeye çok ciddi hizmeti olan -Elâzığ örneğinde olduğu gibi- hastaneleri satılığa çıkarır mı? Bu hizmetleri geliştirmemiz gerekirken Türkiye'deki 126 sağlık taşınmazının gerçekten satılığa çıkartılmasını anlamak mümkün değil. İki: Gerçekten bunların bir bölümünden vazgeçildi mi? Biliyorsunuz, Bilgi Üniversitesi de önce kapatıldı, sonra tekrar açıldı. Anlaşılan Cumhurbaşkanı kararlarında özellikle geriye dönüşle ilgili tutumlar var. Net olarak açıklarsanız, soru önergesinde sordum ama yanıt alabilmiş değilim.

Birkaç şey daha söylemek isterim, zaman sınırlı ama bakın, 2018 yılında -soru önergesini burada- Sayıştay bir rapor hazırlamaya başlıyor. Raporun adı Üniversite Hastanelerinin Mali Yapılarının Sürdürülebilirliği Taslak Raporu. Raporda bir de "Özel sağlık kuruluşlarının yapmış olduğu suistimaller" diye bir bölüm var. Rapor yedi yıldır yayınlanmadı, neden yayınlanmıyor? İçinde çok ciddi, özellikle yeni doğan skandalını engelleyebilecek veriler, bulgular var. Bazı çıkar gruplarını üzecek diye bir raporun yayınlanması kararından vazgeçilebilir mi? Bütün soru önergelerimizde yanıtsız bırakılıyor. Sayıştay diyor ki: "Henüz rapor tamamlanma aşamasında." Yahu, yedi yıldır bir rapor tamamlanma aşamasında olur mu?

Bir başka çok önemli soru, bu övündüğünüz kamu-özel iş birliği şehir hastaneleriyle ilgili 2018 yılından bu yana çok ciddi bulgular var raporlarda, birkaçını söyleyeyim: isterseniz: Nihai tamamlama süreçlerinin bilinçli olarak bitirilmemesi, yer teslimi yapılmadan başlanan inşaatların inşaat süresinden sayılmaması, yakılmayan doğal gazla milyonlarca liralık eksik ölçüm yapılması, onaylı projelerin çok üzerinde ticari faaliyet alanı gibi. Bu böyle ne kadar daha sürecek Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı?

Lütfen, bu sorulara yanıt verin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi son konuşmacı Yasin Öztürk, Yasin Bey'in mikrofonunu açtıktan sonra soru için sisteme girerseniz öncelik sırasına göre söz vereceğim.

Yasin Bey buyurun, süreniz beş dakika.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli Komisyon üyelerimiz, 2027 bütçesi AK PARTİ'si iktidarının ekonomik tercihlerini rakamlarla ortaya koyuyor. Harcamalar artıyor, bütçe açığı büyüyor, faiz ödemeleri ağırlaşıyor, Gelir tarafındaysa yine vatandaştan daha fazla vergi toplanması bekleniyor. Bir bütçeyi yalnızca toplam ödeneklere bakarak değerlendiremeyiz. Açığın nasıl oluştuğuna, faize ne kadar kaynak ayrıldığına ve vergi yükünün kimlerin sırtına bırakıldığına bakmak zorundayız. Çünkü bu rakamlar, iktidarın tercihini ve bu tercihlerin faturasını da kimin ödeyeceğini gösteriyor. 2027 Bütçe Kanun Teklifi'nde net gider 27 trilyon 276 milyar küsur, net gelirse 23 trilyon 408 milyar liradır. Aradaki 3 trilyon 868 milyar liralık fark bütçe açığıdır. Bir önceki yıla göre 2027'deki giderlerin yaklaşık yüzde 39, gelirlerin yaklaşık yüzde 38 artması, bütçe açığının yaklaşık yüzde 47 büyümesi beklenmektedir. Açığın millî gelire oranıysa yüzde 3,5'tur. Açık, gelir artışını belirgin biçimde aşmaktadır. İktidar bu tablonun hesabını millete vermelidir.

Bu tablonun en ağır kalemlerinden biri faiz yüküdür. Faiz gideri 2027 teklifinde 4 trilyona yaklaşmıştır. Bu rakam vatandaşımız tarafından tam anlaşılamayabilir çünkü sahada dolaştığımızda vatandaşımız hâlâ "Ben 23,5 milyon maaş alıyorum." gibi bir cümle kuruyor. Bu rakam, günlük tam 11 milyar lira, eski parayla 11 katrilyon liradır, bu yüzde 40,7 artış demektir. Toplam net giderlerin yüzde 15'e yakını faize ayrılıyor yani bütçenin yedide 1'ini biz faize ayırıyoruz. Hükûmetin "Faiz yükünü azaltıyoruz." sözü kendi bütçe rakamlarıyla da örtüşmüyor. Üstelik faiz ödeneği 2028'de 4 trilyon 700 milyara, 2029'da 5 trilyon 250 milyara kadar çıkıyor. Bu bütçe faiz yükünün önümüzdeki yıllarda hafifleyeceğini değil daha da artacağını, büyüyeceğini gösteriyor.

Harcamaların dağılımı da aslında tercihi ortaya koyuyor. Cari transferler içindeki Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak aktarım 3,5 trilyon civarında, yedek ödenek için 541 milyar, bu kaynağın hangi koşullarda kullanılacağı ve Meclise nasıl hesap verileceği açık olmalıdır. Tarımsal destekleme ödeneği ise 235 milyar lirada kalıyor ki faiz ödeneği tarımsal desteğe ayrılan paranın

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 66

tam 17 katı. Çiftçinin maliyetler altında ezildiği, ülkenin tarım ürünlerinde ithalata bağımlı kaldığı bir dönemde bu tercih, üretimi ve çiftçiye öncelenmiyor.

Bu bütçenin gelir tarafında da adalet yoktur. Bütçede 19 trilyon 906 milyar lira vergi geliri bekleniyor, bu vergi gelirinin de neredeyse yarısı dolaylı 3 tane tüketim vergisi, KDV ve ÖTV'ye ayrılıyor. Vergi yükü kazanca ve ödeme gücüne göre değil vatandaş tüketirken toplanıyor. 2026 yılı sonu vergi geliri tahmini 14,5 milyar lira idi, 2027'de bu rakam 19 trilyonu aşmış durumda; yaklaşık yüzde 36,5 artış demek. Bu artışın hangi kesimlerden beklendiği bütçe hakkının temel sorusudur. Bütçe gelir tahmini 28 trilyon lira olsa da bütçe dengesinde esas alınan net gelir 23,5 trilyon lira civarındadır. Açığı değerlendirirken doğru karşılaştırma bu net tutar üzerinden yapılmalıdır.

Teklifte yüzde 4,2 büyüme, yüzde 25 gayrisafi yurt içi hasıla deflatörü ve yıl sonunda yüzde 21 TÜFE varsayımlarına dayanıyor. Sorum şu olsun: En son ne zaman bütçedeki varsaydığınız enflasyon hedefini tutturdunuz ki? Bu hedefler gerçekleşmezse, gelir tahmini ve bütçe dengesi daha da bozulabilir. Bütçe açığı kuru bir muhasebe farkı değil borçlanma, faiz ve yeni vergi baskısı olarak millete döner. Bütçe üzerindeki faiz yükünü azaltmadıkça ne yaparsanız yapın bunun sonu ekonomik çöküştür. Bunun için en ufak bir gayretiniz yok. Üretim ekonomisini desteklemedikçe, tam tersine yağma, tüketim ekonomisine devam ettiğiniz müddetçe gidişat Düyun-ı Umumiye'ye doğru olacaktır.

İYİ Parti olarak, açığı büyüten, üretime ayrılan sermaye giderlerinin üzerindeki faize kaynak ayıran ve vergi yükünü dar gelirlilerin sırtına bırakan bu bütçeyi kabul etmiyoruz. Milletin parasını üretime, tarıma, eğitime, istihdama ve vatandaşın alım gücüne yöneltmek gerekir. Bu Meclis rakamları onaylamak kadar hesabını sormakla da görevlidir diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, müzakerelerle alakalı milletvekillerimizin söz talebi karşılanmıştır.

Şimdi, soru cevap kısmına geçiyoruz. Öncelikli olarak Komisyon üyeleri, sonra da diğer üyelerimizin, diğer milletvekillerinin sorularını karşılayacağız, on beş dakika süreyle yapacağız bunu.

İlk olarak, Sayın Tanhan, buyurun lütfen.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, 2027 bütçesi gelir ve giderler kalemi başta olmak üzere pek çok kalemde yaklaşık yüzde 44 oranında artış öngörüyorsunuz. Bu verilerden hareketle, 2027 bütçesinde enflasyonun yaklaşık yüzde 40 olduğunu söyleyebilir miyiz? Buna rağmen 2027 yılının hedef enflasyonunu neye dayanarak yüzde 21 olarak açıkladınız?

Yine, ikinci sorum: 2027 bütçesinin ezici bir çoğunluğu emekçilerin ödediği gelir vergisi gelirinden yaklaşık yüzde 57,35 bir artış öngörülüyor, buna karşılık, şirketlerin ödediği kurumlar vergisi gelirindeyse yaklaşık yüzde 37 artış öngörülüyor; bunun nedeni nedir? Niçin şirketlerden alacağınız vergileri emekçilerden alınacak vergi oranlarıyla artırmıyorsunuz, aynı oranda niye tahsil etmiyorsunuz?

Üçüncü sorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet teşekkür ederim.

Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Cumhurbaşkanı Erdoğan dün kabine toplantısının ardından "Emeklilerimizin yaşadığı zorlukların farkında olduğumuzu pek çok defa ifade ettim. 2027 bütçesinde emeklilerimizin durumunu biraz daha iyileştirecek mali imkânları oluşturuyoruz. İhtiyaç duyulan yasal düzenlemeyi sene sonuna kadar hayata geçirmeyi ümit ediyoruz." dedi. Bu düzenlemenin detayları nelerdir? Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi kapsamında yapılacak bir düzenleme mi yoksa en düşük emekli aylığı alanlara mı yoksa tüm emeklileri mi kapsayacak yoksa seyyanen bir zam gibi bir plan mı, öğrenmek isteriz.

Yine, siz sunuşta sosyal harcamaların 3 trilyon 406 milyar liraya ve bütçenin yüzde 12,5'una ulaştığını söylediniz, bu tutarın 1 milyar 460 milyar lirası bir bütçe gideri değil, asgari ücret istisnası. Vergi harcamasını bütçe gideri gibi saymanın gerekçesi nedir? Bütçe içi sosyal harcama payını yüzde 7,1 olduğunu kabul ediyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, aynı soruyu ben de soruyorum. Sayın Cumhurbaşkanının açıklamasında emeklilerin mali imkânlarının iyileştirileceği ifade ediliyor, yıl sonuna kadar yapılacağı söyleniyor. Bütçede böyle bir kaynak var mı yoksa ayrı bir kanun teklifiyle en düşük emekli aylığına mı ayarlama yapılacak? Bunun nasıl olacağıyla ilgili açıklama bekliyoruz.

Bir de proje özel hesabı 33 milyar 223 milyon; 119,9 milyar mevcudundan 86,7 milyar harcama yapılmış, nerelere? Takipteki kurum alacakları hesabı 282 milyar, mahiyeti nedir?

Bir de dış borcun ikrazından doğan alacaklar 31 milyar 25 milyon, kimden kaynaklı? Hazine garantili bunlar, borç ikrazıyla alakalı. Kim, hangi kurum borcunu ödemedi de Hazine ödemek zorunda kalıyor?

Bir de mali kuruluşlara yatırılan sermayeye 511 milyar, hangi mali kuruluşlara ne kadar sermaye yatırıldı? 2025 kesin hesabıyla ilgili sorular.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Arı...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 67

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına sormak istiyorum, bu kadar muhalefet belediyelerine yapılan operasyonların yoğun olduğu bir dönemde önüne gelenin gözaltına alındığı, tutuklandığı, görevden alındığı bir dönemde, bütün belediyelerin bir anlamda bu operasyonlarla bir huzursuzluk ortamında bulunduğu bir dönemde bu bütçenin, sunmuş olduğunuz bütçenin başarılı olma şansını görüyor musunuz, görmüyor musunuz, onu sormak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Enflasyonla mücadelede söz ediyoruz ancak bu mücadelenin en önemli unsurlarından biri olan kur politikasıyla ilgili yeterli bilgi vermiyorsunuz. Türkiye'de uygulanan kur politikasının gerçek niteliği nedir? Kurum piyasa koşullarında oluştuğunu mu söylüyorsunuz yoksa döviz kurunu belirli bir patikada tutmak için yönetilen bir politika mı uyguluyorsunuz? Kur politikanız kalıcı bir ekonomik dengeleme mi sağlıyor yoksa maliyeti ileride ortaya çıkabilecek bir düzeltmeyi mi erteliyor?

Yine "Önce kuru belirli bir patikada tutup sonra ortaya çıkan baskılar karşısında kuru serbest dalgalanmaya bıraktık." mı diyeceksiniz? Eğer öyle bir risk yoksa bunu hangi göstergelere dayanarak söylüyorsunuz? Kur politikasının sürdürülebilirliğini hangi varsayımlarla hesaplıyorsunuz? Bu politikanın döviz rezervleri, dış finansman ihtiyacı, cari denge...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Ben Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına şu soruyu sormak istiyorum: Bugün, şimdi, sabahleyin "Buradaki görüşmeler başladı." diye bir "tweet" attı sekiz saat önce, 54 bin görüntüleme var, 447 beğeni, 128 de "tweet" var, 915 tane yorum var. Bilmiyorum, hiç altına bakma imkânınız oldu mu, bakın, bir tane olumlu yorum yok. 2 grup var, fon mağdurları çok sert yorumlar yapıyorlar, bir de kademeli emeklilikle ve emeklilikle ilgili bugüne kadar yaptığınız haksızlıklarla ilgili yani aslında siz bizim eleştirimizden alınıyorsunuz ama milletin eleştirileri bizimkinden çok daha fazla, milletin yorumları nasıl değerlendiriyorsunuz diye sormak istiyorum.

Bir de tabii şunu söyleyeceğim: Sosyal medyadan 12 tane Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına soru sordum, sabah konuşmamızda da sorularımız vardı, onları burada zaman kaybı olmasın diye tekrarlamayacağım, kendisi onlara cevap verirse memnun kalırız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Erdem.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, Cumhurbaşkan Yardımcısı olarak birçok başkanlık ettiğiniz konular var ama en önemlilerinden biri de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle ilgili takiplerinizi. Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma ve Ekonomik İş Birliği Ofisi üzerinden çokça yatırım, katkı veriliyor, ben de şahit oluyorum, orada çok önemli işlerin başında oldunuz, tebrik ediyorum. En son bu doğal gazla ilgili konu hangi aşamadır? Hangi tarihte doğal gazı Kuzey Kıbrıs'a, Doğu Akdeniz'deki kapımıza götürebileceğiz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben şunu sormak istiyorum: Bu yatırım fonlarından 2026 yılında tahsil edilecek olan stopaj tutarı ne kadardır, ne kadar tahmin ediyorsunuz? 2027 yılı bütçesini yaparken tahmininiz nedir? Bunu sormak istedim. Bir de -gene Cumhurbaşkanının beyanı- burada bir yasal düzenleme kastediliyor; bu yasal düzenlemeden her sene yaptığımız gibi en düşük emekli maaşını artırmak mı kastediliyor yoksa daha kurumsal, daha yapıcı yeni bir düzenlemeden bahsediliyor; onu sormak istemiştım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Taşcı, buyurun lütfen.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

Bütçe yükünü dar gelirlinin üzerinden almak gibi bir niyet ve planınız var mı? Emekli maaşına refah payı ve seyyanen artışla ilgili bir iyileştirme duyurusu yapıldı, takvim ve kaynağı nedir ve benzer bir düzenleme asgari ücretliler için düşünülüyor mu? Asgari ücretlileri açlık sınırının üzerine çıkaracak bir düzenleme düşünüyor musunuz? Staj ve çıraklık mağdurlarının, kademeli emeklilik mağdurlarının hak kayıplarının telafisine dönük bir çalışmanız var mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Tiryaki...

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, 2027 bütçesini hazırlarken sendikaların, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin, meslek kuruluşlarının görüşlerini aldınız mı? İkinci sorum: 2027 bütçesinde yaklaşık 4 trilyon lira faiz ödemesi yapılacağı öngörülüyor, bu da toplanan her 100 liradan 17 lirasının faize gideceğini gösteriyor. Bu faiz hangi kurum ve kişilere ödenmektedir, bunu açıklamayı düşünüyor musunuz? Yine, 2027 bütçesi incelendiğinde, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının "Kadının Güçlenmesi" başlıklı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 68

programına 9,5 milyar lira ödenek ayrılmış. Türkiye'de 18 yaş ve üzerindeki kadın nüfusu yaklaşık 32 milyon, buna göre kadının güçlenmesi için 2027 bütçesinde her bir kadına günde 81 kuruş düşüyor. Günde 81 kuruşla kadının güçlenmesini nasıl sağlamayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Pala...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu "fon yatırımcısı" diye adlandırılan siyasetçilerin yanında kaç bürokrat var? Örneğin, şimdi medyaya düştü, bir vali 20 milyon lira para yatırmış. İsimler önemli değil yani kaç vali, kaç önemli bürokrat, bu paralar nereden bulunuyor, bunları bir açıklarsanız... Az önce sormuştum, genel sağlık sigortası prim borcu olan kişi sayısı nedir? Özelleştirme kararı verilen bu 126 sağlık taşınmazıyla ilgili son durum nedir? Resmî Gazete'de bunun geri alındığına ilişkin yeni bir karar yayımlanacak mı? 110'u kapsam dışına çıkarıldı mı, çıkarılmayanlar neye göre belirlendi? Bu konuda kapsamlı bir açıklama yaparsanız memnun oluruz. Son olarak, Sağlık Bakanlığında 38 bin kadro ilanından söz edildi; bunların sağlık mesleklerine göre dağılımı söz konusu mu? Örneğin, diş hekimi, eczacı, hemşire sayılarıyla ilgili bir bilgi vermeniz mümkün olacak mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız Cevdet Yılmaz'a bugünkü dile getirilen konular, eleştiriler ve sorulan sorularla ilgili cevap hakkını kullanması için otuz dakika veriyorum.

Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 21 Ekim tarihinde 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni Plan ve Bütçe Komisyonumuza sunmuştuk. Bugün de gün boyunca siz Değerli Komisyon üyelerimizin bütçe ve kesin hesap teklifinin geneline dair değerlendirmelerini dikkatle dinledim. Ben de bürokrat arkadaşlarımız da sorularınızı, eleştirilerinizi, önerilerinizi not ettik ve yapıcı eleştirilerden mutlaka istifade edeceğimizi belirtmek isterim ama siyasi polemik olarak ifade edilen veya şahsileştirilen meselelerle ilgili olarak da herhangi bir yorumda bulunmak istemiyorum.

Değerli arkadaşlar, yakın bir zamanda cumhuriyetimizin 103'üncü yıl dönümünü kutlayacağız. Bu vesileyle, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere Kurtuluş Savaşı'mızın kahramanlarını minnetle yâd ettiğimizi ve artık 2'nci yüzyılına girmiş, olgunlaşmış cumhuriyetimizin "Türkiye Yüzyılı" vizyonu ile çok daha ileri hedeflere yürümesi yönünde temennilerimi ifade etmek isterim. Tüm şehitlerimizi ve gazilerimizi de bu vesileyle rahmetle yad ediyorum.

Şimdi, son sorulardan önce gün boyunca sorular da sorulmuştu, onlardan başlayacağım, daha sonra da soru-cevaptaki özel sorulara geleceğim.

Öncelikle dünya analizimizle ilgili çeşitli değerlendirmeler yapıldı. Dünyanın hâlinin pek iyi olmadığı konusunda herhâlde hepimiz hemfikirizdir. Jeopolitik gerilimlerin yükseldiği, risklerin, belirsizliklerin arttığı, dünyadaki kurumların, kuralların, hukuki zeminin zayıfladığı günlerdeyiz ve tabiri caizse gücü, gücü yetene gibi bir zararlı zihniyetin güçlendiği bir dönemdeyiz. Biz bu dönemde Türkiye Cumhuriyeti olarak hem güçlü hem haklı kalmanın mücadelesi içindeyiz. Hem güçlü olacağız, bu rekabet ortamında hiç kimsenin merhametine güvenmeyeceğiz hem de tabii ki haklı konumumuzu devam ettirme gayreti içinde olacağız. Diğer yandan, büyük bir teknolojik dönüşüm de var dünyada, yapay zekâ bunun sembolü. Büyük bir dijital teknolojik dönüşüm var, bunu da tartışmak durumundayız. Bu bir yatay teknoloji, bütün alanları kesen, dönüştüren bir teknoloji. Bu gidişatı iyi okuyamazsak bu da ülke olarak uluslararası yarışta bizi dezavantajlı konuma düşürecektir. Bu çerçevede, uzun yıllardır kalkınmayla uğraşan bir arkadaşınız olarak şunu söylemek isterim ve hep birlikte bence ülke olarak tartışmamız gerekiyor: Bu yeni ortamda devletin rolünü, kamunun rolünü yeniden tarif etmemiz lazım. Neoliberal politikalarla veya sadece risksiz bir dünyada serbest piyasa modeliyle artık gelişmelere bakamayız. Devletin, kamunun çok daha aktif bir rol oynaması gereken bir döneme giriyoruz ama bunu iyi tarif etmek zorundayız. Yanlış anlaşılmasın, serbest piyasa tabii ki esas, rekabet tabii ki esas ama görüyoruz ki artık dünyada korumacı politikalarla, çok mikromüdahalelerle devletlerin, kamu otoritelerinin ekonomik süreçlere müdahil olduğu bir dönemdeyiz. Bizim de devlet olarak, kamu olarak bu yeni dönemde rolümüzü yeniden ve güçlü bir şekilde tarif etmemiz lazım. Risklerin yükseldiği bir dönemde özel sektör ister istemez daha mütereddit olacaktır ama stratejik alanlarda, dayanıklılığımızı güçlendirmemiz gereken alanlarda kamunun çok daha etkin bir şekilde süreçlerin içinde olması, özel sektör-kamu iş birliği modelinin çok daha geniş bir çerçevede tanımlanması gerekiyor, bunun altını çizmek isterim. Bu uzun uzun tartışmamız gereken bir konu.

Diğer taraftan şunu yine vurgulamak isterim: Kim ne derse desin Türkiye ekonomisi yoluna sağlam, sağlıklı bir şekilde devam ediyor. Bütün ekonomilerde olduğu gibi bizde de elbette sorunlar var, tartışılması gereken konular var ama başarıyı veya başarısızlığı nasıl ölçeceksiniz? Dünyayla mukayese ederek. Temellerimize, ekonomimizin temellerine baktığımızda temellerimiz sağlam, büyümemiz, istihdamımız devam ediyor ve son çeyrek asırda dünyadaki yıllık ortalama büyüme 3,5 iken bizimki 5,3 olmuş yani dünya ortalama büyümesinin oldukça üstünde ve istikrarlı bir büyüme seyri göstermişiz. Son dönemde ise, 2020-2025 döneminde, pandemi ve sonrası dönemde ise dünyanın ortalama büyümesi yüzde 3'e düşmüş. Şu anda dünya son beş altı yıldır ortalama yüzde 3 büyüyor, Türkiye'nin ortalama büyümesi ise yüzde 5,2 yani son altı yılda da büyüme ortalamamız yine dünya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 69

büyümesinin oldukça üzerinde. Dolayısıyla, Türkiye büyümeye devam ediyor ve dünyanın üzerinde bir büyüme performansı göstermeye devam ediyor. Bu da elbette sıralamamızı, konumumuzu daha yukarılara doğru taşıyor.

İhracatımız da aynı şekilde -Orhan Bey'di yanlış hatırlamıyorsam- 2002 yılında mal ihracatımız 36 milyar dolardı, hizmet ihracatımız 14 milyar dolar civarındaydı, toplam mal ve hizmet ihracatımız sadece 50 milyar dolardı, ekonomik büyüklüğümüz de 238 milyar dolar civarındaydı. Bugün geldiğimiz noktada -yıllıklandırılmış olarak son veriyi söylüyorum- sadece mal ihracatımız 284 milyar dolara yaklaşmış durumda, hizmet ihracatımız 125 milyar dolar seviyelerinde dolayısıyla 410 milyar dolara yakın bir mal ve hizmet ihracatı olan bir ülkeyiz artık. Sorunları tartışalım ama sağladığımız bu muazzam gelişmeyi de unutmayalım. Cari açığımız bugün savaşa rağmen, petrol, enerji, emtia fiyatlarındaki artışlara rağmen cari açığın millî gelire oranını bu yıl yüzde 2,6 bekliyoruz. Burada, tabii, savaşın geçici etkileri var, gelecek yıldan itibaren yeniden yüzde 2'nin altını göreceğiz. Bu oran bile, yüzde 2,6 bile tarihsel ortalamalarımızın altında ve oldukça yönetilebilir bir seviyede. Bütçe açığımızın millî gelire oranı yüzde 3-3,5 bandında ve bu da uluslararası mukayeselerle baktığınızda oldukça makul bir seviye, hele hele Türkiye'de son dört yıldaki depreme yaptığımız harcamaları dikkate alırsanız, ekstra harcamalar ki 5,4 trilyon lira, işte, 104 milyar dolar bu yıl sonu itibarıyla, gelecek yıl da devam edecek bir miktar. Buna rağmen, bütçe açığımızın millî gelire oranı oldukça sağlıklı bir seviyede ve bu anlayışla da devam ettireceğiz. Kamu borcumuzun millî gelire oranı -arkadaşlarımız da söyledi- gerçekten oldukça iyi bir noktada, gelişmiş ülkelerde yüzde 90'ın üzerinde bu oran, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 70'in üzerinde, bizde yüzde 22 civarında; bu çok önemli bir varlık bizim için. Önümüzdeki dönem, az önce bahsettiğim, teknolojik dönüşümler, rekabet ortamı içinde ülkemizin en büyük avantajlarından biri bu düşük kamu borçluluk oranıdır diye ifade etmek isterim. Rezervlerimiz dış şoklara karşı bize bir destek oluşturuyor, 170 milyar dolara yakın bir rezervimiz var. Bankacılık sistemimiz sermaye yeterlilik oranlarıyla yüksek ve sağlıklı bir yapıda dolayısıyla temellerimizin sağlam olduğunu ve gelişimimizi devam ettirdiğimizi özellikle vurgulamak isterim.

Niye "Dayanıklılık, Refah ve Dönüşüm Bütçesi" dedik bu bütçeye? Dayanıklılığı çok farklı şekillerde yorumlayan arkadaşlarımız oldu, siyasi bir polemik olarak görüyorum ve bir yorum yapmak istemiyorum ama az önce bahsettiğim dünya bu kavramı bizim için önemli kılıyor. Artık bir tane kritik ham maddeyi kontrol etme üzerinden ekonomileri etkileme ihtimalinin olduğu bir ortamdan bahsediyoruz. Kritik teknolojilerin çok daha siyasi olarak yönlendirildiği bir ortamdan bahsediyoruz. Böyle bir ortamda hem millî, yerli üretimimizi artırmamız hem de tedarik kaynaklarımızı çeşitlendirmemiz, pazarlarımızı çeşitlendirmemiz ekonomik dayanıklılık anlamında çok kıymetli. Bugünkü dünyada tek kriter artık en düşük fiyat değil, sağlam bir şekilde, uzun vadeli bir şekilde temin etme güvencesi de en az fiyat kadar önemli bu ortamda. Dolayısıyla, bu dayanıklılık meselesi üzerinde ciddiyetle tartışmamız gereken bir mesele. Bunu uzun vadeli kalkınma perspektifimiz içinde tartışmalıyız. Enerji ve gıda başta olmak üzere, kendimize yeterlilik, bağımsızlığımızı artırma, AR-GE kapasitemizi kritik teknolojilerde geliştirme, beşerî sermayemizi güçlendirme ve makro istikrarımızı koruma bu "dayanıklılık" kavramı altında önemli alanlar.

"Refah" kavramına gelecek olursak. Niye bütün bu ekonomik politikaları uyguluyoruz, niçin bu bütçeleri yapıyoruz? Bu rakamlar büyüsün diye mi, teknik birtakım meseleler çözülsün diye mi? Nihai amacımız toplumun refahı, insanın refahı; başka da bir amacı olamaz. Bu çerçevede de -az önce çok sayıda soru olduğu için- bunun altını çizmek isterim. Bu bütçemizde, 2027 bütçemizde, özellikle emeklilerimizi önceliklendirdik ve bütçemizi hazırlarken emeklilerimize enflasyonla gelecek artışın daha üstünde bir imkân sağlamayı esas alarak bu bütçemizi hazırladık ve bu çerçevede bir miktar dikkat ederseniz açığımız arttı yani yüzde 3,1 bekliyorduk bu sene sonu itibarıyla, gelecek seneyi yüzde 3,5 olarak planladık. Bütçemiz içindeki bütün imkânları bu çerçevede değerlendireceğimizi ve yapabileceğimizin maksimumunu bu alanda yapmaya gayret edeceğimizi ifade etmek isterim. Bu sadece asgari emeklilerle ilgili bir çalışma değil, daha genel anlamda emeklilerimize dönük bir çalışma. Burada alternatifler üzerinde ilgili tüm kurumlarımızla teknik çalışmalarımızı sürdürüyoruz, henüz tamamlamış değiliz. Biliyorsunuz, enflasyonla bağlantılı otomatik artışlar dışında mutlaka kanunla bu alanın düzenlenmesi gerekiyor. O çerçevede, alternatiflerimize dikkatle çalışıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın da dünkü beyanında vurguladığı üzere hakkaniyeti, adaleti gözeten bir yaklaşım içinde emeklilerimizin daha iyi koşullara kavuşması yönünde tüm gayretimizi sarf edeceğiz, imkânlarımızı bu yönde kullanacağız ama bunun alternatifleri var. Teknik birtakım çalışmalar devam ediyor, onlar tamamlandığında muhtemelen bütçe sürecinden sonra zaten Plan ve Bütçede bu işin öncelikle ele alınması gerekecek. Buradaki bütçe çalışmaları bittikten sonra teknik çalışmalarımızı da olgunlaştırıp grubumuz, ittifakımız çerçevesinde Meclisimizin takdirine bu çalışmaları getireceğiz. Dolayısıyla, bu konuda şu anda çok detaya girmeyi uygun görmüyorum çünkü alternatifler var, bu alternatifleri sistemin geneli açısından, uzun vadeli gidişatı açısından çok dikkatli değerlendirmemiz gerekiyor çünkü sosyal güvenlik sistemi sıradan bir sistem değil, tüm toplumu ilgilendiren, bütün milletimizi ilgilendiren bir sistem. Çok titiz bir çalışma sonrasında detaylı bir şekilde zaten Meclisimizin gündemine bu çalışmalar getirilecektir.

Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, sosyal devlet çerçevesinde harcamalarımız artıyor. Bazı arkadaşlarımız "Ya, yoksulluk arttığı için mi bunlar artıyor?" gibi şeyler söylediler. Tam tersine, bir taraftan yoksulluk göstergeleri azalırken, gelir dağılımı iyileşirken Türkiye sosyal harcamalarını artırdı, sosyal devlet olma vasfını güçlendirdi. Bunu şöyle, siz sosyal harcamaları herhâlde şeyle karıştırıyorsunuz valiliklerin periyodik yardımlarıyla; 65 yaş üstü maaşlardan tutun engellilere sunduğumuz hizmetlere varıncaya kadar birçok alanda desteklerimizi artırdık, sosyal konutlara varıncaya kadar birçok sosyal harcamamız bu çerçevede artmış durumda. Dolayısıyla, yoksulluk arttığı için değil, sosyal devlet anlayışı güçlendiği için sosyal harcamalarımız arttı. Anayasa'mızda da zaten sosyal bir devlet olduğumuz çok net bir şekilde vurgulanıyor ama bunu bazı siyasi gelenekler lafta bıraktılar. Yirmi beş senelik AK PARTİ iktidarı, kim ne derse desin, dünyada sosyal devlet zayıflarken Türkiye'de sosyal devlet güçlendi. Yeterli midir,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 70

daha fazlası yapılırsın mı? Elbette yapılırsın ama yirmi beş yılın özetine bakarsanız, dünyada sosyal devletin zayıfladığı, neoliberal anlayışın güçlendiği bir dönemde Türkiye'de sosyal devlet nispi olarak güçlenmiştir, sosyal kesimlere verilen destekler artırılmıştır. Bunun içinde tarıma dönük bakışımız var yine bu refah başlığı altında, kamu yatırımlarımız var, bölgesel farklılıkları gidermek var elbette, daha dengeli bir dağılım oluşturmak var ve bu, bizim dediğimiz gibi temel amacımız. Bütün bunları yapma amacımız zaten insanımızın refahını artırmak.

"Dönüşüm" kavramına gelecek olursak, dönüşüm kavramının odağında yeşil ve dijital dönüşüm var. Tüm dünyanın yaşadığı yeşil ve dijital dönüşüm sanayimizin, tarımımızın, hizmetlerin, ekonomimizin üretken alanlarının mutlaka bu yeşil ve dijital dönüşüme uyum sağlaması gerekiyor. Yüksek gelirli bir ülke olarak bu ligde kalıcı hâle geleceksen bunun yolu bu dönüşümü sağlamaktan geçiyor, verimliliği artırmaktan geçiyor, teknolojiyi çok daha yaygın ve güçlü şekilde kullanmaktan geçiyor. Fazla da detaya girmeden bunları ifade etmiş oldum.

Diğer yandan, bağlantısallık üzerinde epey bir görüş ifade edildi. Bugün çok önemli bir kavram da bu aslında, bağlantısallık. Bunu sadece yol olarak düşünmemek gerekiyor; enerjiden dijital bağlantılara, enformasyon bağlantılarından ticaret bağlantılarına yeni koridorlar oluşuyor ve burada da Türkiye çok avantajlı bir konumda. Kalkınma Yolu'yla Irak'ı boydan boya geçen bir bağlantıdan bahsediyoruz. Zengezur ve Orta koridordan bahsediyoruz. Yine, Hicaz demir yolu güzergâhı diyebileceğimiz Güneydoğu'dan Suriye, Ürdün ve Suudi Arabistan'a inen hattı bahsediyoruz. Bütün bunlar aynı zamanda bölgesel kalkınmamıza da güç verecek politikalar. Çünkü Zengezur koridorunun gelişmesi demek Doğu Karadeniz'in, Doğu Anadolu'nun gelişmesi demek aynı zamanda ve Türkiye'nin genel zenginleşmesi demek. Kalkınma yolu aynı şekilde, Hicaz demir yolu aynı şekilde, Karadeniz'de oluşturacağımız yeni hatlar aynı şekilde. Dolayısıyla, biz bunları hem ulusal hem bölgesel kalkınma perspektifimizin birer unsuru olarak görüyoruz.

GAP'a, DAP'a, KOP'a, DOKAP'a yatırım yaptık, yatırım yapmaya devam edeceğiz. Bölgesel kalkınma konusunda teşvikten tutun altyapı yatırımlarına, istihdam desteklerine kadar, eğitime, sağlığa, beşerî kaynaklara yaptığımız yatırıma kadar çok boyutlu politikalar izledik, bundan sonra da izleyeceğiz. Özellikle huzur ve güven ortamının pekiştiği bir ortamda özel sektör kaynaklı yatırımların çok daha fazla artacağına inanıyoruz. Kamu yatırımlarında biz elimizden geleni yaptık ve gerçekten önemli bir mesafe aldık ama bir bölgenin asıl istihdamını, ihracatını artıracak olan özel sektör yatırımlarıdır. Bu özel sektör yatırımları da huzur ve güven ortamına çok duyarlıdır. "Yatırım ortamı" dediğimiz bir kavram var, dolayısıyla bu huzur, güven ortamı inanıyorum ki tarihte de zaten hiçbir zaman sıkıntı yaşamamış olan, çok bereketli bir bölge olan Doğu, Güneydoğu bölgemiz için yeni bir kalkınma perspektifi oluşturacaktır. Yeni yollarla ve yeni huzur ortamıyla birlikte Doğu ve Güneydoğu'nun ülkemizin genel kalkınmasına da büyük destek olacağına inanıyorum, yük değil katkı sunacak ülkemizin gelişimine. Bölgeler olarak tarihteki konumlarına benzer şekilde güç vereceğine inanıyorum.

Atıl iş gücü meselesi. Teşekkür ediyorum, hakikaten birçok arkadaşımız bunun altını çizdi, ben de çok önemli görüyorum. Geçen yılki OVP'den başlayarak da bunu bir başlık olarak da orta vadeli programa koyduk. Bu işsizlik değil değerli arkadaşlar, işsizliğin uluslararası bir tanımı var onu da biz yapmıyoruz Uluslararası, Birleşmiş Milletler yapıyor, EUROSTAT yapıyor herkes nasıl ölçüyorsa biz de öyle ölçüyoruz, farklı bir ölçümüz, kriterimiz yok. Atıl iş gücü artıyor mu? Evet, artıyor. Zamana bağlı eksik istihdam ve potansiyel iş gücü dediğimiz iki kavram altında atıl iş gücünün arttığını görüyoruz. Burada da çok yönlü tedbirlerimiz var. Mesleki eğitimden kadınlara dönük, çocuklara dönük bakım hizmetlerine varıncaya kadar tedbirlerimiz var bunu artırmaya dönük. Bana göre en önemli unsurlardan biri üretim kültürünü yeniden vurgulamamız. Çocuklarımıza, yeni nesillere, sosyal medyanın da desteğiyle oluşan kısa yoldan gelir elde etme veya hemen bir şeye ulaşma duygusu yerine, emek sarf ederek, uzun yıllar çalışarak, alın teri dökerek bir şeyler elde etmenin değerini yeni toplumlara, yeni nesillere çok daha güçlü bir şekilde vermeliyiz. Bu atıl iş gücünün bununla da çok bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, üretim kültürü ve emek kavramı üzerinde daha fazla durmamız gerektiğinin altını çizmek isterim.

Değerli arkadaşlar, bakanlıklarımızla ilgili birçok soru oldu, bakanlarımız geldiğinde mutlaka daha detaylı bilgi vereceklerdir ama vergi adaleti konusunda söylediklerinizle ilgili gelir vergisi tarifesinin alt dilimdeki oranı 22'den 15'e indirmiştik, üst dilimi ise 35'ten 40'a çıkarmıştık. Yani bu daha çok kazananın daha çok alma mantığıyla. Yine, ücret gelirlerini diğer gelir unsurlarından pozitif olarak ayırtmış ve mevcut vergi oranlarının ücret gelirleri için daha yüksek matrahlarda uygulanmasını öngörmüştük. En önemli yaptığımız işlerden biri asgari ücretin tamamen vergi dışı bırakılması oldu. Bunun maliyetini az önce sizlere sunmuştum. Yine, ulaşım ve yemek bedeli istisnası uyguluyoruz. Vergi harcamalarıyla işçimiz, memurumuz, esnafımız, çiftçimiz, engellilerimiz, gençlerimiz başta olmak üzere birçok alana katkı sağlayacak vergisel teşvikler sunuyoruz. Bunu "Sermayeye destek." diye sundu arkadaşlarımız. Üretim, sonuçta istihdam, ihracat, AR-GE yapılması bunlar tüm topluma fayda sağlayacak, istihdam sağlayacak, rekabet gücü getirecek hususlar. Ayrıca da buradaki vergi harcamasının 1 trilyon 460 milyarının sadece asgari ücretle ilgili olduğunu da vurgulamak isterim. Burada da istisnalarda da bir düşüş trendinde olduğumuzun da altını çizmek isterim. 2023 yılında bu vergi harcamaları yüzde 6,4'ken 2024'te yüzde 6,2 olmuş, 2025'te yüzde 5'e düşmüş millî gelire oranı, 2026 yılında yüzde 4,5'a, 2027'de ise tahminen yüzde 4,4'e düşecek. Program dönemi sonunda da yüzde 4'ün altına inmesi bekleniyor.

Değerli arkadaşlar, evet, bu faizle ilgili çok fazla eleştiri oldu. Doğru, faiz giderlerimiz son dönemde bir miktar artmış durumda bütçe içindeki oranı, işte yüzde 14 küsurlara gelmiş durumda ama şunu unutmayalım: Bu yüzde 43'ü aşan bir orandaydı 2002'de, oldukça aşağılara çekmiştik, son dönemde özellikle deprem bağlantılı harcamaların borçlanmamız üzerinde oluşturduğu etkiyle yüzde 14 küsurlara çıkmış durumda ama bunun orta vadede daha tarihî ortalamalara düşmesini bekliyoruz. Az önce arz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 71

ettiğim gibi, kamunun borçluluk oranı düşük, vadeyi yayıp oranı düşürdüğümüz zaman bütçe içindeki pay da hâliyle düşecektir. Son dönemde hem bölgemizde, küresel ortamda yaşanan belirsizlikler hem de depremin getirdiği ilave, ekstra borçlanmanın yansımalarıyla, vade yapılarının da kısa olmasının etkisiyle böyle bir sorunla karşı karşıyayız ama bu geçici bir sorun, bu taşlar oturduğu zaman Türkiye'nin faiz ödemelerinin bütçe içindeki payı da düşecektir. Ayrıca, şunun da altını çizeyim: Hep nominal rakamlar üzerinden söylüyorsunuz, gelecek sene 111 trilyonu aşan bir millî gelir büyüklüğünden bahsediyoruz yani ortaya konan nominal tutarları bu yeni millî gelir büyüklüğü içinde anlamlandırmak çok daha doğru, gerçekçi olacaktır. Dediğim gibi, bu, geçmişe göre çok çok daha düşük faiz harcamalarımız ama biz bunu da yeterli görmüyoruz elbette önümüzdeki dönemde daha istikrarlı bir ortamda inşallah bu oranlar daha aşağıya doğru gelecektir.

Değerli arkadaşlar, enerjiyle ilgili de bir şey söylemek isterim. Sadece depreme para harcamadık, bütçeden 2020-2026 döneminde bu pandeminin getirdiği etkiler, daha sonra savaşların hani "Bunlar bahane mi?" diye söylendi de rakamsal olarak söyleyeyim. Bakın, sırf enerjiye bütçeden verdiğimiz sübvansiyon 3,9 trilyon lirayı buldu bugünkü fiyatlarla, 2021-2026 döneminden bahsediyorum. Bu da 74,9 milyar dolara denk geliyor.

CEVDET AKAY (Karabük) - "2021" mi dediniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - 2021-2026 dönemi, 3,9 trilyon TL, 74,9 milyar dolar. Bütçeden biz bu katkıyı vermeseydik, vatandaşımız bu kadar parayı kendisi ödemek zorunda kalacaktı. İşte, bunu Türkiye Cumhuriyeti son beş altı yılda gerçekleştirdi. 2027'de de enerji sübvansiyonu için 605 milyar TL'yi bütçemizde ayırmış, ödenek olarak ayırmış durumdayız.

Değerli arkadaşlar, dolaylı, dolaysız vergi tartışmaları, burada da epeyce bir tartışma oldu, şunu söyleyeyim: Dolaysız vergilerin payı... 2024 yılında dolaylı vergilerin toplam vergiler içindeki payı yüzde 65,8, 2025'te yüzde 62,4, 2026'da yüzde 59,4'e inmesi bekleniyor, bir düşüş trendi var. Bunu da inşallah gelecekte daha da iyi noktalara taşıyoruz ama şunu da söyleyeyim: Dolaylı vergiler ve dolaysız vergiler oranında biz bütün vergilerde vergi adaletini de gözetiyoruz, tüketim üzerinden aldığımız vergilerde de özellikle geniş kesimlerin tüketimlerini dikkate alarak oranları belirlediğimizi, lüks ürünlere daha fazla vergi uyguladığımızı da ifade etmek isterim.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Değerli taşlardan vazgeçtiniz Başkanım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, yine, fonla ilgili, fonlarla ilgili epeyce tabii tartışma oldu. Bununla ilgili de şunu söylemek isterim: Fon Koordinasyon Kurulu Başkanlığı da yürüttüğüm için müsaadenizle bu konuda Komisyonumuzu bilgilendireyim. Bu sorunlar yaşandıktan sonra, temerrüde düştükten sonra şirketler -131 fon- hızlı bir şekilde Sayın Cumhurbaşkanımızın Başkanlığında kararlar alındı. Birincisi, Devlet Denetleme Kurulu görevlendirildi ve şu anda sahada, bu kurumları inceliyor. Bu kurumların incelenmesi suretiyle sorumluluğu olan kişiler varsa onlarla ilgili de soruşturma elbette yapacaktır. O süreç devam ediyor.

Diğer yandan, adli mekanizmalar çok etkili bir şekilde ve güçlü bir şekilde devreye girmiş durumda, çok sayıda gözaltılar, tutuklamalar, işte, tedbir kararları hayata geçirilmiş durumda ve adli mekanizmalar da yargımız da bu konuda üzerine düşeni etkili bir şekilde yerine getiriyor.

Diğer yandan da bu işin genel koordinasyonu için, bakın, bu "genel koordinasyon" lafının altını çizmek isterim çünkü bahsettiğimiz bu alan, bağımsız düzenleyici otoritelerin sorumlu olduğu bir alan ve yargının konusu olan bir alan. Dolayısıyla bizim Fon Koordinasyon Kurulu olarak mikro kararlar almamız ve uygulamamız mümkün değil. Bizim yaptığımız bu kurumlar arasında genel koordinasyonu yapmak. Sürecinin içinde Hazine ve Maliye Bakanlığımız var, Adalet Bakanlığımız var, bağımsız düzenleyici kurullar var. Orada niçin grubumuzdan, parti grubumuzdan arkadaşlarımız var? Onu Mecliste de anlatmıştım ama belki orada yoktunuz, tekrar söyleyeyim: Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde hükûmetin artık kanun teklif etme yetkisi yok, sadece bir tane kanun teklif etme yetkisi var, o da bütçe kanunu. Onun dışında ancak grubumuzla biz kanun teklif edebiliriz. Dolayısıyla o sürecin içinde kanun da gerektiren hususlar olunca grubumuzu, parti grubumuzu da o sürecin bir parçası hâline getirmek zorundayız, başka türlü de bu işi yürütemeyiz, sistemin gereği bunu yapmak durumundayız.

İkincisi, tüm toplantılarımıza da gelmiyor arkadaşlarımız, o bir tane resimde belki gördünüz, medya da onu sürekli kullandığı için... Orada da çağırıyoruz, doğru. Ya, kanunsa mesele, bakın, kanuni bir düzenleme boyutu çıkacaksa grupla çalışmak zorundayız, başka da yapacağımız bir şey yok ve bu da ayıp değil, günah değil. Meclisimizde sonuçta AK PARTİ Grubu ve Cumhur İttifakı Hükûmetle bu çalışmaları, teknik çalışmaları yapmak durumunda.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Alt komisyon kurulmasını niçin istemiyorsunuz Sayın Yılmaz? Meclis denetimini niye istemiyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Fon Koordinasyon Kurulumuz genel koordinasyonu yapıyor. Her kurum kendi alanında yetkili. Bunu özellikle vurgulamak isterim. Mahkemeler, yargı ve bağımsız otoritelerin olduğu bir süreçten bahsediyoruz.

Geri, bizim yaptığımız şu: Kanunla birlikte Meclisimize teşekkür ediyoruz, olağanüstü tasfiyeyle ilgili kanun çıktı. Olağan tasfiyelerle ilgili, biliyorsunuz, 3 şirketin tasfiyesi tamamlandı, 1 tanesi de tamamlanmak üzere. A1 Capital, Bulls, Pardus, Hedef adlı şirketler ve bunların altındaki 93 fonun ödemeleri yapılmış durumda. 71.899 hesaba ödeme yapılmış durumda bugün itibarıyla, cuma günü itibarıyla, affedersiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 72

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, süreniz doldu.

Size ilave beş dakika süre vereceğim.

Geri kalan soruları yazılı olarak Meclise göndermenizi istirham ediyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Peki.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Yılmaz, Meclis denetiminin açılmasını niye istemiyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yani o sorulara da cevap verebilirdim ama süre şeyse yapacak bir şey yok.

Toplam 93 fona, 71.899 hesaba 68 milyar TL ödendi 23 Ekim itibarıyla. Dolayısıyla bu süreçler devam ediyor. Meclisimizde kanun da çıktı, bununla birlikte Teranın, biliyorsunuz, tasfiyeden sorumlu bankası İş Bankası, diğer Pusula ve Atlas var geriye kalan, Atlasın da olağan tasfiyeye girip girmeyeceği üzerinde tartışma devam ediyor. Girerse olağan tasfiye olacak, girmezse o da olağanüstü tasfiyeye tabi olacak. Bu ikisiyle ilgili sorumlu kuruluş da Ziraat Bankası. Dolayısıyla bunlarla ilgili hazırlıklarını yapmış durumdalar. Cumhuriyet Bayramı'ndan dolayı, çarşamba, perşembe tatillerden dolayı biraz sıkıntı var. Cuma günü itibarıyla ödemelerin başlayacağını söyleyebilirim. Olağanüstü tasfiyeyle ilgili 1 milyon TL'ye kadar ödemeler cuma günü itibarıyla İş Bankası ve Ziraat Bankası kanalıyla başlayacak. En düşükten başlayıp en yükseğe doğru gidilecek.

Tabii, bir dağıtma durumunda oldukları nakitleri var, onun dışında hızla nakde çevrilebilir kaynakları var, onları da izleyen bir iki hafta içinde değerlendirerek bu süreci kasım ortalarına kadar tamamlamalarını bekliyoruz. Daha hızlı da yapmaları yönünde her türlü gayreti sarf ediyoruz ama cuma günü önemli oranda bir ödemenin yapılacağını...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, toplam net yatırım tutarı ne kadar ödenmesi gereken yani sonuçta...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - 1 milyon TL'ye kadar olan şu şeyde kalan... Şu anda olağan tasfiyeyle çıkanlar çıktı zaten, geriye kalan 125 milyar TL net yatırım tutarı gözüktüyör 1 milyona kadar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sadece 1 milyona kadar olan değil mi?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Dolayısıyla onun da bu geri ödemelerle birlikte rahatlıkla sağlanabileceği öngörülüyor.

Şunu söyleyeyim: Üç kaynaktan finanse edilecek bu harcamalar: Birincisi, bu fonlarda kalan tutarlar var, kendi varlıkları var, nakdi varlıklar var veya nitelikli hisseler var, başka değerleri var. İkincisi, bu geri ödemelerden, fahiş kâr elde etmiş olanlardan veya haksız kazanç elde etmiş olanlardan geri kazanılan...

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) - Orası ne kadar? Onunla ilgili bilgi var mı? Şu ana kadar hiç bilgi verilmedi.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Onunla ilgili dün itibarıyla söyleyebilirim size: Dün itibarıyla 11 milyar lira bir geri ödeme söz konusu ama bu hızla yine artacaktır diye bekliyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Çerez parası...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Oradan gelen kaynaklar da yine eğer bir fonla ilgili ise o fona, değilse genel bir hesabımız var, oraya gelecek, SPK'nin belirlediği kriterlere göre fonlara dağılımı yapılmış olacak. İkinci kaynağımız bu yani geri alınan kaynaklarla ödenecek bunlar. Üçüncüsü de, varlıkları var bu yargı sürecinde olan kişilerin, işte, tedbir kararı konulmuş varlıkları var, gayrimenkulleri var, vesaire, bunlar da TMSF'ye devrediliyor. TMSF'ye de bunları, sizin de onayladığınız, Meclisimizin onayladığı kanunla çok daha hızlı bir şekilde likit bir varlığa dönüştürme yetkisi verdik bu kanunla. O çerçevede TMSF de üzerine düşeni yapıp oradan da yine bu fonlara, yatırımcılara ödemeleri yapacağız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu varlıklar ne kadar efendim?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Tekrar altını çizmek istediğim bir husus var: Değerli arkadaşlar, lütfen, bu hepimizin ortak sorumluluğu. Bu ülkeyi seviyorsak, bu ülkenin kalkınmasını istiyorsak sermaye piyasalarımızı desteklememiz lazım. Sağlıklı çalışan, meşru yatırımcıyı desteklememiz lazım. Öyle bir hava oluştu ki sermaye piyasalarına yatırım yapmak, bir fona yatırım yapmak, bir hisse senedi almak bir suçmuş gibi, kriminalize edilecek bir atmosfer oluşturuldu. Bu yanlış bir yaklaşım, bu yanlış bir yaklaşım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Burada kabahatli kim Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım? Kimse görevini yapmamış.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Hırsızlarla, yolsuzlarla, fon vurguncularıyla, manipülatörlerle sonuna kadar birlikte mücadele edelim ama yatırımcıları da koruyalım. Sermaye piyasalarımızla ilgili her olumlu cümleden de farklı anlamlar çıkarmayalım. Bunu yaparsak bu ülkeye yanlış yapmış oluruz.

AYYÜCE TÜRKER TAŞ (Adana) - SPK'de bir kişi bile değişmedi ya.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben çok net ve açık tekrar söylüyorum: Meşru yatırımcı ile manipülatörü birbirinden ayıralım, ayırmazsak meşru yatırımcıya da bu ülkenin kalkınma sürecine de zarar vermiş oluruz; onu söylüyorum. Kim yanlış yapmışsa, kim gayrimeşru bir iş yapmışsa cezasını fazlasıyla çeker.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam, birbirinden ayıralım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 73

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, 1 ve 3'üncü maddedeki varlıkları da açıklar mısınız? Varlıktan kalan miktar ve TMSY'ye devredilen...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Hâlâ aynı ekip duruyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Kalan soruları yazılı açıklayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli milletvekilleri...

Süre tamamlanmıştır.

Sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımıza teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, geriye tahsilatların çok zayıf olduğu ortaya çıkıyor, tahsil edilemediğini görüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Cevap veremediğiniz soruların cevabının yedi gün içerisinde yazılı olarak Komisyon Başkanlığımıza iletilmesini bekliyoruz Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; konuşacaksınız buyurun, konuşun, zaten sesim çıkmıyor, lütfen, şu işi bitirmişiz, bir müsaade edin, on dakikada şu işi oylayayım, ondan sonra ben gideyim, siz karşılıklı, istediğiniz kadar, sabaha kadar...

Değerli milletvekilleri, 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Burada Komisyon Başkanlığımıza 1 adet önerge verilmiştir, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Komisyonumuz gündeminde bulunan (1/282) esas numaralı 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile (1/281) esas numaralı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşülmesine geçilmeden 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi'ni ve idareler hakkında Sayıştay tarafından düzenlenen denetim raporlarının görüşülmesini sağlamak üzere bir alt komisyonun kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Vatandaşlarımızın bütçe hakkını milletvekilleri olarak, Parlamentodaki vekiller olarak daha iyi koruyabilmek, yükümlülüklerinin nerelere harcadığının daha iyi tespit edilebilmesi için ve Sayıştay tarafından yasama organı adına bütçe denetiminin, kamu idarelerinin denetiminin daha iyi yapılabilmesi için -ki 245 idareyi denetlemiş- bir kesin hesap ihtisas komisyonu kurulmasını bu önergeyle teklif ediyoruz, "Kesin Hesap Komisyonu" diye de ismini belirledik. Buradaki milletvekillерimiz, İç Tüzük'te Genel Kurulda düzenleme yapılırsa bu konuda ihtisas komisyonu oluşturulacak ama o komisyon oluşturuluncaya kadar da Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinden oluşan alt bir komisyonla, konularında uzman milletvekillерimizle böyle bir denetim mekanizmasının çalıştırılması ve Kesin Hesap Kanun Teklifi'nin ayrıca görüşülmesini bu önergemizle teklif ediyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe ve 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi'nin 1'inci ve 2'nci maddelerini okutuyorum:

2027 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 27.030.965.309.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 2.358.571.921.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 115.219.571.000 Türk lirası,

ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 74

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 23.149.878.626.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 198.862.954.000 Türk lirası öz gelir, 2.172.708.491.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 2.371.571.445.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 110.804.422.000 Türk lirası öz gelir, 4.415.149.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 115.219.571.000 Türk lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 1.338.450.000 Türk lirası olarak tahmin edilmiştir.

2025 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUN TEKLİFİ

Gider

MADDE 1- (1) 21/12/2024 tarihli ve 7535 sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 14.605,800.967.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 1.360.241.455.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 68.362.485.000 Türk lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2025 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 14.475.371.407.125,09 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 1.477.408.408.513,47 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 62.667.451.276,61 Türk lirası, olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2025 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 14.640.419.465.858,98 Türk lirasıdır.

Gelir

MADDE 2- (1) 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 12.670.431.309.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 103.904.532.000 Türk lirası öz gelir, 1.261.017.478.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 1.364.922.010.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 66.810.249.000 Türk lirası öz gelir, 1.552.236.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 68.362.485.000 Türk lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) 2025 yılı merkezi yönetim kesin hesap gelir cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 12.532.984.529.699,34 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 283.652.780.856,84 Türk lirası öz gelir, 1.216.160.099.368,97 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 1.499.812.880.225,81 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 66.729.192.280,39 Türk lirası öz gelir, 1.455.026.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 68.184.218.280,39 Türk lirası, olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2025 yılı merkezi yönetim net bütçe geliri 12.826.875.456.859,39 Türk lirasıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, milletvekillerimize ve tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, gündemimizde bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Sayıştay Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 28 Ekim Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:20.01